

ESDGs!

Co-funded by
the European Union

Sustainable Development Goals in education and in action!
2021-1-CZ01-KA220-HED-000031187

Sfinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Europejskiej Agencji Wykonawczej ds. Edukacji i Kultury (EACEA). Unia Europejska ani EACEA nie ponoszą za nie odpowiedzialności.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Zrównoważony rozwój, wprowadzenie
do zrównoważonego rozwoju,
zrównoważony rozwój jako szansa
w przedsiębiorczości

The bottom right corner of the page features a decorative graphic composed of several overlapping, semi-transparent geometric shapes. These shapes are in shades of orange, yellow, blue, and red, creating a dynamic, abstract composition.

Zrównoważony rozwój, wprowadzenie do zrównoważonego rozwoju, zrównoważony rozwój jako szansa w przedsiębiorczości

Zrównoważony rozwój jest pojęciem często omawianym zarówno przez opinię publiczną, jak i sferę zawodową (np. Van Marrewijk, 2003; Lamb, 2011; Zadražilová, 201, Kunz 2012). W trakcie rozwoju przemysłowego i gospodarczego nie brano pod uwagę możliwych negatywnych skutków, takich jak zanieczyszczenie powietrza i wody, zmiany klimatyczne, przeludnienie, migracje, ubóstwo czy ogromne nierówności społeczne (Hummels & Argyrou, 2020). W latach 70. XX wieku zaczęła jednak pojawiać się koncepcja zrównoważonego rozwoju, a naukowcy i ekonomiści zajmujący się ochroną środowiska nawoływali do ograniczenia wzrostu (np. Meadows, 1972) i ustabilizowania stanu gospodarki (np. Daly, 1973).

Choć termin ten jest powszechnie używany i wykorzystywany przez różne organizacje (Lélé, 1991), to jego zrozumienie i sposób interpretacji stanowi wyzwanie (White, 2013). Dzieje się tak dlatego, że obejmuje szeroką gamę tematów, do których należą np. zmiany klimatu, zanieczyszczenie wody i powietrza, przeludnienie, ubóstwo czy ogromne nierówności społeczne (Hummels & Argyrou, 2021). Jest to więc ewidentnie obszerna dziedzina, którą trudno jest określić w sposób jednolity, a tym samym zdefiniować. Na postrzeganie tego pojęcia duży wpływ mają różnice kulturowe między krajami oraz sektor gospodarczy (Webster 1997; Von Wirén-Lehr, 2001).

Kamienie milowe w ewolucji zrównoważonego rozwoju

Podejmowano różne próby stworzenia jednolitej definicji tej dziedziny i związanych z nią pojęć. Przykładem wykorzystanej definicji zrównoważonego rozwoju jest ta podana przez Światową Komisję Środowiska i Rozwoju (1987, s. 16), zgodnie z którą zrównoważony rozwój można wyjaśnić jako "rozwój, który zaspokaja potrzeby teraźniejszości bez uszczerbku dla zdolności przyszłych pokoleń do zaspokojenia własnych potrzeb". Niemniej jednak Hummels & Argyrou (2021) twierdzą, że definicja ta jest myląca i że dzięki niej wiele przedsiębiorstw jest błędnie uważanych za przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju. Z tego powodu zalecają oni rewizję tej definicji. Jednocześnie Biuro Rządu Republiki Czeskiej (2017) postrzega tę koncepcję jako złożony i dynamiczny system, w którym wszystkie obszary zainteresowania są ze sobą powiązane, w tym filary ekonomiczne, społeczne i środowiskowe, a kluczowe jest przestrzeganie ich wzajemnej równowagi. W podobny sposób uczeni tacy jak Kunz (2012) czy Van Marrewijk (2003) wyjaśniają koncepcję zrównoważonego rozwoju za pomocą tych trzech wymiarów, ich wzajemnych powiązań i wzajemnej równowagi.

Sam zrównoważony rozwój jest więc najczęściej wyjaśniany za pomocą trzech możliwych metod (Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2012):

- na podstawie World Commission on Environment and Development (1987, s. 16),
- oparte na trzech filarach (ekonomicznym, środowiskowym i społecznym),
- oparte na aktywach kapitałowych (ludzkich, społecznych, naturalnych, produkcyjnych i finansowych).

Termin zrównoważony rozwój ma swoje korzenie w XVIII wieku w Europie, głównie w dziedzinie leśnictwa i rolnictwa (Wiersum, 1995). Jednak do szerszej świadomości społeczeństwa przebił się dopiero w drugiej połowie XX wieku. Jak stwierdzono powyżej, koncepcja zrównoważonego rozwoju zaczęła pojawiać się w latach 70. XX wieku, kiedy to ekolodzy i ekonomiści nawoływali do ograniczenia wzrostu gospodarczego (np. Meadows, 1972) i ustabilizowania stanu gospodarki (np. Daly, 1973).

W 1972 roku Konferencja ONZ w sprawie środowiska człowieka (lub Konferencja Sztokholmska), na której przyjęto deklarację uznającą prawo ludzkości do zdrowego środowiska, dała początek Programowi Środowiskowemu ONZ (Moldan, 2007).

Ponadto w 1987 roku przyjęto raport *Our Shared Future* (lub *Raport Brundtland*), stworzony przez Światową Komisję Środowiska (World Commission on Environment and Development, 1987).

W Rio de Janeiro w 1992 roku na konferencji ONZ poświęconej środowisku i rozwojowi przyjęto Deklarację w sprawie środowiska, w której opracowano zasady zrównoważonego rozwoju (United Nations, 1992). ONZ zatwierdziła dokument Agenda 21, który określa poszczególne etapy wdrażania zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym i regionalnym w różnych dziedzinach. Lokalna Agenda 21 może być postrzegana jako "*plan działania na rzecz zrównoważonego rozwoju*" (Ministerstwo Środowiska, 2022).

Ponadto na szczycie milenijnym w Nowym Jorku w 2000 roku przyjęto również milenijne cele rozwoju (lub MDG).

A w 2012 roku w deklaracji *The Future We Want* przyjęto plan stworzenia, a następnie zintegrowania globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs).

SDGs zostały ujęte w dokumencie zatytułowanym "Transforming Our World: Agenda for Sustainable Development 2030", który został przyjęty na szczycie ONZ w 2015 roku. Obejmuje on 17 celów przedstawionych na rysunku 1. Cele te są postrzegane jako kluczowe dla przyszłego kierunku zrównoważonego rozwoju. W tworzeniu tych celów brały udział wszystkie państwa członkowskie ONZ oraz przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego, sfery biznesu, środowiska akademickiego i obywatele wszystkich kontynentów (United Nations, 2020). Cele stanowią pilne wezwanie do działania dla wszystkich krajów rozwiniętych i rozwijających się w ramach globalnego partnerstwa (United Nations, 2019).

Rysunek 1: Cele Zrównoważonego Rozwoju

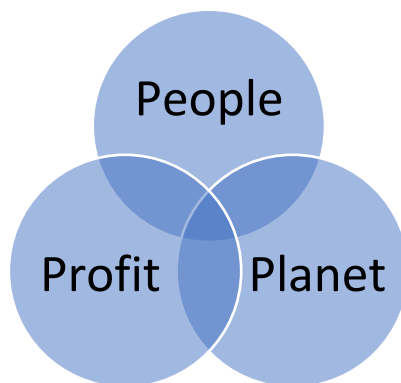

Źródło: OSN, 2022

SDGs koncentrują się na kluczowych obszarach problemów ogólnospołecznych, takich jak ubóstwo, nierówności społeczne, zanieczyszczenie wody, zmiany klimatyczne, konflikty zbrojne itp. które pojawiły się lub pojawiają w trakcie rozwoju przemysłowego i gospodarczego (który nie uwzględniał środowiska ani społecznych efektów zewnętrznych) (United Nations, 2019; Hummels & Argyrou, 2021).

Zrównoważony rozwój, zasada triple bottom line i koncepcja ESG

Od lat 80. ubiegłego wieku dyskutuje się o zasadzie potrójnego dna jako koncepcji zrównoważonego rozwoju. Respektując tę zasadę, przedsiębiorstwo i jego działalność gospodarcza nie są skoncentrowane wyłącznie na osiągnięciu zysku i wzroście gospodarczego (aspekt zysku), ale także na wpływie jego działalności na środowisko (aspekt środowiska, planety) i wreszcie na społecznej odpowiedzialności jego działania (aspekt ludzi). Triple bottom line prowadzi do przenikania się tych trzech aspektów (Roberts & Cohen, 2002). Według Elkingtona (1998), aby osiągnąć równowagę w ramach tej koncepcji, konieczne jest stworzenie nowego partnerstwa ekonomicznego, środowiskowego i społecznego. Partnerstwo to musi powstać zarówno w sektorze prywatnym, jak i publicznym. Graficzne przedstawienie przecięcia tej potrójnej linii dna przedstawiono na rysunku 2.

Rysunek 2: Triple Bottom Line

Źródło: Roberts & Cohen, 2002

Obecnie mówi się przede wszystkim o strategii ESG, która skupia się na tym, jak odpowiednio włączyć elementy zrównoważonego rozwoju do funkcjonowania organizacji. Skrót ESG tworzony jest z początkowych liter omawianych obszarów (Asociace společenské odpovědnosti, 2021; World Economic Forum, 2020):

- Środowisko reprezentuje obszar, który uwzględnia rolę społeczeństwa w ochronie planety (np. emisja gazów cieplarnianych, ochrona gleby, wykorzystanie wody, różnorodność biologiczna itp.)
- Społeczny (Ludzie) reprezentuje obszar, który uwzględnia odpowiedzialność organizacji wobec ich pracowników (np. bezpieczne środowisko pracy, równość wynagrodzeń, różnorodność itp.)
- Governance reprezentuje obszar, który uwzględnia odpowiedzialne zarządzanie organizacją (np. kodeks etyczny lub walka z korupcją).

Celem prawidłowo opracowanej strategii ESG jest dążenie do zrównoważonego rozwoju organizacji w sposób, który nie opiera się na "greenwashingu¹".

Inicjatywy i organizacje zajmujące się zrównoważonym rozwojem

Istnieje szerokie spektrum narzędzi, które odgrywają kluczową rolę w dziedzinie zarządzania zrównoważoną działalnością w organizacji oraz w zrównoważonym rozwoju. Te standardy, normy i inicjatywy oferują organizacjom porady i wskazówki, jak postępować w ich zrównoważonych działaniach i kierują je na drogę zrównoważonego rozwoju. Poniżej wymieniono najbardziej znaczące z tych narzędzi:

¹ Termin greenwashing może być używany do określenia formy dezinformacji, której celem jest stworzenie wrażenia wśród społeczeństwa (lub konsumentów) o odpowiedzialności firmy (lub organizacji) za środowisko.

- *Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza*

Global Reporting Initiative lub "GRI" to metodologia, która jest tworzona poprzez zestaw wskaźników, które mogą być wdrożone w organizacji; następnie możliwe jest porównanie pomiarów i ocen odpowiedzialności społecznej organizacji. Ta niezależna organizacja międzynarodowa pomaga przedsiębiorstwom, rządów i innym organizacjom zrozumieć i komunikować ich wpływ na kwestie związane z wynikami ekonomicznymi, społecznymi i środowiskowymi. Organizacja ta promuje raportowanie zrównoważonego rozwoju od 1997 roku i nadal jest najczęściej stosowanym standardem tworzenia raportów niefinansowych (KPMG, 2017). Informacje na temat zrównoważonych działań organizacji zapisane są w "Wytycznych do raportowania zrównoważonego rozwoju". Dzięki ujednoczeniu, wytyczne te należą dziś do najobszerniejszej i najbardziej obiektywnej inicjatywy służącej do sporządzania raportów na temat zrównoważonego rozwoju organizacji. Raporty tworzone w ramach Global Reporting Initiative oceniają zachowania organizacji pod kątem praw, norm, regulacji, dyrektyw, standardów zachowań i dobrowolnych działań zrównoważonych. Jednocześnie uwzględniają rozwój tych wskaźników w czasie (Global Reporting Initiative, 2021).

- *AccountAbility (AA 1000)*

AccountAbility to szereg standardów, dzięki którym organizacja stara się poprawić swoje wyniki. Poprawa wyników organizacji jest osiągnięta poprzez strategię zrównoważonego rozwoju oraz poprzez uwzględnienie środowiskowych i społecznych wpływów organizacji.

Celem organizacji non-profit AccountAbility jest wspieranie uczciwego biznesu (Národní portál, 2021).

- *Dyrektywa OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych*

Do najstarszych, najbardziej znanych i zarazem najbardziej złożonych narzędzi w obszarze społecznie odpowiedzialnej przedsiębiorczości należy dyrektywa OECD zatytułowana "Wytyczne dla przedsiębiorstw wielonarodowych", która powstała w 1976 roku. Były one częścią deklaracji OECD w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych. Łącznie 46 państw zgodziło się przestrzegać tych Wytycznych. Jednak zalecenia, które są w nich zakotwiczone, są dobrowolne dla przedsiębiorstw i nie mogą być egzekwowane (Ministerstwo Przemysłu i Handlu, 2016).

Celem Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych jest prowadzenie przedsiębiorstw wielonarodowych w kierunku unikania i ograniczania negatywnego wpływu ich działalności na społeczeństwo. Obszary, które regulują te Wytyczne to m.in. dostęp do informacji, prawa człowieka, zatrudnienie i stosunki pracy, środowisko naturalne, zwalczanie łapówkarstwa, interesy konsumentów, nauka i technologia, konkurencja gospodarcza oraz podatki (Ministerstwo Przemysłu i Handlu, 2016).

Niemniej jednak należy dodać, że niniejsze Wytyczne są zgodne z inicjatywą ONZ Global Compact oraz normą ISO 26000 (Ministerstwo Przemysłu i Handlu, 2016).

- *UN Global Compact*

UN Global Compact to inicjatywa skierowana do przedsiębiorstw, które zobowiązały się do uporządkowania swoich działań i strategii zgodnie z dziesięcioma ogólnie przyjętymi zasadami w zakresie praw człowieka, stosunków pracy, środowiska i zwalczania korupcji (Asociace spoločenské odpovednosti, 2013). Dzięki temu możliwe będzie podjęcie kroków prowadzących do promocji celów społecznych i realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) (Národní portál, 2021).

Global Compact ustanawia składanie corocznych raportów rozwojowych, czyli "*Communication on Progress*". Za pomocą tej metody organizacja tworzy wysiłki w zakresie mapowania, jak dobrze wypełnia zasady zrównoważonych działań. Tym samym dostarcza informacji dotyczących nawet negatywnych skutków działania przedsiębiorstwa. Jeśli raport o postępie nie zostanie opublikowany przez okres dłuższy niż rok, organizacja zostaje automatycznie wyrzucona z UN Global Compact (Asociace spoločenské odpovednosti, 2013).

- *ISO 26000 Norma*

Norma ISO 26000 reprezentuje standard społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, którego celem jest wzmocnienie odpowiedzialności organizacji za ich działalność przedsiębiorczą, a tym samym zwiększenie ich udziału w zrównoważonym rozwoju. Jeśli organizacja akceptuje elementy tej normy, to tym samym zgadza się na utrzymanie zasad społecznej odpowiedzialności organizacji. Norma zawiera wytyczne dotyczące poprawy wpływu organizacji w ramach trzech filarów triple bottom line, tj. filaru społecznego, ekonomicznego i środowiskowego (Managementmania, b.d.).

Należy zaznaczyć, że norma ta nie jest przeznaczona do certyfikacji. Niemniej jednak jest ona ściśle powiązana z normą certyfikacyjną SA 8000 (Managementmania, b.d.).

- *EMAS*

Narzędzie EMAS czyli "*System Ekozarządzania i Audytu*" jest przeznaczone dla organizacji znajdujących się na terenie Unii Europejskiej. W UE narzędzie to jest stosowane od 1995 roku, a w Czechach zaczęło być stosowane w 1998 roku (European Commission, n.d.).

Celem systemu zarządzania i audytu środowiskowego jest posiadanie przez organizację aktywnego podejścia do monitorowania i skutecznego zarządzania w obszarze ochrony środowiska (Komisja Europejska, b.d.; Ministerstwo Środowiska, 2020).

Niemniej jednak konieczne jest spełnienie kilku kryteriów, których wymaga EMAS, a są to:

- wstępna ocena stanu środowiska,
- publikacja i weryfikacja proklamacji o stanie środowiska,
- aktywny udział pracowników w procesie poprawy oddziaływania przedsiębiorstwa na środowisko (EnviWeb, 2005).

Jednocześnie jednak nakłada obowiązek przestrzegania określonej metodyki audytów i ich częstotliwości (EnviWeb, 2005).

- SA8000

SA8000 jest międzynarodową normą, która pomaga organizacji tworzyć, utrzymywać i stosować społecznie akceptowalne podejście w miejscu pracy. Norma ta przede wszystkim reguluje i monitoruje warunki pracy pracowników i została po raz pierwszy zastosowana w 1997 roku w celu oceny podejścia społecznego w obszarach, które są kluczowe dla społecznej odpowiedzialności firm. Dotyczy to pracy dzieci, pracy przymusowej lub obowiązkowej, zdrowia i bezpieczeństwa, wolności zgromadzeń i prawa do negocjacji zbiorowych, dyskryminacji, praktyk dyscyplinarnych, godzin pracy, nagród i systemu zarządzania.

Elementy SA8000, takie jak systemy zarządzania, zaangażowanie pracowników i kultura ciągłego doskonalenia, prowadzą do poprawy warunków pracy i wzrostu dobrobytu pracowników. Jednocześnie wzrasta produktywność organizacji, poprawiają się relacje z uczestniczącymi stronami, wspierany jest dostęp do rynku itp. (Social Accountability International, 2021).

Według Kašparovej & Kunze (2013) możliwe jest stosowanie wymienionych standardów, z wyjątkiem EMAS, globalnie. Dalej twierdzą, że Wytyczne OECD mają ograniczenia terytorialne, które dotyczą tylko członków organizacji i dostarczają im odpowiednich tematów. To również obniża ich globalną stosowalność.

Wykorzystanie tych standardów przez organizacje nie jest ograniczone wielkością organizacji czy sektorem. Ich podstawą jest zarządzanie według konsultacji z interesariuszami (Kašparová & Kunz, 2013).

Normy wymagają składania raportów, dlatego organizacje przestrzegające norm zrównoważonego rozwoju powinny przedstawić kompleksowy raport z tych działań. Raportowanie to musi wynikać z wytycznych i wskaźników, których wymaga konkretny standard.

W przeciwieństwie do innych wspomnianych standardów, EMAS skupia się tylko na obszarze środowiskowym, który powinien być raportowany. Pozostałe normy w całości uwzględniają triple bottom line, czyli obszary ekonomiczny, społeczny i środowiskowy. Poszczególne filary mają największe pokrycie w ramach norm Global Reporting Initiative i ISO 26000. Natomiast norma AccountAbility ma najwęższe pokrycie (EnviWeb, 2005; Národní portál, 2021). Należy wspomnieć, że raporty różnią się także obowiązkiem weryfikacji. Raporty UN Global Compact, Wytyczne OECD czy ISO 26000 nie muszą być weryfikowane, gdyż weryfikacja odbywa się na zasadzie dobrowolności. Jednocześnie obowiązek regularnego składania raportów jest normatywnie ustanowiony tylko dla EMAS i UN Global Compact. Inne standardy nakładają do regularnego i terminowego publikowania kompletnych informacji, nie jest to jednak obowiązkowe (EnviWeb, 2005; Národní portál, 2021).

Jak widać, standardy i ich raporty są do siebie bardzo podobne i to od organizacji zależy, jaki kierunek wybierze. W kolejnym rozdziale przybliżono koncepcję harmonizacji standardów w zakresie tworzenia raportowania działalności zrównoważonej, która była przedmiotem dyskusji na Światowym Forum Ekonomicznym jesienią 2020 roku.

Zrównoważony rozwój jako szansa w przedsiębiorczości

Zmiany klimatyczne, transformacje w społeczeństwie i przejście na koncepcje ESG w logiczny sposób spowodują, że wiele sektorów biznesowych zniknie lub zmusi je do przekształcenia swojego modelu biznesowego (wspaniałym przykładem jest tu przemysł samochodowy czy obszar gospodarki cyrkularnej, w którym wręcz przeciwnie, pojawia się szereg nowych możliwości biznesowych).

Istnieje wiele motywów wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju do swojej działalności lub wymyślania nowej koncepcji biznesowej opartej na zrównoważonym podejściu. Dla przykładu można przytoczyć następujące:

- *Korzyści finansowe w postaci redukcji kosztów i zwiększenia efektywności:*

Podczas wdrażania zrównoważonego podejścia mogą pojawić się dodatkowe koszty; niemniej jednak koszty te są akceptowane w celu zwiększenia efektywności procesów przedsiębiorczych w przyszłości. Efektywność może być wówczas reprezentowana przez takie czynniki jak oszczędność kosztów związana z ograniczeniem rotacji pracowników lub zmniejszenie przyszłych kosztów tworzenia produktów lub usprawniania procesów wewnętrznych. Stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju prowadzi więc w kontekście długoterminowym do obniżenia kosztów, w tym do większego efektu społecznego (np. obniżenie rotacji pracowników, większa świadomość wśród pracowników, identyfikacja z misją itp.)

- *Większe zadowolenie klientów i zdobycie przewagi konkurencyjnej:*

Przewaga konkurencyjna jest silnie związana z lojalnością klientów. Klienci w obecnych czasach zauważają, kiedy stosowane jest podejście zrównoważone. Coraz większa presja wywierana jest nie tylko na energooszczędną produkcję, ale także ogólnie na podejście organizacji w zakresie stosowania zasad zrównoważonego rozwoju w całej organizacji. Dotyczy to nie tylko klienta, ale ogólnie reakcji na zachowanie inwestorów lub konkurencji

- *Zmniejszanie ryzyka i znajdowanie nowych możliwości*

Zrównoważone podejście stwarza nowe możliwości dla przedsiębiorców i tworzy nowe obszary dla biznesu, w tym tworzenie nowych miejsc pracy. Inwestycje zazwyczaj nie są już postrzegane jako bariera nie do pokonania; często można obliczyć ich stopę zwrotu i rentowność. Stosowanie podejścia zrównoważonego zmniejsza ryzyko niezrozumienia przez interesariuszy i zmniejsza ryzyko nacisku z ich strony na stosowanie podejścia zrównoważonego. Na przykład, właśnie w

obszarze gospodarki cyrkularnej² , przewiduje się ogromny potencjał tworzenia nowych miejsc pracy. Podobnie organizacja wdrażająca podejście cyrkularne ma zwiększyć sprzedaż swojego produktu, poszerzyć portfolio i poprawić swoją reputację, w tym obniżyć ryzyko w zakresie np. dostawców. W przypadku usprawnienia zamkniętych cykli może nastąpić wzrost rentowności, a organizacje te mogą być nawet chronione przed wahaniami cen zasobów.

² Gospodarka, która funkcjonuje w kole, ale ma zdolności regeneracyjne i próbuje postrzegać planetę Ziemię jako miejsce o ograniczonych zasobach. To gospodarka, która stara się maksymalnie wykorzystywać zasoby i nie marnować ich.

Pytania:

- 1. Jakie obszary reprezentuje skrót ESG?**
 - A. środowiskowe, społeczne, dotyczące zarządzania
 - B. gospodarcze, społeczne, zarządzanie
 - C. środowiskowe, społeczne, towarowe
 - D. ekonomiczne, społeczne, dobra

- 2. Kiedy po raz pierwszy zaczęto mówić o koncepcji triple bottom line?**
 - A. 1960s
 - B. 1970s
 - C. 1980s
 - D. 1990s

- 3. Co reprezentuje Konferencja Sztokholmska?**
 - A. Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska człowieka w 1972 r.
 - B. Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska i rozwoju w 1992 r.
 - C. Szczyt Milenijny w Nowym Jorku
 - D. Organizacja Narodów Zjednoczonych w 2015 r.

- 4. Narzędzia (standardy, normy, inicjatywy) do zarządzania działaniami zrównoważonymi w organizacji i w zrównoważonym rozwoju to:**
 - A. GRI
 - B. UN Global Compact
 - C. EMAS
 - D. Wszystkie powyższe

5. SDGs

- A. oznaczają cele zrównoważonego rozwoju
- B. zostały przedstawione w 2000 r.
- C. reprezentują 19 celów zrównoważonego rozwoju
- D. to cele zrównoważonego rozwoju do roku 2040

6. Triple Bottom Line reprezentuje:

- A. nakładanie się trzech filarów - ludzie, planeta, zysk
- B. nakładanie się trzech filarów - gospodarczego, społecznego i zarządzania
- C. nakładanie się trzech filarów - środowiskowego, społecznego i towarowego
- D. nakładanie się trzech filarów - ludzie, środowisko, zarządzanie

7. Raport z Our Shared Future znany jest również jako:

- A. Agenda 21
- B. Przekształcanie naszego świata: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju na rok 2030
- C. Raport Brundtland
- D. Raport sztokholmski

8. Które z wymienionych poniżej narzędzi (standardy, normy, inicjatywy) zarządzania zrównoważonymi działaniami w organizacji i w zrównoważonym rozwoju koncentruje się tylko na obszarze środowiska?

- A. UN Global Compact
- B. EMAS
- C. ISO 26000
- D. SA8000

9. Zrównoważony rozwój:

- A. jest obecnie tożsamy z pojęciem trwałości
- B. ma swoje korzenie w XVIII wieku w Europie w związku z leśnictwem i rolnictwem
- C. jest postrzegany jako rozwój, który zaspokaja potrzeby teraźniejszości, nie zagrażając zaspokojeniu potrzeb przyszłych pokoleń.
- D. Wszystkie powyższe

10. Gospodarka cyrkularna:

- A. Czy gospodarka, która funkcjonuje w kole.
- B. Jest gospodarką liniową.
- C. Stara się wykorzystywać jak najwięcej zasobów naturalnych.
- D. Jest dominujący w obecnym układzie konsumpcji światowej.

11. Zrównoważone podejście może być postrzegane jako szansa dla biznesu, ponieważ:

- A. zapewnia dodatkowe koszty.
- B. stwarza przestrzeń do tworzenia nowej siły roboczej.
- C. to trend, a podejście zrównoważone nie może być stosowane, jeśli organizacja chce utrzymać się na rynku.
- D. pracownicy są głównymi i kluczowymi aktorami, którzy promują zasady zrównoważonego rozwoju, dlatego ich życzenia powinny być spełnione.

12. SDG 12 obejmuje:

- A. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja
- B. Jakość kształcenia
- C. Działania w dziedzinie klimatu
- D. Życie pod wodą

13. SDG 5 obejmuje:

- A. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja
- B. Równość płci
- C. Partnerstwa na rzecz celów
- D. Życie na lądzie

14. SDG 11 obejmuje:

- A. Zmniejszanie nierówności
- B. Przystępna i czysta energia
- C. Godna praca i wzrost gospodarczy
- D. Brak ubóstwa

15. Greenwashing oznacza:

- A. Przekazywanie nieprawdziwych informacji swoim pracownikom
- B. Realizacja zielonych inwestycji
- C. Zastosowanie zasad cyrkularnych w strategii organizacji
- D. Dezinformacja mająca na celu stworzenie wśród społeczeństwa wrażenia, że dana organizacja jest odpowiedzialna za środowisko.

Poprawne odpowiedzi: 1. — A./2. — C./3. — A./4. — D./5. — A./6. — A./7. — C./8. — B./9. — D./10. — A./11. — B./12. — A./13. — B./14. — A./15. — D.

Źródła:

Accenture & Chartered Institute of Management Accountants (CIMA). (2011). *Sustainability performance management: How CFOs can unlock value*. London: Chartered Institut of Management Accountants.

Business Commission. (2021). *Our work*. Available at: <http://businesscommission.org/our-work>

Caradonna, J. L. (2014). *Sustainability: A History*. New York: Oxford University Press.

Carroll, A. B. (1979). A Three-Dimensional Conceptual Model of Corporate Performance. *Academy of Management Review*, 4(4).

Elkington, J. (1997). *Cannibals with Forks: the Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Oxford: Capstone Publishing Ltd.

Epstein, M. J., & Rejc Buhovac, A. (2014). *Making Sustainability Work: Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental, and Economic Impacts*. Sheffield: Greenleaf Publishing.

European Commission. (2001). *A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development*. Available at: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/innovation/pdf/library/strategy_sustdev_en.pdf

Fedkin, M. (2015). *Principles of Sustainable Systems*, převzato z University of Michigan Sustainability Assessment. Available at: <https://www.e-ducation.psu.edu/eme807/node/575>

IBM. (2021). *Sustainability at a turning point. Customers are pushing companies to pivot*.

IUCN, UNEP & WWF. (1980). *World Conservation Strategy*. Available at: <https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/wcs-004.pdf>

Meadows, D. et al. (1972). *The Limits to Growth*. New York: Universe Books.

Meadows D. H., Meadows D., L., & Randers J. (1992). *Beyond the limits: confronting global collapse, envisioning a sustainable future*. Vermont: Chelsea Green Publishing Company.

OECD. (2009). *Declaration on Green Growth*. Available at [http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=C/MIN\(2009\)5/AD D1/FINAL](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?doclanguage=en&cote=C/MIN(2009)5/AD D1/FINAL)

OECD. (2011). *Towards Green Growth*. Available at <http://www.oecd.org/greengrowth/towards-green-growth-9789264111318-en.htm>

OECD. (2016). *Green Growth and Sustainable Development: Key OECD documents*. Available at <http://www.oecd.org/greengrowth/green-growth-key-documents.htm>

United Nations. (1992). *Agenda 21*. Available at <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>

United Nations. (2002). *Report of the World Summit on Sustainable Development*. Available at http://www.unmillenniumproject.org/documents/131302_wssd_report_reissued.pdf

United Nations. (2012). *Future We Want*. Available at <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/733FutureWeWant.pdf>

United Nations. (2015). *Transforming Our World: The 2030 Agenda For Sustainable Development*. Available at

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

United Nations. (2017). Sustainable Development Knowledge Platform. *Sustainable Development*. Available at <https://sustainabledevelopment.un.org/resourcelibrary>

Van Marrewijk, M. (2003). *Concepts and definitions of CSR and corporate sustainability: between agency and communion*. *Journal of Business Ethics*, 44(2), 95-105.

Van Marrewijk, M. & Werre, M. (2003). Multiple levels of corporate sustainability. *Journal of Business Ethics*, 44, 2, 107-119.

World Bank. (2017). *Sustainable Development*. Available at <http://www.worldbank.org/en/topic/sustainabledevelopment>

World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. Oxford: Oxford University Press.

Moduł 2

Wprowadzenie do SDGs, 4 filary SDGs:
zarządzanie, ludzie, planeta i dobrobyt

Wprowadzenie do SDGs, 4 filary SDGs: zarządzanie, ludzie, planeta i dobrobyt

Moduł ten wskazuje na niedawny rozwój koncepcji zrównoważonego rozwoju (lub trwałości). Podsumowuje rozwój zrównoważonego rozwoju i opiera się na nim poprzez najbardziej znaczące podejście, tj. cele zrównoważonego rozwoju (SDGs). Następnie dzieli te cele na cztery kompleksowe filary, które pomagają organizacjom i społeczeństwu lepiej zorientować się w tej kwestii.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju w pigułce (kamienie milowe zrównoważonego rozwoju)

Zrównoważony rozwój został opisany w poprzednim module. Ostatni rozwój tej koncepcji związany jest z tzw. celami zrównoważonego rozwoju (SDGs), które związane są z dokumentem Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development (UN, 2015).

Dla przypomnienia, najważniejsze kamienie milowe zrównoważonego rozwoju zostały wymienione w poniższej tabeli:

Tabela 1: Kamienie milowe zrównoważonego rozwoju od drugiej połowy 20th wieku

Rok	Dokument	Opis
1972	<i>Granice wzrostu</i>	Publikacja ta wskazuje na fakt, że istnieje istotna sprzeczność pomiędzy wzrostem gospodarczym a ochroną środowiska, w tym zasobów naturalnych.
1987	<i>Nasza wspólna przyszłość</i>	Ten raport Komisji Europejskiej skupia się na integracji rozwoju gospodarczego, zarządzaniu i ochronie zasobów naturalnych oraz sprawiedliwości i integracji społecznej. Zrównoważony rozwój został po raz pierwszy zdefiniowany w tym raporcie.
1992	<i>Deklaracja w sprawie środowiska</i>	Deklaracja, która bardziej szczegółowo rozwija zasady zrównoważonego rozwoju.
2000	<i>Deklaracja Milenijna</i>	Deklaracja ta została zatwierdzona na Szczycie Milenijnym, gdzie przyjęto Milenijne Cele Rozwoju (MDG).
2002	<i>Światowy szczyt w sprawie zrównoważonego rozwoju</i>	Szczyt ten poparł znaczenie wszystkich trzech filarów zrównoważonego rozwoju - gospodarczego, społecznego i środowiskowego.
2012	<i>Przyszłość, której pragniemy</i>	W deklaracji tej zatwierdzono cel stworzenia, a następnie zintegrowania globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs).
2015	<i>Przekształcanie naszego świata: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>	Dokument ten, przyjęty na szczycie ONZ w 2015 roku, wymienia 17 celów zrównoważonego rozwoju. Jest to globalny program rozwoju do 2030 roku.

Źródło: Meadows (1972); World Commission on Environment and Development (1987); United Nations (1992); World Health Organization (2002); United Nations (2012, 2015),

Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs)

Wszystkie kraje członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) brały udział w tworzeniu Celów Zrównoważonego Rozwoju. SDGs są pilnym wezwaniem do działania wszystkich krajów rozwiniętych lub rozwijających się w ramach globalnego partnerstwa (United Nations, 2019). Te Cele Zrównoważonego Rozwoju, które zostały przyjęte przez kraje członkowskie ONZ, są reprezentowane przez 17 ikon przedstawionych na poniższym obrazku i przedstawiają program rozwoju na kolejne 15 lat (2015 - 2030).

Obraz 1: Cele zrównoważonego rozwoju

Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2021 r.

SDGs koncentrują się na kluczowych obszarach problemów ogólnospołecznych, takich jak ubóstwo, nierówności społeczne, zanieczyszczenie wody, zmiany klimatyczne czy konflikty zbrojne, które pojawiły się w wyniku rozwoju przemysłowego i gospodarczego bez uwzględnienia środowiska lub społecznych efektów zewnętrznych (United Nations, 2019; Hummels & Argyrou, 2020).

Każdy z tych celów jest analizowany bardziej szczegółowo w kolejnych modułach.

Podejście ESG i 4 filary SDGs

Strategia ESG pokazuje, jak możliwe jest odpowiednie włączenie elementów zrównoważonego rozwoju do funkcjonowania organizacji. Skrót ESG pochodzi od pierwszych liter omawianych obszarów (World Economic Forum, 2020):

- Środowiskowy, który zajmuje się rolą społeczeństwa w ochronie naszej planety (np. emisja gazów cieplarnianych, ochrona gleby, wykorzystanie wody, bioróżnorodność itp.)
- Społeczny, który dotyczy odpowiedzialności organizacji wobec pracowników (np. bezpieczne środowisko pracy, równość płac, różnorodność itp.)

- Governance, który zajmuje się odpowiedzialnym zarządzaniem organizacjami (np. kodeks etyczny czy walka z korupcją).

Celem prawidłowo opracowanej strategii ESG jest skierowanie organizacji w stronę zrównoważonego rozwoju w sposób, który nie jest oparty na "greenwashingu". Termin ten można wyjaśnić jako rodzaj dezinformacji, której celem jest jedynie stworzenie wrażenia, że firma (lub organizacja) jest odpowiedzialna środowiskowo.

W kontekście podejścia ESG i poszczególnych SDGs, Światowe Forum Ekonomiczne i Międzynarodowa Rada Biznesu, we współpracy z firmami konsultingowymi, opublikowały "Wielką Czwórkę" w dokumencie z 2020 roku zatytułowanym *"Measuring Stakeholder Capitalism"*. Dokument ten określa wspólne metryki dla zrównoważonego tworzenia wartości. Celem Międzynarodowej Rady Biznesu było udoskonalenie metod, za pomocą których organizacja mierzy i demonstruje swój wkład w społeczeństwo, w celu stworzenia lepiej prosperujących organizacji i budowania bardziej zrównoważonych relacji z naszą planetą (World Economic Forum, 2020).

Celem tego dokumentu jest określenie podstawowego zestawu uniwersalnych metryk ESG oraz informacji dotyczących publikowania zrównoważonego podejścia organizacji. Odbywa się to poprzez dostosowanie do Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (SDGs). Dokument ten proponuje 21 kryteriów podstawowych i 34 drugorzędne. Kryteria te podzielone są na cztery podstawowe filary, które mogą być wykorzystane do skutecznej i uniwersalnej oceny zrównoważonego podejścia (Asociace společenské odpovědnosti, 2021; World Economic Forum, 2020).

Istnieją cztery powiązane ze sobą filary, które opierają się na Celach Zrównoważonego Rozwoju ONZ, które zostały opisane w poniższej tabeli:

Tabela 2: SDGs podzielone na 4 filary

Filar	Opis
Planeta	Obszary te skupiają się na roli organizacji w ochronie planety.
Ludzie	Do obszarów tych należą zagadnienia związane z odpowiedzialnością organizacji wobec pracowników.
Prosperity	Obszary te związane są z rozwojem gospodarczym, społecznym i technologicznym.
Zasady zarządzania	Obszary te koncentrują się na misjach i odpowiedzialnym zarządzaniu organizacjami oraz zarządzaniu ryzykiem.

Źródło: *Asociace společenské odpovědnosti, 2021; World Economic Forum, 2020*

Wzajemne powiązanie zidentyfikowanych filarów z poszczególnymi SDGs można wykazać poniżej.

Zarządzanie

Cele te są ściśle powiązane z kryteriami, które skupiają się na misji firmy, makijażu przywództwa firmy, przeglądzie tematów istotnych dla interesariuszy firmy, działaniach antykorupcyjnych, działaniach etycznych oraz integracji ryzyka i możliwości działań przedsiębiorczych.

Rysunek 2: SDGs - filar Zarządzanie

Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2021 r.

Planeta

Filar ten ustanawia ambicję ochrony planety przed degradacją poprzez takie metody jak zrównoważona konsumpcja i produkcja, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi oraz przyjęcie pilnych środków w zakresie zmian klimatycznych w celu wsparcia potrzeb obecnego i przyszłego pokolenia (World Economic Forum, 2020).

Rysunek 3: SDGs - filar Planeta

Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2021 r.

Ludzie

Cele zrównoważonego rozwoju, które można powiązać z filarem **Ludzie**, obejmują cele przedstawione na rysunku 5.

Obrázek 4: SDGs – pilir lidé

Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2021 r.

Ambicje tego filaru zmierzają do zakończenia ubóstwa i głodu we wszystkich ich formach i wymiarach oraz do zapewnienia wszystkim istotom ludzkim możliwości realizacji ich potencjału w godności i równości, żyjąc w zdrowym środowisku (World Economic Forum, 2020). Tym samym obejmują one takie elementy jak różnorodność, włączenie społeczne, równość płac i bezpieczne środowisko pracy.

Prosperity

Rysunek 5: SDGs - filar dobrobytu

Źródło: Organizacja Narodów Zjednoczonych, 2021 r.

Cele te są powiązane z kryteriami, które koncentrują się na wskaźnikach ekonomicznych, liczbie pracowników i ich fluktuacji, różnorodności czy strategiach inwestycyjnych (Asociace společenské odpovědnosti, 2021).

Filar ten ustanawia ambicję w obszarze dobrobytu człowieka, aby wszyscy ludzie mogli cieszyć się dostatnim i spełnionym życiem, a postęp gospodarczy, społeczny i technologiczny odbywał się w zgodzie z naturą (World Economic Forum, 2020).

Pytania:

1. Cele Zrównoważonego Rozwoju są powiązane z poniższym dokumentem:

- A. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju
- B. Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2035
- C. Nasza wspólna przyszłość 2030
- D. Deklaracja Milenijna

2. Deklaracja Milenijna miała miejsce w którym roku:

- A. 2000
- B. 1990
- C. 2010
- D. 2020

3. Do pierwszych znaczących kamieni milowych w XX wieku w dziedzinie zrównoważonego rozwoju należy zaliczyć następujący raport (opublikowany w 1972 roku):

- A. The Limits of the Earth
- B. Granice wzrostu
- C. Transformacja ludzkości
- D. Środowisko naturalne w XX wieku

4. W tworzeniu Celów Zrównoważonego Rozwoju brały udział następujące państwa:

- A. Tylko kraje UE
- B. USA, Chiny i Japonia
- C. Tylko kraje V4
- D. Wszystkie kraje członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych

5. SDG 13 dotyczy:

- A. Działania na rzecz klimatu
- B. Życie pod wodą
- C. Nierówności
- D. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja

6. SDG 1 dotyczy:

- A. Ubóstwo
- B. Życie pod wodą
- C. Jakość edukacji
- D. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja

7. SDG 12 dotyczy:

- A. Ubóstwo
- B. Zero głodu
- C. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja
- D. Czysta woda i warunki sanitarne

8. SDG 4 dotyczy:

- A. Pokój i Sprawiedliwość
- B. Partnerstwo na rzecz celów
- C. Jakość edukacji
- D. Godna praca i wzrost gospodarczy

9. Podejście ESG reprezentuje:

- A. Ta sama koncepcja co Społeczna Odpowiedzialność Biznesu (CSR)
- B. Synonim koncepcji gospodarki współdzielenia
- C. Możliwość odpowiedniego włączenia elementów zrównoważonego rozwoju do działania organizacji
- D. Synonim pojęcia przedsiębiorczości społecznej

10. Litera S w podejściu ESG oznacza:

- A. Społeczny
- B. Bezpieczny
- C. Mocne
- D. SDG

11. Litera E w podejściu ESG oznacza:

- A. Środowisko
- B. Gospodarka
- C. Energia
- D. Equal

12. Litera G w podejściu ESG oznacza:

- A. Global
- B. Zarządzanie
- C. Świetnie
- D. Grawitacja

13. Dokument Measuring Stakeholder Capitalism dzieli SDGs na:

- A. 3 filary
- B. 5 filarów
- C. 4 filary
- D. 6 filarów

14. Według dokumentu Measuring Stakeholder Capitalism, filar Governance obejmuje następujące SDGs:

- A. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja; Zero ubóstwa
- B. Jakość edukacji; partnerstwo na rzecz celów
- C. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja; Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje; Partnerstwa na rzecz celów
- D. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje; Partnerstwo na rzecz celów; Życie pod wodą

15. Zgodnie z dokumentem Measuring Stakeholder Capitalism, filar Prosperity obejmuje następujące SDGs:

- A. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja; Zero ubóstwa
- B. Jakość edukacji; partnerstwo na rzecz celów
- C. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje; zmniejszone nierówności; godna praca i wzrost gospodarczy
- D. Zmniejszone nierówności; godna praca i wzrost gospodarczy; przemysł, innowacje i infrastruktura; zero ubóstwa

Poprawne odpowiedzi: 1. – A / 2. – A / 3. – B / 4. – D / 5. – A / 6. – A / 7. – C / 8. – C / 9. – C. / 10. – A / 11. – A / 12. – B / 13. – C / 14. – C / 15. – D.

Žródła:

Asociace společenské odpovědnosti. (2021, January 1). *Akce plná tipů, jak na nefinanční reporting*. <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/akce-plna-tipu-jak-na-nefinancni-reporting/>.

Hummels, H. & Argyrou, A. (2020). *Planetary demands: Redefining sustainable development and sustainable entrepreneurship*. *Journal of Cleaner Production*. 278(1), 123804.

doi:<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.123804>.

Meadows, D. H. (1972). *The Limits to growth: a report for the Club of Rome's project on the predicament of mankind*. Universe Books.

United Nations (1992). *The Rio Declaration on Environment and Development*. https://www.unesco.org/education/pdf/RIO_E.PDF.

United Nations (2012). *The Future We Want*. <https://sustainabledevelopment.un.org/futurewewant.html>.

United Nations (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.

United Nations (2019). *Promote Sustainable Development*. <https://www.un.org/en/sections/what-we-do/promote-sustainable-development/index.html>.

World Economic Forum (2020). *Measuring Stakeholder Capitalism: Towards Common Metrics and Consistent Reporting of Sustainable Value Creation*. Dostupné 22. 8. 2020 z: <https://www.weforum.org/reports/measuring-stakeholder-capitalism-towards-common-metrics-and-consistent-reporting-of-sustainable-value-creation>.

World Commission on Environment and Development (1987). *Our Common Future*. <https://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>.

World Health Organization (2002). *World Summit on Sustainable Development*. <https://www.who.int/wssd/en/>.

Moduł 3

Zarządzanie SDGs

Zarządzanie SDGs

12 - Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja

Liczba ludności na świecie rośnie w coraz szybszym tempie - World Population Prospects of The United Nations (2019) wskazuje na obecną liczbę ludności świata około 7,7 mld przy wzroście 1,08%, co stanowi rocznie około 82 mln osób. Taki scenariusz oznacza ogromny wpływ na środowisko, ponieważ wzrost liczby ludności na świecie jest bezpośrednio związany z globalnym zapotrzebowaniem na energię i eksploracją zasobów naturalnych. Według WWF, standard życia spadnie do 2030 roku, jeśli ludzie będą kontynuować tempo wzrostu wyczerpując zasoby naturalne planety. Aby to powstrzymać, istnieje pilna potrzeba zrozumienia i uświadomienia sobie, że fundamentalne zmiany w sposobie produkcji i konsumpcji społeczeństw są niezbędne do osiągnięcia globalnego zrównoważonego rozwoju.

W związku z tym należy podkreślić znaczenie celu 12 agendy zrównoważonego rozwoju, który ma na celu zapewnienie zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji.

- *Fakty*
 - Szacuje się, że każdego roku jedna trzecia całej wyprodukowanej żywności - czyli 1,3 miliarda ton o wartości około 1 biliona dolarów - gnieje w koszach konsumentów i sprzedawców detalicznych lub psuje się z powodu złych praktyk w zakresie transportu i zbiorów.
 - Gdyby ludzie na całym świecie przestawili się na energooszczędne żarówki, świat zaoszczędziłby 120 mld USD rocznie.
 - Jeśli do 2050 r. liczba ludności na świecie osiągnie 9,6 mld, do zapewnienia zasobów naturalnych niezbędnych do utrzymania obecnego stylu życia może być potrzebny ekwiwalent prawie trzech planet.
 - Od lat 80. zużycie wody wzrasta na świecie o około 1 procent rocznie.
 - 38 milionów dzieci poniżej 5 roku życia miało nadwagę lub otyłość w 2019 roku.
 - Gospodarstwa domowe zużywają 29 proc. globalnej energii i w konsekwencji przyczyniają się do 21 proc. emisji CO2.
 - Sektor spożywczy odpowiada za około 30 procent całkowitego zużycia energii na świecie i odpowiada za około 22 procent całkowitej emisji gazów cieplarnianych.
 - Jeden na czterech nauczycieli nie czuje się przygotowany do nauczania tematów związanych z tymi zagadnieniami. Konieczne są większe wysiłki, aby zapewnić, że zagadnienia te stanowią podstawowe elementy krajowych systemów edukacyjnych.

- *Kluczowe tematy biznesowe*
 - Zrównoważone zaopatrzenie
 - Efektywność wykorzystania zasobów przez produkty i usługi
 - Recykling materiałów
 - Praktyki w zakresie zamówień publicznych
 - Informacje o produktach i usługach oraz ich oznakowanie

16 - pokój, sprawiedliwość i silne instytucje

Niniejszy rozdział koncentruje się na wprowadzeniu 16 Celu Zrównoważonego Rozwoju, który należy do społecznego filaru zrównoważonego rozwoju i ma znaczenie dla wzmocnienia zrównoważonego rozwoju poprzez zapewnienie sprawiedliwości dla wszystkich i budowanie skutecznych, odpowiedzialnych instytucji na wszystkich poziomach. Spośród 17 celów zrównoważonego rozwoju, cel 16 jest uznawany za podstawę, na której opiera się sukces pozostałych celów, ponieważ konflikty, brak bezpieczeństwa, słabe instytucje i ograniczony dostęp do sprawiedliwości zagrażają zrównoważonemu rozwojowi. Dzieje się tak dlatego, że aby jakikolwiek kraj lub organizacja mogły wznieść się na wyżyny, muszą być realizowane podstawowe zasady utrzymania pokoju, osiągnięcia sprawiedliwości dla wszystkich i zapewnienia odpowiedzialności instytucjonalnej. Empatia i solidny kompas etyczny mają kluczowe znaczenie dla każdego demokratycznego społeczeństwa. Jednak prześladowania, nierówności i nadużycia wciąż są na porządku dziennym i rozdierają cywilizację.

- *Fakty o pokoju, sprawiedliwości i silnych instytucjach*
 - Wymiar sprawiedliwości i policja należą do instytucji najbardziej dotkniętych korupcją, a korupcja, przekupstwo, kradzież i uchylanie się od płacenia podatków kosztują kraje rozwijające się około 1,26 biliona dolarów rocznie; za tę kwotę można by utrzymać osoby żyjące za mniej niż 1,25 dolara dziennie z progu 1,25 dolara przez co najmniej sześć lat.
 - Na obszarach dotkniętych konfliktem około 28,5 mln dzieci w wieku szkolnym nie uczęszcza do szkoły podstawowej.
 - Liczba osób uciekających przed wojną, prześladowaniami i konfliktami przekroczyła w 2018 roku 70 milionów, co jest najwyższym poziomem odnotowanym przez agencję ONZ ds. uchodźców (UNHCR) od prawie 70 lat.
 - Przemoc wobec dzieci to kolejny istotny element zadań SDG 16. Liczba osób uciekających przed wojną, prześladowaniem i konfliktem w 2018 roku przekroczyła 70 milionów, co jest najwyższą liczbą odnotowaną przez Agencję Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR) od prawie 70 lat. W 2019 roku ONZ odnotowała 357 zabójstw i 30 wymuszonych zaginięć obrońców praw człowieka, dziennikarzy i działaczy związkowych w 47 krajach.

Przemoc wobec dzieci dotyczy ponad 1 miliarda na całym świecie i kosztuje społeczeństwo nawet 7 bilionów dolarów rocznie, a każdego roku 50% dzieci na świecie doświadcza przemocy. Co 7 minut gdzieś na świecie umiera dziecko z powodu przemocy, a jedno na 10 dzieci jest wykorzystywane seksualnie przed ukończeniem 18 roku życia. Co trzeci użytkownik Internetu to dziecko, a 800 milionów korzysta z mediów społecznościowych. Każde dziecko może stać się ofiarą przemocy w sieci, a liczba zgłoszeń dotyczących wykorzystywania seksualnego dzieci w sieci, które wpłynęły do NCMEC, wzrosła z 1 mln w 2014 roku do 45 mln w 2018 roku. Przemoc w szkołach dotyka każdego roku 246 milionów dzieci na całym świecie. Ich rówieśnicy w ciągu ostatniego miesiąca nękali w szkole co trzeciego ucznia, a co najmniej jedno na 10 dzieci doświadczyło cyberprzemocy.

- *Wybrane cele i strategie redukcji przemocy wobec dzieci, jej deklaracja w Agendzie 2030*

- Znaczne ograniczenie wszelkich form przemocy i związanych z nią zgonów wszędzie
- Położyć kres nadużyciom, wykorzystywaniu, handlowi oraz wszelkim formom przemocy i torturowania dzieci
- Do 2030 r. znaczne ograniczenie nielegalnych przepływów finansowych i broni, wzmocnienie odzyskiwania i zwrotu skradzionego majątku oraz zwalczanie wszystkich form przestępczości zorganizowanej
- Rozwój skutecznych, odpowiedzialnych i przejrzystych instytucji na wszystkich szczeblach
- Zapewnienie reagującego, integracyjnego, partycypacyjnego i reprezentatywnego procesu decyzyjnego na wszystkich szczeblach
- Wzmocnienie odpowiednich instytucji krajowych, w tym poprzez współpracę międzynarodową, w celu budowania zdolności na wszystkich poziomach, w szczególności w krajach rozwijających się, do zapobiegania przemocy i zwalczania terroryzmu i przestępczości
- Promowanie i egzekwowanie niedyskryminujących przepisów i polityk na rzecz zrównoważonego rozwoju.
- Cele SDGs są ściśle powiązane i nie mogą być realizowane, a nawet oceniane w oderwaniu od siebie, zwłaszcza w przypadku SDG 16. W całej Agendzie 2030, 24 cele i 33 wskaźniki siedmiu innych SDGs przyczyniają się bezpośrednio do pokoju, sprawiedliwości i silnych instytucji, często określanymi również jako SDG 16+. Działania SSG/R przyczyniają się nie tylko do realizacji SDG 16, ale także do realizacji różnych innych SDG. Jednym z nich jest równość płci, gdzie uwzględnienie kwestii zapewnienia bezpieczeństwa, zarządzania i nadzoru jest krytycznym elementem odpowiedniego SSG i przyczynia się do realizacji SDG 5

Zwiększenie rekrutacji kobiet w policji, sądownictwie i wojsku jest konieczne, by nawiązać kontakt z wrażliwymi częściami społeczeństwa, umożliwić dostęp do wymiaru sprawiedliwości i zapobiec naruszeniom praw człowieka. Również zrównoważone miasta i społeczności (SDG 11) koncentrują się na budowaniu włączających, bezpiecznych, odpornych i zrównoważonych miast i społeczności. Działania SSG/R w środowiskach miejskich przyczyniają się do powszechnego dostępu do bezpiecznych i integracyjnych przestrzeni publicznych, szczególnie dla wrażliwych członków społeczeństwa.

- *Zagadnienia związane z praktyką korporacyjną (Przykłady dobrych praktyk)*
 - Zrównoważony rozwój jako kierunek modelu biznesowego. Zasady i współpraca z partnerami biznesowymi oparta na zasadach etycznych, walka z korupcją w biznesie.
 - Zdrowe i bezpieczne warunki pracy. Dbalność o zdrowe i bezpieczne warunki pracy jest istotna, ponieważ chroni pracowników, zmniejsza liczbę nieobecności w pracy, zapewnia, że miejsce pracy jest bardziej wydajne i produktywne.
 - Work life balance. Niektóre z powszechnych powodów, które prowadzą do złej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym to: zwiększone obowiązki w pracy.
 - Społeczeństwo integracyjne. Społeczeństwo integracyjne to społeczeństwo, które ponad różnicami rasowymi, płciowymi, klasowymi, pokoleniowymi i geograficznymi zapewnia integrację, równość szans, jak również zdolność wszystkich członków społeczeństwa do określenia uzgodnionego zestawu instytucji społecznych.
 - Przykłady dobrych praktyk: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdg/mir-spravedlnost-a-silne-institute/>

17 - Partnerstwo na rzecz celów

Jako część Agendy 2030, cel zrównoważonego rozwoju 17 ma na celu wzmocnienie środków realizacji i ożywienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju. Dzięki tej misji, SDG 17 służy jako enabler i wsparcie dla SDG 1 do 16, ponieważ wszystkie cele środowiskowe, społeczne i gospodarcze mogą być osiągnięte tylko wtedy, gdy zostaną wprowadzone w życie potężne środki do ich realizacji.

- *SDG 17 jako czynnik umożliwiający zrównoważony rozwój*

Umożliwienie zrównoważonego rozwoju obejmuje mobilizację środków finansowych z wielu źródeł, a także zarządzanie długiem krajów rozwijających się. Środki finansowe dla krajów rozwijających się muszą być mobilizowane zarówno w kraju, jak i za granicą. Z perspektywy krajowej, kraje rozwijające się powinny wzmocnić swoją zdolność do gromadzenia dochodów. Z drugiej strony kraje rozwinięte muszą wypełnić swoje zobowiązania w zakresie oficjalnej pomocy

rozwojowej (ODA). Ponadto otwarty, wielostronny system handlowy oparty na zasadach WTO ma umożliwić krajom rozwijającym się coraz większy udział w handlu światowym.

Technologia jako kolejny czynnik umożliwiający realizację SGD ma dwojaki charakter. Transfer technologii, dzielenie się dostępem do wiedzy, nauki i innowacji oraz budowanie potencjału technologicznego w krajach rozwijających się ma na celu ułatwienie realizacji SDGs 1-16. Ponadto stale rosnące wykorzystanie technologii, zwłaszcza technologii informacyjnych i komunikacyjnych, w krajach rozwijających się jest samo w sobie uznawane za wskaźnik postępu w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Ponadto, aby SDG mogły zostać skutecznie wdrożone, należy umożliwić i wspierać na szczeblu międzynarodowym skuteczne i ukierunkowane budowanie potencjału w krajach rozwijających się. Umożliwienie zrównoważonego rozwoju nie jest jednak wyłącznie zadaniem sfery publicznej, ale wymaga wkładu zarówno sektora prywatnego, jak i społeczeństwa obywatelskiego. Podmioty publiczne, prywatne i obywatelskie muszą połączyć siły i zaangażować się w silne i skuteczne wielostronne partnerstwa w celu dzielenia się wiedzą, technologią i zasobami. Ostatecznie postępy w realizacji SDGs można określić i zmierzyć tylko wtedy, gdy dostępne będą kompleksowe i wiarygodne dane. Aby to zrealizować, kluczowe jest umożliwienie krajom rozwijającym się gromadzenia danych i analizowania ich przy użyciu metod naukowych.

- *Trendy związane z SDG 17*

- Rosnące zadłużenie krajów rozwijających się, napędzane przez pandemię COVID-19
- Ożywienie światowych przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych przekraczające poziom sprzed pandemii, głównie na korzyść krajów rozwiniętych; jedynie skromny wzrost BIZ w krajach najbiedniejszych
- Zwiększanie oficjalnej pomocy rozwojowej udzielanej przez kraje rozwinięte od 2015 r.; mimo to kraje darczyńcy nadal nie osiągają celu, jakim jest przeznaczanie 0,7% DNB na ODA
- Rosnące globalne wykorzystanie Internetu szczególnie napędzane przez kraje rozwijające się: 54% światowej populacji korzystającej z Internetu w 2019 roku w porównaniu do 63% w 2021 roku
- Stagnacja w finansowaniu danych i statystyk na poziomie 0,3% oficjalnej pomocy rozwojowej; obniżenie priorytetów w finansowaniu działań statystycznych w obszarach innych niż zdrowie

- *Kluczowe tematy działań*

- Ponowne dostosowanie zasobów finansowych i mobilizacja nowych zasobów finansowych dla osiągnięcia celów
- Wykorzystanie metod naukowych do analizy danych i rozwoju technologii dla SDGs

- Rozwijanie zdolności
- Wzmacnianie partnerstwa i zaangażowania poprzez dialog

Pytania

1. SDG 16 jest traktowany jako podstawa dla wszystkich pozostałych celów.

- A. Tak.
- B. Nie.
- C. Może.
- D. Nie wiem.

2. Biorąc pod uwagę Agendę 2030, SDG16 składa się z:

- A. 12 celów.
- B. 16 celów.
- C. 30 celów.
- D. Nie ma żadnych celów.

3. Organizacja, której celem jest zmniejszenie poziomu korupcji nazywa się:

- A. Transparency International.
- B. Światowa organizacja handlu.
- C. Unia Europejska.
- D. Bank Światowy.

4. Poszanowanie Zdrowych i bezpiecznych warunków pracy sprawia, że pracy jest więcej:

- A. bardziej wydajny i produktywny
- B. mniej wydajny
- C. wolniej
- D. drogi

5. Integracja społeczna:

- A. jest narzędziem, które służy do tworzenia społeczeństwa integracyjnego.
- B. jest częścią życia społecznego.
- C. reguluje życie społeczne.
- D. reguluje ogólną postawę poszanowania płci.

6. Work-life balance tłumaczy się jako:

- A. Work-life balance oznacza właściwą równowagę między pracą a wypoczynkiem.
- B. Work-life balance oznacza przedkładanie pracy nad wypoczynek.
- C. Work-life balance oznacza pracę w domu.
- D. Work-life balance oznacza pracę w sieci.

7. Wśród Celów Zrównoważonego Rozwoju, SDG 17 odgrywa szczególną rolę, ponieważ...

- A. monitoruje postępy w realizacji pozostałych SDG.
- B. wynika z realizacji pozostałych SDGs.
- C. umożliwia i wspiera pozostałe SDGs.
- D. określa zakres pozostałych SDG.

8. W jakim aspekcie pandemia COVID-19 pobudziła SDG 17?

- A. W czasie pandemii wzrosło globalne wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych.
- B. Kraje rozwinięte wypełniają obecnie swoje zobowiązania w zakresie ODA dzięki pomocy związanej z COVID.
- C. Najbiedniejsze kraje korzystają obecnie ze znacznego wzrostu BIZ.
- D. Działania statystyczne są obecnie finansowane z większej części ODA.

9. Umożliwienie zrównoważonego rozwoju...

- A. jest zadaniem państw, a więc sprawą sfery publicznej.
- B. odbywa się głównie poprzez bezpośrednie inwestycje zagraniczne firm z sektora prywatnego.
- C. może być osiągnięty jedynie przez same kraje rozwijające się.
- D. wymaga wielostronnych partnerstw tworzonych przez podmioty publiczne, sektor prywatny i społeczeństwo obywatelskie.

10. Czym jest oficjalna pomoc rozwojowa?

- A. Finansowanie organizacji pozarządowych w celu realizacji projektów zrównoważonego rozwoju.
- B. Środki finansowe przekazywane przez kraje rozwinięte krajom rozwijającym się.
- C. Darowizny osób fizycznych na wsparcie projektów wolontariackich w krajach rozwijających się.
- D. Szkolenia oferowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

11. Dlaczego krajom rozwijającym się należy umożliwić gromadzenie i analizowanie danych za pomocą metod naukowych?

- A. Bo to jest element promowania szkolnictwa wyższego w krajach rozwijających się.
- B. Ponieważ jest to wymagane, aby spełnić światowe normy sprawozdawczości makroekonomicznej.
- C. Ponieważ jest to potrzebne do określenia i zmierzenia postępu w realizacji SDGs.
- D. Ponieważ sprzyja to przejrzystości w zakresie najnowszych zmian w społeczeństwie i gospodarce.

12. Dlaczego SDG 12 odnosi się do konsumentów i producentów?

- A. Ponieważ potrzebujemy wspólnej odpowiedzialności
- B. Ponieważ produkcja to więcej niż konsumpcja
- C. Ponieważ konsumpcja odpowiada za produkcję
- D. Ponieważ produkcja jest odpowiedzialna za wpływanie na konsumpcję

13. Z jaką koncepcją można połączyć SDG 12:

- A. Gospodarka okrężna
- B. Gospodarka oparta na wzroście
- C. Gospodarka współdzielona
- D. Wzrost gospodarczy w obecnej formie

14. Ile planet byłoby potrzebnych, aby zapewnić zasoby dla wzrostu populacji?

- A. 6 planeta ziemia
- B. 5 planeta ziemia
- C. 4 planeta ziemia
- D. 3 planeta ziemia

15. Użycie efektywności do czynnika wejściowego i wyjściowego: jaki czynnik może być możliwy?

- A. Czynniki 2
- B. Czynniki 3
- C. Czynniki 4
- D. Czynniki 5

Poprawne odpowiedzi: 1. - A./2. - A./3. - A./4. - A./5. - A./6. - A./7. - C./8. - A./9. - D./10. - B./11. - C./12. - A./13. - A./14. - D./15. - D.

Źródła:

- Aßländer, M. S., & Hudson, S. (2017). *The Handbook of Business and Corruption*. Van Haren Publishing.
- Benn, S., Edwards, M., & Williams, T. (2021). *Sustainability*. Taylor & Francis.
- Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung. (2022). *SDG 17: Partnerschaften zur Erreichung der Ziele*. Retrieved 16 November 2022, from <https://www.bmz.de/de/agenda-2030/sdg-17>.
- Clark, C. E., Chang, K. K., & Melvin, S. P. (2020). *Business and Society*. SAGE Publications
- Council of Europe. (2022). *Home. Council of Europe Contribution to the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development Goals*. Retrieved 14 April 2022, from <https://www.coe.int/en/web/un-agenda-2030/home?desktop=true>
- Dalby, S., Horton, S., Mahon, R., & Thomaz, D. (2020). *Achieving the Sustainable Development Goals*. Taylor & Francis.
- European Commission. (2021). *Peace, Justice, and Strong Institutions. International Partnerships - European Commission*. Retrieved 14 April 2022, from https://ec.europa.eu/international-partnerships/sdg/peace-justice-and-strong-institutions_en
- Filho, W. L., Azul, A. M., Brandli, L., Salvia, A. L., Özüyar, P. G., & Wall, T. (2021). *Peace, Justice and Strong Institutions*. Springer Publishing.
- Leal Filho, W., Marisa Azul, A., Brandli, L., Lange Salvia, A., Özüyar, P. G., & Wall, T. (Eds.). (2021). *Peace, Justice and Strong Institutions. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals*. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-95960-3>
- Medearis, M. (2021). *16 Peace Justice Strong Institutions Global Goals: Notebook Planner - 6x9 inch Daily Planner Journal, To Do List Notebook, Daily Organizer*, 114 Pages. Independently published.
- OSN. (2019). *Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)*. Retrieved 14 April 2022, from <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs>
- Radović, V. (2019). *SDG16 - Peace and Justice*. Van Haren Publishing.
- Silvia, C., & Truzzi, S. (2020). *Sustainable business models: literature review of main contributions and themes*. *International Journal of Business and Management*, 15(5), 11.
- The Peace Alliance. (2022). *Educational Institute*. Retrieved 14 April 2022, from <https://peacealliance.org/the-peace-alliance-educational-institute/>
- Radović, V. (2019). *SDG16 - Peace and Justice*. Van Haren Publishing.
- Thrassou, A., Vrontis, D., Weber, Y., Shams, S. M. R., & Tsoukatos, E. (2020). *The Changing Role of SMEs in Global Business*. Springer Publishing.
- United Nations. (2020). *Peace, justice and strong institutions. United Nations Sustainable Development*. Retrieved 14 April 2022, from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/peace-justice/>
- United Nations. (2022). *Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development*. Retrieved 16 November 2022, from <https://sdgs.un.org/goals/goal17>.

United Nations. (2022). *Sustainable Development*. <https://sdgs.un.org/goals>

United Nations. (2022). *The Sustainable Development Goals Report 2022*. New York: United Nations Publications. Retrieved 16 November 2022, from <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2022.pdf>.

Walker, G., Pekmezovic, A., & Walker, G. (2019). *Sustainable Development Goals*. Wiley.

Wirtenberg, J., Kelley, L. M., Lipsky, D., & Russell, W. G. (2018). *The Sustainable Enterprise Fieldbook*. Taylor & Francis.

ESDGs!

Moduł 4

Ludzie SDGs

Ludzie SDGs

Moduł SDGs people i poszczególne wskaźniki należy rozpatrywać w połączeniu z pozostałymi trzema celami. Każdy z tych modułów ma znaczenie dla pozostałych przedmiotów. Celem modułu 4 jest zdefiniowanie SDGs people. Ambicją modułu SDGs people jest zakończenie ubóstwa i głodu, we wszystkich ich formach i wymiarach, oraz zapewnienie wszystkim istotom ludzkim możliwości realizacji ich potencjału w godności i równości oraz w zdrowym środowisku.

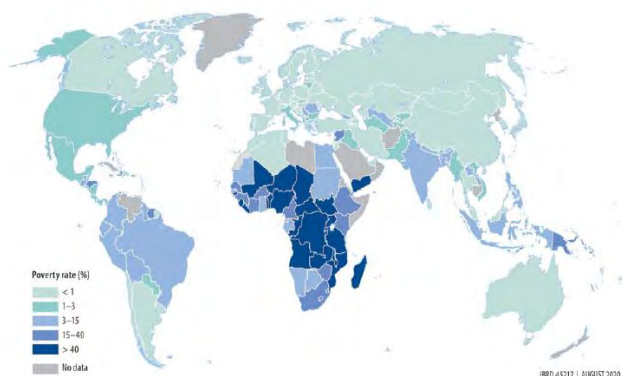
Monitoruje się wartości konkretnych wskaźników i określa ich idealny przyszły rozwój. Zobacz: Globalne ramy wskaźnikowe dla Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz celów Agendy na rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030.

1 - Brak ubóstwa

Podmoduł No Poverty ma na celu położenie kresu ubóstwu we wszystkich jego formach na całym świecie. Choć cele są jasne, ich realizacja pozostaje w tyle. Niestety, kwestia ubóstwa i zadłużenia najbiedniejszych krajów świata pozostaje najbardziej palącym problemem. Ograniczenie ubóstwa to trudne zadanie, które należy realizować poprzez stopniowe działania i zapewnienie równych praw i dostępu do zasobów gospodarczych i naturalnych, technologii, majątku oraz usług podstawowych i finansowych. W sprawozdaniu wezwano również do udzielenia wsparcia społecznościom dotkniętym konfliktami i katastrofami klimatycznymi oraz podkreślono zaangażowanie polityczne i mobilizację zasobów jako podstawowe dźwignie przyspieszające likwidację ubóstwa.

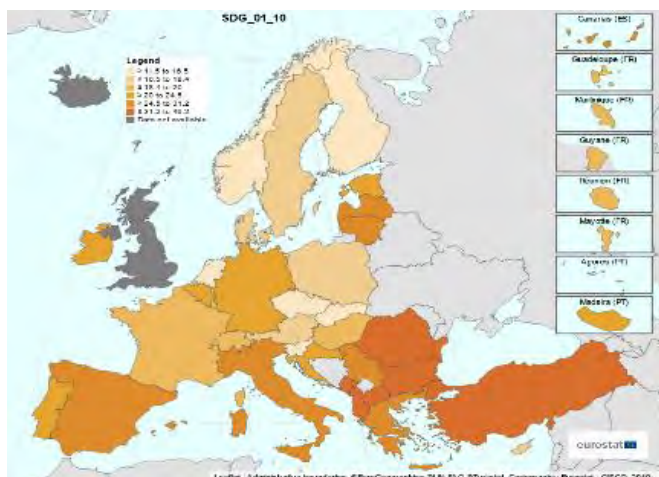
- *Fakty na temat ubóstwa:*
 - "Od 2015 roku Bank Światowy definiuje skrajne ubóstwo jako osoby żyjące za mniej niż 1,90 USD dziennie, mierzone przy użyciu międzynarodowej linii ubóstwa." (WHO, 2022a)
 - "Według Banku Światowego około 9,2% świata, czyli 689 milionów ludzi, żyje w skrajnym ubóstwie za mniej niż 1,90 USD dziennie. (WHO, 2022b). Przez prawie 25 lat liczba osób żyjących w skrajnym ubóstwie systematycznie spadała. Ale trend ten został przerwany w 2020 roku, kiedy ubóstwo wzrosło z powodu zakłóceń spowodowanych kryzysem COVID-19 w połączeniu ze skutkami konfliktu i zmian klimatycznych - które już wcześniej spowalniały redukcję ubóstwa. (Bank Światowy, 2022) Pandemia COVID-19 spowodowała wzrost ubóstwa: 71 milionów więcej osób będzie żyło w skrajnym ubóstwie." (OSN, 2022)
 - "Większość skrajnie ubogich ludzi żyje w Azji Południowej i Afryce Subsaharyjskiej. Wysoki poziom ubóstwa występuje często w krajach małych, niestabilnych i dotkniętych konfliktami. Jedna na pięć osób w krajach rozwijających się żyje za mniej niż 1,25 USD dziennie." (OSN, 2022)

Rys. 1: Wskaźnik ubóstwa na poziomie USS1,90-a-Day Poverty Line, według gospodarki, 2017 r.

Źródło: Bank Światowy. (2022a).

Rys. 2: Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, 2021 r.

Źródło: Eurostat (2022)

- *Wybrane cele i strategie ograniczania ubóstwa:*
 - Mniej dzieci dorastających w ubóstwie - zwiększenie wyników uczniów w szkołach poprzez projekty młodzieżowe, interwencje mające na celu pomoc młodzieży, kluby dla dzieci, umiejętności finansowe i prawne.
 - Mniej osób bezdomnych - utrzymanie udziału mieszkań socjalnych na ustalonym progu, masterplany mieszkań socjalnych, bezpłatne doradztwo dla kredytobiorców.
 - Zmniejszenie nierówności w zakresie zdrowia dla grup słabszych i osób niepełnosprawnych.
 - Zobowiązania polityczne, polityka społeczna, mobilizacja zasobów, wsparcie dla miejscowości znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

- *Zagadnienia związane z praktyką korporacyjną (Przykłady dobrych praktyk):*
 - Inspirowanie praktyki i pokazywanie przykładów, jak biznes może wspierać i pomagać w osiągnięciu celów (znajdowanie inspirujących przypadków).
 - Związek między wzrostem liczby ludności a ubóstwem (np. wzrost liczby ludności, przejście demograficzne, odmłodzenie ludności oznacza zapotrzebowanie na nowe miejsca pracy, związek ze zmianami wzorców konsumpcji).
 - Wprowadzenie i utrwalenie sprawiedliwych nagród, świadczeń, które przyczyniają się do dobrobytu ekonomicznego pracowników. Ponieważ podział płac i dochodów jest niezbędny do eliminacji nierówności i ubóstwa.
 - Środki mające na celu uniknięcie pracy dzieci. Praca dzieci oraz praca przymusowa lub obowiązkowa stanowią naruszenie podstawowych praw człowieka i są przeszkodą w rozwoju. Istnieje silny związek między ubóstwem a pracą dzieci, która może obniżyć poziom życia w poszczególnych pokoleniach.
 - Przykłady dobrych praktyk: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdg/chudoba/>

2 - zero głodu

Podmoduł zero głodu ma na celu zakończenie głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego i poprawy odżywiania oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa. Niedożywienie jest dużym problemem, ale kraje rozwinięte walczą z jego przeciwieństwem, czyli otyłością. Celem jest więc nie tylko walka z niedożywieniem, ale także zapobieganie i leczenie otyłości, która również ma negatywny wpływ na jakość życia. Ważnym aspektem walki z otyłością jest to, że można jej zapobiegać. Ważne jest, aby zwiększyć produkcję rolną i wspierać drobnych rolników. Jednocześnie ochrona środowiska, zapobieganie katastrofom naturalnym.

- *Fakty na temat zerowego głodu*
 - *"Głód to dystres związany z brakiem pożywienia. Próg niedostatku żywności, czyli niedożywienia, wynosi mniej niż 1800 kalorii dziennie. Na całym świecie produkuje się więcej niż potrzeba, aby wyżywić globalną populację, ale aż 829 milionów ludzi wciąż cierpi głód. Po stałym spadku przez dekadę, głód na świecie rośnie, dotykając prawie 10% ludzi na świecie. W latach 2019-2022 liczba osób niedożywionych wzrosła aż o 150 milionów, a kryzys ten napędzany jest w dużej mierze przez konflikty, zmiany klimatyczne oraz pandemię COVID-19. Szacuje się, że 14 milionów dzieci poniżej piątego roku życia na całym świecie cierpi z powodu ciężkiego ostrego niedożywienia, znanego również jako ciężkie wyniszczenie, jednak tylko 25 procent ostro niedożywionych dzieci ma dostęp do leczenia ratującego życie." (ACF-USA, 2022).*

- "Otyłość na świecie wzrosła prawie trzykrotnie od 1975 roku. W 2016 roku ponad 1,9 mld dorosłych, w wieku 18 lat i starszych, miało nadwagę. Spośród nich ponad 650 milionów było otyłych. 39 milionów dzieci poniżej 5 roku życia miało nadwagę lub otyłość w 2020 roku." (WHO, 2021)
- "Większość ludności świata żyje w krajach, w których nadwaga i otyłość zabija więcej osób niż niedowaga. Nadwaga i otyłość są związane z większą liczbą zgonów na świecie niż niedowaga. W skali globalnej więcej osób jest otyłych niż ma niedowagę - występuje to w każdym regionie z wyjątkiem części Afryki Subsaharyjskiej i Azji." (WHO, 2021)

Ryc. 3. Średnie BMI (kg/m²)

Źródło: WHO (2022)

Ryc. 4. Wskaźnik otyłości według wskaźnika masy ciała (BMI), 2019 r.

Źródło: Eurostat (2022)

- *Wybrane cele i strategie ograniczania głodu:*
 - Lepsze odżywianie i edukacja żywieniowa, jakość żywności, edukacja szkolna.
 - Promowanie lokalnej żywności, wspieranie drobnych rolników, ochrona różnorodności nasion, upraw i zwierząt gospodarskich.
 - Posiłki dla dzieci, młodzieży i seniorów - Posiłki w szkole, posiłki dla seniorów.
 - Ograniczenie marnotrawstwa żywności, banki żywności.
 - Miejskie ogrody społeczne.
- *Zagadnienia związane z praktyką korporacyjną (Przykłady dobrych praktyk):*
 - Inspirowanie praktyki i pokazywanie przykładów, jak biznes może wspierać i pomagać w osiągnięciu celów (znajdowanie inspirujących przypadków).
 - Wsparcie dla infrastruktury wiejskiej, inwestycji...
 - Likwidacja subsydiów eksportowych,
 - Zmniejszenie skrajnej zmienności cen żywności
 - Promowanie regionalnej żywności, sprawiedliwego handlu
 - Przykłady dobrych praktyk: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdg/konec-hladu/>

3 - dobre zdrowie i dobre samopoczucie

Celem podmodułu Dobre zdrowie i dobre samopoczucie jest zapewnienie zdrowego życia i promowanie dobrego samopoczucia dla wszystkich w każdym wieku. Zapewnienie zdrowego życia może być wspierane przez edukację, możliwości zatrudnienia, działania edukacyjne oraz eliminację nierówności społecznych. To właśnie nierówności społeczne w znaczący sposób dotyczą ludzi przez całe życie i wpływają na ich zdrowie. Opieka zdrowotna nie może mieć na celu jedynie leczenia chorób, ale musi skupiać się na promowaniu zdrowego stylu życia i aktywnego trybu życia. Pomaga w tym nie tylko zapewnienie wysokiej jakości i dostępności opieki zdrowotnej, ale także czyste powietrze, zdrowa i dobrej jakości żywność, ośrodki sportu i rekreacji. Celem jest upowszechnianie edukacji zdrowotnej, problematyki zdrowia psychicznego, uświadamianie zagrożeń związanych z narkotykami, alkoholem, paleniem papierosów.

- *Fakty dotyczące dobrego zdrowia i samopoczucia*
 - "Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie jako 'stan pełnego dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego, a nie tylko brak choroby lub niedomagania'"
 - "Szacuje się, że w 2018 roku zmarło 6,2 mln dzieci i młodzieży w wieku poniżej 15 lat, głównie z przyczyn, którym można było zapobiec. Spośród tych zgonów 5,3 mln nastąpiło w ciągu pierwszych 5 lat, z czego prawie połowa w pierwszym miesiącu życia. Pomimo zdecydowanego globalnego postępu, coraz większy odsetek zgonów dzieci występuje w Afryce Subsaharyjskiej i Azji Południowej. Cztery na każde pięć zgonów dzieci poniżej piątego roku życia mają miejsce w tych regionach. " (ONZ, 2022)
 - "Ponad 40 procent wszystkich krajów ma mniej niż 10 lekarzy medycyny na 10 000 osób; ponad 55 procent krajów ma mniej niż 40 personelu pielęgniarskiego i położniczego na 10 000 osób. " (ONZ, 2022)

Rys. 5: Wydłużenie życia w zdrowiu w momencie urodzenia

Źródło: WHO (2022)

Rys. 6: Lata zdrowego życia w momencie urodzenia według płci

Źródło: Eurostat (2022)

- *Wybrane cele i strategie dla dobrego zdrowia i samopoczucia:*
 - Dostępna i wysokiej jakości opieka zdrowotna, niedrogie leki i szczepionki, cyfryzacja opieki zdrowotnej, zdrowie matek.
 - Alfabetyzm zdrowotny, edukacja zdrowotna.
 - Podniesienie jakości życia - dostęp do obiektów sportowych, zwiększenie ilości zajęć rekreacyjnych, ograniczenie palenia papierosów zwłaszcza wśród młodzieży, zażywania innych substancji uzależniających.
 - Godne życie osób starszych - mieszkania wspomagane, usługi mobilne, domy dla osób starszych, wczesna profilaktyka, godna opieka, opieka niezamężna.
 - Zdrowa dieta, zdrowy styl życia.
- *Zagadnienia związane z praktyką korporacyjną (Przykłady dobrych praktyk):*
 - Inspirowanie praktyki i pokazywanie przykładów, jak biznes może wspierać i pomagać w osiągnięciu celów (znajdowanie inspirujących przypadków).
 - Utrzymanie standardów zdrowotnych.
 - Jakość BHP (rozwój), ochrona pracowników przed wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi.
 - Aktywna opieka nad pracownikami (zapewnienie pozazawodowej opieki zdrowotnej, dostępne leki).
 - Kontrola substancji uzależniających.
 - Rozwój i promocja opieki zdrowotnej (w krajach rozwijających się). Wspieranie badań i rozwoju leków.
 - Przykłady dobrych praktyk: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdg/zdravi-a-kvalitni-zivot/>

4 - jakość edukacji

Podmoduł ma na celu zapewnienie integracyjnej i sprawiedliwej edukacji wysokiej jakości oraz promowanie możliwości uczenia się przez całe życie dla wszystkich. Zapewnienie edukacyjnego i stymulującego środowiska nie tylko dla dzieci i młodzieży, ale także dla dorosłych. System edukacji wysokiej jakości wymaga ciągłych innowacji zgodnych z aktualnymi wymaganiami, promowania cyfrowego systemu edukacji, tworzenia ośrodków badawczych.

- *Fakty dotyczące jakości kształcenia*
 - *"Przed kryzysem koronawirusowym prognozy wskazywały, że ponad 200 milionów dzieci będzie poza szkołą, a tylko 60 procent młodych ludzi ukończy szkołę średnią II stopnia w 2030 roku. Odsetek dzieci i młodzieży poza szkołą podstawową i średnią zmniejszył się z 26 procent w 2000 roku do 19 procent w 2010 roku i 17 procent w 2018 roku.*

Ponad połowa dzieci, które nie zapisały się do szkoły, mieszka w Afryce Subsaharyjskiej, a ponad 85 procent dzieci w Afryce Subsaharyjskiej nie uczy się minimum. 617 milionów młodzieży na całym świecie nie posiada podstawowych umiejętności w zakresie matematyki i czytania i pisania". (ONZ, 2022)

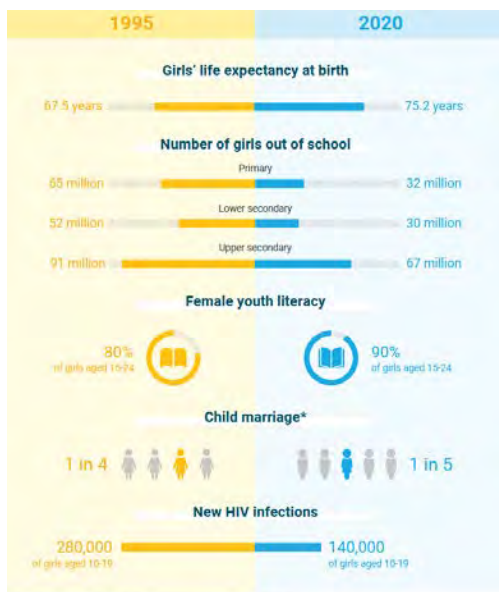
- *Wybrane cele i strategie na rzecz jakości edukacji:*
 - Dostęp do edukacji dla wszystkich - edukacja szkolna bez opłat.
 - Zwiększenie odsetka uczniów z lepszymi ocenami.
 - Cyfryzacja w edukacji.
 - Strategie społeczne - zmniejszenie wpływu pochodzenia społecznego na osiągnięcia akademickie i wyniki uczniów.
 - Strategia przeciwdziałania przemocy, zmniejszenie wagarów, pomoc w integracji dzieci i młodzieży w trudnej sytuacji.
 - Kształcenie ustawiczne, kursy edukacyjne.
 - Edukacja ekologiczna.
- *Zagadnienia związane z praktyką korporacyjną (Przykłady dobrych praktyk):*
 - Inspirowanie praktyki i pokazywanie przykładów, jak biznes może wspierać i pomagać w osiągnięciu celów (znajdowanie inspirujących przypadków).
 - Zapewnić, zaoferować programy edukacyjne i szkoleniowe, szkolenia dla pracowników; śledzić krajowe podwyżki emerytur, wykwalifikowaną siłę roboczą. Skup się raczej na poziomie inwestycji i skuteczności szkoleń niż na liczbie przeszkolonych osób.
 - Włączenie i różnorodność pracowników (według grup wiekowych, płci i innych wskaźników różnorodności (np. etnicznych).
 - Efektywne środowisko nauki dla wszystkich (dzieci, grupy defaworyzowane...), wspieranie stypendiów dla studentów z krajów rozwijających się, staże w firmach.
 - Równowaga między pracą a życiem rodzinnym.
 - Przykłady dobrych praktyk: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdg/kvalitni-vzdelani/>

5 - równość płci

Podmoduł ma na celu osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt. Przeciwdziałanie przypadkom molestowania i dyskryminacji. Zapewnienie równych praw, uznania i wartości we wszystkich dziedzinach życia, tj. opieka, zatrudnienie, styl życia, podejmowanie decyzji, życie polityczne i gospodarcze itp. Przede wszystkim konieczne jest przyjęcie polityki i prawodawstwa wrażliwego na płeć, aby promować równość płci i eliminować dyskryminację ze względu na płeć.

- *Fakty na temat równości płci*
 - "W skali globalnej 750 milionów kobiet i dziewcząt zostało wydanych za mąż przed ukończeniem 18 roku życia, a co najmniej 200 milionów kobiet i dziewcząt w 30 krajach zostało poddanych FGM. W 18 krajach mężowie mogą legalnie uniemożliwić swoim żonom pracę; w 39 krajach córki i synowie nie mają równych praw do dziedziczenia; a w 49 krajach brakuje przepisów chroniących kobiety przed przemocą domową. (ONZ, 2022) Około 1 na 20 dziewcząt w wieku od 15 do 19 lat - około 13 milionów na całym świecie - doświadczyło w swoim życiu przymusowego seksu. " (UNICEF, 2022)
 - "Podczas gdy kobiety dokonały ważnych wejść na stanowiska polityczne na całym świecie, ich reprezentacja w parlamentach narodowych na poziomie 23,7 procent jest nadal daleka od parytetu. " (ONZ, 2022)
 - "Na całym świecie prawie 1 na 4 dziewczęta w wieku od 15 do 19 lat nie są ani zatrudnione, ani nie uczestniczą w edukacji lub szkoleniu - w porównaniu z 1 na 10 chłopców". (UNICEF, 2022)

Rys. 7: Postępy dziewcząt i młodych kobiet

Źródło: INICEF (2022) <https://www.unicef.org/gender-equality>

- *Wybrane cele i strategie dotyczące równości płci:*
 - Promowanie równości płci i orientacji seksualnej - edukacja nauczycieli, równość płci w zarządzaniu i usługach opiekuńczych, minimalizacja dyskryminacji ze względu na płeć wobec kandydatów do pracy.

- Równość dla dzieci - zagospodarowanie czasu wolnego, przeciwdziałanie dyskryminacji i mobbingowi.
- Społeczna odpowiedzialność biznesu.
- Programy przekwalifikowania.
- Równe prawa - przyjęcie polityki i prawodawstwa w celu promowania równości płci.
- *Zagadnienia związane z praktyką korporacyjną (Przykłady dobrych praktyk):*
 - Inspirowanie praktyki i pokazywanie przykładów, jak biznes może wspierać i pomagać w osiąganiu celów (znajdowanie inspirujących przypadków).
 - Wzmocnienie pozycji kobiet. Równość płci we wszystkich sferach.
 - Work ballance of family and working life for women (and men), flexible working conditions and jobs.
 - Przykłady dobrych praktyk: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdg/rovnost-muzu-a-zen/>

8 - Godna praca i wzrost gospodarczy

Wzrost gospodarczy jest traktowany jako kluczowy cel SDG w celu sfinansowania zakończenia ubóstwa i towarzyszy mu 12 podcelów (8.1-8.10 oraz 8a. i b). Chodzi o promowanie trwałego, inkluzywnego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnych warunków pracy dla wszystkich. Od czasu opublikowania tzw. Raportu Brundlandta z 1987 r. w głównej definicji zrównoważonego rozwoju znajduje się również ważne drugie zdanie następujące: "...daleki od wymogu zaprzestania wzrostu gospodarczego, uznaje, że problem ubóstwa i niedorozwoju nie może być rozwiązany bez wyzwolenia nowej ery wzrostu, w której kraje rozwijające się odgrywają dużą rolę i czerpią duże korzyści." (World Commission 1987, s. 51). Od COVID-19 zakłócił globalną gospodarkę i wojnę również eskalować recesję, która szacuje, że prawie połowa globalnej siły roboczej stoi przed ryzykiem utraty środków do życia.

- *Fakty na temat godnej pracy i wzrostu gospodarczego*
 - Od 2020 roku gospodarka światowa powróciła do 4,4 rocznej stopy wzrostu, ale teraz musi spaść do 2,1 w 2022 roku z powodu kryzysu na Ukrainie. Wydajność pracy odbiła się do 3,2% wzrostu produkcji na pracownika.
 - Te dwa przykłady podkreślają konieczność skupienia się na celach cząstkowych i podtrzymania wzrostu gospodarczego na mieszkańca, osiągnięcia wyższego poziomu wydajności gospodarczej, promowania polityki wspierającej działalność produkcyjną, poprawy globalnej efektywności wykorzystania zasobów w konsumpcji, osiągnięcia pełnego i produktywnego zatrudnienia, zmniejszenia odsetka bezrobocia wśród młodzieży, wyeliminowania pracy przymusowej, ochrony praw pracowniczych i bezpiecznego, pewnego środowiska pracy, umożliwienia zrównoważonej turystyki,

wzmocnienia krajowych instytucji finansowych, zwiększenia pomocy dla krajów rozwijających się i wdrożenia globalnego paktu na rzecz zatrudnienia MOP.

- *Wybrane cele i strategie, Dalsze istotne aspekty*

1. Jak rosnać

- Chociaż kapitalizm spowodował wiele aktualnych problemów, jego podstawowe idee są nadal ważne dzisiaj, aby osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju: prawa własności, wolne rynki, orientacja na zysk, brak centralnego planowania.
- SDG8 nie wzywa do krytyki wzrostu. Tymczasem istnieją przyszłe alternatywy gospodarcze: De-growth; Donoug economy, circular economy (związana z decouplingiem).

2. Godziwa praca

- Aspekty godnej pracy można znaleźć w Międzynarodowych Standardach Pracy, ale co oznacza godna praca? Fizycznie i psychicznie. Wdrożenie tych aspektów za pomocą globalnej normy, takiej jak SA 8000, może pomóc firmie.

3. Ograniczenia SDG8

- Marginalna użyteczność SDG 8 i nadchodzących wyzwań, ponieważ wzrost gospodarczy bez rozdzielania zasobów będzie prowadził do negatywnego wpływu na środowisko.

10 - zmniejszenie nierówności

Celem podmodułu jest promowanie równych płac i zapewnienie równego wynagrodzenia za równą pracę dla wszystkich ludzi bez względu na płeć, kolor skóry, kastę, wyznanie i inne aspekty różnorodności. (potencjalne ryzyko prawne). Szczególne znaczenie ma profilaktyka w zakresie nierówności społecznych, a problem musi być rozwiązany u podstaw. Właściwa jest partycypacja obywatelska prowadząca do zmniejszenia nierówności, włączająca obywateli w miejskie procesy decyzyjne. Planując przestrzenie publiczne i nowe budynki, należy dążyć do zapewnienia dostępu bez barier i dostępności dla obywateli w odległości spaceru od ich domów.

- *Fakty dotyczące zmniejszenia nierówności*

- *"Dowody z krajów rozwijających się pokazują, że dzieci z najbiedniejszych 20 procent populacji są nadal do trzech razy bardziej narażone na śmierć przed piątymi urodzinami niż dzieci z najbogatszych kwintyli". (ONZ, 2022)*
- *"Ochrona socjalna została znacznie rozszerzona w skali globalnej, jednak osoby niepełnosprawne są do pięciu razy bardziej niż przeciętnie narażone na katastrofalne wydatki zdrowotne. Z miliardowej populacji osób niepełnosprawnych, 80percent żyje w krajach rozwijających się. Jedno na dziesięć dzieci jest dzieckiem niepełnosprawnym. Tylko 28 procent osób ze znaczną niepełnosprawnością ma*

dostęp do świadczeń dla niepełnosprawnych na całym świecie, a tylko 1 procent w krajach o niskich dochodach. " (ONZ, 2022)

- *"Nawet 30 proc. nierówności dochodowych wynika z nierówności w gospodarstwach domowych, w tym między kobietami i mężczyznami. Kobiety są również bardziej narażone niż mężczyźni na życie poniżej 50 procent mediany dochodów. " (ONZ, 2022)*
- *"COVID-19 pogłębił istniejące nierówności, uderzając najmocniej w najbardziej i najbardziej wrażliwe społeczności. Na froncie gospodarczym pandemia COVID-19 znacznie zwiększyła globalne bezrobocie i dramatycznie obniżyła dochody pracowników. " (ONZ, 2022)*
- *Wybrane cele i strategie zmniejszania nierówności:*
 - Pomoc społeczna, centra rodzinne.
 - Przystępne mieszkania we wszystkich przedziałach cenowych, mniej osób bezdomnych, mieszkania socjalne.
 - Integracja, włączenie - likwidacja różnic społecznych, równy dostęp do edukacji i rynku pracy, polityka wobec osób niepełnosprawnych.
 - Udział obywateli.
- *Zagadnienia związane z praktyką korporacyjną (Przykłady dobrych praktyk):*
 - Inspirowanie praktyki i pokazywanie przykładów, jak biznes może wspierać i pomagać w osiągnięciu celów (znajdowanie inspirujących przypadków).
 - Poszanowanie praw człowieka pracowników, umożliwienie rokowań zbiorowych, środki zaradcze w przypadku naruszeń.
 - Zapewnienie równego wynagrodzenia w organizacji bez względu na płeć, kolor skóry, kastę, wyznanie i inne aspekty. Metryka luki płacowej jest traktowana jako potencjalny wskaźnik strukturalnej nierówności i niedoreprezentacji w organizacji - grup defaworyzowanych na stanowiskach kierowniczych i lepiej płatnych.
 - Przykłady dobrych praktyk: <https://www.spolecenskaodpovednost.cz/sdg/mene-nerovnosti/>
- *Przykłady dobrych praktyk w zakresie tych tematów:*
 - Ogólnie, w przypadku wszystkich tematów, samoregulacja korporacyjna może pomóc w praktyce korporacyjnej, np. korporacyjne kodeksy etyczne, bardziej zaawansowane formy to audyty etyczne i społeczne często połączone z audytami środowiskowymi, odpowiedzialność korporacyjna/korporacyjna. Wprowadzić i wdrożyć różnorodność, odpowiedzialność społeczną, kodeksy etyczne itp.
 - Firmy tworzą projekty, przystępują do organizacji/stowarzyszeń w celu zwiększenia odpowiedzialności biznesu.
 - Uzyskanie certyfikatów wspierających SDGs.

- Używaj towarów zgodnie ze standardami Fairtrade. Fairtrade to handel oparty na partnerstwie. Znak FAIRTRADE® wskazuje na towary, które zostały wyprodukowane zgodnie ze standardami Fairtrade. Oznacza to, że przy jego produkcji zachowane zostały surowe kryteria społeczne, środowiskowe i ekonomiczne. Fairtrade oznacza bardziej sprawiedliwe warunki handlowe, poszanowanie praw człowieka i praw pracowniczych oraz przyjazność dla środowiska. (zob. <https://www.fairtrade.net/issue/sdgs>).
- Przykładowo - marka PURITY VISION® - wykorzystuje surowce Fair Trade do swoich produktów (Pierwsza firma w Czechach i na Słowacji, która otrzymała certyfikat Fair for life. Firma współpracuje z indywidualnymi rolnikami w Ugandzie, na Wyspach Filipińskich czy w Bułgarii, aby pomóc w uzyskaniu stabilnego dochodu rodzinom pokrzywdzonym przez społeczeństwo).
- Na przykład Tierra Verde stosuje materiały wejściowe i surowce jak najbardziej ekologiczne, sprawiedliwe i organiczne (certyfikaty Ecogarantia, PEFC lub GOTS), przyczyniając się w ten sposób do lepszego i zdrowszego świata. Człowieczeństwo i odpowiedzialność społeczna są ważną częścią wartości korporacyjnych firmy.
- Na przykład Nespresso działa zgodnie z wartościami B Corp™, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju, wspierając rolników i pomagając chronić środowisko.
- Uniwersytety i szkoły angażują się w realizację SDGs, np. kodeksy etyczne, strategia zasobów ludzkich dla naukowców (HRS4R), wdrożenie Kodeksu postępowania przy rekrutacji naukowców itp.
- Uniwersytety i szkoły koncentrują swoje działania edukacyjne nie tylko na swoich studentach, ale także na ogół społeczeństwa, np. kursy e-learningowe, Uniwersytety Trzeciego Wieku, kursy i kluby dla dzieci (np. Junior University of VŠB-TUO), organizują wydarzenia kulturalne, edukacyjne i sportowe, organizują projekty ekologiczne.

Pytania

1. Głównym celem SDG 1 jest brak ubóstwa:

- A. Zakończyć ubóstwo we wszystkich jego formach wszędzie.
- B. Wspieraj małych rolników i lokalną żywność.
- C. Zakładanie i wspieranie banków żywności.
- D. Wspieranie lokalnych programów ograniczania ubóstwa.

2. Głównym celem SDG 2 jest zerowy poziom głodu:

- A. Położyć kres głodowi, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo.
- B. Wspieraj małych rolników i lokalną żywność.
- C. Ograniczenie głodu poprzez promowanie współpracy międzynarodowej.
- D. Ograniczenie głodu poprzez promowanie zrównoważonego rolnictwa.

3. Cel przewodni SDG 3 dotyczący dobrego zdrowia i dobrobytu to:

- A. Zapewnienie zdrowego życia i promowanie dobrego samopoczucia dla wszystkich w każdym wieku.
- B. Zmniejszenie globalnej śmiertelności matek i śmiertelności noworodków.
- C. Zapewnienie opieki medycznej dla wszystkich.
- D. Prowadzenie edukacji w zakresie żywienia i zdrowego stylu życia dla wszystkich oraz promocja sportu.

4. Cel przewodni SDG 4 dotyczący jakości edukacji to:

- A. Zapewnienie integracyjnej i sprawiedliwej edukacji wysokiej jakości oraz promowanie możliwości uczenia się przez całe życie dla wszystkich.
- B. Zapewnienie edukacji dla małych dzieci i osób starszych.
- C. Wspieranie budowy nowych szkół.
- D. Wspieranie międzynarodowych projektów edukacyjnych.

5. Cel przewodni SDG 5 dotyczący równości płci brzmi:

- A. Osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt.
- B. Osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich mężczyzn i chłopców.
- C. Osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich dzieci.
- D. Osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich seniorów.

6. Cel przewodni SDG 10 dotyczący zmniejszenia nierówności to:

- A. Zmniejszenie nierówności wewnątrz i pomiędzy krajami.
- B. Skończyć z dyskryminacją.
- C. Zapewnienie równych szans dla wszystkich.
- D. Wspieranie pomocy rozwojowej, zwłaszcza dla krajów najmniej rozwiniętych.

7. Bank Światowy zdefiniował skrajne ubóstwo jako:

- A. ludzi żyjących za mniej niż 1,90 USD dziennie, mierzone przy użyciu międzynarodowej linii ubóstwa.
- B. ludzi żyjących za mniej niż 5 dolarów dziennie, mierzone według międzynarodowej granicy ubóstwa.
- C. ludzi żyjących za mniej niż 10 dolarów dziennie, mierzone według międzynarodowej granicy ubóstwa.
- D. ludzi żyjących za mniej niż 15 dolarów dziennie, mierzone według międzynarodowej granicy ubóstwa.

8. Praca dzieci oraz praca przymusowa lub obowiązkowa to przede wszystkim naruszenia:

- A. podstawowe prawa człowieka
- B. normy rodzinne
- C. normy międzynarodowe
- D. Normy UE

9. Kodeks postępowania to zasady lub dokument, który:

- A. reguluje ogólne i szczegółowe praktyki w poszczególnych organizacjach i zawodach.
- B. reguluje wyłącznie kwestie związane z płcią pracowników.
- C. reguluje wyłącznie zamówienia publiczne.
- D. reguluje ogólne i szczegółowe praktyki dotyczące plagiatów.

10. Work-life balance tłumaczy się jako:

- A. Work-life balance oznacza właściwą równowagę między pracą a wypoczynkiem.
- B. Równowaga między pracą a życiem prywatnym oznacza przedkładanie pracy nad wypoczynek.
- C. Work-life balance oznacza pracę w domu.
- D. Work-life balance oznacza pracę w sieci.

11. Jaki procent pracowników opieki stanowią kobiety?

- A. około 90 %
- B. około 40 %
- C. około 50 %
- D. około 10 %

12. Co oznacza równy dostęp do opieki zdrowotnej?

- A. Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej dla wszystkich ludzi oraz zmniejszenie nierówności w zakresie zdrowia w różnych krajach i pokoleniach.
- B. Zapewnienie wysokiej jakości opieki zdrowotnej dla seniorów.
- C. Zapewnienie lekarzy specjalistów.
- D. Wspieranie ośrodków zdrowia.

13. W jakich obszarach brakuje edukacji i trzeba ją zapewnić, aby zapewnić SDGs 4?

- A. Brakuje edukacji w zakresie zrównoważonego rozwoju i zrównoważonego stylu życia, nauk o zdrowiu, kultury, praw człowieka i równości płci, globalnego obywatelstwa i innych kluczowych umiejętności potrzebnych do życia w zdrowych i zrównoważonych społeczeństwach.
- B. Brakuje edukacji w zakresie praw człowieka i równości płci, obywatelstwa światowego.
- C. Brakuje edukacji w zakresie zagadnień związanych ze zdrowiem, równowagą w pracy i rynkiem pracy.
- D. Brakuje edukacji w zakresie krytycznego myślenia.

14. Jaka jest ustalona granica kalorii dziennie, która oznacza już niedobór pokarmu lub niedożywienie?

- A. Próg niedoboru pokarmowego lub niedożywienia to mniej niż 1800 kalorii dziennie.
- B. Próg niedoboru pokarmowego lub niedożywienia to mniej niż 2000 kalorii dziennie.
- C. Próg niedoboru pokarmowego lub niedożywienia to mniej niż 2800 kalorii dziennie.
- D. Próg niedostatku żywności lub niedożywienia to mniej niż 800 kalorii dziennie.

15. Kto może pomóc w osiągnięciu celów SDGs?

- A. Każdy, dzieci, jednostki, państwa, gminy, organizacje międzynarodowe, instytucje edukacyjne, organizacje non-profit, przedsiębiorstwa i inni mogą pomóc i osiągnąć SDGs.
- B. Tylko państwa i rządy mogą przyczynić się do realizacji SDGs.
- C. Tylko organizacje międzynarodowe mogą pomóc w realizacji SDGs.
- D. Państwa i gminy mogą pomóc w realizacji SDGs.

Poprawne odpowiedzi: 1. - A. / 2. - A. / 3. - A. / 4. - A. / 5. - A. / 6. - A. / 7. - A. / 8. - A. / 9. - A. / 10. - A. / 11. - A. / 12. - A. / 13. - A. / 14. - A. / 15. - A.

Žródła

ACF-USA. (2022). *World Hunger: Key Facts and Statistics 2022*. Retrieved 5 August 2022, from <https://www.actionagainsthunger.org/world-hunger-facts-statistics>

Council of Europe. (2022). *Home. Council of Europe Contribution to the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development Goals*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.coe.int/en/web/un-agenda-2030/home?desktop=true>

Dembinski, P. H., Boisard, M. A., Cook, K., United Nations Institute for Training and Research, & Observatoire de la Finance. (2003). *Economic and Financial Globalization*. UN.

Dlouhá, J., Dlouhý, J., & Mezřický, V. (2006). *Globalizace a globální problémy*. Univerzita Karlova v Praze, Centrum pro otázky životního prostředí.

Cheo, A. E. and Tapiwa, K. A. (2021). *SDG2 - Zero Hunger*. Van Haren Publishing.

Eurostat. (2022). 1. *No poverty - Sustainable development indicators*. Retrieved 15 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/no-poverty>

Eurostat. (2022). 2. *Zero hunger - Sustainable development indicators*. Retrieved 15 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/zero-hunger>

Eurostat. (2022). 3. *Good health and well-being - Sustainable development indicators*. Retrieved 15 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/good-health-and-well-being>

Eurostat. (2022). 4. *Quality education - Sustainable development indicators*. Retrieved 15 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/quality-education>

Eurostat. (2022). 5. *Gender equality - Sustainable development indicators*. Retrieved 15 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/gender-equality>

Eurostat. (2022). 10. *Reduced inequalities - Sustainable development indicators*. Retrieved 15 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/reduced-inequalities>

Filho, W. L., Wall, T., Azul, A. M., Brandli, L., & Özuyar, P. G. (2019). *Good Health and Well-Being*. Springer Publishing.

Food and Agriculture Organization of the United Nations, & Nations, F. A. O. U. (2019). *Transforming the livestock sector through the Sustainable Development Goals*. Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Global indicator framework adopted by the General Assembly in A/RES/71/313 (Annex), annual refinements contained in E/CN.3/2018/2 (Annex II), E/CN.3/2019/2 (Annex II), 2020 Comprehensive Review changes (Annex II) and annual refinements (Annex III) contained in E/CN.3/2020/2 annual refinements contained in E/CN.3/2021/2 (Annex). E/CN.3/2022/2 (Annex I), and decision (53/101) by the 53rd United Nations Statistical Commission (E/2022/24-E/CN.3/2022/41).

Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development.
https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202022%20refinement_Eng.pdf

Global Goals. (2022). *Goal 3: Good health and well-being. The Global Goals*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.globalgoals.org/goals/3-good-health-and-well-being/>

Global Goals. (2022). *Goal 4: Quality education. The Global Goals*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.globalgoals.org/goals/4-quality-education>

Global Goals. (2022). *Goal 5: Gender equality. The Global Goals*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.globalgoals.org/goals/5-gender-equality/>

Global Goals. (2022). *Goal 10: Reduced inequalities. The Global Goals*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.globalgoals.org/goals/10-reduced-inequalities/>

Internationale Arbeitsorganisation, OECD, International Organization for Migration, & UNICEF. (2019). *Ending Child Labour, Forced Labour and Human Trafficking in Global Supply Chains*. ILO.

OSN. (2018). *Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/#>

OSN. (2022). *Facts about poverty*. Retrieved 1 August 2022, from <https://www.osn.cz/sdg-1-vymytit-chudobu-ve-vsech-jejich-formach-vsude-na-svete/>

Ravallion, M. (2018). *Inequality and Globalization: A Review Essay*. *Journal of Economic Literature*, 56(2), 620–642. <https://doi.org/10.1257/jel.20171419>

Ritchie, Hannah (2018). Introducing our new and improved 'Sustainable Development Goal (SDG) Tracker'. Our World In Data. Retrieved 15 April 2022, from <https://ourworldindata.org/sdg-tracker-update>

Sachs, J. D. (2006). *The End of Poverty*. Van Haren Publishing.

SDG Tracker. *Measuring progress towards the Sustainable Development Goals*. Retrieved 15 August 2022, from <https://sdg-tracker.org/>

The World Bank. (2017). *Atlas of Sustainable Development Goals 2017*. <https://datatopics.worldbank.org/sdgatlas/archive/2017/index.html>

The World Bank. (2022a). *Poverty and Shared Prosperity 2020: Reversals of Fortune*. Retrieved 1 August 2022, from <https://www.worldbank.org/en/publication/poverty-and-shared-prosperity>

The World Bank. (2022b). *Poverty, Overview*. Retrieved 1 August 2022, from <https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview#1>

The Global Goals. (2022). *Goal 1: No Poverty*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.globalgoals.org/goals/1-no-poverty/>

United Nations. (2022). *Sustainable Development Goals | United Nations Development Programme*. UNDP. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>

United Nations. (2022). *Take Action for the Sustainable Development Goals*. Retrieved 2 August 2022, from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>

OSN Global Compact. (2022). *The SDGs Explained for Business | UN Global Compact*. Retrieved 15 April 2022, from <https://www.unglobalcompact.org/sdgs/about>

OSN. (2022). *Goal 3: Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages, Facts and figures*. Retrieved 1 August 2022, from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/health/>

OSN. (2022). *Quality Education, facts*. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/education/>

OSN. (2022). *Goal 10: Reduce inequality within and among countries*. Retrieved 5 June 2022, from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/inequality/>

UNBC. (2017). *SDG Blueprint | Blueprint for Business Leadership on the SDGs*. Retrieved 15 April 2022, from <https://blueprint.unglobalcompact.org/>

UNICEF (2022). *Gender equality*. Retrieved 5 June 2022, from <https://www.unicef.org/gender-equality>

Wilson, E., Verma, R., and Jayanthakumaran, K. (2022). *Can reducing inequality reduce the disutility of the poor? Applied Economics Letters*, 1–4. <https://doi.org/10.1080/13504851.2022.2025994>

ESDGs!

Moduł 5

Planeta SDGs

Planeta SDGs

6 - Zapewnienie dostępności i zrównoważonego zarządzania wodą i urządzeniami sanitarnymi dla wszystkich

Rozwój i dobrobyt społeczeństw ludzkich jest nieuchronnie związany z dostępnością wody słodkiej w wystarczającej ilości i o odpowiedniej jakości, aby zaspokoić potrzeby różnych zastosowań (od domowych po przemysłowe). Po wykorzystaniu do takich celów woda traci na jakości i musi być oczyszczona, aby ponownie nadawała się do użytku. Kiedy zużyta woda wraca do środowiska (np. do rzek, jezior lub lagun), przechodzi naturalny proces oczyszczania. Organizmy żyjące w wodzie eliminują zarówno zanieczyszczenia nieorganiczne, jak i organiczne. Jednakże, gdy pobór wody jest nadmierny, zdolność samooczyszczania zostaje przekroczona i woda nie nadaje się już do użytku domowego i wielu zastosowań przemysłowych (Vigil 2003). Ponadto, w miarę przemieszczania się wzdłuż rzeki od jej źródeł do ujścia, skupiska ludności w dolnym biegu otrzymują wodę zanieczyszczoną odpadami pochodzącymi od ludności zamieszkującej górny bieg rzeki. Konieczne jest zatem uzdatnianie wody przed jej wykorzystaniem do różnych celów. Najprostszy system wymagałby:

- a) uczynienia wody zdatną do picia przed jej użyciem w gospodarstwach domowych
- b) odpowiedniej sieci rurociągów do transportu wody pitnej i odbioru ścieków
- c) uzdatniania przed zwróceniem wody do środowiska naturalnego

Brak dostępu do tych systemów zwiększa śmiertelność niemowląt i bardzo znacząco obniża średnią długość życia ze względu na rozprzestrzenianie się chorób wywołanych przez wirusy i bakterie. Rocznie odnotowuje się około 500 000 (wielkość miasta jak Drezno, Gdańsk) zgonów związanych ze spożywaniem niebezpiecznej wody. W skali globalnej jedna na trzy osoby nie ma dostępu do prawidłowo oczyszczonej wody, dwie na pięć nie mają podstawowej toalety (czasem nawet w ośrodkach zdrowia brakuje czystej wody), a prawie 700 milionów ludzi defekuje na otwartej przestrzeni.

Z innego punktu widzenia powrót nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków do środowiska wpływa na ekosystemy wodne. Różne grupy organizmów, w tym ryby, mają zdolność do koncentracji zanieczyszczeń w wodzie. Pierwiastki takie jak metale ciężkie, złożone pozostałości chemiczne takie jak pozostałości leków czy tworzywa sztuczne z gospodarstw domowych dostają się do zwierząt przez skrzela i układ pokarmowy. Wiele z tych zanieczyszczeń nie może być wyeliminowanych i w końcu poważnie szkodzi osobnikom żyjącym w zanieczyszczonych wodach. Pośrednio mogą one również powodować problemy zdrowotne u ludzi, gdy ryby te stanowią część ich diety. Z drugiej strony, pojawienie się elementów nieorganicznych, takich jak azot lub fosfor, powoduje nadmierny i niezrównoważony wzrost mikroskopijnych alg, które stanowią część planktonu,

powodując eutrofizację w zbiornikach wodnych. Prowadzi to do poważnych zmian w stanie ekosystemów wodnych, a nawet do wyginięcia gatunków. Rozwój tanich technologii oczyszczania wody i sieci sanitarnych ma kluczowe znaczenie dla zachowania zarówno zdrowia ludzi, jak i dobrego stanu ekosystemów.

7 - Przystępna i czysta energia

Dążenie do zapewnienia przystępnej cenowo i czystej energii jest jednym z kluczowych celów zrównoważonego rozwoju i wymaga wiele dobrej woli ze strony rządów krajowych oraz organizacji na szczeblu regionalnym i lokalnym. Po drugie, czysta energia jest tania w dłuższej perspektywie, ponieważ korzyści z początkowo poczynionych inwestycji są długotrwałe. Po trzecie, następuje zmniejszenie wydatków na zakup paliw kopalnych, co ma znaczenie dla krajów biednych i małych rozwijających się państw wyspiarskich. Po czwarte, przystępna cenowo i czysta energia sprzyja wzrostowi gospodarczemu we wszystkich krajach, w których jest wdrażana (Franco et al. 2021).

- *Dostępność energii*

Jeśli chodzi o definicję dostępu do energii, można ją szeroko zdefiniować jako zdolność do dostarczania wysokiej jakości energii, która jest odpowiednia i przystępna cenowo, aby umożliwić świadczenie usług energetycznych dla konsumpcyjnych i produkcyjnych zastosowań zarówno na poziomie gospodarstwa domowego, jak i kraju. Chociaż nie ma jednej roboczej definicji uzgodnionej na poziomie międzynarodowym, definicja ta obejmuje wiele aspektów oferowanych przez organizacje i naukowców w tej dziedzinie (Tarekegne, 2021).

- *Paliwa kopalne a środowisko*

Paliwa kopalne w dostarczaniu energii i mocy doprowadziły do związanej z tym emisji zanieczyszczeń, takich jak dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO), dwutlenek węgla (CO₂) i tlenki azotu (NO_x), z których trzy ostatnie są znaczącymi gazami cieplarnianymi (Walsh, 2021) związanymi z globalnym ociepleniem, a paliwa kopalne są nieodnawialnymi źródłami energii, ponieważ ich zasoby są na wyczerpaniu (Chernysh et al., 2021).

- *Przejście na zrównoważoną energię*

Wprowadzono kilka polityk, które mają pomóc w wytyczeniu globalnej drogi do rozwiązań w zakresie czystej energii, które są zarówno uznawane za bardziej wydajne, jak i mogą wywołać potrzebną zieloną transformację w całym łańcuchu wartości (Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju, 2022).

Operacyjnie SDG7 może być realizowany poprzez inwestycje w energię odnawialną, która jest rodzajem czystego i zrównoważonego źródła energii, które jest szybko odnawiane w sposób naturalny, ponieważ źródłami są woda, wiatr, słońce, ocean i termiczne (Sasana & Ghazali, 2017).

12 - Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja

SDG 12 sugeruje podjęcie działań w zakresie podnoszenia świadomości konsumentów na temat ich codziennych wyborów, a także dostawców i producentów na temat realizowanych przez nich procedur oraz rządów na temat tworzonych przez nie regulacji umożliwiających lub ułatwiających odpowiedzialny i zrównoważony cykl życia produktu oraz ogólnie zmierzających w kierunku bardziej zrównoważonych wzorców konsumpcji do 2030 roku (Machnik i in., 2020).

- *Kluczowe pojęcia i terminologia*

Według raportu Ministerstwa Norwegii (1994) zrównoważona konsumpcja i produkcja (SCP) definiowana jest jako "korzystanie z usług i związanych z nimi produktów, które odpowiadają podstawowym potrzebom i przynoszą lepszą jakość życia przy jednoczesnym zminimalizowaniu wykorzystania zasobów naturalnych i materiałów toksycznych, a także emisji odpadów i zanieczyszczeń w cyklu życia usługi lub produktu, tak aby nie zagrażała potrzebom dalszych pokoleń."

- *Zrównoważona konsumpcja gospodarstw domowych: efektywne wykorzystanie żywności, bogów konsumpcyjnych, energii i odpadów. Problemy i rozwiązania*

Obecnie rośnie świadomość konsumowania dóbr w sposób odpowiedzialny i zrównoważony. Kilka wskazówek dotyczących odpowiedzialnej konsumpcji:

- Uciekaj od konsumpcji dla konsumpcji i kultury używania i wyrzucania.
- Dokonaj odpowiedzialnej konsumpcji w supermarketach i lokalnych sklepach.
- Oszczędzaj energię i wykorzystuj ją efektywnie
- *Konsumpcja cyrkularna: tekstylia, rolnictwo/żywność, tworzywa sztuczne, budynki, materiały*

Idea "użyj i wyrzuć" dominuje od dziesięcioleci w naszym sposobie konsumpcji. Spowodowało to poważne szkody dla zdrowia naszej planety. Ważne jest, aby być świadomym i zmienić nasze nawyki na takie, które opowiadają się za optymalizacją zasobów. Taka idea przyświeca tzw. gospodarce cyrkularnej, która promuje wykorzystanie zasobów i ograniczenie zbędnej konsumpcji (United Nations, 2015). Dziesięć wskazówek, jak przyczynić się do rozwoju gospodarki cyrkularnej (Fundación Aequae, 2022):

1. Naprawić przed wyrzuceniem
2. Wybierz trwałość zamiast jednorazowości
3. Zmniejszenie ilości śmieci do minimum
4. Zrób listę zakupów
5. Kupuj z drugiej ręki
6. Kompostowanie w domu
7. Dostosowanie wydatków energetycznych

8. Recykling
9. Naucz się pozbywać tego, co nie jest używane
10. "Doggy bag" lub "Gourmet bag"

13 - Działania na rzecz klimatu (Cel 13)

W 2015 roku ustalono ambitną Agendę Zrównoważonego Rozwoju 2030 na kolejne 15 lat, której celem jest eliminacja ubóstwa, poprawa praw człowieka i ochrona środowiska. Agenda ma 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju i 169 celów, które powinny prowadzić i angażować stakehoders na całym świecie w kierunku osiągnięcia kluczowych globalnie ustalonych priorytetów dla ludzkości i planety (United Nations, 2015).

- *Efekt cieplarniany i gazy*

Efekt cieplarniany to zjawisko, które w normalnych warunkach umożliwia życie na planecie Ziemia, jaką znamy. Jest to efekt, dzięki któremu ciepło słoneczne, które dociera do Ziemi, nie jest w całości odbijane w przestrzeń kosmiczną i utrzymuje się w pewnym procencie, dając idealną temperaturę dla życia.

Termin efekt cieplarniany jest używany, ponieważ atmosfera ziemską wykonuje pracę podobną do tej, którą wykonują namioty foliowe w ogrodach szklarniowych. Dlatego efekt ten jest korzystny dla życia, a co więcej, bez niego nie byłoby ono możliwe. Problem pojawił się, gdy w wyniku działalności człowieka oraz rozwoju przemysłowego i społecznego ilość gazów w atmosferze o właściwościach powodujących ów efekt cieplarniany wzrosła nieproporcjonalnie i w bardzo krótkim czasie. Poprzez zwiększenie udziału gazów cieplarnianych ponad normalne stężenie, ziemski naturalny efekt cieplarniany uległ zwielokrotnieniu, dając początek szkodliwemu zjawisku (Parlament Europejski, 2022).

- *Zmiany klimatyczne i ich skutki*

Zmiany klimatu niosą ze sobą szereg konsekwencji, które można podsumować w następujących 10 punktach (Oxfam Intermón, 2016; Murphy, et al., 2018):

1. Ciepłejsze temperatury.
2. Bardziej intensywne burze.
3. Rozprzestrzenianie się choroby.
4. Silniejsze fale upałów.
5. Topnienie lodowców.
6. Najgroźniejsze huragany.
7. Zmiany w ekosystemie.
8. Znikanie gatunków zwierząt.
9. Wzrost poziomu morza.

10. Droższa żywność

- *Wskazówki dotyczące walki ze zmianami klimatu*

Program Ochrony Środowiska Narodów Zjednoczonych (UNEP) przedstawia szereg zaleceń dotyczących walki ze zmianami klimatu:

- Po naładowaniu telefonu odłącz ładowarkę.
- Na krótkich dystansach spaceruj lub korzystaj z roweru.
- Ograniczenie konsumpcji:
- Wyeliminuj ze swojej rutyny używanie plastikowych butelek.
- Nie należy używać przedmiotów z tworzyw sztucznych.
- Na zakupy używajcie płóciennych toreb.
- Korzystaj z ogrzewania w sposób odpowiedzialny i utrzymuj termostat na jak najniższym poziomie.
- Zaangażowanie w zrównoważoną żywność.

14 - Życie pod wodą

Oceany i morza pokrywają 71% powierzchni Ziemi i magazynują 97% wody w hydrosferze. Jednak wiedza społeczeństwa na temat struktury i funkcji ekosystemów morskich jest niższa niż ekosystemów lądowych. Choć w przeszłości interpretowano je jako niewyczerpane źródło zasobów, w tym żywności, energii czy minerałów, w rzeczywistości pod względem produktywności biologicznej (ilość materii organicznej produkowanej przez rośliny na jednostkę powierzchni w ciągu roku) oceany można uznać za pustynię na większości ich powierzchni. Oceany produkują około 1/3 materii organicznej wytwarzanej rocznie na naszej planecie, przy czym rozkład ten jest nierównomierny między obszarami otwartego oceanu (90% powierzchni oceanu i 75% produkcji oceanicznej) a obszarami przybrzeżnymi, rafami, obszarami upwellingowymi i skupiskami kelp (razem 10% powierzchni oceanu i 25% produkcji materii organicznej). W otwartym oceanie każda roślina dysponuje dużą ilością miejsca. Na przykład lasy strefy umiarkowanej mają biomasę około 30 kg/m² lub estuaria 2 kg/m², podczas gdy na otwartym oceanie jest to średnio 0,003 kg/m². Wydaje się, że oceany nie są szczególnie ważnymi miejscami dla życia, a jednak są domem dla 90% różnorodności biologicznej na Ziemi i, oprócz innych usług ekosystemowych, regulują klimat, dostarczają tlen do atmosfery i bogate w białko pożywienie dla ludzkości. Istnieje zatem wiele powodów, aby prowadzić podstawową edukację i upowszechniać wiedzę o tym, jak oceany wpływają na nasze życie i jak człowiek wpływa na oceany.

- *Wpływ człowieka na Ocean Światowy*

Negatywne oddziaływania ludzkości na oceany powodujące utratę różnorodności biologicznej w oceanach można podzielić na 4 główne grupy według Luypaert i in. (2020):

1. Niszczenie i modyfikacja siedlisk. Ma względne znaczenie 37% jako stresor dla zagrożonych gatunków morskich. Jest szczególnie ważny na obszarach intensywnego wykorzystania zasobów oceanicznych.
2. Przełowienie. Jego udział jest rzędu 24 %. Ogólnie rzecz biorąc, jest to jedno z oddziaływań, którego rozwiązanie jest najwyraźniej najbardziej wykonalne, ze względu na dużą odporność zasobów rybnych i wzrost akwakultury w ostatnich dekadach. I tak, zgodnie ze sprawozdaniem SOFIA na temat stanu światowego rybołówstwa i akwakultury (FAO 2022), produkcja akwakultury ma obecnie wartość zbliżoną do produkcji połowów, podczas gdy dwie dekady temu stanowiła ona około jednej trzeciej produkcji ryb i rybnych produktów ubocznych.
3. Zanieczyszczenia. Jego względne znaczenie wynosi około 15%. Obecnie jest to szczególnie zanieczyszczenie spowodowane tworzywami sztucznymi (Bonnano 2022). Szacuje się, że przy obecnym tempie (około 8 mln ton plastiku trafia rocznie do morza), do 2050 roku masa tworzyw sztucznych w oceanie będzie większa niż suma masy wszystkich ryb w biosferze.
4. Zmiany klimatyczne. Około 14% względnej ważności zagrożeń wiąże się ze zmianą klimatu. Oprócz zmiany lokalnie bardzo zróżnicowanych biologicznie ekosystemów (takich jak rafy koralowe) ma ona skutki globalne, powodując zakwaszenie wód.
5. Gatunki inwazyjne. Wkład wartości około 10%. Przypadkowa lub celowa, liczba gatunków, które po wprowadzeniu do siedliska, którego nie są częścią, mają wysoki sukces reprodukcyjny i kolonizują środowisko, wzrosła, gdy wzrosła intensywność transportu w oceanie.

15 - Życie na lądzie

Życie ludzkie zależy od ziemi w takim samym stopniu jak od oceanu, jeśli chodzi o utrzymanie i przetrwanie. Rośliny dostarczają 80% żywności dla ludzi, a rolnictwo stanowi ważny zasób gospodarczy i środek rozwoju. Lasy z kolei pokrywają 30% powierzchni Ziemi, zapewniają kluczowe siedliska dla milionów gatunków i są ważnym źródłem czystego powietrza i wody. Mają również fundamentalne znaczenie dla przeciwdziałania zmianie klimatu (Leal-Filho, 2021; ONZ, 2022; IBERDROLA, 2022).

SDG 15 skupia się w szczególności na zrównoważonym zarządzaniu ekosystemami lądowymi, powstrzymaniu i odwróceniu degradacji ziemi i siedlisk naturalnych oraz lasów, skutecznym zwalczaniu pustynnienia i powstrzymaniu utraty różnorodności biologicznej (Keesstra i in., 2016; Behradfar i in., 2022). Konieczne jest zatem posiadanie mechanizmów ewaluacji, które pozwolą na monitorowanie celów i wskaźników SDG 15 (Ansari et al. 2021).

- *Gospodarka leśna*

Lasy odgrywają istotną rolę w regulacji globalnego cyklu węglowego, ponieważ każdego roku magazynują gigatony węgla. Dlatego też coraz większym problemem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (GHG) pochodzących z wylesiania i degradacji lasów jako krok w kierunku łagodzenia zmian klimatu (Avtar et al., 2020). Na pokrycie i stan lasów wpływa wiele czynników: rosnąca populacja (selektywne wycinanie lasów w celu zwiększenia zapotrzebowania na żywność i inne towary); duże pożary lasów; fragmentacja; szkodniki i choroby (Sayer i in. 2019). Całkowita powierzchnia lasów na świecie w 2020 r. wynosiła 4 060 mln hektarów (ha), co odpowiada 31 procentom całkowitej powierzchni lądowej (0,52 ha na osobę), chociaż lasy nie są równomiernie rozmieszczone według populacji światowej lub położenia geograficznego (FAO, 2020). Największą część światowych lasów stanowią obszary tropikalne (45 proc.), a pozostałe znajdują się w regionach borealnych, umiarkowanych i subtropikalnych. W latach 1990-2020 tracono 5,9 mln ha lasów rocznie (178 mln ha), chociaż tempo utraty netto zmniejszyło się w ciągu tych 30 lat (-7,8 proc. w latach 1990-20, w porównaniu z -4,7 proc. W latach 2010-20). Stało się tak dzięki ograniczeniu wylesiania, a także dzięki kampaniom zalesiania i naturalnej ekspansji lasów. Lasy są narażone na wiele zakłóceń, które mogą negatywnie wpływać na ich zdrowie i żywotność, zmniejszając ich zdolność do dostarczania szerokiego zakresu dóbr i usług ekosystemu.

- *Dlaczego różnorodność biologiczna?*

Bioróżnorodność to różnorodność życia na Ziemi, we wszystkich formach i na wszystkich poziomach, od genów do wyższych zwierząt, w tym ludzi i wszystkich nieznanych jeszcze gatunków. Nasza zależność od różnorodności biologicznej jest bardzo duża w przypadku wszystkich rodzajów zasobów (żywność, lekarstwa, paliwo, schronienie i rekreacja). Dla innych gatunków zapewnia ona składniki odżywcze, zapylenie, rozprzestrzenianie nasion i sukces reprodukcyjny. Dlatego żadna żywa istota nie mogłaby przetrwać bez różnorodności biologicznej. Zgodnie z Celami Zrównoważonego Rozwoju (SDGs), konieczne jest podjęcie pilnych działań w celu rozwiązania problemu utraty różnorodności biologicznej na całym świecie (Sayer et al. 2019). Obecne tempo wymierania gatunków na świecie jest około trzykrotnie wyższe niż przed pojawieniem się człowieka. Działania antropogeniczne od 1500 roku spowodowały wyginięcie 322 kręgowców lądowych, a populacje większości pozostałych gatunków uległy zmniejszeniu. Ryzyko utraty gatunku jest spowodowane wieloma czynnikami (m.in. modyfikacją i fragmentacją siedliska, nadmierną eksploatacją, interakcjami z innymi gatunkami i zmianami klimatu). Utrata gatunku w lesie powoduje utratę powiązanych z nim procesów ekologicznych; w konsekwencji zmniejsza się odporność zbiorowiska i może prowadzić do dalszej utraty gatunków. Fragmentacja ekosystemów lądowych przez infrastrukturę oraz pojawiające się zagrożenie zmianami klimatu stawiają nowe wyzwania przed programami ochrony różnorodności biologicznej.

Istotne elementy ekosystemów lądowych mogą skutecznie przyczynić się do osiągnięcia celów SDG i przedstawia SDG 15 jako odpowiednie narzędzie do włączenia różnorodności biologicznej do wszystkich sektorów polityki i administracji.

Pytania

1. Roczna śmiertelność na świecie z powodu spożycia skażonej wody wynosi blisko:

- A. 700 mln
- B. 0,5 mln
- C. 1 milion
- D. 2 miliony

2. Niektóre organizmy żyjące w rzekach nie powinny być spożywane, ponieważ:

- A. Skoncentrować metale ciężkie.
- B. Gromadzić materię organiczną.
- C. Gromadzenie fosforu.
- D. Posiadają duże ilości azotu.

3. Dostępność energetyczną określa się jako:

- A. Zdolność do dystrybucji energii elektrycznej na całym terytorium kraju.
- B. Zdolność każdego kraju do produkcji wysokiej jakości energii
- C. Zdolność do dystrybucji dobrej jakości energii zarówno w kraju, jak i na potrzeby konsumpcji i produkcji.
- D. Zrównoważony podział energii zużywanej przez dany kraj pomiędzy pulę zarówno odnawialnych, jak i nieodnawialnych źródeł energii.

4. Najczystszy z paliw kopalnych jest:

- A. Benzyna bezołowiowa
- B. Paliwo do silników wysokoprężnych
- C. Gaz ziemny
- D. Propan

5. Do celów grzewczych w okręgach afrykańskich o klimacie umiarkowanym najczęściej wykorzystywaną energią jest:

- A. Solar
- B. Wiatr
- C. Thermal
- D. Gaz

6. Kilka wskazówek dotyczących odpowiedzialnej konsumpcji:

- A. Uciekaj od konsumpcji dla konsumpcji i kultury używania i wyrzucania.
- B. Dokonaj odpowiedzialnej konsumpcji w supermarketach i lokalnych sklepach.
- C. Oszczędzaj energię i wykorzystuj ją efektywnie
- D. Wszystkie powyższe

7. Gospodarka cyrkularna to model produkcji i konsumpcji, który polega na.

- A. Wypożyczanie, ponowne wykorzystanie, naprawa, odnawianie i recykling istniejących materiałów.
- B. Wyrzucanie produktów, gdy osiągną one koniec okresu użytkowania.
- C. Wszystkie produkty są wyrzucane tylko po jednym użyciu (np. szklana butelka po wyczerpaniu jej pierwotnej zawartości).
- D. Wszystkie trzy z powyższych

8. Zmiany klimatyczne mają szereg konsekwencji

- A. Znikanie gatunków zwierząt.
- B. Zwiększone opady na obszarach o suchym klimacie.
- C. Spadek częstotliwości i intensywności burz.
- D. Obniżenie poziomu morza.

9. Efekt cieplarniany to zjawisko polegające na tym, że:

- A. W normalnych warunkach nie pozwala na życie na planecie.
- B. Termin efekt cieplarniany jest używany, ponieważ atmosfera ziemską wykonuje pracę podobną do tej, którą wykonują plastikowe namioty w ogrodach szklarniowych.
- C. W ostatnich dekadach wzrosła na naszej planecie z przyczyn naturalnych.
- D. Jest zawsze korzystny dla ekosystemów.

10. Z materii organicznej wytwarzanej rocznie w biosferze, oceany wytwarzają równowartość:

- A. 33%
- B. 20%
- C. 67%
- D. 86%

11. Jaki wpływ człowieka najbardziej wpływa na bioróżnorodność oceanów?

- A. Zmiana klimatu
- B. Przelowienie
- C. Niszczenie i modyfikacja siedlisk
- D. Zanieczyszczenia

12. Jeśli obecne tempo wyrzucania plastikowych odpadów do oceanu będzie kontynuowane bez zmian, przewyższy ono biomasę ryb w światowych oceanach:

- A. 2050
- B. 2075
- C. 2100
- D. 2125

13. Życie człowieka dla jego przetrwania zależy od:

- A. Oceany
- B. Zwierzęta lądowe
- C. Lądy i oceany
- D. Roślinność

14. Na stan lasów wpływają:

- A. Pożary lasów
- B. Wzrost liczby ludności
- C. Fragmentacja
- D. Wszystkie trzy z powyższych

15. Utrata gatunku w lesie może spowodować:

- E. Utrata procesów ekologicznych z nim związanych.
- F. Wzrost odporności
- G. Spadek liczby gatunków
- H. Wszystkie trzy z powyższych są fałszywe

Poprawne odpowiedzi: 1. – B./2. – A./3. – C./4. – C./5. – C./6. – D./7. – A./8. – A./9. – B./10. – A./11. – C./12. – A./13. – C./14. – D./15. – A.

Źródła

Ansari, N. A., Agus, C., & Nunoo, E. K. (2021). *SDG15–Life on Land: Towards Effective Biodiversity Management*. Emerald Group Publishing.

Avtar, R., Aggarwal, R., Kharrazi, A., Kumar, P., & Kurniawan, T. A. (2020). *Utilizing Geospatial Information to Implement SDGs and Monitor Their Progress*. *Environmental Monitoring and Assessment*, 192(1), 35. doi:10.1007/10661-019-7996-9 PMID:31828438

Behradfar, A., & Cabezas, J. (2022). *The Role of the Geospatial Information System (GIS) in Achieving the Sustainable Development Goals (SDGs): A Spatial Framework for Sustainable Planning Processes*. In *Handbook of Research on Sustainable Development Goals, Climate Change, and Digitalization* (pp. 451-481). IGI Global.

Bonanno, G. (2022). *Marine plastics: what's wrong with them?*, Editor(s): Giuseppe Bonanno, Martina Orlando-Bonaca. *Plastic Pollution and Marine Conservation*. Academic Press, <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-822471-7.00001-8>.

Cava, F., Schoedinger, S., Strang, C., Tuddenham, P. (2005). *Science Content and Standards for Ocean Literacy: A Report on Ocean Literacy*. URL: http://www.coexploration.org/oceanliteracy/documents/OLit2004-05_Final_Report.pdf.

Centers for Disease Control and Prevention (2022). *Water treatment*. https://www.cdc.gov/healthywater/drinking/public/water_treatment.html

European Parliament News (2022). *Circular economy: definition, importance and benefits*. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/economy/20151201STO05603/circular-economy-definition-importance-and-benefits>

European Parliament News (2022). *EU responses to climate change*. <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/priorities/climate-change/20180703STO07129/eu-responses-to-climate-change>

FAO (2020). *Global Forest Resources Assessment 2020 - Fao.org*. Retrieves 22-07-2022 from <https://www.fao.org/3/CA8753EN/CA8753EN.pdf>

FAO (2022). *The State of World Fisheries and Aquaculture 2022. Towards Blue Transformation*. Rome, FAO. <https://doi.org/10.4060/cc0461en>

Freeman, S., Quillin, K., Allison, L., Michael, M., Yaylo, E., Carmichael, J. (2019). *Biological science. Pearson 7th ed.*

Keesstra, S., Bouma, J., Wallinga, J., Tittonell, P., Smith, P., Cerda, A., Montanarella, L., Quinton, J., Pachepsky, Y., Putten, W. V., Bardgett, R., Moolenaar, S., Mol, G., Jansen, B., & Fresco, L. (2016). *The Significance of Soils and Soil Science Towards Realization of the United Nations Sustainable Development Goals*. *Political Science. Environmental Sciences (Ruse)*, 2(2), 111–128. Advance online publication. doi:10.5194/oil-2-111-2016

Leal-Filho, W. (2021b). *Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals – Fuel Use and Sustainability*. Cham: Springer International Publishing.

Leal-Filho, W. (2021a). *Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals – Life on Land*. Cham: Springer International Publishing.

Luypaert, T., Hagan, J.G., McCarthy, M.L., Poti, M. (2020). *Status of Marine Biodiversity in the Anthropocene*. In: Jungblut, S., Liebich, V., Bode-Dalby, M. (eds) *YOUMARES 9 - The Oceans: Our Research, Our Future*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-20389-4_4

Machnik, A., & Królikowska-Tomczak, A. (2022). *Awareness rising of consumers, employees, suppliers, and governments*. In *Responsible Consumption and Production* (pp. 22-36). Springer.

Ministry of Environment of Norway (1994). *Report on the sustainable consumption symposium*.

Sayer, J., Sheil, D., Galloway, G., Riggs, R. A., Mewett, G., MacDicken, K. G. & Edwards, D. P. (2019). *SDG 15 Life on land—the central role of forests in sustainable development*. In *Sustainable development goals: their impacts on forest and people* (pp. 482-509). Cambridge University Press.

United Nations (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sdgs.un.org/2030agenda>

United Nations (2022). *Sustainable Development Goals*. Retrieves 12-07-2022 from <https://www.un.org/sustainabledevelopment/biodiversity/>

Vigil, K.M. (2003). *Clean Water, 2nd ed: An Introduction to Water Quality and Water Pollution Control*. Oregon State University Press, Corvallis, USA

Moduł 6

SDGs Dobrobyt

SDGs Dobrobyt

Dążenie do dobrobytu jest głównym priorytetem Agendy ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Dąży ona do zapewnienia podziału bogactwa, przy jednoczesnym rozwiązaniu problemu nierówności dochodów poprzez wzrost gospodarczy, który jest zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu, generując godną pracę dla wszystkich. Według podziału 4P, Prosperity obejmuje 5 celów: SDG 1 i SDG 8 do 11. Dla każdego z 5 celów ten rozdział wyjaśnia, czym jest, co próbujemy osiągnąć i gdzie obecnie się znajdujemy.

SDG 1: Zero ubóstwa

SDG 1 skupia się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego formach na całym świecie. Chociaż liczba osób żyjących w skrajnym ubóstwie zmniejszyła się o ponad połowę z 1,9 miliarda w 1990 roku do około 667 milionów w 2022 roku, liczba osób walczących o zaspokojenie najbardziej podstawowych potrzeb ludzkich jest nadal zbyt wysoka. Cel 1 uznaje ubóstwo za pojęcie wielowymiarowe i bada cały szereg czynników, które prowadzą do ubóstwa i obniżonej jakości życia. Kierowanie się holistycznym podejściem pozwala na bardziej kompleksowe podejście do tego problemu. Ten podrozdział zawiera przegląd 7 celów, które są częścią tego celu i zapewnia wgląd w to, gdzie jesteśmy w odniesieniu do różnych aspektów ubóstwa.

- *Cele, środki realizacji i dane*

W pierwszym celu czytamy: "Położyć kres ubóstwu we wszystkich jego formach wszędzie" i jest wspierany przez siedem celów w następujący sposób:

1.1 Do 2030 r. wyeliminować skrajne ubóstwo dla wszystkich ludzi na całym świecie, obecnie mierzone jako liczba osób żyjących za mniej niż 1,25 USD dziennie.

1.2 Do 2030 r. zmniejszyć co najmniej o połowę odsetek mężczyzn, kobiet i dzieci w każdym wieku żyjących w ubóstwie we wszystkich jego wymiarach, zgodnie z definicjami krajowymi.

1.3 Wdrożenie odpowiednich dla kraju systemów i środków ochrony socjalnej dla wszystkich, w tym dla osób o niskich dochodach, a do 2030 r. objęcie nimi w znacznym stopniu osób ubogich i znajdujących się w trudnej sytuacji.

1.4 Do 2030 r. zapewnić wszystkim mężczyznom i kobietom, w szczególności ubogim i słabszym, równe prawa do zasobów gospodarczych, a także dostęp do podstawowych usług, własności i kontroli nad ziemią i innymi formami własności, dziedziczenia, zasobów naturalnych, odpowiednich nowych technologii i usług finansowych, w tym mikrofinansowania.

1.5 Do 2030 r. budować odporność ubogich i osób w trudnej sytuacji oraz zmniejszyć ich narażenie i wrażliwość na ekstremalne zjawiska związane z klimatem oraz inne wstrząsy i katastrofy gospodarcze, społeczne i środowiskowe.

1.a Zapewnienie znacznej mobilizacji zasobów z różnych źródeł, w tym poprzez wzmocnioną współpracę na rzecz rozwoju, w celu zapewnienia krajom rozwijającym się,

w szczególności krajom najslabiej rozwiniętym, odpowiednich i przewidywalnych środków na realizację programów i polityk mających na celu likwidację ubóstwa we wszystkich jego wymiarach

1.b Stworzenie solidnych ram politycznych na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym, opartych na strategiach rozwoju sprzyjających ubogim i uwzględniających kwestie płci, w celu wsparcia przyspieszonych inwestycji w działania na rzecz likwidacji ubóstwa.

Globalna baza danych, wszystkie wartości wskaźników, profile krajów, przegląd trendów i możliwości różnych porównań są dostępne w bazie danych ONZ (ONZ, 2022c). W przypadku krajów europejskich dane dotyczące ubóstwa i wykluczenia społecznego gromadzi Eurostat (2022a). Cele i wskaźniki zostały podsumowane w tabeli 1. Pierwsze pięć celów oznaczono liczbami, natomiast pozostałe dwa oznaczono literami i odnoszą się one do sposobów realizacji.

Tabela 1: Przegląd celów SDG1

Cele szczegółowe		Środki realizacji	
1. Wyeliminowanie skrajnego ubóstwa	4. Podstawowe usługi i prawa prawne	a. Środki finansowe	
2. Eliminacja ubóstwa na poziomie krajowym	5. Odporność na wstrząsy	b. Ramy polityki	
3. Ochrona socjalna			

Źródło: UN (2022b), *Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development*

Pandemia koronawirusowa z 2019 r. wymazała wiele postępów poczynionych w zakresie ograniczania ubóstwa, widząc, że globalne skrajne ubóstwo zaczęło rosnać w 2020 r. po raz pierwszy od kryzysu azjatyckiego pod koniec lat 90. Jeszcze przed pojawieniem się pandemii świat nie był nigdzie blisko osiągnięcia celu, jakim jest likwidacja ubóstwa do 2030 r., dlatego potrzebne są szybkie i znaczące działania. Ponadto pandemia prawdopodobnie zwiększy różnice w ubóstwie pracujących między płciami i grupami wiekowymi.

- *Studia przypadków i przykłady dobrych praktyk*
 - Caterer.com. (2022). Organizacja Evolvin' Women pomagająca kobietom z krajów rozwijających się w budowaniu kariery w brytyjskim sektorze hotelarskim. <https://www.caterer.com/recruiter-advice/evolvin-women-organisation-helping-women-from-developing-countries-build-careers-in-the-uk-hospitality-sector>
 - Medicott, A. (b.d.). Partnerstwa publiczno-prywatne: Eradicating Poverty Through Education. CropLife International. <https://croplife.org/public-private-partnerships-eradicating-poverty-through-education/>
 - Concern Worldwide U.S. (2022). Rozwiązania dla ubóstwa. <https://www.concernusa.org/story/solutions-to-poverty/>

SDG 8: Godna praca i wzrost gospodarczy

SDG 8 dotyczy inkluzywnego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz godnej pracy. Każdego roku globalna stopa bezrobocia wciąż rośnie, a sytuacja pogorszyła się wraz z nadejściem pandemii COVID-19 i kryzysu na Ukrainie. Bez godnej pracy ludzie są narażeni na zagrożenia, które obejmuje wiele innych SDGs, takie jak ubóstwo, głód, niesatysfakcjonujące warunki życia i utrata dobrego zdrowia. Celem tego Celu jest stymulowanie wzrostu gospodarczego poprzez wyższą wydajność i innowacje technologiczne. Kluczowe znaczenie ma tu promowanie polityki zachęcającej do przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy, a także skuteczne działania na rzecz eliminacji pracy przymusowej, niewolnictwa i handlu ludźmi. W niniejszym podrozdziale przeanalizowano 12 celów i przedstawiono aktualną perspektywę wzrostu gospodarczego i równych szans na pracę.

- *Cele, środki realizacji i dane*

W ósmym celu czytamy: "Promować trwałą, sprzyjającą włączeniu społecznemu i zrównoważony wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich" i jest wspierany przez 12 następujących celów:

8.1 Utrzymanie wzrostu gospodarczego na jednego mieszkańca zgodnie z warunkami krajowymi, a w szczególności co najmniej 7-procentowego wzrostu produktu krajowego brutto rocznie w krajach najslabiej rozwiniętych.

8.2 Osiągnięcie wyższego poziomu wydajności gospodarczej poprzez dywersyfikację, modernizację technologiczną i innowacje, w tym poprzez skupienie się na sektorach o wysokiej wartości dodanej i pracochłonnych.

8.3 Promowanie polityki zorientowanej na rozwój, która wspiera działalność produkcyjną, tworzenie godnych miejsc pracy, przedsiębiorczość, kreatywność i innowacje oraz zachęca do formalizacji i rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym poprzez dostęp do usług finansowych.

8.4 Do 2030 r. stopniowo poprawiać globalną efektywność wykorzystania zasobów w konsumpcji i produkcji oraz dążyć do oddzielenia wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska, zgodnie z 10-letnimi ramami programów dotyczących zrównoważonej konsumpcji i produkcji, przy czym kraje rozwinięte powinny przejąć inicjatywę.

8.5 Do 2030 r. osiągnąć pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich kobiet i mężczyzn, w tym dla młodzieży i osób niepełnosprawnych, a także równe wynagrodzenie za pracę o takiej samej wartości.

8.6 Do 2020 r. znaczne zmniejszenie odsetka młodzieży niepracującej, nieuczestniczącej w kształceniu lub szkoleniu.

8.7 Podjęcie natychmiastowych i skutecznych środków w celu wyeliminowania pracy przymusowej, położenia kresu współczesnemu niewolnictwu i handlowi ludźmi oraz zabezpieczenia zakazu i

eliminacji najgorszych form pracy dzieci, w tym rekrutacji i wykorzystywania dzieci jako żołnierzy, a do 2025 r. położenia kresu pracy dzieci we wszystkich jej formach.

8.8 Ochrona praw pracowniczych oraz promowanie bezpiecznego środowiska pracy dla wszystkich pracowników, w tym pracowników migrujących, w szczególności kobiet, oraz osób o niepewnym zatrudnieniu.

8.9 Do 2030 r. opracowanie i wdrożenie polityki promującej zrównoważoną turystykę, która tworzy miejsca pracy oraz promuje lokalną kulturę i produkty.

8.10 Wzmocnienie zdolności krajowych instytucji finansowych w celu zachęcenia do korzystania z usług bankowych, ubezpieczeniowych i finansowych oraz rozszerzenia dostępu do nich dla wszystkich.

8.a Zwiększenie pomocy na rzecz wymiany handlowej dla krajów rozwijających się, w szczególności krajów najslabiej rozwiniętych, w tym poprzez wzmocnione zintegrowane ramy pomocy technicznej związanej z handlem dla krajów najslabiej rozwiniętych

8.b Do 2020 r. opracowanie i uruchomienie globalnej strategii na rzecz zatrudnienia młodzieży oraz wdrożenie globalnego paktu na rzecz zatrudnienia Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Oprócz bazy danych ONZ (ONZ, 2022c), Eurostat (2022b) i Bank Światowy (2022) gromadzą dane dotyczące gospodarki i finansów oraz inne istotne wskaźniki w tym obszarze. Cele i wskaźniki zostały podsumowane w tabeli 2. Pierwsze dziesięć celów oznaczono cyframi, natomiast pozostałe dwa oznaczono literami i odnoszą się one do sposobów realizacji.

Tabela 2: Przegląd celów SDG8

Cele szczegółowe		Środki realizacji
1. Wzrost gospodarczy	6. Ograniczenie liczby NEET	a. Pomoc na rzecz handlu
2. Wzrost gospodarczy na jednego zatrudnionego	7. Wykorzeniecie pracy przymusowej	b. Strategia na rzecz zatrudnienia młodzieży
3. Gospodarka formalna	8. Bezpieczeństwo pracy	
4. Zrównoważona konsumpcja i produkcja	9. Zrównoważona turystyka	
5. Równe możliwości zatrudnienia	10. Włączenie finansowe	

Źródło: UN (2022b), Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Chociaż w 2021 r. gospodarka światowa zaczęła się ożywiać, a stopa bezrobocia uległa poprawie, ożywienie jest nadal słabe. Tempo ożywienia różni się również znacznie w poszczególnych regionach, krajach, sektorach i grupach rynku pracy. Podczas gdy gospodarki rozwinięte doświadczają silniejszego ożywienia, kraje LDC zmagają się ze słabym wzrostem i utratą miejsc pracy. Kryzys uderzył najmocniej w kobiety, młodzież i osoby niepełnosprawne. Oczekuje się, że konflikt na Ukrainie poważnie zahamuje globalny wzrost gospodarczy w 2022 r., wywoła wiele wstrząsów rynkowych i doprowadzi do utraty kolejnych miejsc pracy. Dodatkowe

istotne wyzwania to rosnąca inflacja, zakłócenia w łańcuchu dostaw, niepewność polityczna i wyzwania na rynku pracy, a także praktyki związane z pracą dzieci, gdzie 1 na 10 dzieci jest zaangażowanych w pracę dzieci na całym świecie (160 milionów dzieci ogółem w 2020 r.).

- *Studia przypadków i przykłady dobrych praktyk*
 - Nguyen, T. (2017). Zrównoważony wzrost gospodarczy dla pracowników. Bechtel Corporate. <https://www.bechtel.com/blog/sustainability/november-2017/sustainable-economic-growth/>
 - Współpraca IOM i Microsoftu umożliwia udostępnienie największego publicznego zbioru danych w celu wsparcia walki z handlem ludźmi - Świat. (2021). ReliefWeb. <https://reliefweb.int/report/world/iom-microsoft-collaboration-enables-release-largest-public-dataset-bolster-fight>
 - Staff, U. (2020). Dobrostan pracowników: Surpassing 2020 Targets and Deepening Our Impact. Levi Strauss & Co. <https://www.levistrauss.com/2020/01/08/worker-well-being-surpassing-2020-targets-and-deepening-our-impact/>

SDG 9: Przemysł, innowacje i infrastruktura

SDG 9 promuje budowanie odpornej infrastruktury oraz inkluzywną i zrównoważoną industrializację. Prawie trzy miliardy ludzi nadal nie ma internetu, a 90% z nich mieszka w krajach rozwijających się. Znalazienie rozwiązania dla tej cyfrowej przepaści jest niezbędne dla równego dostępu do informacji i wiedzy, co z kolei sprzyja innowacyjności i przedsiębiorczości. Ten cel jest jednym z najbardziej namacalnych dla sektora biznesowego, ponieważ przemysł i innowacje są zwykle kojarzone z firmami. Dąży do zmniejszenia negatywnego wpływu firm na środowisko, a także do promowania tworzenia nowych modeli biznesowych, produktów i usług w sposób zrównoważony. Niniejszy podrozdział skupia się na ośmiu celach związanych z przemysłem, innowacjami i infrastrukturą, a także na aktualnych wyzwaniach w tym zakresie.

- *Cele, środki realizacji i dane*

W celu dziewiątym czytamy: "Budować odporną infrastrukturę, promować inkluzywne i zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacje" i jest wspierany przez 8 następujących celów:

9.1 Rozwój wysokiej jakości, niezawodnej, trwałej i odpornej infrastruktury, w tym infrastruktury regionalnej i transgranicznej, w celu wspierania rozwoju gospodarczego i dobrobytu ludzi, z naciskiem na przystępny i sprawiedliwy dostęp dla wszystkich.

9.2 Promować zrównoważoną industrializację sprzyjającą włączeniu społecznemu i do 2030 r. znacznie zwiększyć udział przemysłu w zatrudnieniu i produkcie krajowym brutto, zgodnie z warunkami krajowymi, oraz podwoić jego udział w krajach najslabiej rozwiniętych.

9.3 Zwiększenie dostępu małych przedsiębiorstw przemysłowych i innych, w szczególności w krajach rozwijających się, do usług finansowych, w tym do przystępnych kredytów, oraz ich włączenie do łańcuchów wartości i rynków.

9.4 Do 2030 r. modernizacja infrastruktury i przekształcenie przemysłu w celu nadania mu zrównoważonego charakteru, przy zwiększonej efektywności wykorzystania zasobów i szerszym zastosowaniu czystych i przyjaznych dla środowiska technologii i procesów przemysłowych, przy czym wszystkie kraje podejmują działania zgodnie ze swoimi możliwościami.

9.5 Wzmocnienie badań naukowych, podniesienie zdolności technologicznych sektorów przemysłowych we wszystkich krajach, w szczególności w krajach rozwijających się, w tym - do 2030 r. - zachęcanie do innowacji i znaczne zwiększenie liczby pracowników zajmujących się badaniami i rozwojem na 1 mln osób oraz publicznych i prywatnych wydatków na badania i rozwój.

9.a Ułatwianie zrównoważonego i odpornego rozwoju infrastruktury w krajach rozwijających się poprzez zwiększenie wsparcia finansowego, technologicznego i technicznego dla krajów afrykańskich, krajów najslabiej rozwiniętych, rozwijających się krajów śródlądowych i małych rozwijających się państw wyspiarskich

9.b Wspieranie rozwoju krajowych technologii, badań i innowacji w krajach rozwijających się, w tym poprzez zapewnienie sprzyjającego otoczenia politycznego dla, między innymi, dywersyfikacji przemysłowej i dodawania wartości do towarów

9.c Znaczne zwiększenie dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz dążenie do zapewnienia powszechnego i przystępnego cenowo dostępu do internetu w krajach najslabiej rozwiniętych do 2020 r.

Oprócz bazy danych ONZ (ONZ, 2022c), Eurostat (2022c, 2022d) i Bank Światowy (2022) gromadzą dane dotyczące przemysłu, handlu, usług, transportu i innych istotnych wskaźników w tym obszarze. Cele zostały podsumowane w tabeli 3. Pierwsze pięć celów oznaczono cyframi, natomiast pozostałe trzy oznaczono literami i odnoszą się one do sposobów realizacji.

Tabela 3: Przegląd celów SDG9

Cele szczegółowe		Środki realizacji
1. Dostęp do transportu	4. Emisja CO2	a. Międzynarodowe wsparcie dla infrastruktury
2. Produkcja	5. Badania naukowe	b. Ramy polityki
3. Przemysł drobny		c. Dostęp do technologii

Źródło j: UN (2022b), Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Pandemia uderzyła w sektor produkcyjny mocniej niż kryzys finansowy z 2007 roku, powodując spadek produkcji w 2020 roku. Jej pojawienie się spowodowało zakłócenia w transporcie, globalnych łańcuchach wartości, produkcji oraz przepływie osób i towarów. Kryzys ten wskazał

jednak, które branże są bardziej odporne (np. branże zaawansowanych technologii) i dał przykład, jak innowacje technologiczne mogą prowadzić do produkcji szybkich rozwiązań, których potrzebuje świat.

- *Studia przypadków i przykłady dobrych praktyk*
 - Shanklin, K. (2019). Sintavia: Innowacje dla czystszej produkcji. Biuro Zielonego Biznesu. <https://greenbusinessbureau.com/members/member-stories/sintavia-innovation-for-cleaner-manufacturing/>
 - Olimpijskie programy węglowe firmy Dow nadal przynoszą korzyści dla klimatu i pozytywne dziedzictwo. (2020). Międzynarodowy Komitet Olimpijski. <https://olympics.com/ioc/news/dow-s-olympic-carbon-programmes-continue-to-deliver-climate-benefits-and-a-positive-legacy>
 - Aqua Robur Technologies - cyfrowy rozwój biznesu. (2021). Digital Business Development. <https://dbd.au.dk/blog/case-studies/aqua-robur-technologies-ab/>

SDG 10: Zmniejszenie nierówności

SDG 10 dotyczy zmniejszenia nierówności w krajach i pomiędzy nimi, przy jednoczesnym promowaniu gospodarczego, politycznego i społecznego włączenia wszystkich, niezależnie od wieku, płci, pochodzenia etnicznego, religii lub jakichkolwiek innych cech. Nierówności nie tylko utrudniają wzrost gospodarczy, ale także szkodzą stosunkom publicznym i politycznym poprzez brak dyskursu. Pandemia zwiększyła nierówności dochodowe, zagrażając dwóm dekadom stałego postępu, podczas gdy wojna na Ukrainie zwiększa i tak już wysoką liczbę uchodźców na całym świecie. Rozwiązanie tego problemu obejmuje poprawę regulacji i monitorowanie rynków i instytucji finansowych, zachęcanie do pomocy rozwojowej i BIZ dla krajów, które są w potrzebie, oraz bezpieczną migrację i mobilność wszystkich ludzi. Niniejszy podrozdział zawiera wgląd w to wieloaspektowe zagadnienie.

- *Cele, środki realizacji i dane*

W dziesiątym celu czytamy: "Zmniejszenie nierówności wewnątrz i między krajami" i jest wspierany przez 10 celów, jak następuje:

10.1 Do 2030 r. stopniowe osiągnięcie i utrzymanie wzrostu dochodów dolnych 40 proc. populacji w tempie wyższym niż średnia krajowa

10.2 Do 2030 r. wzmocnić pozycję i promować społeczne, gospodarcze i polityczne włączenie wszystkich, niezależnie od wieku, płci, niepełnosprawności, rasy, pochodzenia etnicznego, pochodzenia, religii, statusu ekonomicznego lub innego.

10.3 Zapewnienie równych szans i zmniejszenie nierówności wyników, w tym poprzez eliminację dyskryminujących praw, polityk i praktyk oraz promowanie odpowiedniego prawodawstwa, polityk i działań w tym zakresie.

10.4 Przyjęcie polityki, zwłaszcza fiskalnej, płacowej i ochrony socjalnej, oraz stopniowe osiągnięcie większej równości.

10.5 Poprawa regulacji i monitorowania światowych rynków i instytucji finansowych oraz wzmocnienie wdrażania takich regulacji.

10.6 Zapewnienie większej reprezentacji i głosu krajów rozwijających się w procesie podejmowania decyzji w globalnych międzynarodowych instytucjach gospodarczych i finansowych w celu stworzenia bardziej skutecznych, wiarygodnych, odpowiedzialnych i prawowitych instytucji.

10.7 Ułatwianie uporządkowanej, bezpiecznej, regularnej i odpowiedzialnej migracji i mobilności osób, w tym poprzez wdrażanie zaplanowanej i dobrze zarządzanej polityki migracyjnej.

10.a Wdrożenie zasady specjalnego i zróżnicowanego traktowania krajów rozwijających się, w szczególności krajów najslabiej rozwiniętych, zgodnie z porozumieniami Światowej Organizacji Handlu

10.b Zachęcanie do udzielania oficjalnej pomocy rozwojowej i przepływów finansowych, w tym bezpośrednich inwestycji zagranicznych, do państw, w których potrzeby są największe, w szczególności do krajów najslabiej rozwiniętych, państw afrykańskich, małych rozwijających się państw wyspiarskich oraz rozwijających się państw śródlądowych, zgodnie z ich narodowymi planami i programami

10.c Do 2030 r. zmniejszenie do poziomu poniżej 3 procent kosztów transakcyjnych przekazów pieniężnych od migrantów i wyeliminowanie korytarzy przekazów pieniężnych, w których koszty te przekraczają 5 procent.

Oprócz bazy danych ONZ (ONZ, 2022c), Eurostat (2022a, 2022e) i Bank Światowy (2022) gromadzą dane dotyczące nierówności dochodowych, wykluczenia społecznego, ubóstwa i innych istotnych wskaźników w tym obszarze. Cele zostały podsumowane w tabeli 4. Pierwsze siedem celów oznaczono liczbami, natomiast pozostałe trzy oznaczono literami i odnoszą się one do sposobów realizacji.

Tabela 4: Przegląd celów SDG10

Cele szczegółowe		Środki realizacji
1. Wzrost dochodów dolnych czterdziestu procent	5. Dobra kondycja finansowa	a. Taryfy
2. Włączenie wielopoziomowe	6. Prawo do głosowania	b. BIZ
3. Równe szanse na wynik	7. Dobrze zarządzana migracja	c. Koszty przekazu
4. Równe możliwości zarobkowe		

Źródło: UN (2022b), *Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development*

Chociaż przed pojawieniem się COVID-19 niektóre wskaźniki wykazywały pozytywne zmiany, pandemia przyniosła wiele pogorszeń w tym aspekcie. Pandemia nasiliła dyskryminację, pogłębiła dysproporcje i zmniejszyła dochody osób już zagrożonych ubóstwem. Sytuację pogarsza wojna na Ukrainie, która stworzyła nowy kryzys uchodźczy.

- *Studia przypadków i przykłady dobrych praktyk*
 - UNHCR (2016). Wykorzystanie biometrii do niesienia pomocy uchodźcom w Jordanii. UNHCR Innovation. <https://www.unhcr.org/innovation/using-biometrics-bring-assistance-refugees-jordan/>
 - World Bank Group. (2013). Mongolia: Portable Solar Power for Nomadic Herders. Bank Światowy. <https://www.worldbank.org/en/results/2013/04/08/portable-solar-power-for-nomadic-herders>
 - Martínez, A. F. (2018). Hiszpańska NGP zmniejsza śmiertelność noworodków o 40% w Gwatemali. Noticias Fundación Mapfre. <https://noticias.fundacionmapfre.org/en/neonatal-mortality-ngp/>

SDG 11: Zrównoważone miasta i gospodarki

Ponieważ szybka urbanizacja prowadzi do skrajnego ubóstwa oraz rozwoju slumsów i niebezpiecznych obszarów, SDG 11 ma na celu uczynienie osiedli ludzkich i miast bezpieczniejszymi, bardziej zrównoważonymi, odpornymi i sprzyjającymi włączeniu społecznemu. Znaczenie tego celu wynika z faktu, że miasta zapewniają domy, miejsca pracy i otoczenie, w którym można prowadzić spełnione życie. Zrównoważone miasta są projektowane z uwzględnieniem ich wpływu na społeczeństwo i środowisko, co oznacza redukcję zanieczyszczeń, inteligentne zużycie energii oraz dostęp do zielonych, bezpiecznych i sprzyjających integracji przestrzeni publicznych. Po przyjrzeniu się odpowiednim wskaźnikom i danym, ten podrozdział zawiera ciekawe przykłady realizacji celów częściowych tego celu.

- *Cele, środki realizacji i dane*

W jedenastym celu czytamy: "Uczynić miasta i osiedla ludzkie sprzyjającymi włączeniu społecznemu, bezpiecznymi, odpornymi i zrównoważonymi" i jest wspierany przez 10 celów w następujący sposób:

11.1 Do 2030 r. zapewnienie wszystkim dostępu do odpowiednich, bezpiecznych i przystępnych cenowo mieszkań i podstawowych usług oraz modernizacja slumsów

11.2 Do 2030 r. zapewnić wszystkim dostęp do bezpiecznych, przystępnych cenowo, dostępnych i zrównoważonych systemów transportowych, zwiększając bezpieczeństwo na drogach, zwłaszcza poprzez rozwój transportu publicznego, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób w trudnej sytuacji, kobiet, dzieci, osób niepełnosprawnych i osób starszych.

11.3 Do 2030 roku wzmocnić zrównoważoną urbanizację sprzyjającą włączeniu społecznemu oraz zdolność do partycypacyjnego, zintegrowanego i zrównoważonego planowania osiedli ludzkich i zarządzania nimi we wszystkich krajach.

11.4 Wzmocnienie wysiłków na rzecz ochrony i zabezpieczenia światowego dziedzictwa kulturowego i naturalnego

11.5 Do 2030 r. znacznie zmniejszyć liczbę ofiar śmiertelnych i liczbę osób dotkniętych katastrofami oraz znacznie zmniejszyć bezpośrednie straty gospodarcze w stosunku do globalnego produktu krajowego brutto spowodowane przez katastrofy, w tym katastrofy związane z wodą, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony osób ubogich i znajdujących się w trudnej sytuacji.

11.6 Do 2030 r. zmniejszenie niekorzystnego wpływu miast na środowisko w przeliczeniu na mieszkańca, w tym poprzez zwrócenie szczególnej uwagi na jakość powietrza oraz gospodarkę odpadami komunalnymi i innymi.

11.7 Do 2030 roku zapewnić powszechny dostęp do bezpiecznych, integracyjnych i dostępnych, zielonych i publicznych przestrzeni, w szczególności dla kobiet i dzieci, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

11.a Wspieranie pozytywnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych pomiędzy obszarami miejskimi, podmiejskimi i wiejskimi poprzez wzmocnienie krajowego i regionalnego planowania rozwoju

11.b Do 2020 r. znacznie zwiększyć liczbę miast i osiedli ludzkich przyjmujących i wdrażających zintegrowane polityki i plany na rzecz włączenia społecznego, efektywnego gospodarowania zasobami, łagodzenia skutków zmiany klimatu i dostosowania się do niej, odporności na klęski żywiołowe, a także opracować i wdrożyć, zgodnie z ramami Sendai na rzecz ograniczania ryzyka wystąpienia klęsk żywiołowych na lata 2015-2030, holistyczne zarządzanie ryzykiem wystąpienia klęsk żywiołowych na wszystkich poziomach

11.c Wspieranie krajów najsłabiej rozwiniętych, w tym poprzez pomoc finansową i techniczną, w budowie zrównoważonych i odpornych budynków z wykorzystaniem materiałów lokalnych (*brak odpowiedniego wskaźnika*)

Oprócz bazy danych ONZ (ONZ, 2022c), dane dotyczące zrównoważonych gospodarek i miast można znaleźć w Banku Światowym (2022), UNEP (2022), UNHABITAT (2022) i innych działach ONZ, a także w bazie danych Eurostatu (2022f). Cele zostały zsumowane w tabeli 5. Pierwsze siedem celów oznaczono cyframi, natomiast pozostałe trzy oznaczono literami i odnoszą się one do sposobów realizacji.

Tabela 5: Przegląd celów SDG11

Cele szczegółowe		Środki realizacji
1. Odpowiednie warunki mieszkaniowe	5. Zmniejszenie liczby ofiar katastrof	a. Polityka miejska
2. Dostęp do transportu publicznego	6. Zmniejszenie zanieczyszczenia miasta	b. Strategie dotyczące ryzyka wystąpienia katastrofy
3. Zrównoważona urbanizacja	7. Bezpieczna przestrzeń publiczna	c. Wielopoziomowe wsparcie dla LDC
4. Ochrona dziedzictwa		

Źródło: UN (2022b), Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Ponad połowa ludności świata mieszka w miastach (natomiast 1 mld osób żyje w slumsach). Szacuje się, że do 2050 r. będzie tak ponad 70%. Ten gwałtowny wzrost liczby ludności miejskiej można przyjąć z zadowoleniem, jeśli jest dobrze zarządzany i planowany, natomiast pandemia ujawniła głębokie nierówności między miastami w krajach rozwiniętych i najmniej rozwiniętych (LDC). Głównymi problemami są problemy związane z komunalnymi odpadami stałymi i zanieczyszczeniem powietrza.

- *Studia przypadków i przykłady dobrych praktyk*
 - Kraj: Szwajcaria Poziom: Lokalny SDG Addressed: SDG 11 -Sustainable Cities and Communities. (n.d.) <https://standards4sdgs.unece.org/sites/default/files/2020-01/SDG%2011%20-%20Switzerland.pdf>
 - Ribó, J. (2021, 1 grudnia). Dlaczego València jest liderem w Smart City Kpis. ITU Hub. <https://www.itu.int/hub/2021/05/why-valencia-is-a-leader-in-smart-city-kpis/>
 - UNHABITAT. (2022). The Earth Observations Toolkit for Sustainable Cities and Human Settlements. <https://eotoolkit.unhabitat.org/>

Pytania

1. Cel zakończenia ubóstwa na świecie odnosi się do:

- A. SDG 1.
- B. SDG 6.
- C. SDG 11.
- D. SDG 17.

2. Szacuje się, że do 2050 roku ile procent ludności świata będzie mieszkało w miastach:

- A. 40%
- B. 50%
- C. 60%
- D. 70%

3. Kryzys ukraiński doprowadził do:

- A. Wzrost i tak już rekordowej liczby migrantów na świecie
- B. Tworzenie nowych szlaków migracyjnych
- C. Zahamowanie światowego wzrostu gospodarczego
- D. Wszystkie powyższe

4. Udział członków i prawa głosu krajów rozwijających się w organizacjach międzynarodowych służy jako cel dla tego celu:

- A. SDG 1
- B. SDG 8
- C. SDG 10
- D. SDG 15

5. Współpraca IOM-Microsoft w zakresie zwalczania handlu ludźmi jest związana z tym SDG:

- A. SDG 8
- B. SDG 9
- C. SDG 10
- D. SDG 11

6. Wzmocnienie badań naukowych w przemyśle i innowacji jest celem:

- A. SDG 7
- B. SDG 9
- C. SDG 11
- D. SDG 13

7. Cel SDG 10 brzmi następująco:

- A. "Budować odporną infrastrukturę, promować zrównoważoną industrializację sprzyjającą włączeniu społecznemu oraz wspierać innowacje"
- B. "Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami"
- C. "Zakończenie głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego i poprawy żywienia oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa"
- D. "Osiągnąć równość płci i wzmocnić pozycję wszystkich kobiet i dziewcząt"

8. Odsetek ludności miejskiej mieszkającej w slumsach, nieformalnych osiedlach lub nieodpowiednich mieszkaniach jest jednym z najważniejszych wskaźników:

- A. SDG 5
- B. SDG 6
- C. SDG 11
- D. SDG 14

9. Strategie zatrudnienia młodzieży są kluczowe dla:

- A. SDG 7
- B. SDG 8
- C. SDG 9
- D. SDG 12

10. Który z poniższych SDGs jest najbardziej związany z sektorem biznesowym:

- A. SDG 1
- B. SDG 2
- C. SDG 9
- D. SDG 10

11. Cel SDG 9 brzmi następująco:

- A. "Budować odporną infrastrukturę, promować zrównoważoną industrializację sprzyjającą włączeniu społecznemu oraz wspierać innowacje"
- B. "Promowanie trwałego, sprzyjającego włączeniu społecznemu i zrównoważonego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich"
- C. "Zakończenie głodu, osiągnięcie bezpieczeństwa żywnościowego i poprawy żywienia oraz promowanie zrównoważonego rolnictwa"
- D. "Osiągnąć równość płci i wzmocnić pozycję wszystkich kobiet i dziewcząt"

12. SDG 8 nazywa się:

- A. Bez ubóstwa
- B. Godna praca i wzrost gospodarczy
- C. Działania na rzecz klimatu
- D. Życie pod wodą

13. Który z poniższych celów nie wchodzi w zakres "Dobrobytu"

- A. SDG 2
- B. SDG 8
- C. SDG 10
- D. SDG 11

14. Skrajne ubóstwo w 2022 roku jest najbliższe tej liczbie:

- A. 670 mln
- B. 920 mln
- C. 1,340 mln
- D. 1,650 mln

15. Równe szanse na pracę są najściślej związane z tym SDG:

- A. SDG 2
- B. SDG 5
- C. SDG 8
- D. SDG 15

Źródła

Agusdinata, D. B., Aggarwal, R., & Ding, X. (2020;2021;). Economic growth, inequality, and environment nexus: Using data mining techniques to unravel archetypes of development trajectories. *Environment, Development and Sustainability*, 23(4), 6234-6258. <https://doi.org/10.1007/s10668-020-00870-3>

Barthel, S., Colding, J., Hiswåls, A., Thalén, P., & Turunen, P. (2021). *Urban green commons for socially sustainable cities and communities. Nordic Social Work Research, ahead-of-print*(ahead-of-print), 1-13. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2021.1947876>

Bere-Semerédi, I., & Mocan, A. (2019). A review of the Europe indicators on climate change - industry, innovation and infrastructure. *MATEC Web of Conferences*, 290, 6001. <https://doi.org/10.1051/mateconf/201929006001>

Cichos, K., & Lange Salvia, A. (2018). *SDG1 - no poverty: Making the dream a reality. Emerald Publishing Limited. Transitioning to no poverty (2021)*. In Günther I., Lahoti R.(Eds.), . MDPI - Multidisciplinary Digital Publishing Institute. <https://doi.org/10.3390/books978-3-03897-861-9>

Denoncourt, J. (2020). Companies and UN 2030 sustainable development goal 9 industry, innovation and infrastructure. *The Journal of Corporate Law Studies*, 20(1), 199-235. <https://doi.org/10.1080/14735970.2019.1652027>

Dhahri, S., & Omri, A. (2020). Are international capital flows really matter for achieving SDGs 1 and 2: Ending poverty and hunger? *Review of World Economics*, 156(4), 731-767. <https://doi.org/10.1007/s10290-020-00376-0>

Dhahri, S., & Omri, A. (2020). Foreign capital towards SDGs 1 & 2--ending poverty and hunger: The role of agricultural production. *Structural Change and Economic Dynamics*, 53, 208-221. <https://doi.org/10.1016/j.strueco.2020.02.004>

Division, U., 2022. — *SDG Indicators*. [online] Unstats.un.org. Retrieved 13 April 2022, from <https://unstats.un.org/sdgs/report/2019/Goal-09/>

Eurostat. (2022a). *Poverty and Social Exclusion*. Retrieved 12 April 2022, from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion&oldid=544210

- Eurostat. (2022b). *Economy and Finance*. Retrieved 12 April 2022, from https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Economy_and_finance
- Eurostat. (2022c). *Industry, trade and services*. Retrieved 12 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/euro-indicators/industry-trade-and-services>
- Eurostat. (2022d). *Transport*. Retrieved 12 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/transport/data/database>
- Eurostat. (2022e). *Income inequality and poverty indicators*. Retrieved 13 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/income-inequality-and-poverty-indicators>
- Eurostat. (2022f). *Regions and Cities*. Retrieved 13 April 2022, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions-and-cities>
- Feliciano, D. (2019). A review on the contribution of crop diversification to sustainable development goal 1 “No poverty” in different world regions. *Sustainable Development (Bradford, West Yorkshire, England)*, 27(4), 795-808. <https://doi.org/10.1002/sd.1923>
- Ionescu, R., Zlati, M., Antohi, V., & Stanciu, S. (2018). Reduced inequalities as factor of sustainable development: The analysis under econometric models. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 10(10), 3523. <https://doi.org/10.3390/su10103523>
- Josa, I., & Aguado, A. (2019). Infrastructure, innovation and industry as solutions for breaking inequality vicious cycles. *IOP Conference Series. Earth and Environmental Science*, 297(1), 12016. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/297/1/012016>
- Kreinin, H., & Aigner, E. (2021). From “Decent work and economic growth” to “Sustainable work and economic degrowth”: A new framework for SDG 8. *Empirica*, <https://doi.org/10.1007/s10663-021-09526-5>
- Lapinskaitė, I., & Vidžiūnaitė, S. (2020). Assessment of the sustainable economic development goal 8: Decent work and economic growth in G20 countries. *Economics and Culture*, 17(1), 116-125. <https://doi.org/10.2478/jec-2020-0011>
- Maskin, E. (2015). Why Haven’t global markets reduced inequality in emerging economies? *The World Bank Economic Review*, 29(suppl 1), S48-S52. <https://doi.org/10.1093/wber/lhv013>
- Musat, M. (2020). No poverty - the most important indicator of the development of the EU. *Global Economic Observer*, 8(1), 72-76.
- Neumann, K. (2019). Sustainable cities and communities - best practices for structuring a SDG model. *IOP Conference Series. Earth and Environmental Science*, 323(1), 12094. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/323/1/012094>
- Parisotto, A. (2015). Goal 8: Promote sustained, inclusive, and sustainable economic growth, full and productive employment, and decent work for all. *UN Chronicle*, 51(4), 19-20.
- Rai, S. M., Brown, B. D., & Ruwanpura, K. N. (2019). SDG 8: Decent work and economic growth – A gendered analysis. *World Development*, 113, 368-380. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2018.09.006>
- Ramakrishna, S., & Jose, R. (2021). Reimagine materials for realizing SDG11: Sustainable cities and communities. *Materials Circular Economy*, 3(1)<https://doi.org/10.1007/s42824-021-00041-3>

Rebecchi, A., & Capolongo, S. (2021). Healthy design and urban planning strategies framing the SDG 11 sustainable cities and communities. *European Journal of Public Health*, 31(Supplement_3)<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckab164.733>

SDG 8: Decent work and economic growth – potential impacts on forests and forest-dependent livelihoods. (2019). *Sustainable development goals: Their impacts on forests and people* (pp. 237-278)

SDG 10: Reduced inequalities – an environmental justice perspective on implications for forests and people. (2019). *Sustainable development goals: Their impacts on forests and people* (pp. 315-348)

Sobczak, E., Bartniczak, B., & Raszkowski, A. (2021). Implementation of the no poverty sustainable development goal (SDG) in visegrad group (V4). *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 13(3), 1030. <https://doi.org/10.3390/su13031030>

Steputat, C. C., Ural, D., & Nanni, A. (2020). Sustainable cities and communities through GFRP secant-pile seawall innovation, sustainability, fortification and hurricane storm surge protection. *IOP Conference Series. Earth and Environmental Science*, 588(4), 42063. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/588/4/042063>

The Global Goals. 2022. Goal 10: *Reduced Inequalities*. [online] Retrieved 13 April 2022, from <https://globalgoals.tw/en/10-reduced-inequalities>

United Nations. (2022a). *The Sustainable Development Goals Report 2022*. Retrieved 12 April 2022, from <https://unstats.un.org/sdgs/report/2022/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2022.pdf>

United Nations. (2022b). *Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development*. Retrieved 12 April 2022, from https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202022%20refinement_Eng.pdf

United Nations. (2022c). *SDG Indicators Database*. Retrieved 12 April 2022, from <https://unstats.un.org/sdgs/dataportal/database>

United Nations Environment Programme (UNEP). (2022). Retrieved 13 April 2022, from <https://www.unep.org/regions/asia-and-pacific/regional-initiatives/supporting-resource-efficiency/sustainable-cities>

UNHABITAT. (2022). *Urban Indicators Database*. Retrieved 13 April 2022, from <https://data.unhabitat.org/>

Wachs, T. D., Cueto, S., & Yao, H. (2016). More than poverty: Pathways from economic inequality to reduced developmental potential. *International Journal of Behavioral Development*, 40(6), 536-543. <https://doi.org/10.1177/0165025416648231>

World Bank. (2022). *World Bank Open Data*. Retrieved 12 April 2022, from <https://data.worldbank.org/>

Pojęcia pokrewne

Pojęcia pokrewne

Z obszarem zrównoważonego rozwoju wiąże się wiele pokrewnych koncepcji. Bliższe przyjrzenie się tym koncepcjom może prowadzić do pytań o to, jak poszczególne koncepcje różnią się lub pokrywają. Niniejszy moduł stanowi przegląd kilku powiązanych koncepcji, które są związane z dziedziną zrównoważonego rozwoju.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu (Corporate Social Responsibility)

Fundamenty społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) zostały stworzone w publikacji Howarda Bowena pt. "*Social Responsibilities of the Businessman*" z 1953 roku, w której autor zdefiniował CSR jako zobowiązania przedsiębiorcy do stosowania praktyk, podejmowania decyzji lub podążania za kierunkami zachowań, które są pożądane dla celów i wartości naszego społeczeństwa (Carroll, 1999). Carroll (1991) postrzega CSR jako połączenie odpowiedzialności filantropijnej, etycznej, prawnej i ekonomicznej.

Dalszy rozwój CSR nastąpił w latach 90. dzięki powstaniu pierwszych platform i inicjatyw. Niemniej jednak problem dotyczący braku jednolitej definicji CSR nadal pozostaje i wielu autorów do dziś się nim zajmuje. Na przykład Dahlsrud (2008) doszedł do wniosku, że trzy z pięciu obszarów pojawiają się w prawie wszystkich badanych definicjach, a cztery z pięciu obszarów w 80% definicji. Przeprowadzona przez niego analiza definicji koncepcji CSR ujawniła pięć obszarów o najczęstszym występowaniu:

- środowiskowe,
- społeczne,
- ekonomiczne,
- udziałowców,
- dobrowolność (Dahlsrud, 2008).

Ponadto instytucja taka jak UE w swojej Zielonej Księdze definiuje CSR jako dobrowolne uwzględnienie społecznych i ekologicznych punktów widzenia w codziennych działaniach związanych z funkcjonowaniem firmy oraz w interakcjach z interesariuszami firmy (Komisja Wspólnot Europejskich, 2001).

Koncepcja CSR opiera się na tych samych filarach co zrównoważony rozwój i wynika z zasady potrójnego dna - People, Planet, Profit (Epstein & Buhovac, 2014). Koncepcje zrównoważonego rozwoju i społecznej odpowiedzialności biznesu mogą być niekiedy postrzegane jako niemal identyczne (Laine, 2005). Sprzeczna opinia w zakresie relacji między zrównoważonym rozwojem a CSR postrzega zrównoważony rozwój jako szerszą koncepcję niż CSR.

Spółeczna odpowiedzialność biznesu stanowi wówczas narzędzie do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju przy jednoczesnym wykorzystaniu dobrowolnych narzędzi, takich jak systemy zarządzania jakością, systemy zarządzania środowiskiem, czystsza produkcja, znaki ekologiczne itp. (Zadražilová i in., 2011).

W drugiej perspektywie można zauważyć pewne różnice pomiędzy koncepcją CSR i zrównoważonego rozwoju. Różnice te powinny być jednak rozpatrywane ostrożnie i w perspektywie. Niektóre z tych różnic zostały wymienione poniżej:

- Wizja - CSR często patrzy w przeszłość i zastanawia się nad tym, jak organizacja przyczyniła się do rozwoju społeczeństwa.
- Zrównoważony rozwój patrzy w przyszłość i poszukuje zrównoważonych rozwiązań.
- Ramy czasowe - CSR jest bardziej kojarzony z krótszymi ramami czasowymi, a zrównoważony rozwój z dłuższymi.
- Motywacja - motywacją dla CSR jest zazwyczaj ochrona reputacji firmy i utrzymanie dobrego imienia wśród pracowników. Zrównoważony rozwój to raczej tworzenie nowych możliwości na istniejących lub nowych rynkach.
- Focus - Cel CSR jest często określany przez opinie lub naciski wywierane przez różne grupy - np. media, polityków itp. Wiele opinii o CSR postrzega go jako coś podobnego do public relations dla inwestorów, mediów, polityków i innych grup "nacisku". Zrównoważony rozwój patrzy na cały łańcuch wartości - od klienta końcowego po innych interesariuszy.

Przedsiębiorczość społeczna i innowacje społeczne

Przedsiębiorczość społeczna jest pojęciem ściśle związanym z tzw. ekonomią społeczną; ekonomia społeczna może być postrzegana jako pojęcie nadrzędne dla przedsiębiorczości społecznej. Jak zatem rozumieć, czym jest ekonomia społeczna i czym jest przedsiębiorczość społeczna?

Ekonomia społeczna obejmuje podmioty takie jak stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie, organizacje wzajemnie korzystne lub inne, które dostarczają produkty, dobra i usługi z uwzględnieniem zarówno interesów ekonomicznych, jak i społecznych (Fonteneau i in., 2011). Opierają się one na zasadzie potrójnego dna. Podstawa tej zasady jest prosta. Organizacja, która hołduje koncepcji potrójnego dna, pokazuje, że skupia się nie tylko na osiągnięciu zysku i wzroście gospodarczego, ale także na planecie i środowiskowych aspektach swojej działalności. Wreszcie, skupia się również na ludziach, czyli społecznych aspektach swojej działalności.

Nicholls (2008) postrzega przedsiębiorczość społeczną jako zbiór innowacyjnych i skutecznych działań, które strategicznie koncentrują się na usuwaniu wad rynku społecznego i tworzeniu nowych możliwości w celu stworzenia społecznej wartości dodanej w sposób, który maksymalizuje wpływ społeczny i tworzy środowisko dla zmian.

Tessea (2011) postrzega przedsiębiorczość społeczną jako działania przedsiębiorcze, które przynoszą korzyści społeczeństwu i środowisku. Przedsiębiorczość społeczna odgrywa istotną rolę w rozwoju lokalnym i często stwarza możliwości pracy dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji zdrowotnej, społecznej lub kulturowej. Zysk jest w dużej mierze przeznaczany na dalszy rozwój przedsiębiorstwa społecznego. Osiąganie zysku jest równie ważne dla przedsiębiorstwa społecznego, jak zwiększanie korzyści publicznych.

Defourny et al. (2001) podsumowują podstawowy opis przedsiębiorczości społecznej za pomocą przykładów nowych rzeczy, które powstają w wyniku przedsiębiorczości społecznej. Należą do nich:

- Nowe produkty lub nowa jakość produktów - przedsiębiorczość społeczna reaguje na potrzeby społeczeństwa, a reakcja ta często prowadzi do powstania nowych usług lub produktów.
- Nowe metody organizacji i/lub produkcji - w ramach przedsiębiorczości społecznej ma miejsce współpraca między różnymi kategoriami partnerów, tj. między pracownikami najemnymi, wolontariuszami, organizacjami wspierającymi, podmiotami lokalnymi itp.
- Nowe czynniki produkcji - wykorzystuje się połączenie płatnych pracowników i wolontariuszy. Jedną ze specyficznych cech tego typu przedsiębiorczości jest umiejętność pozyskiwania wolontariuszy.
- Nowe relacje rynkowe - w wielu krajach niektóre działania były realizowane wyłącznie przez dostawców publicznych lub za pośrednictwem metod nieformalnych (rodzina, sąsiedzi itp.). Niekiedy popyt na pewne usługi/produkty w pewnym stopniu pozostawał niezaspokojony. Sytuacja jednak zmienia się i pojawia się przestrzeń dla nowych quasi-rynków; usługi świadczone są nie tylko przez instytucje publiczne.

Przedsiębiorczość społeczna jest nieodłącznie związana z innowacjami społecznymi. Innowacje społeczne mogą dotyczyć zmiany koncepcji, procesu lub produktu; zmiany organizacyjnej lub zmiany finansowania; a także nowych relacji z interesariuszami i terytorium.

Innowacje społeczne poszukują nowych odpowiedzi na problemy społeczne poprzez (a) identyfikację nowych usług, które poprawiają jakość życia jednostek i społeczności, (b) identyfikację i wdrażanie nowych procesów integracji z rynkiem pracy, nowych możliwości zatrudnienia oraz nowych form uczestnictwa, takich jak poszczególne elementy, które przyczyniają się do poprawy pozycji jednostek w sile roboczej (LEED, 2011). Terminy przedsiębiorczość społeczna i innowacja są często postrzegane jako nieusuwalne, a różnice między nimi są zacierane. Niemniej jednak różnice te istnieją. Przedsiębiorczość społeczna skupia się na rozwiązywaniu problemów poprzez własną działalność gospodarczą, natomiast w procesie przedsiębiorczości społecznej istotną rolę odgrywają innowacje społeczne.

Gospodarka okrężna

Circular economy nie jest nowym terminem. Koncepcja ta istnieje w społeczeństwie od dawna, jednak jej potencjał nie jest w pełni wykorzystywany. Rosnące znaczenie i zastosowanie zasad gospodarki cyrkularnej związane jest ze wzrostem liczby ludności na świecie, rozwojem gospodarki oraz kurczącymi się zasobami naturalnymi. Prowadzi to do wzrostu presji na podmioty gospodarcze w zakresie samowystarczalności oraz rozwoju nowych produktów, procesów czy usług (Weetman, 2021).

W przeciwieństwie do tzw. gospodarki liniowej, gospodarka cyrkularna stara się zapobiegać powstawaniu odpadów. W idealnej sytuacji odpady nigdy nie powstają, a zasoby krążą w jak najwyższej jakości i przez jak najdłuższy czas. Celem modelu cyrkularnego jest zamknięcie przepływów materiałów w kręgi i cykle, które nigdy się nie kończą. Produkty i materiały są w ten sposób zachowywane w użyciu tak długo, jak to możliwe. Gdy osiągną koniec swojego użytkowania, są następnie poddawane recyklingowi i wracają do koła. Powstaje tu pewna ilość odpadów resztkowych, ale powinna być ona minimalna (Nordic Circular Economy Playbook, 2021). Model gospodarki cyrkularnej opiera się na kręgu surowce-projektowanie-produkcja-dystrybucja-konsumpcja-odbiór-recykling-surowce.

Dla wyjaśnienia, jest to przeciwieństwo obecnego i podstawowego modelu ekonomicznego, czyli gospodarki liniowej. Opiera się ona na łańcuchu surowce-produkcja-dystrybucja-konsumpcja-odpady. Większość produktów po zakończeniu cyklu życia nie jest następnie poddawana recyklingowi, przez co duża ilość odpadów trafia na wysypiska.

Circle Economy (2021) twierdzi, że niestety tylko 8,6% świata jest obiegowe. Oznacza to, że tylko ten niewielki procent wszystkich różnych materiałów wejściowych (takich jak minerały, paliwa kopalne i biomasa) wraca do obiegu.

Gospodarka współdzielona

Koncepcja gospodarki współdzielenia opiera się na wzajemnym udostępnianiu sobie usług i dóbr przez poszczególne podmioty. Wymiana ta zazwyczaj realizowana jest za pośrednictwem platform internetowych. Boom technologiczny i cyfryzacja społeczeństwa pozwala więc na postęp takiego współdzielenia. Najczęstszymi obszarami, których dotyczy sharing economy, są sektory usług transportowych i noclegowych. Podstawowe obszary gospodarki współdzielenia obejmują zatem zakwaterowanie, współdzielony transport, współdzielenie pojazdów, współdzielenie rowerów, współdzieloną edukację, współdzielone miejsca pracy, banki czasu, mikropracę, wymianę dóbr, sprzedaż dóbr używanych oraz usługi finansowe (takie jak crowdfunding, finansowanie peer-to-peer).

Tym samym, poprzez swoją zasadę, gospodarka współdzielenia może być postrzegana jako element zrównoważonego podejścia (można to dokładnie pokazać na przykładzie transportu współdzielonego).

Gospodarka współdzielenia może być rozumiana jako system gospodarczy, w którym aktywa lub usługi są dzielone między osoby prywatne za darmo lub za opłatą, zwykle za pośrednictwem Internetu" (Oxford Dictionaries 2018).

Według Koopmana i in. (2014), sharing economy tworzyła wartości przy użyciu kilku podstawowych metod:

- pierwszym istotnym czynnikiem jest możliwość wykorzystania niewykorzystanego składnika majątku, który jako taki uznawany jest za "martwy kapitał" lub kapitał niewykorzystany,
- połączenie użytkowników i dostawców, a więc podaży i popytu, sprawia, że rynek staje się bardziej konkurencyjny i wyspecjalizowany,
- rozszerza się zakres działalności, a koszty (np. koszty transakcyjne) ulegają zmniejszeniu,
- istnienie mechanizmów oceny może znacząco pośredniczyć w ryzyku asymetrycznej informacji.

Orsi i Dostkow (2009) dzielą cele dzielenia się na pięć podstawowych kategorii. Na podstawie wybranej intencji decyduje się następnie o przedmiocie i sposobie dzielenia się. Cele te można podzielić na dążenie do:

- zaoszczędzić pieniądze lub nabyć składnik majątku lub prawo do jego użytkowania,
- zaoszczędzić czas i zmniejszyć nakład pracy i wysiłku,
- prowadzą do bardziej ekologicznego stylu życia lub "zielonej drogi",
- budować wspólnotę,
- zdobyć nowe umiejętności i doświadczenie.

Gospodarka współdzielenia oferuje niezliczone sposoby wykorzystania i zastosowania, ale u jej podstaw możemy zaobserwować różne wspólne zasady, na których się opiera (Boudreau i in. , 2014).

Są to następujące elementy:

- Wartość i jej wykorzystanie - każda wartość posiada określoną zdolność do wykorzystania, natomiast pełne niewykorzystanie tej wartości można uznać za wartość bezużyteczną. Za reprezentanta tej wartości w sharing economy uznaje się czas (Boudreau i in. , 2014).
- Własność zastąpiona dostępem - transformacja w podejściu do własności to zasada tworząca jeden z fundamentów sharing economy. Klasyczna potrzeba posiadania czegoś na stałe ulega więc stopniowemu zmniejszeniu. Użytkownicy oferują i udostępniają własne dobra i usługi, a druga strona korzysta z nich przez niezbędny

lub ograniczony czas. W ten sposób trwałe posiadanie ustępuje na dalszy plan (Hammari et al. 2015).

- Zaufanie - istotnym elementem sharing economy jest zaufanie, które jest podstawowym czynnikiem dla wszystkich uczestników tej koncepcji. Ekonomia współdzielenia rozwija się w szybkim tempie, a pole jej działania stale się poszerza, dlatego nacisk kładziony na to zaufanie stale się zwiększa (Woskow 2014).

Pytania

1. CSR jest skrótem od:

- A. Znaczenie społeczne przedsiębiorstwa
- B. Ocena społeczeństwa konsumenckiego
- C. Społeczna odpowiedzialność biznesu
- D. Spółdzielczy Rating Społeczny

2. Fundamenty CSR zostały zbudowane, gdy Howard Bowen opublikował pracę pt:

- A. Społeczeństwo w obecnym świecie
- B. Społeczna odpowiedzialność przedsiębiorcy
- C. Odpowiedzialność w społeczeństwie
- D. Biznesmen i etyka

3. A.B. Carroll definiuje CSR jako:

- A. Połączenie odpowiedzialności społecznej i gospodarczej
- B. Połączenie odpowiedzialności ekonomicznej i wydajności
- C. Połączenie odpowiedzialności za środowisko i efektywności ekonomicznej
- D. Połączenie odpowiedzialności filantropijnej, etycznej, prawnej i ekonomicznej.

4. Najbardziej masowy rozwój CSR nastąpił w:

- A. 1970s
- B. 1990s
- C. 1980s
- D. 1960s

5. Dahlsrud badał różne definicje CSR, a jego analiza definicji koncepcji CSR ujawniła:

- A. 3 obszary o najczęstszym występowaniu
- B. 4 obszary o najczęstszym występowaniu
- C. 5 obszarów o najczęstszym występowaniu
- D. 6 obszarów o najczęstszym występowaniu

6. Koncepcja CSR opiera się na:

- A. Potrójna linia przewodnia
- B. Podwójny wynik końcowy
- C. Czwarte dno
- D. Żadne z powyższych

7. Przedsiębiorczość społeczna to pojęcie, które jest ściśle związane z:

- A. Gospodarka okrężna
- B. Gospodarka liniowa
- C. Gospodarka odpadami
- D. Ekonomia społeczna

8. W ramach triple bottom line nacisk kładzie się na:

- A. Zysk i społeczeństwo
- B. Społeczeństwo i ludzie
- C. Ludzie i zysk
- D. Zysk, planeta i ludzie

9. Przedsiębiorczość społeczna jest związana z:

- A. Gospodarka okrężna
- B. Wywiad gospodarczy
- C. Innowacje społeczne
- D. Projektowanie usług

10. Circular economy jest postrzegana jako a(n):

- A. Gospodarka w kręgu
- B. Gospodarka liniowa
- C. Gospodarka biedniejszych
- D. Doskonała konkurencja

11. Gospodarka liniowa opiera się na następującym łańcuchu:

- A. Surowce – produkcja – zużycie - odpady
- B. Odpady - surowce - produkcja
- C. Surowce – produkcja – zużycie - odbiór - recykling
- D. Surowce – produkcja – dystrybucja – konsumpcja - odpady

12. Gospodarka cyrkularna opiera się na następującym łańcuchu:

- A. Surowce – produkcja – dystrybucja – konsumpcja - odpady
- B. Surowce – projektowanie – produkcja – dystrybucja – konsumpcja - odbiór - odpady
- C. Surowce – projektowanie – produkcja – dystrybucja – konsumpcja – zbieranie - recykling - surowce
- D. Surowce - projektowanie – dystrybucja - odbiór - surowce

13. Koncepcja sharing economy opiera się na:

- A. Promowanie zasad etycznych i ekonomicznych
- B. Koncepcja potrójnego dna
- C. Realizacja celów zrównoważonego rozwoju (SDGs)
- D. Dzielenie się usługami lub towarami

15. W koncepcji sharing economy tzw. martwy kapitał postrzegany jest jako:

- A. Niewykorzystany kapitał, który można wykorzystać dzięki sharing economy
- B. Część rynku, która nie jest wyspecjalizowana, a więc nie jest konkurencyjna
- C. Asymetria informacji
- D. Koszty transakcji

15. Wymiana w ramach sharing economy odbywa się najczęściej za pośrednictwem:

- A. Gospodarka barterowa
- B. Sektor B2B
- C. Sektor B2C
- D. Platformy internetowe

Poprawne odpowiedzi: 1. - C. / 2. - B. / 3. - D. / 4. - B. / 5. - C. / 6. - A. / 7. - D. / 8. - D. / 9. - C. / 10. - A. / 11. - D. / 12. - C. / 13. - D. / 14. - A. / 15. - D.

Žródła

- Boudreau, K. J. & Lakhani, K. R. (2013) Using the crowd as an innovation partner. *Harvard business review*, 91(4), 60-9.
- Carroll, A. B. (1991). The pyramid of corporate social responsibility: Toward the moral management of organizational stakeholders. *Business Horizons*, 34(4), 39-48.
- Carroll, A. B. (1999). Corporate Social Responsibility: Evolution of a Definitional Construct. *Business & Society review*, 38(3), 268–295.
- Commission of the European Communities (2001). *Green Paper: Promoting a European framework for Corporate Social Responsibilities*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/DOC_01_9_Corporate_Social_Responsibility_Evolution_of_a_Definitional_Construct
- Circle Economy (2021). *Circularity Gap Report 2021*. <https://www.circularity-gap.world/updates-collection/circle-economy-launches-cgr2020-in-davos>
- Dahlsrud, A. (2008). How corporate social responsibility is defined: an analysis of 37 definitions. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 15(1), 1–13. doi:10.1002/csr.132
- Defourny, J., Borzaga, C., & Defourny, J. (2001). *From third sector to social enterprise* (pp 1-28). Routledge.
- Epstein, M. J., & Rejc Buhovac, A. (2014). *Making Sustainability Work. Best Practices in Managing and Measuring Corporate Social, Environmental and Economic Impacts*. Greenleaf.
- Fonteneau, B., Neamtan, N., Wanyama, F., Morais, L. P., de Poorter, M., Borzaga, C., & Ojong, N. (2011). *Social and solidarity economy: Our common road towards decent work*. The Reader.
- Hamari, Juho; Sjoklint, Mimmi; Ukkonen, Antti (2016). The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. 67(9), 2047-2059.
- Koopman, Ch., Mitchell, M., Thierer, A. (2014). The sharing economy and consumer protection regulation: The case for policy change. *Journal of Business Entrepreneurship and the Law*. 8(2), 529-547.
- Laine, M. (2005). Meanings of the term 'sustainable development' in Finnish corporate disclosures. *Accounting Forum*, 29(4), 395–413. doi:10.1016/j.accfor.2005.04.001
- LEED Forum on Social Innovations. (2011). *Social innovation*. <http://www.oecd.org/cfe/leed/Forum-Social-Innovations.htm>.
- Nordic Circular Economy Playbook (2021). *Nordic Circular Economy Playbook – Circular business models for the manufacturing industry*. <https://pub.nordicinnovation.org/Nordic-Circular-Economy-Playbook/us2021-play.pdf>
- Orsi, J. & Doskow, E. (2009). *The sharing solution: how to save money, simplify your life*. Nolo.
- Oxford Dictionaries (2022). *Definition of sharing economy in English*. Oxford University https://en.oxforddictionaries.com/definition/sharing_economy
- Tessea. (2011). *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR*. Nová ekonomika.

Weetman, C. (2021) *A circular economy handbook: how to build a more resilient, competitive and sustainable business*. Kogan Page.

Woskow, D. (2014). *Unlocking the sharing economy: An independent review*. <http://gesd.free.fr/unlocksharing.pdf>

Zadražilová, D. (2011). *Udržitelné podnikání*. Oeconomica.

Nicholls, A. (2008). *Social entrepreneurship: New models of sustainable social change*. UOP.

Moduł 8

Przedsiębiorczość społeczna w szczegółach

Przedsiębiorczość społeczna

Koncepcja przedsiębiorczości społecznej znajduje zastosowanie w przypadku rozwiązywania problemów społecznych, ekonomicznych i środowiskowych w społeczeństwie. Idea ta zaczęła być rozszerzana w latach 80. XX wieku po obu stronach Atlantyku. Z perspektywy geograficznej dzieli się na amerykańskie i europejskie szkoły myślenia. Autorzy z europejskich szkół biznesu (np. Mair & Marti, 2006; Nicholls, 2006) wnoszą wkład do dyskusji i opierają się na koncepcji przedsiębiorczości społecznej z punktu widzenia amerykańskiej szkoły myślenia, uzupełniając ją jednocześnie o tło europejskie (Defourny & Nyssens, 2012).

Według Nichollsa (2006) za przedsiębiorczość społeczną można uznać wszystko, od aktywizmu wolontariuszy, który opiera się na dobrowolnych zasobach, po przedsiębiorcze innowacje społeczne, które charakteryzują się kapitałem ryzyka skoncentrowanym na misji społecznej. Te różne modele mogą obejmować różne rodzaje organizacji non-profit, które wahają się od tych w pełni finansowanych z dotacji do tych, które są w pełni samofinansujące. Według Deesa (1998) przedsiębiorczość społeczna opisuje zestaw wyjątkowych zachowań, które powinny być wspierane i nagradzane.

Między innymi organizacja non-profit TESSEA ČR wymienia również własną definicję przedsiębiorczości społecznej jako "działania przedsiębiorcze przynoszące korzyści społeczeństwu i środowisku". Przedsiębiorczość społeczna odgrywa ważną rolę w rozwoju lokalnym i często stwarza możliwości pracy dla osób z problemami zdrowotnymi, społecznymi lub kulturowymi. Zysk jest w dużej mierze przeznaczany na dalszy rozwój przedsiębiorstwa społecznego. Osiągnięcie zysku jest tak samo ważne dla przedsiębiorstwa społecznego, jak poprawa korzyści dla społeczeństwa." (TESSEA, 2022).

Szkoła amerykańska

Idea przedsiębiorczości społecznej została rozwinięta w latach 90. w Stanach Zjednoczonych, gdzie wyodrębniono dwa główne kierunki. Po jednej stronie znajduje się idea związana z nastawieniem na zapewnienie środków finansowych poprzez własne dochody. Ten nurt myślenia nazywany jest "earned income". Po drugiej stronie znajduje się kierunek myślowy zwany "innowacjami społecznymi" (Defourny & Nyssens, 2012).

Pierwszy nurt myśli dotyczący przedsiębiorczości społecznej i przedsiębiorstw społecznych lub "zarobionych dochodów" dotyczy wykorzystania działalności komercyjnej organizacji non-profit do wspierania ich misji (Kerlin, 2006). Podmioty te starają się rozwiązać problemy dotyczące ich finansowania i wykorzystują w tym celu własną działalność komercyjną generującą zyski. Zysk ten jest następnie przeznaczany na wsparcie misji społecznej danego podmiotu. Wieloźródłowe finansowanie podmiotu jest więc powiększone o dochody własne z działalności komercyjnej (Defourny & Nyssens, 2012).

Drugi nurt myślowy, czyli "innowacje społeczne", skupia się na osobowości i zachowaniu przedsiębiorcy społecznego, który jest twórcą zmian. Zmiany te przynoszą nowe rzeczy, takie jak:

- nowe usługi,
- nowa jakość usług,
- nowe metody produkcji,
- nowe czynniki produkcji,
- nowe formy organizacji, oraz
- nowych rynków (Defourny & Nyssens, 2012).

Kierunek ten oparty jest na szerszej wizji przedsiębiorczości związanej z Williamem Draytonem, który w 1980 roku założył organizację non-profit Ashoka. Organizacja ta skupia się na tzw. przedsiębiorcach publicznych, którzy są w stanie tworzyć innowacje społeczne w różnych obszarach. W ten sposób powstaje ekosystem dla agentów zmian korzystnych społecznie (Defourny & Nyssens, 2012; Ashoka, 2020).

Do pierwszych pionierów w dziedzinie rozwoju przedsiębiorczości społecznej należy Harvard Business School, która w 1993 roku uruchomiła Social Enterprise Initiative (Defourny & Nyssens, 2012).

Szkoła Europejska

Idea przedsiębiorczości społecznej zaczęła być wypracowywana w Europie Zachodniej w latach 80. XX wieku, tworząc bliższe powiązanie między nią a ekonomią społeczną przy jednoczesnym podkreśleniu wyraźnego celu społecznego i korzyści dla ludzi, grup lub społeczeństwa (Dohnalová i in. , 2016).

Włochy mogą być postrzegane jako kraj, w którym powstały fundamentalne podstawy przedsiębiorczości społecznej w Europie. Już w latach 80. XX wieku powstawały tam inicjatywy w formie spółdzielni jako reakcja na niespełnione potrzeby w zakresie integracji zawodowej i nnych usług (Defourny & Nyssens, 2012). Pojęcie przedsiębiorczości społecznej po raz pierwszy pojawiło się w czasopiśmie *Impresa sociale* w 1990 roku. W 1991 roku włoski parlament przyjął ustawę nr 381/1991 o współpracy społecznej, która nadała spółdzielniom socjalnym nowy status prawny (České sociální podnikání, 2013). Ten status prawny miał duże możliwości adaptacyjne dla pionierów w dziedzinie przedsiębiorczości społecznej.

W latach 1996-1999 prowadzone były badania nad "*Powstaniem przedsiębiorstw społecznych w Europie*" ("*L'EMergence de l'Entreprise Sociale en Europe*" po francusku), znane przede wszystkim pod skrótem EMES. Początkowo była to sieć badaczy, którzy byli częścią programu badawczego finansowanego przez Komisję Europejską. Później nazwa ta pojawiła się w odniesieniu do sieci międzynarodowej. EMES został prawnie ustanowiony w 2002 roku.

Celem tej organizacji eksperckiej jest stworzenie europejskiej bazy danych na temat ekonomii społecznej (Dohnalová i in. , 2016).

Do innych znaczących sieci badawczych należy CIRIEC, który został założony w 1947 roku przez profesora Edgarda Milhauda. Ta międzynarodowa sieć skupia się na badaniach nad ekonomią publiczną, społeczną i spółdzielczą (CIRIEC, 2020).

W latach 90. w całej Europie dominował jeden podstawowy typ przedsiębiorstwa społecznego, zwany "przedsiębiorstwem społecznym integracji pracy" (WISE). Ten typ przedsiębiorstwa społecznego skupia się na integracji grup osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. Osoby te są włączane do zatrudnienia i społeczeństwa poprzez działalność produkcyjną. Dlatego pojęcie przedsiębiorczości społecznej w Europie jest często kojarzone tylko z inicjatywami związanymi z tworzeniem możliwości pracy dla defaworyzowanych grup osób (Defourny & Nyssens, 2012).

Inne kraje europejskie zaczęły ustanawiać nowe statusy prawne przedsiębiorczości. Nowe statusy prawne typu spółdzielczego zaczęły pojawiać się również w takich krajach jak Francja, Portugalia, Hiszpania czy Grecja. Z drugiej strony, kraje takie jak Belgia, Wielka Brytania czy Włochy zaczęły tworzyć bardziej otwarte modele przedsiębiorczości społecznej, które nie były oparte wyłącznie na tradycji spółdzielczości (Defourny & Nyssens 2012; Komisja Europejska, 2020). W Wielkiej Brytanii w 2004 roku uchwalono ustawę, która zakładała tzw. organizacje interesu publicznego. We Włoszech uchwalono ustawę nr 118/2005 o przedsiębiorstwach społecznych; ustawa definiuje inne statusy prawne lub same przedsiębiorstwa społeczne poprzez wymienienie pięciu warunków

- formalne ustanowienie,
- prywatny charakter osoby prawnej,
- niepodzielenie zysku,
- demokratyczne procedury, oraz
- wolontariat (České sociální podnikání, 2013).

W poszczególnych krajach Europy przedsiębiorczość społeczna została z czasem zdefiniowana w przepisach prawnych.

Ekonomia społeczna

Przedsiębiorstwa społeczne znajdują się na pograniczu sektora prywatnego, publicznego i trzeciego. W literaturze naukowej granica ta nazywana jest również ekonomią społeczną. Zainteresowanie tym obszarem oraz trzecim sektorem wciąż rośnie (np. OECD & LEED, 2013, czy Noya & Clarence, 2007). Wzrost ten wynika przede wszystkim z dążenia do ustalenia znaczenia ekonomii społecznej w lokalnej gospodarce i jednocześnie do opisanie jej innych funkcji, w tym rozwiązywania problemów państwa opiekuńczego.

Za podstawowy cel ekonomii społecznej można uznać ekonomiczny, społeczny i środowiskowy awans ludności poprzez wzajemnie korzystne działania (Hunčová, 2007).

Ogólnie rzecz biorąc, ekonomia społeczna wspiera wartości i zasady, które koncentrują się na potrzebach ludzi i ich społeczności oraz społeczeństwa (Dohnalová, 2006).

Terminem ekonomia społeczna można oznaczyć tę część gospodarki narodowej, która tworzy tzw. trzeci sektor (Noya & Clarence, 2007). Sektor ten uzupełnia dwa podstawowe sektory gospodarki, tj. sektor publiczny i prywatny. Ekonomia społeczna obejmuje więc częściowo sektor rynkowy, a także częściowo sektor obywatelski (Dohnalová et al. , 2016). Za trzeci sektor uważa się tę część gospodarki, w której działają prywatne podmioty gospodarcze, tworzące określoną działalność gospodarczą, nie są zależne od państwa, a jednocześnie realizują korzystne publicznie cele, które są społeczne, środowiskowe i lokalne (Dohnalová, Deverová, Šloufová & Šťastná, 2012; Borzaga & Defourney, 2001).

Przedsiębiorstwo społeczne

Termin przedsiębiorstwo społeczne jest powszechnie używany na całym świecie, ale w rzeczywistości może reprezentować różne rzeczy. Możliwym powodem różnorodności w podejściu do tego terminu może być to, że same terminy "społeczny" i "przedsiębiorstwo" mogą być szeroko definiowane, a problemy z zapewnieniem jednolitego wyjaśnienia mogą narastać, gdy te terminy są łączone (Davister, Defourney & Gregorie, 2004). W tekście rozróżnia się dwa rodzaje przedsiębiorstw społecznych - ogólne przedsiębiorstwo społeczne i przedsiębiorstwo społeczne integrujące pracę.

- *Ogólne przedsiębiorstwo społeczne*

Ogólne przedsiębiorstwo społeczne opiera się na misji przedsiębiorstwa, którego celem jest wypełnianie publicznie korzystnych celów w zakresie korzyści społecznych, środowiskowych lub lokalnych; cele te mogą towarzyszyć również dziedzinom edukacji i kultury. Ogólne przedsiębiorstwo społeczne nie jest związane z integracją zawodową grup osób defaworyzowanych.

- *Przedsiębiorstwa społeczne integracji pracy (WISE)*

W całej Europie przedsiębiorczość społeczna jest związana przede wszystkim z radzeniem sobie z bezrobociem i społeczną integracją jednostek z powrotem do społeczeństwa (EMES PERSE, 2018). Ten typ przedsiębiorstwa społecznego skupia się przede wszystkim na pracy i ntegracji społecznej (Defourney & Nyssens, 2012). Zatem przedsiębiorstwa te skupiają się również na tworzeniu nowych miejsc pracy dla jednostek z defaworyzowanych grup społecznych. Ten typ przedsiębiorczości społecznej tworzy pracę dla osób z grup defaworyzowanych. Osoby te mają minimalne możliwości pracy w tradycyjnych firmach (Nyssens, 2006). WISE koncentruje się więc na grupach społecznych znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, którym grozi trwałe wykluczenie z rynku pracy.

Grupy defaworyzowane są integrowane z powrotem na ten rynek poprzez przedsiębiorstwa społeczne integracji pracy poprzez połączenie szkolenia i rozwoju ich umiejętności w rzędsiębiorstwie o wymiarze społecznym działającym na rynku (Spear & Bidet, 2005).

Zgodnie z definicją autorów Davister, Defourny i Gregoire (2004), można postrzegać przedsiębiorstwa społeczne integracji zawodowej jako autonomiczne jednostki, których głównym celem jest integracja zawodowa osób, które napotykają na znaczące bariery na rynku pracy. Integracja zawodowa tych osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji jest osiągnana przede wszystkim poprzez działalność produkcyjną, która uwzględnia ich niekorzystną sytuację lub szkolenie zawodowe tych osób w celu podniesienia ich kwalifikacji zawodowych.

Przedsiębiorca społeczny

Do wybitnych przedsiębiorców społecznych należą takie osoby jak Susan B. Anthony, William Drayton, Florence Nightingale, Vinoba Bhave, James Yen czy również Muhammad Yunus. Choć łatwo jest zidentyfikować te wybrane przedsiębiorstwa społeczne, nie sposób stworzyć definicji przedsiębiorcy społecznego, która ucieleśniałaby kluczowe aspekty wspólne zarówno dla wymienionych przedsiębiorców społecznych, jak i innych, mniej znanych. Przedsiębiorcy społeczni są jak sztuka - wymykają się jednolitym definicjom i odmawiają wspólnego mianownika. To być może może wyjaśnić, dlaczego uczeni i naukowcy mieli do tej pory problemy ze znalezieniem definicji, która obejmowałaby ten termin (Guo & Bielefeld, 2014).

Dees (1998) określa przedsiębiorców społecznych jako zagrożony gatunek, który posiada zdolności i temperament do tego typu pracy i który stara się znaleźć nowe drogi do poprawy sytuacji społecznej.

Według Bacq & Jansen (2011) przedsiębiorca społeczny to osoba, która identyfikuje, ocenia i wykorzystuje możliwości tworzenia działań korzystnych społecznie poprzez działalność komercyjną oraz wykorzystuje do tych celów zasoby, którymi dysponuje.

Ponadto Campbell (1998) widzi przedsiębiorcę społecznego jako dostawcę społecznie zorientowanych przedsiębiorstw oferujących społecznościom niezbędne produkty.

Pytania

1. Jaki typ przedsiębiorczości społecznej jest dominujący w Europie?

- A. Integracja zawodowa przedsiębiorstwo społeczne
- B. Środowiskowe przedsiębiorstwo społeczne
- C. Ogólne przedsiębiorstwo społeczne
- D. Innowacje społeczne

2. Jakie dwie szkoły przedsiębiorczości społecznej istnieją z perspektywy geograficznej?

- A. Europejska i amerykańska szkoła myślenia
- B. Azjatycka i amerykańska szkoła myślenia
- C. Azjatycka i australijska szkoła myślenia
- D. Europejska i australijska szkoła myślenia

3. W którym roku powstała organizacja non-profit Ashoka?

- A. 1990
- B. 1980
- C. 2000
- D. 1960

4. Która z wymienionych osób nie powinna być uznana za przedsiębiorcę społecznego?

- A. Donald Trump
- B. Susan B. Anthony
- C. William Drayton
- D. Muhammad Yunus

5. W którym wieku nastąpiła ekspansja pojęcia / dyskusji o przedsiębiorczości społecznej?

- A. XVIII w.
- B. XIX w.
- C. XX w.
- D. XXI w.

6. Kto założył CIRIEC?

- A. Edgard Milhaud
- B. Vinoba Bhave
- C. James Yen
- D. Florence Nightingale

7. Kiedy powstało CIRIEC?

- A. 1947
- B. 1957
- C. 1978
- D. 1987

8. Kiedy powstał EMES?

- A. 1991
- B. 1996
- C. 2002
- D. 2012

9. Jakie dwa rodzaje przedsiębiorczości społecznej rozróżnia amerykańska szkoła myślenia?

- A. Innowacje społeczne i dochód zarobkowy
- B. Innowacje społeczne i WISE
- C. Innowacje społeczne i ekologiczne przedsiębiorstwa społeczne
- D. Zarobione dochody i WISE

10. Jakie dwa rodzaje przedsiębiorczości społecznej rozróżnia szkoła europejska?

- A. Zarobione dochody i WISE
- B. WISE i ogólne przedsiębiorstwo społeczne
- C. Innowacje społeczne i WISE
- D. WISE i ekologiczne przedsiębiorstwo społeczne

11. Grupy osób w niekorzystnej sytuacji są integrowane z powrotem na rynku pracy przede wszystkim poprzez jaki rodzaj przedsiębiorstwa społecznego?

- A. WISE
- B. Ogólne przedsiębiorstwo społeczne
- C. Środowiskowe przedsiębiorstwo społeczne
- D. Organizacje non-profit

12. Na pograniczu jakich sektorów znajduje się ekonomia społeczna?

- A. Sektor prywatny, publiczny i trzeci
- B. Sektor prywatny i publiczny
- C. Sektor prywatny i drugi
- D. Sektor publiczny i drugi sektor

13. Obszary spełniania celów pożytku publicznego obejmują:

- A. Obszar środowiskowy
- B. Obszar społeczny
- C. Obszar korzyści lokalnych
- D. Wszystkie powyższe

14. W którym roku Harvard Business School uruchomiła "Social Enterprise Initiative"?

- A. 1983
- B. 1989
- C. 1993
- D. 1999

15. W jakim kraju zbudowano podstawy przedsiębiorczości społecznej?

- A. Włochy
- B. Belgia
- C. Wielka Brytania
- D. Finlandia

Źródła

Ashoka (2020, November 10). *Ashoka*. <https://www.ashoka.org/>

České sociální podnikání (2013, April 17). *Sociální podnikání v Itálii*. <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/clanky/2194-socialni-podnikani-v-italii>.

Bacq, S., & Jansen, F. (2011). The Multiple Faces of Social Entrepreneurship: A Review of Definitional Issues Based on Geographical and Thematic Criteri. *Entrepreneurship and Regional Development*, 23(5), 373-403. <http://dx.doi.org/10.1080/08985626.2011.577242>

Borzaga, C., Galera, G., & Nogales, R. (2008). *Social Enterprise: A New Model for Poverty Reduction and Employment Generation*. United Nations Development Programme.

Campbell, S. (1998). Social entrepreneurship: how to develop new social-purpose business ventures. *Health Care Strategic Management*, 16(5), 17-18.

Davister, C. Defourney, J. & Gregoire, O. (2004). *Work Integration Social Enterprises in the European Union: an Overview of Existing Models*. Working paper no. 04/04. EMES European Research Network. https://emes.net/content/uploads/publications/PERSE_04_04_Trans-ENG.pdf

Defourny J., & Nyssens, M. (2012). *The EMES Approach of Social Enterprise in a Comparative Perspective*. http://www.emes.net/site/wp-content/uploads/EMES-WP-12-03_Defourny-Nyssens.pdf

Dees, J.G. (1998). The meaning of social entrepreneurship. Draft Report for the Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership, 1 – 6.

Dohnalová, M. (2006). *Sociální ekonomika v evropském kontextu*. Nadace Universitas, Scientia (Nadace Universitatis Masarykiana).

Dohnalová, M., Deverová, L., Šloufová, R., & Štastná, J. (2012). *Sociální ekonomika, sociální podnikání: podnikání pro každého*. Wolters Kluwer ČR.

Dohnalová, M., Deverová, L., Legnerová, K., & Pospíšilová, T. (2016). *Lidské zdroje v sociálních podnicích*. (1. vydání). Wolters Kluwer ČR.

EMES PERSE. (2018). PERSE Project. Emes European Research Network. <http://www.emes.net/what-we-do/research-projects/workintegration/perse/>

Evropská komise (2020). *Annual Report of the Social Protection Committee now available*. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=9820>

Guo, Ch., & Bielefeld, W. (2014). *Social Entrepreneurship – An Evidence-based Approach to Creating Social Value*. Jossey-Bass.

Hunčová, M. (2007). *Sociální ekonomika a sociální podnik*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem (Acta Universitatis Purkynianae).

Kerlin, J. (2006). Social Enterprise in the United States and Europe: Understanding and Learning from the Differences. *Voluntas*, 17(3), 247–263. doi: <https://doi.org/10.1007/s11266-006-9016-2>

Mair, J., & Marti, I. (2006). Social Entrepreneurship Research: a Source of Explanation, Prediction and Delight. *Journal of World Business*. 41(1), 36-41. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jwb.2005.09.002>

Nicholls, A. (2006). *Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Social Change*. Oxford University Press.

Noya, A., & Clarence, E. (2007). *The Social Economy: Building Inclusive Economies, Local Economic and Employment Development (LEED)*. OECD Publishing.

OECD & LEED (2013). *Job Creation Through the Social Economy and the Social Entrepreneurship*. http://www.oecd.org/cfe/leed/130228_Job%20Creation%20through%20the%20Social%20Economy%20and%20Social%20Entrepreneurship_RC_FINALBIS.pdf

Spear, R., & Bidet, E. (2005). Social Enterprise for Work Integration in 12 European Countries: a Descriptive Analysis. *Annals of Public and Cooperative Economics*, 76(2), 195-231. doi:10.1111/j.1370-4788.2005.00276.x

TESSEA ČR. (2022) *Definice a principy sociálního podniku*. <http://www.tessea.cz/tessea-o-nas/definice-a-principy-socialniho-podnikani>

Gospodarka okrężna w szczegółach

Gospodarka okrężna w szczegółach

Circular economy to nowe podejście, które kontrastuje z modelem gospodarki liniowej "wyprodukuj, użyj, wyrzuć". W rzeczywistości gospodarka cyrkularna ma charakter restoracyjny i regeneracyjny, dążąc do ponownego zdefiniowania produktów i usług opartych na ponownym wykorzystaniu pozostałości. Gospodarka cyrkularna to nowy sposób tworzenia wartości, a ostatecznie dobrobytu. Jej działanie polega na wydłużeniu żywotności produktu poprzez udoskonalenie projektu i serwisu oraz przeniesienie odpadów z końca łańcucha dostaw na początek - w efekcie bardziej efektywne wykorzystanie zasobów poprzez ich wielokrotne, a nie jednorazowe użycie.

Gospodarka cyrkularna to model produkcji i konsumpcji, który zakłada dzielenie się, dzierżawę, ponowne wykorzystanie, naprawę, renowację i recykling istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe. W ten sposób wydłuża się cykl życia produktów.

W praktyce oznacza to ograniczenie odpadów do minimum. Kiedy produkt osiąga koniec swojego życia, jego materiały są w miarę możliwości zatrzymywane w gospodarce. Mogą one zostać ponownie produktywnie wykorzystane, tworząc w ten sposób dalszą wartość.

Jest to odejście od tradycyjnego, *liniowego* modelu ekonomicznego, który opiera się na schemacie "weź - zrób - zużyj - wyrzuć". Model ten opiera się na dużych ilościach tanich, łatwo dostępnych materiałów i energii.

Częścią tego modelu jest również planowe starzenie się, kiedy produkt został zaprojektowany tak, aby miał ograniczoną żywotność, co ma zachęcić konsumentów do ponownego zakupu. Parlament Europejski wezwał do podjęcia środków w celu rozwiązania problemu tej praktyki.

Rys. 1: Gospodarka okrężna

Źródło: UE, Circular economy 2015

Gospodarka obiegowa: podstawy historyczne

Według europejskiego CE, strategia jest uważana za innowacyjną szkołę myślenia w zrównoważonym rozwoju, ale wciąż jest w powijakach (Murray et al., 2017). Jej korzenie sięgają jednak wcześniejszej pracy Pearce'a i Turnera (Sacchi i in., 2018), a nawet kraje takie jak Chiny wdrożyły ten paradygmat w swoich gospodarkach kilkadziesiąt lat temu. Ogólnie rzecz biorąc, europejska koncepcja CE stara się oddzielić wzrost gospodarczy od wyczerpywania zasobów, zachęcając do zmniejszania ilości odpadów w ramach przejścia z mentalności "od kołyski do grobu" (gospodarka liniowa) w kierunku procesu "od kołyski do kołyski" (circular one; Gregson et al., 2015). W tym sensie czynnikami gwarantującymi rozwój gospodarki cyrkularnej w modelu dotyczącym wzrostu gospodarczego na poziomie europejskim są "energia odnawialna, produktywność zasobów, wskaźnik recyklingu, zatrudnienie w środowisku i innowacje" (Busu, 2019, s. 10). Europejska strategia CE oznacza wielkie wyzwania dla interesariuszy społeczno-gospodarczych, zwłaszcza dla przedsiębiorstw, które muszą podjąć istotne ryzyko, aby przejść z gospodarki linearnej do innowacyjnej gospodarki cyrkularnej. Jeśli jednak firmy przekroczą te ryzyka, biznes będzie bardziej konkurencyjny na rynkach (Jørgensen & Remmen, 2018). Implikacje strategii CE dla firm uzasadniają dużą różnorodność publikacji skupionych na koncepcji biznesowej CE i jej wdrażaniu w firmach (Merli et al., 2018).

Mimo to brak jest konsensusu w sprawie definicji CE. Korhonen et al. (2018) stwierdzili, że europejska definicja CE jest powierzchowna i niezorganizowana, stanowi amalgamat pomysłów z różnych dziedzin nauki, w tym ekosystemów przemysłowych, ekologii przemysłowej, przepływów materiałowych, ekonomii, biologii, ekonomii środowiska itp. Inni autorzy (Lewandowski, 2016; Lieder & Rashid, 2016; Sacchi et al., 2018) dokonali przeglądu zróżnicowanych istniejących koncepcji CE w ich różnych akceptacjach. Wszyscy ci autorzy twierdzili, że pewne aspekty CE - nawet kwestie instytucjonalne, kulturowe czy legislacyjne - są pomijane w literaturze. Murray et al. (2017) skrytykowali również obecne podejście do CE za: po pierwsze, nieuwzględnianie wymiaru społecznego, kluczowego dla zrównoważonego rozwoju, a po drugie, planowanie słabo opartych, powierzchownych celów i nieprzewidywanie przyszłych konsekwencji jego realizacji.

Pomimo ograniczeń CE, obecna koncepcja ma dwa główne wkłady. Po pierwsze, CE odzyskuje znaczenie cyklu życia materiału, jego wartości i jakości. Po drugie, CE oferuje możliwości gospodarki współdzielenia obok zrównoważonej produkcji dla bardziej odpowiednich wzorców produkcji-konsumpcji (Korhonen et al., 2018), poprzez modele biznesowe CE, takie jak spowalnianie pętli (np. zaspokajanie potrzeb bez posiadania produktu, rozszerzanie wartości produktu, projektowanie produktów o długiej żywotności, zachęcanie do wystarczalności lub przedłużanie życia produktu na poziomie użytkownika końcowego) lub zamykanie pętli (np. rozszerzanie wartości zasobów lub symbioza przemysłowa; Bocken et al., 2016).

Liczba ludności na świecie rośnie, a wraz z nią zapotrzebowanie na surowce. Jednak podaż kluczowych surowców jest ograniczona.

Ograniczone dostawy oznaczają również, że niektóre kraje UE są uzależnione od innych państw w zakresie surowców.

Ponadto wydobycie i wykorzystanie surowców ma duży wpływ na środowisko naturalne. Zwiększa ono również zużycie energii i emisję CO₂. Jednak inteligentniejsze wykorzystanie surowców może obniżyć emisję CO₂.

Środki takie jak zapobieganie powstawaniu odpadów ecodesign i ponowne wykorzystanie mogą przynieść unijnym przedsiębiorstwom oszczędności, a jednocześnie zmniejszyć całkowitą roczną emisję gazów cieplarnianych. Obecnie produkcja materiałów, których używamy na co dzień, odpowiada za 45% emisji CO₂.

Przejście na gospodarkę bardziej cyrkularną może przynieść takie korzyści jak zmniejszenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, stymulowanie innowacji, pobudzenie wzrostu gospodarczego (dodatkowe 0,5% produktu krajowego brutto), tworzenie miejsc pracy (700 000 miejsc pracy w samej UE do 2030 r.).

Konsumenci otrzymają również trwalsze i bardziej innowacyjne produkty, które w dłuższej perspektywie podniosą jakość życia i pozwolą zaoszczędzić pieniądze.

W marcu 2020 roku Komisja Europejska przedstawiła plan działania na rzecz gospodarki cyrkularnej, którego celem jest promowanie bardziej zrównoważonego projektowania produktów, zmniejszenie ilości odpadów i wzmocnienie pozycji konsumentów, na przykład poprzez stworzenie prawa do naprawy). Skupiono się na sektorach wykorzystujących duże ilości zasobów, takich jak elektronika i ICT, tworzywa sztuczne, tekstylia i budownictwo.

W lutym 2021 roku Parlament przyjął rezolucję w sprawie nowego planu działania na rzecz gospodarki cyrkularnej, domagając się dodatkowych środków w celu osiągnięcia neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla, zrównoważonej pod względem środowiskowym, wolnej od toksyn i w pełni cyrkularnej gospodarki do 2050 roku, w tym bardziej rygorystycznych zasad recyklingu i wiążących celów w zakresie wykorzystania i zużycia materiałów do 2030 roku.

W marcu 2022 r. Komisja opublikowała pierwszy pakiet środków mających na celu przyspieszenie przejścia na gospodarkę obiegową, w ramach planu działania na rzecz gospodarki obiegowej. Propozycje obejmują pobudzenie zrównoważonych produktów, wzmocnienie pozycji konsumentów na rzecz ekologicznej transformacji, przegląd regulacji dotyczących wyrobów budowlanych oraz stworzenie strategii dotyczącej zrównoważonych wyrobów włókienniczych.

Gospodarka cyrkularna pojawiła się na dobre. Nie ma co do tego wątpliwości: wystarczy odwiedzić strony internetowe, które Komisja Europejska poświęca temu tematowi, a które przedstawiają plan działania pakietu dotyczącego gospodarki cyrkularnej na bieżący rok, a także inicjatywy podejmowane w celu promowania gospodarki cyrkularnej wśród szerokiego grona interesariuszy. I tak będzie w kolejnych latach!

Powstanie gospodarki cyrkularnej i jej narzędzia

Gospodarka cyrkularna to taka, która integruje narzędzia do recyklingu, propaguje je na poziomie systemowym i przenosi na wyższy poziom. Jej celem jest ograniczenie ilości odpadów i zużycia zasobów poprzez transformację cykli życia produktów.

Istnieje wiele różnych interpretacji gospodarki cyrkularnej, dlatego nie zawsze można być pewnym, co jest cyrkularne, a co nie. Co więcej, zagadnienie to ma daleko idące implikacje - wystarczy wziąć pod uwagę różnice w naszych praktykach zarządzania zasobami, energią i odpadami oraz ich różnorodne konsekwencje: te aspekty i obszary pokrewne zasługują na odrębną analizę i dlatego nie są przedmiotem niniejszej publikacji. Zamiast opisywać istniejące, utrwalone praktyki, naszym celem jest raczej przedstawienie przeglądu tego, jakie nowe, innowacyjne, przyszłościowe - a także cyrkularne lub zrównoważone - rozwiązania zyskują na popularności.

Gospodarka cyrkularna nie jest nową ideą; jest ona szeroko rozpowszechniona w środowisku akademickim już od dziesięcioleci. Idea zmniejszenia ilości odpadów i zużycia zasobów jest w świadomości społecznej również od dawna, dlaczego więc gospodarka cyrkularna zaczyna się naprawdę pojawiać dopiero teraz?

Za zjawiskiem tym stoją trzy główne trendy, które razem stanowią siłę napędową circular economy:

1. Zmieniające się potrzeby konsumentów;
2. Niedobór zasobów;
3. Przełomy technologiczne.

Narzędzia gospodarki cyrkularnej - więcej niż recykling

Gospodarka cyrkularna łatwo kojarzy się z recyklingiem, a recykling z selektywną utylizacją odpadów z tworzyw sztucznych, papieru i metalu. Chociaż upowszechnienie selektywnej utylizacji odpadów jest ważnym kamieniem milowym na drodze do (bardziej) bezodpadowego świata, w dalszej części pokażemy, że gospodarka cyrkularna dotyczy o wiele więcej niż tylko recyklingu! To, co czyni ją czymś więcej, to fakt, że jej narzędzia są obecne w całym łańcuchu wartości, od projektowania produktów, poprzez proces ich wytwarzania, aż po sposób ich wykorzystania przez konsumentów. Co więcej, narzędzia te różnią się pod względem tego, kto jest za nie odpowiedzialny w łańcuchu wartości: dostawca, producent, konsument - lub ewentualnie wszyscy razem. Większość z tych narzędzi nie jest nowa - ich siła polega na tym, że są one stosowane wspólnie przez uczestników łańcucha wartości.

Różne narzędzia:

1. Zrównoważone projektowanie;
2. Udostępnianie;

3. Konserwacja, naprawa;
4. Remont;
5. Remanufacturing;
6. Recykling;
7. Recykling w trakcie procesu produkcyjnego;
8. Ponowne wykorzystanie.

Pytania

1. Gospodarka cyrkularna opiera się na trzech zasadach, które?

- A. Eliminacja odpadów i zanieczyszczeń, cyrkulacja produktów i materiałów oraz regeneracja przyrody
- B. Generowanie odpadów i zanieczyszczeń, Obieg produktów i materiałów oraz Regeneracja przyrody
- C. Eliminacja odpadów i zanieczyszczeń, Obieg produktów i materiałów oraz Zanieczyszczanie przyrody
- D. Eliminacja zasobów i zanieczyszczeń, cyrkulacja produktów i materiałów oraz regeneracja przyrody

2. Gospodarka cyrkularna to nowy sposób...

- A. Tworzenie wartości, a recesja
- B. Tworzenie wartości, a ostatecznie dobrobytu
- C. Ubóstwo, a w końcu dobrobyt
- D. Stagnacja, a w końcu dobrobyt

3. Czym jest gospodarka cyrkularna?

- A. Jest modelem budowy i konsumpcji
- B. Jest modelem produkcji i konsumpcji
- C. Jest modelem konwersji i konsumpcji
- D. Jest modelem konwersji i stagnacji

4. Gospodarka cyrkularna zakłada kilka różnych zadań, które?

- A. Dzielenie się, dzierżawienie, ponowne wykorzystywanie, naprawianie, odnawianie i recykling istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe
- B. Dzielenie się, dzierżawienie, używanie, naprawianie, odnawianie i recykling istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe
- C. Dzielenie się, dzierżawa, ponowne wykorzystanie, uszkodzenie, odnowienie i recykling istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe
- D. Dzielenie się, dzierżawa, ponowne wykorzystanie, uszkodzenie, odnowienie i recykling istniejących materiałów i produktów tak długo, jak to możliwe

5. W praktyce gospodarka cyrkularna oznacza...

- A. Obniżenie jakości powietrza do minimum
- B. Zwiększanie ilości odpadów do maksimum
- C. Zmniejszenie zasobów do minimum
- D. Zmniejszenie ilości odpadów do minimum

6. Circular economy odejście od którego modelu ekonomicznego?

- A. Model ten opiera się na dużych ilościach tanich, łatwo dostępnych materiałów i energii
- B. Wieloliniowy model gospodarczy, który opiera się na schemacie "weź - zrób - zużyj - wyrzuć"
- C. Liniowy model ekonomiczny, który opiera się na schemacie "weź - zrób - zużyj - wyrzuć"
- D. Tradycyjna

7. Czynniki gwarantujące rozwój circular economy w modelu dotyczącym wzrostu gospodarczego na poziomie europejskim to?

- A. Energia odnawialna, produktywność zasobów, poziom recyklingu, bezrobocie środowiskowe i innowacyjność
- B. Energia odnawialna, produktywność zasobów, wskaźnik produkcji, zatrudnienie w środowisku i innowacje
- C. Energia odnawialna, produktywność zasobów, stopień recyklingu, zatrudnienie w środowisku, ciągłość
- D. Energia odnawialna, produktywność zasobów, poziom recyklingu, zatrudnienie w środowisku i innowacyjność

8. Europejska strategia CE oznacza wielkie wyzwania dla podmiotów społeczno-gospodarczych, zwłaszcza dla przedsiębiorstw, które muszą podjąć istotne ryzyko, aby...

- A. Przejście od gospodarki wieloliniowej do innowacyjnej gospodarki cyrkularnej
- B. Przejście od gospodarki liniowej do staromodnej gospodarki cyrkularnej
- C. Przejście od gospodarki liniowej do innowacyjnej gospodarki cyrkularnej
- D. Przejście od gospodarki liniowej do innowacyjnej gospodarki wieloliniowej

9. Przejście na gospodarkę bardziej cyrkularną może przynieść takie korzyści jak...

- A. Zwiększenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, pobudzenie innowacyjności, pobudzenie wzrostu gospodarczego, tworzenie miejsc pracy
- B. Zmniejszenie presji na środowisko, pogorszenie bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, pobudzenie innowacyjności, pobudzenie wzrostu gospodarczego, tworzenie miejsc pracy
- C. Zmniejszenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, pobudzenie innowacyjności, pobudzenie wzrostu gospodarczego, nie tworzenie miejsc pracy
- D. Zmniejszenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, pobudzenie innowacyjności, pobudzenie wzrostu gospodarczego, tworzenie miejsc pracy

10. Dlaczego musimy przestawić się na gospodarkę cyrkularną?

- A. Liczba ludności na świecie rośnie, a wraz z nią zapotrzebowanie na surowce. Jednak podaż kluczowych surowców jest ograniczona
- B. Liczba ludności na świecie rośnie, a wraz z nią zapotrzebowanie na surowce. Jednak podaż kluczowych surowców jest nieograniczona
- C. Liczba ludności na świecie maleje, a wraz z nią zapotrzebowanie na surowce. Jednak podaż kluczowych surowców jest ograniczona
- D. Liczba ludności na świecie ulega stagnacji, a wraz z nią zapotrzebowanie na surowce. Jednak podaż kluczowych surowców jest ograniczona

11. Jakie są korzyści z wdrożenia gospodarki cyrkularnej?

- A. Przejście na gospodarkę bardziej cyrkularną może przynieść takie korzyści, jak zmniejszenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, stymulowanie innowacji, pobudzenie wzrostu gospodarczego (dodatkowe 0,5% produktu krajowego brutto), tworzenie miejsc pracy (700 000 miejsc pracy w samej UE do 2030 r.)
- B. Przejście na gospodarkę bardziej cyrkularną może przynieść takie korzyści jak: zmniejszenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, stymulowanie innowacji, pobudzenie wzrostu gospodarczego (dodatkowe 0,5% produktu krajowego brutto), tworzenie miejsc pracy (700 000 miejsc pracy w samej UE do 2030 r.)
- C. Przejście na gospodarkę bardziej cyrkularną może przynieść takie korzyści, jak zmniejszenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zmniejszenie konkurencyjności, pobudzenie innowacji, pobudzenie wzrostu gospodarczego (dodatkowe 0,5% produktu krajowego brutto), tworzenie miejsc pracy (700 000 miejsc pracy w samej UE do 2030 r.)
- D. Przejście na gospodarkę bardziej cyrkularną może przynieść takie korzyści, jak zmniejszenie presji na środowisko, poprawa bezpieczeństwa dostaw surowców, zwiększenie konkurencyjności, stymulowanie innowacji, pobudzenie wzrostu gospodarczego (dodatkowe 0,5% produktu krajowego brutto), tworzenie miejsc pracy (1700 000 miejsc pracy w samej UE do 2030 r.)

12. Za tym zjawiskiem kryją się trzy główne trendy, które razem stanowią siłę napędową gospodarki cyrkularnej, co?

- A. Zmieniające się potrzeby konsumentów, niedobór zasobów i przełom technologiczny
- B. Zmieniające się potrzeby producentów, niedobór zasobów i przełom technologiczny
- C. Zmieniające się potrzeby konsumentów, obfitość zasobów i przełom technologiczny
- D. Zmieniające się potrzeby konsumentów, niedobór zasobów i niepowodzenia technologiczne

13. Jakie są poszczególne narzędzia circular economy?

- A. Zrównoważone projektowanie, udostępnianie, konserwacja, naprawa, renowacja, regeneracja, recykling, recykling podczas procesu produkcyjnego i komercjalizacji
- B. Zrównoważone projektowanie, udostępnianie, konserwacja, naprawa, wytwarzanie, regeneracja, recykling, recykling podczas procesu produkcyjnego i ponowne wykorzystanie
- C. Zrównoważone projektowanie, udostępnianie, konserwacja, urobek, renowacja, regeneracja, recykling, recykling w trakcie procesu produkcyjnego i ponowne wykorzystanie
- D. Zrównoważone projektowanie, udostępnianie, konserwacja, naprawa, renowacja, regeneracja, recykling, recykling podczas procesu produkcyjnego i ponowne wykorzystanie

14. Co robi UE, aby stać się gospodarką cyrkularną?

- A. W marcu 2022 r. Komisja opublikowała pierwszy pakiet środków mających na celu przyspieszenie przejścia na gospodarkę obiegową, jako część planu działania na rzecz gospodarki obiegowej
- B. W marcu 2021 r. Komisja opublikowała pierwszy pakiet środków mających na celu przyspieszenie przejścia na gospodarkę obiegową, w ramach planu działania na rzecz gospodarki obiegowej
- C. W marcu 2022 r. Komisja opublikowała trzeci pakiet środków mających na celu przyspieszenie przejścia na gospodarkę obiegową, jako część planu działania na rzecz gospodarki obiegowej
- D. W marcu 2022 r. Komisja opublikowała pierwszy pakiet środków mających na celu spowolnienie przejścia na gospodarkę obiegową, w ramach planu działania na rzecz gospodarki obiegowej

15. Co będzie potrzebne, aby przekształcić naszą gospodarkę opartą na wyrzucaniu śmieci w taką, w której odpady są eliminowane, zasoby są cyrkulowane, a przyroda regenerowana?

- A. Gospodarka cyrkularna daje nam narzędzia do wspólnego rozwiązywania problemów związanych ze zmianą klimatu i zwiększaniem różnorodności biologicznej, przy jednoczesnym zaspokajaniu ważnych potrzeb społecznych. Daje nam możliwość zwiększenia dobrobytu, zatrudnienia i odporności przy jednoczesnym ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, odpadów i zanieczyszczeń.
- B. Gospodarka cyrkularna daje nam narzędzia do wspólnego rozwiązywania problemów związanych ze zmianą klimatu i utratą różnorodności biologicznej, a jednocześnie nie rozwiązuje ważnych potrzeb społecznych. Daje nam możliwość zwiększenia dobrobytu, zatrudnienia i odporności przy jednoczesnym ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, odpadów i zanieczyszczeń.
- C. Gospodarka cyrkularna daje nam narzędzia do wspólnego rozwiązywania problemów związanych ze zmianą klimatu i utratą różnorodności biologicznej, przy jednoczesnym zaspokajaniu ważnych potrzeb społecznych. Daje nam możliwość zwiększenia dobrobytu, zatrudnienia i odporności przy jednoczesnym ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, odpadów i zanieczyszczeń.
- D. Gospodarka cyrkularna daje nam narzędzia do wspólnego rozwiązywania problemów związanych ze zmianą klimatu i utratą różnorodności biologicznej, przy jednoczesnym zaspokajaniu ważnych potrzeb społecznych. Daje nam możliwość zwiększenia dobrobytu, zatrudnienia i odporności przy jednoczesnym ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, odpadów i zanieczyszczeń.

Poprawne odpowiedzi: 1. - A / 2. - B / 3. - B / 4. - A / 5. - D / 6. - A / 7. - D / 8. - C / 9. - D / 10. - A / 11. - A / 12. - A / 13. - D / 14. - A / 15. - D.

Źródła

- ACEA (2017). *Circular Economy*. <http://www.acea.be/industry-topics/tag/category/circular-economy>.
- Bocken, N. M. P., De Pauw, I., Bakker, C., & Van der Grinten, B. (2016). Product design and business model strategies for a circular economy. *Journal of Industrial and Production Engineering*, 33(5), 308–320. <https://doi.org/10.1080/21681015.2016.1172124>
- Brundtland, G.H. (1987). *Our common future: report of the world commission on environment and development*. *Med. Confl. Surviv.* 4 (1), 300. Brundtland, G.H., 1987.
- Busu, M. (2019). Adopting circular economy at the European Union level and its impact on economic growth. *Social Sciences*, 8(5), 159–171. <https://doi.org/10.3390/socsci8050159>
- Cardoso, J. L. (2018). The circular economy: historical grounds. *Changing Societies: Legacies and Challenges*. The Diverse Worlds of Sustainability, 115–127.
- Geissdoerfer, M., Savaget, P., Bocken, N. M. P., & Hultink, E. J. (2017). The Circular Economy – A new sustainability paradigm? *Journal of Cleaner Production*, 143(143), 757–768.
- Ghosh, S. K. (Ed.). (2020). *Circular Economy: Global Perspective*. Springer Singapore.
- Gregson, N., Crang, M., Fuller, S., & Holmes, H. (2015). Interrogating the circular economy: The moral economy of resource recovery in the EU. *Economy and Society*, 44(2), 218–243. <https://doi.org/10.1080/03085147.2015.1013353>
- Hu, Y., He, X., & Poustie, M. (2018). Can Legislation Promote a Circular Economy? A Material Flow-Based Evaluation of the Circular Degree of the Chinese Economy. *Sustainability*, 10(4), 990.
- Jacometti, V. (2019). *Circular Economy and Waste in the Fashion Industry*. *Laws*, 8(4), 27.
- Jørgensen, M. S., & Remmen, A. (2018). A methodological approach to development of circular economy options in business. *Procedia CIRP*, 69, 816–821. <https://doi.org/10.1016/j.procir.2017.12.002>
- Kiser, B. (2016). Circular economy: Getting the circulation going. *Nature*, 531(7595), 443–446.
- Korhonen, J., Honkasalo, A., & Seppälä, J. (2018). Circular economy: The concept and its limitations. *Ecological Economics*, 143, 37–46. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2017.06.041>
- Lewandowski, M. (2016). Designing the Business Models for Circular Economy—Towards the Conceptual Framework. *Sustainability*, 8(1), 43.
- Lewandowski, M. (2016). Designing the business models for circular economy towards the conceptual framework. *Sustainability*, 8, 43–71. <https://doi.org/10.3390/su8010043>
- Lieder, M., & Rashid, A. (2016). Towards circular economy implementation: A comprehensive review in context of manufacturing industry. *Journal of Cleaner Production*, 115, 36–51. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2014.12.098>
- López Ruiz, L. A., Roca Ramón, X., & Gassó Domingo, S. (2019). *The circular economy in the construction and demolition waste sector – A review and an integrative model approach*. *Journal of Cleaner Production*, 119238.

- Merli, R., Preziosi, M., & Acampora, A. (2018). How do scholars approach the circular economy? A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 178, 703–722. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.12.112>
- Murray, A., Skene, K., & Haynes, K. (2017). The circular economy: An interdisciplinary exploration of the concept and application in a global context. *Journal of Business Ethics*, 140(3), 369–380. <https://doi.org/10.1007/s10163-007-0182-0>
- Rodríguez-Antón, J.M., Rubio-Andrada, L., Celemín-Pedroche, M.S. et al. From the circular economy to the sustainable development goals in the European Union: an empirical comparison. *Int Environ Agreements* 22, 67–95 (2022). <https://doi.org/10.1007/s10784-021-09553-4>
- Sacchi, A., Galvão, G., Gamboa, L., & Carvalho, M. (2018). The circular economy umbrella: Trends and gaps on integrating pathways. *Journal of Cleaner Production*, 175, 525–543. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.11.064>
- Stahel, W. R. (2016). The circular economy. *Nature*, 531(7595), 435–438.
- Talens Peiró, L., Polverini, D., Ardente, F., & Mathieux, F. (2020). Advances towards circular economy policies in the EU: The new Ecodesign regulation of enterprise servers. *Resources, Conservation and Recycling*, 154, 104426.
- Webster, K., & Ellen Macarthur Foundation. (2017). *The circular economy: a wealth of flows*. Ellen Macarthur Foundation Publishing.
- Witjes, S., & Lozano, R. (2016). Towards a more Circular Economy: Proposing a framework linking sustainable public procurement and sustainable business models. *Resources, Conservation and Recycling*, 112, 37–44.

Moduł 10

Gospodarka współdzielona

Gospodarka współdzielona

Zasada gospodarki współdzielenia polega na tym, że towary lub nieruchomości są udostępniane, za pieniądze lub za inny ekwiwalent. Najczęściej służą do tego wyspecjalizowane platformy internetowe, gdzie podaż spotyka się z popytem. W ostatnich latach można zaobserwować, jak temat gospodarki współdzielenia zyskuje coraz większe zainteresowanie na poziomie światowym. Tempo, dynamika i zakres zmian wskazują na istotny długoterminowy trend, i jak każda zmiana, tak i to zjawisko XXI wieku gospodarki współdzielonej niesie ze sobą własne zagrożenia, którymi może być np. półlegalny sposób jej funkcjonowania.

Zdefiniowanie sharing economy jest dość trudne, obecnie istnieje wiele różnych definicji sharing economy. Na przykład Goudin (2016) w swoim opracowaniu *The Cost of Non-Europe in the Sharing Economy: Economic, Social and Legal Challenges and Opportunities* podkreśla potrzebę określenia jasnych kryteriów poprawnej definicji poprzez analizę i zestawienie istniejących definicji. Definiuje on gospodarkę współdzielenia jako "wykorzystanie platform cyfrowych lub portali w celu zmniejszenia skali dla opłacalnych transakcji wynajmu lub opłacalnego uczestnictwa w rynkach wynajmu konsumenckiego (tj. 'dzielenia się' w sensie wynajmu aktywów), a tym samym zmniejszenia zakresu, w jakim aktywa są nie w pełni wykorzystane." Z kolei Frenken i Schor (2017) definiują gospodarkę współdzielenia jako "konsumenci udzielający sobie nawzajem tymczasowego dostępu do nie w pełni wykorzystanych aktywów fizycznych ("nieczynnych zdolności produkcyjnych"), ewentualnie za pieniądze."

Zasady funkcjonowania gospodarki współdzielenia

- Sprawia, że wykorzystanie zasobów jest bardziej efektywne
- Żadna wartość nie jest marnowana
- Możliwość dokonywania transakcji peer-to-peer (p2p) przy jednoczesnym wzmocnieniu pozycji jednostek.
- Redystrybucja aktywów. Promuje dostęp zamiast własności
- Zaufanie jest ważne, szczególnie przy budowaniu reputacji i budowaniu relacji w gospodarce współdzielenia, dlatego obie strony transakcji muszą być godne zaufania
- Udostępnianie informacji w celu umożliwienia użytkownikom dostępu do zasobów.
- Gospodarka współdzielenia jest systemem rynkowym
- Gospodarka współdzielenia jest oparta na tłumie

Zalety gospodarki współdzielenia

- Redukcja kosztów transakcyjnych (w przypadku wyszukiwania...)
- Zwiększenie wielkości rynku i jego efektywności
- Rozwój nowych platform internetowych ułatwiających handel
- Nowe możliwości zatrudnienia
- Oszczędność zasobów
- Wsparcie dla innowacji
- Wzrost zróżnicowania produktów lub usług

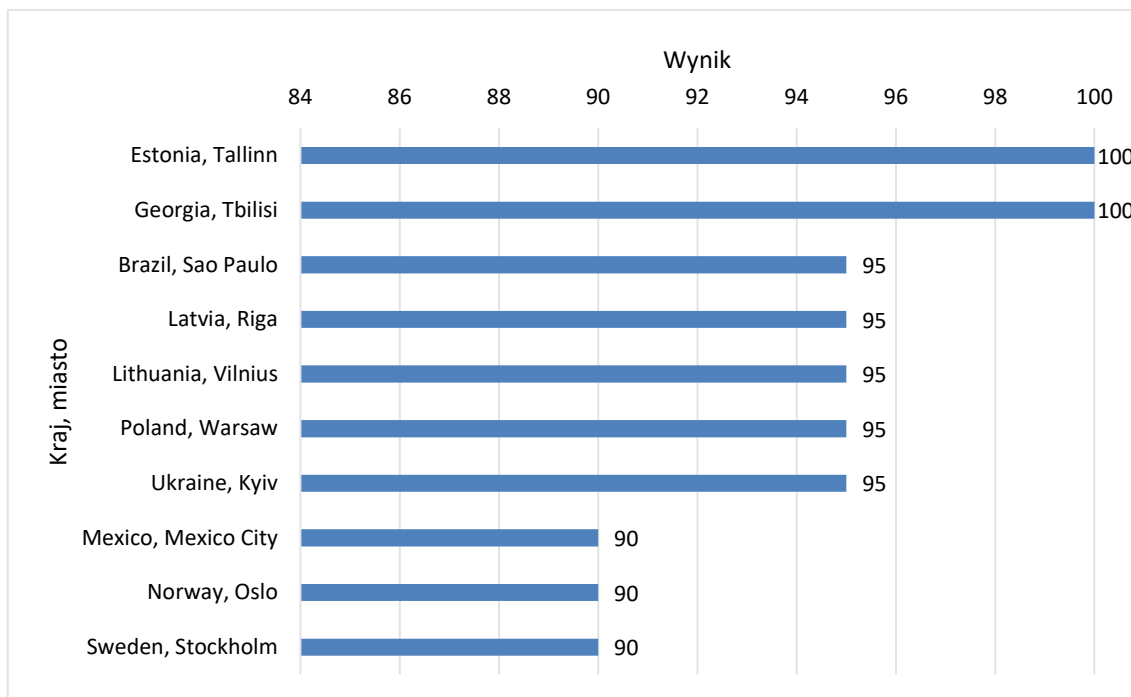
Wady gospodarki współdzielenia

- Szara strefa / nieuczciwa konkurencja
- Asymetria informacji
- Efekty zewnętrzne
- Monopolistyczna siła pośredników
- Kwestie odpowiedzialności

Statystyki

Miasta najbardziej przyjazne gospodarce współdzielenia na świecie w 2021 r. Indeks gospodarki współdzielenia uwzględnia następujące czynniki: usługi ride-hailing (maks. 25 punktów), usługi flatharing (maks. 25 punktów), e-scootery (maks. 15 punktów), aplikacje carsharingowe (maks. 30 punktów), gymsharing (maks. 10 punktów).

Maksymalna wartość, jaką można osiągnąć, to 105, a w badaniu wzięło udział łącznie 50 krajów. W 2021 roku, według Statista, najbardziej przyjaznymi krajami dla sharing economy są Tallin, stolica Estonii, oraz Tbilisi, stolica Gruzji, z wartością indeksu równą 100. Wysoko uplasowały się także stolice państw skandynawskich oraz latynoamerykańskie miasta Sao Paulo i Mexico

Badanie na zlecenie Komisji Europejskiej zostało przeprowadzone przez TNS Political & Social network w 28 państwach członkowskich Unii Europejskiej między 15 a 16 marca 2016 roku. Z około 14 050 respondentami z różnych grup społecznych i demograficznych przeprowadzono wywiady telefoniczne w ich języku ojczystym. Respondenci otrzymali ten opis przed pytaniami: Platforma współpracy to narzędzie internetowe, które umożliwia transakcje między osobami świadczącymi i korzystającymi z usługi. Mogą być wykorzystywane do szerokiego zakresu usług, od wynajmu zakwaterowania i wspólnego użytkowania samochodu po drobne prace domowe.

Na podstawie tej statystyki mężczyźni częściej korzystają z platform współpracy (21% vs. 15%) i rzadziej mówią, że nigdy nie słyszeli o tych platformach (43% vs. 48%). Respondenci w wieku 25-39 lat najczęściej korzystali z tych platform. Respondenci powyżej 55 roku życia mają najmniejszą świadomość tych usług. Samozatrudnieni (26%) i pracownicy (25%) częściej niż pracownicy fizyczni (14%) korzystają z usług platform współpracy. Respondenci, którzy przynajmniej raz oferowali usługi na platformie współpracy, częściej niż ci, którzy tego nie robili, twierdzą, że korzystają z usług tych platform regularnie (35% vs. 20%).

Tabela 1: Która z poniższych kwestii pasuje do Twoich doświadczeń dotyczących tego typu platformy? (% - UE)

	Nigdy nie słyszałeś o tych platformach	Słyszałeś o tych platformach, ale nigdy ich nie odwiedziłeś	Byłeś na jednej lub więcej z tych platform i zapłaciłeś za usługę raz	Korzystasz z usług tych platform sporadycznie (raz na kilka miesięcy)	Korzystasz z usług tych platform regularnie (co najmniej raz na miesiąc)
Średnia dla UE 28	46	35	4	9	4
Seks					
Mężczyzna	43	35	5	11	5
Kobieta	48	36	3	8	4
Wiek					
15 - 24	44	36	6	8	4
25 - 39	38	34	7	15	5
40 - 54	39	38	4	11	7
55 +	55	33	2	6	2
Skala zajętości respondenta					
Samozatrudniony	43	31	6	12	8
Pracownik	34	41	5	14	6
Pracownicy fizyczni	56	30	3	7	4
Nie działa	54	32	3	6	2

Nowe formy modeli biznesowych

- Wynajem mieszkań (Airbnb, CouchSurfing...)
- Środki transportu (Uber, Liftago, Rekola...)
- Finanse (KickStarter, Zonky, GoFundMe a Indiegogo...)
- Technologia (GNU, oprogramowanie otwarty...)
- Pracownicy (TaskRabbit, Freelancer...)
- Szkolenia online (edX, Coursera, Khan Academy...)

- Muzyka i wideo (Spotify, YouTube, Netflix, Google Music, Amazon Prime...)
- Usługi w chmurze (Dysk Google, Dropbox, Microsoft...)

Współdzielenie P2P a współdzielenie B2C

Modele gospodarki współdzielonej można podzielić ze względu na to, przez kogo są świadczone, czyli zależy to od tego, czy są oferowane przez społeczność, czy też są świadczone na zasadach komercyjnych. Modele współdzielenia możemy dalej podzielić na P2P (peer-to-peer), do którego zalicza się np. Uber, Airbnb, Couchsurfing, oraz B2C (business-to-consumer), do którego zalicza się DriveNow.

Sharing economy i aktualne problemy

- Opodatkowanie sharing economy w krajach UE. W Unii Europejskiej nie ma jednolitej procedury. Państwa członkowskie wprowadziły różne zasady opodatkowania sharing economy.
- W związku z tym, że na rynek sharingu nieustannie wchodzi nowe firmy, istnieje szansa, że to właśnie one same mogą stanowić zagrożenie dla branży. Problemy i porażki są zgłaszane częściej niż sukcesy, co powoduje brak zaufania konsumentów.
- W praktyce sukces gospodarki współdzielenia jest zbudowany na danych. Dlatego też istnieją różne poglądy na temat rozwiązań w zakresie prywatności i bezpieczeństwa w odniesieniu do gromadzenia i wykorzystywania danych.

Gospodarka współdzielenia a Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs)

Karoblaine i Pilinkiene (2021) twierdzą w swoich badaniach, że sharing economy zachęca do wzrostu gospodarczego, przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy, przyczynia się do PKB i wpływa na inne kryteria ekonomiczne związane ze zrównoważonym rozwojem, więc sharing economy ma związek z Celami Zrównoważonego Rozwoju (SDGs). Wyniki ich badań wspierają poprzednie badania stwierdzające, że sharing economy jest silniejsza w krajach o wysokim dochodzie i przyczynia się bardziej do ich SDGs oraz że sharing economy jest znacząca w gospodarstwie i cyfrowo rozwiniętych małych krajach, na przykład w Estonii, na Malcie i w Luksemburgu.

Jeśli skupimy się na zasadach gospodarki współdzielonej, to możemy stwierdzić, że są one zgodne z celami SDGs Programu Rozwoju ONZ na najbliższe 15 lat (2015-2030), a mianowicie SDGs 12 (zapewnić zrównoważoną konsumpcję i produkcję) oraz SDGs 17 (ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju i wzmocnić środki jego realizacji).

Cotrim (2020) jako przykłady dobrych praktyk wspierających 12 SDGs podaje np. usługi Ubera mające na celu łagodzenie nadprodukcji samochodów czy platformę Airbnb, która oferuje współdzielenie pokoi i mieszkań i przyczyniła się do racjonalizacji sektora budowy nowych budynków mieszkalnych. Mi i Coffman (2019) również informują o pozytywnym wpływie gospodarki współdzielenia na środowisko poprzez redukcję zanieczyszczeń, emisji i węglowodorów. Jako przykład dobrej praktyki podaje on współdzielenie rowerów, konkretnie w Szanghaju, gdzie emisja dwutlenku węgla została zredukowana o 25 000 ton, a tlenu azotu o 64 tony.

Platformy gospodarki współdzielenia mają również potencjał, aby stworzyć sposób na wdrożenie bardziej zrównoważonych praktyk, a tym samym przyczynić się do odrodzenia prawdziwego globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju (SDG 17). Przykładem dobrej praktyki jest także stworzony przez Nadace Partnerství Podręcznik do opracowania, monitorowania i ewaluacji planu mobilności, który dostarcza inspirujących rozwiązań w zakresie mobilności dla pracowników instytucji publicznych odpowiedzialnych za kwestie mobilności i transportu, ekspertów ds. mobilności, menedżerów, ale także szerokiej publiczności.

Pytania

1. Sharing economy nie wiąże się ...

- A. ludzie sprzedają innym swoje używane rzeczy.
- B. ludzi oferujących swoje usługi innym.
- C. firmy sprzedające swoje towary ludziom.
- D. firmy działające jako pośrednik dla osób, które chcą sprzedać produkt i osób, które chcą go kupić.

2. Ludzie mogą teraz łatwiej sprzedawać rzeczy, ponieważ ...

- A. ludzie w dzisiejszych czasach kupują więcej rzeczy.
- B. przedsiębiorcy chcą kupować rzeczy, których nie używają.
- C. jest teraz więcej straganów na rynku i wyprzedaży bagażników samochodowych.
- D. istnieją obecnie platformy internetowe, gdzie mogą spotkać ludzi, którzy chcą kupić ich towary i usługi

3. Które z poniższych są przykładami sharing economy?

- A. eBay
- B. Uber
- C. Airbnb
- D. Wszystkie powyższe

4. Co oznacza skrót P2P?

- A. Private-to-Public
- B. Person-to-Person
- C. Planet-to-Profit
- D. Peer-to-Peer

5. Aby właściwie zbudować sharing economy, jaki zasób jest potrzebny?

- A. Książka telefoniczna
- B. Internet
- C. Konto na Facebooku
- D. Apple iPhone

6. Która z firm nie jest uważana za "peer-to-peer" w sharing economy

- A. Blablacar
- B. Uber
- C. Biblioteka Publiczna
- D. Airbnb

7. Dlaczego recenzje są tak ważne?

- A. Zastępują obsługę klienta
- B. Aby zbudować zaufanie i jako gwarancja bezpieczeństwa
- C. Nie są one tak ważne, to pytanie to pułapka!
- D. Aby wyrazić opinię na temat usługi, z której właśnie skorzystałeś

8. Jak nazywa się sektor pracy nierejestrowanej?

- A. Zielona gospodarka
- B. Rynek wtórny
- C. Podstawowy rynek pracy
- D. Szara ekonomia

9. Jakie są dwa główne rodzaje modelu sharing economy?

- A. Non-profit
- B. Handlowy
- C. Zarówno A jak i B
- D. Ani A ani B

10. Które z nich jest działaniem w ramach gospodarki współdzielenia?

- A. Kupić używany samochód
- B. Zdeponować oszczędności w banku
- C. Dzielenie biura z innymi
- D. Oglądanie filmów w kinach

11. Gospodarka współdzielenia pomaga

- A. Zwiększenie ilości odpadów środowiskowych
- B. Stworzyć nową markę
- C. Usunięcie odpadów środowiskowych
- D. Zmniejszenie ilości odpadów środowiskowych

12. Która z nich nie jest zaletą gospodarki współdzielonej?

- A. Konsument oszczędza pieniądze
- B. Ograniczenie niepełnego wykorzystania zasobów
- C. Usługi oferowane w gospodarce współdzielonej są lepsze
- D. Dbą o środowisko

13. Która z nich jest wadą gospodarki współdzielonej?

- A. Ludzie nie dbają o rzeczy innych ludzi.
- B. Nikt tak naprawdę nie ufa gospodarce współdzielonej
- C. Brakuje przepisów prawnych
- D. Tańsze artykuły wpływają negatywnie na naszą gospodarkę

14. Wybierz właściwe stwierdzenie:

- A. Zaufanie jest bardzo ważne w gospodarce współdzielonej i firmy bardzo ciężko pracują, aby zdobyć zaufanie konsumentów
- B. Ponieważ ludzie przyzwyczaili się do zakupów online, bardziej ufają stronom internetowym i nie wymagają bezpiecznego sprawdzania płatności itp.
- C. Ludzie są teraz mniej ufni ze względu na profile i recenzje w mediach społecznościowych
- D. Zaufanie nie jest zbyt ważne w gospodarce współdzielonej, nie jest tak naprawdę potrzebne.

15. Które z poniższych są przykładami sharing economy?

- A. Zonky
- B. Dysk Google
- C. Netflix
- D. Wszystkie powyższe

Poprawne odpowiedzi: 1. – C. / 2. – D. / 3. – D. / 4. – D. / 5. – B. / 6. – C. / 7. – B. / 8. – D. / 9. – C. / 10. – C. / 11. – D. / 12. – C. / 13. – C. / 14. – A. / 15. – D.

Žródła

- Andreotti, A., Anselmi, G., Eichhorn, T., Hoffmann, C. P., & Micheli, M. (2017). Participation in the sharing economy. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2961745>
- Belk, R. W., Eckhardt, G. M., & Bardhi, F. (2019). *Handbook of the sharing economy*.
- Cotrim, J. M. O. (2020, September 24). *Sharing Economy: a powerful tool for a new era of sustainability*. *Circular Conversations*. Retrieved October 20, 2022, from <https://www.circularconversations.com/research-series-young-researchers/sharing-economy-a-powerful-tool-for-a-new-era-of-sustainability>
- Davidson, N. M., Finck, M., & Infranca, J. J. (2018). *The Cambridge handbook of the law of the sharing economy*. Cambridge University Press.
- Deloitte. (2017). *Sdílená ekonomika: Bohatství bez vlastnictví*. Deloitte Česká republika. Retrieved October 20, 2022, from <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/deloitte-analytics/Sdilená-ekonomika.pdf>
- Einav, L., Farronato, C., & Levin, J. (2016). Peer-to-peer markets. *Annual Review of Economics*, 8(1), 615-635. <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-080315-015334>
- Frenken, K., & Schor, J. 2017. Putting the Sharing Economy into Perspective. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 23: 3–10. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2017.01.003>
- Görög, Georgina. (2018). The Definitions of Sharing Economy: A Systematic Literature Review. *Management*. 175-189. [10.26493/1854-4231.13.175-189](https://doi.org/10.26493/1854-4231.13.175-189).
- Goudin P., *The Cost of Non-Europe in the Sharing Economy: Economic, Social and Legal Challenges and Opportunities*, European Parliamentary Research Service, 2016
- Heinrichs, H. (2013). Sharing economy: A potential new pathway to sustainability. *GAIA - Ecological Perspectives for Science and Society*, 22(4), 228-231. <https://doi.org/10.14512/gaia.22.4.5>
- Karobliene, V., & Pilinkiene, V. (2021). The sharing economy in the framework of sustainable development goals: Case of European Union countries. *Sustainability*, 13(15), 8312. <https://doi.org/10.3390/su13158312>
- Mi, Z., Coffman, D. The sharing economy promotes sustainable societies. *Nat Commun* 10, 1214 (2019). <https://doi.org/10.1038/s41467-019-09260-4>
- Miguel, C., Martos-Carrión, E., Santa, M. (2022). A Conceptualisation of the Sharing Economy: Towards Theoretical Meaningfulness. In: Česnuitý, V., Klimczuk, A., Miguel, C., Avram, G. (eds) *The Sharing Economy in Europe*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-86897-0_2
- Pawlicz, Adam. (2019). Pros and cons of sharing economy regulation. Implications for sustainable city logistics. *Transportation Research Procedia*. 39. 398-404. [10.1016/j.trpro.2019.06.042](https://doi.org/10.1016/j.trpro.2019.06.042).
- Thierer, A. D., Koopman, C., Hobson, A., & Kuiper, C. (2015). How the internet, the sharing economy, and Reputational feedback mechanisms solve the 'Lemons problem'. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2610255>

Udržitelná doprava pro zaměstnance: Nadace partnerství. (2022). ČR 2030. Retrieved October 20, 2022, from <https://www.cr2030.cz/zavazky/dobrapraxe/udrzitelna-doprava-pro-zamestnance/>

Published by Statista Research Department, & 5, A. (2022, August 5). *Most sharing economy- friendly cities worldwide 2021*. Statista. Retrieved October 20, 2022, from <https://www.statista.com/statistics/1259263/most-sharing-friendly-cities-worldwide/>

Commission, E. (2016, June). *Use of Collaborative Platforms. Eurobarometer*. Retrieved October 20, 2022, from <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2112>

Moduł 11

Zarządzanie zrównoważonym
podejściem (SDG Compass)

Zarządzanie zrównoważonym podejściem (SDG Compass)

Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) ustanawiają globalne cele i ambicje na rok 2030. SDGs są szansą na pokonanie globalnych wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem i skierowanie świata na zrównoważoną ścieżkę. Cele te zostały już uzgodnione przez rządy z całego świata. Jak zintegrować zrównoważony rozwój z działalnością firmy jest szeroko rozpowszechnionym wyzwaniem wśród firm. Kompas SDG wyjaśnia, jak SDGs wpływają na działalność firmy oraz dostarcza narzędzi i wiedzy do włączenia zrównoważonego rozwoju do strategii firmy.

Kompas SDG ma na celu pomóc firmom w dopasowaniu ich planów, jak również monitorowaniu i zarządzaniu ich wkładem w realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju. Jest to praktyczne podejście do zarządzania zrównoważonym podejściem na poziomie firmy. Pierwotnie SDG Compass został opracowany dla większych korporacji, ale może być zaadaptowany również w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz organizacjach sektora publicznego. SDG Compass jest przeznaczony do stosowania na poziomie firmy, ale może być również używany na poziomie produktu, zakładu, oddziału lub regionu, w zależności od potrzeb. Oznacza to, że wszystkie rodzaje organizacji mogą dostosować narzędzie do swojej unikalnej sytuacji.

W zależności od tego, gdzie znajdują się na drodze do zapewnienia, że zrównoważony rozwój jest wynikiem głównej strategii biznesowej, firmy mogą wykorzystać pięć kroków do zdefiniowania lub dostosowania swojej drogi. Te pięć kroków opiera się na uznaniu odpowiedzialności wszystkich firm za przestrzeganie wszystkich stosownych przepisów, przestrzeganie międzynarodowych standardów minimalnych oraz priorytetowe rozwiązywanie wszelkich negatywnych konsekwencji związanych z prawami człowieka.

Kompas SDG rozwija się w pięciu krokach:

1. Zrozumienie SDGs
2. Określanie priorytetów
3. Wyznaczanie celów
4. Włączenie środków rozwoju zrównoważonego
5. Sprawozdawczość i komunikacja

Rysunek 1: Powiązania między poszczególnymi krokami Kompaszu SDG

Źródło: SDGCOMPASS (2022)

Krok 1 - Zrozumienie SDGs

Głównym celem Kroku 1 jest zapoznanie się z SDGs z perspektywy własnej firmy oraz zrozumienie związanych z nimi możliwości i odpowiedzialności dla firmy.

Krok 2 - Określenie priorytetów

Faza ta koncentruje się na określeniu priorytetów firmy. Zdefiniowanie priorytetów jest ważne, ponieważ umożliwia skupienie wysiłków rozwojowych związanych z SDG.

Praktycznym podejściem do określenia priorytetów SDG może być mapowanie łańcucha wartości, co pozwoli na zidentyfikowanie obszarów oddziaływania. Ponadto, możliwości przyczynienia się do realizacji SDGs można znaleźć obserwując łańcuch wartości w górę lub w dół rzeki.

Krok 3 - Ustalenie celów

Zdefiniowanie konkretnych i mierzalnych celów dla zrównoważonego rozwoju. Jest to bezpośrednio oparte na ocenie wpływu i ustalaniu priorytetów, które zostały omówione w Kroku 2. Wyznaczanie celów jest ważne przy dążeniu do osiągnięcia dobrych wyników w odniesieniu do różnych SDGs. Zazwyczaj firmy wybierają cele środowiskowe, ale również wyznaczanie celów związanych ze społecznym wymiarem SDGs może zapewnić możliwość przyczynienia się do

realizacji SDGs. Konkretny zestaw Kluczowych Wskaźników Efektywności (KPI) jest przykładem wyniku wyznaczania celów.

Krok 4 - Włączenie środków rozwoju zrównoważonego

Zarządzanie działaniami rozwojowymi związanymi ze zrównoważonym rozwojem i integrowanie ich z każdym rodzajem znaczącej zmiany organizacyjnej lub transformacji.

W tej fazie ważne jest, aby stworzyć wspólne zrozumienie tego, jak potencjalny postęp w osiaganiu celów związanych ze zrównoważonym rozwojem zwiększa wartość firmy. Jednym z podejść jest zastosowanie w tym celu konkretnych przykładów biznesowych. Dodatkowo, cele związane ze zrównoważonym rozwojem mogą zostać włączone do oceny wyników i systemów wynagrodzeń w całej organizacji.

Krok 5 - Sprawozdawczość i komunikacja

Krok 5 Kompas SDG koncentruje się na raportowaniu i komunikowaniu postępów firmy w stosunku do ustalonych KPI wspierających zmianę i transformację w kierunku SDG. Możliwe jest, że kwestie są raportowane w różny, ale skoordynowany sposób do różnych interesariuszy, tak aby ich potrzeby były zrozumiałe i zaspokojone.

Kompas SDG ma na celu umożliwienie strategicznego wdrożenia Celów Zrównoważonego Rozwoju, jak również wzmocnienie polityki zrównoważonego rozwoju w firmie. Cel narzędzia jest dwojaki: 1) wyjaśnienie, jak SDGs wpływają na działalność biznesową oraz 2) dostarczenie zaleceń dotyczących wdrażania SDGs i zarządzania nimi. Firmy mogą wykorzystać Kompas SDG jako ogólne ramy do definiowania, kierowania, komunikowania i raportowania swoich planów, celów i działań.

Każde narzędzie zarządzania ma swoje własne wyzwania. Kompas SDG zapewnia pomoc w ustalaniu priorytetów i celów, ale nadal po stronie firmy pozostaje odpowiedzialność za wybór rzeczywistych działań mających na celu wspieranie zrównoważonego rozwoju i ich realizację. Tak dobry jak Kompas SDG, wciąż brakuje w nim refleksyjnego i cyklicznego podejścia, które jest zawarte w szeroko stosowanym podejściu PDCA (planuj, rób, sprawdzaj, działaj) do ciągłego doskonalenia. Być może nacisk Kompas SDG na zewnętrzne raportowanie i komunikację odbywa się kosztem wewnętrznego przeglądu i kontynuacji wykonanych działań

Pythania

1. Dla kogo pierwotnie planowany był Kompas SDG?

- A. Małe i średnie przedsiębiorstwa
- B. Duże przedsiębiorstwa
- C. Kraje
- D. Organizacje sektora publicznego

2. Ile stopni ma Kompas SDG?

- A. 6
- B. 5
- C. 8
- D. 3

3. Jaka jest korzyść z zastosowania Kompas SDG?

- A. Pozwala on firmom monitorować zużycie energii
- B. Pozwala to firmom na dostosowanie swoich planów
- C. Pozwala fizycznie przesunąć się we właściwym kierunku
- D. Identyfikuje natychmiastowe możliwości oszczędzania kosztów

4. Jakim podejściem jest Kompas SDG do zarządzania zrównoważonym podejściem w firmie?

- A. Hipotetyczna
- B. Teoretyczna
- C. Praktyczne
- D. Niezrównoważony

5. Na jakim poziomie Kompas SDG nie jest przeznaczony do użytku?

- A. Zespół
- B. Wydział
- C. Regionalny
- D. Produkt

6. Jaki jest cel pierwszego kroku Kompasów SDG?

- A. Czytanie artykułów dotyczących zrównoważonego rozwoju
- B. Poznanie SDG i zrozumienie związanych z nimi możliwości
- C. Ocena możliwości wzrostu
- D. Promowanie gospodarki obiegowej

7. Jaki jest cel drugiego kroku Kompasów SDG?

- A. Wyszczególnienie wszystkich możliwości dalszego doskonalenia
- B. Komunikacja z różnymi interesariuszami
- C. Określanie priorytetów
- D. Promowanie działań związanych ze zrównoważonym rozwojem

8. Jaki jest cel trzeciego kroku Kompasów SDG?

- A. Ocena wyników historycznych
- B. Zwiększenie rentowności
- C. Wyznaczanie konkretnych i mierzalnych celów
- D. Zmniejszenie ilości odpadów

9. Jaki jest cel czwartego kroku Kompasów SDG?

- A. Włączenie środków rozwoju zrównoważonego
- B. Przegląd osiągnięć zawodników
- C. Tworzenie nowych jednostek biznesowych
- D. Rekrutacja nowego personelu

10. Jaki jest cel piątego kroku Kompasów SDG?

- A. Ocena wyników
- B. Dalsze planowanie
- C. Rozwój kultury organizacyjnej w kierunku zrównoważonego rozwoju
- D. Sprawozdawczość i komunikacja

11. Jaki jest horyzont czasowy Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs)?

- A. 2025
- B. 2030
- C. 2040
- D. 2050

12. Co jest szeroko rozpowszechnionym wyzwaniem wśród firm?

- A. Osiągnięcie zysku
- B. Włączenie zrównoważonego rozwoju do działalności firmy
- C. Rekrutacja nowego personelu
- D. Wzrost sprzedaży ich produktów

13. Jak Kompas SDG przyczynia się do realizacji celów firm związanych ze zrównoważonym rozwojem?

- A. Dostarcza odpowiednich narzędzi i wiedzy, aby włączyć zrównoważony rozwój do strategii
- B. Podpowiada, od czego zacząć działania związane ze zrównoważonym rozwojem
- C. Podpowiada, jak współpracować z różnymi interesariuszami
- D. Zapewnia nowe możliwości biznesowe

14. Jak Kompas SDG NOT promuje działania firmy związane z SDG?

- A. Monitoruje wkład firmy w realizację SDGs
- B. Dostosowuje plany firmy do zrównoważonego rozwoju
- C. Zarządzanie wkładem firmy w realizację SDGs
- D. Ograniczenie działań związanych ze zrównoważonym rozwojem

15. Jak uzgodniono SDGs?

- A. Rządy
- B. Firmy
- C. Właściciele firmy
- D. Firma na tle swoich konkurentów

Źródła:

Briones Alonso, E., Van Ongevalle, J., Molenaers, N., & Vandenbroucke, S. (2021). *SDG Compass guide: Practical Frameworks and Tools to Operationalise Agenda 2030*. HIVA-KU Leuven Working Paper.

Compass, S.D.G. (2015). *The guide for business action on the SDGs*. World Business Council for Sustainable Development (WBCSD): Geneva, Switzerland.

Compass, S.D.G. (2017). *The SDG Compass provides guidance for companies on how they can align their strategies as well as measure and manage their contribution to the realization of the SDGs*. Retrieved from SDG compass: <http://sdgcompass.org>.

GRI, UN Global Compact, & WBCSD. (2015). *SDG compass: The guide for business action on the SDGs*. Executive Summary

Verboven, H., & Vanherck, L. (2016). *Sustainability management of SMEs and the UN sustainable development goals*. *uwf Umwelt WirtschaftsForum*, 24(2), 165-178.

Zarządzanie zrównoważonym
rozwojem - etap 1 i 2

Zarządzanie zrównoważonym rozwojem - etap 1 i 2

Zgodnie z podejściem akcjonariuszy, przedsiębiorstwa koncentrują się wyłącznie na jednym interesariuszu: akcjonariuszach. Ten punkt widzenia uzyskał publiczną świadomość, gdy Milton Friedman opublikował w New York Timesie artykuł stwierdzający: "istnieje jedna i tylko jedna społeczna odpowiedzialność biznesu - wykorzystywać swoje zasoby i angażować się w działania mające na celu zwiększenie zysków, tak długo jak pozostaje w ramach reguł gry, (...) angażuje się w otwartą i wolną konkurencję bez oszustw i podstępów. "

Choć pogląd ten był w dużej mierze rozumiany jako legitymizujący orientację na zysk niezależnie od innych interesariuszy, to jednak w kolejnych latach wywołał publiczny dyskurs. Współcześnie teoria interesariuszy zyskała szeroką akceptację. Od momentu rozpoczęcia dyskusji na temat roli interesariuszy, filozofia zarządzania strategicznego zmieniła się z krótkoterminowej rentowności i przestrzegania jedynie reguł gry na podejście bardziej integracyjne, uwzględniające interesariuszy i zajmujące się ich potrzebami.

Przedsiębiorstwo jest systemem społeczno-gospodarczym. W systemie tym spotykają się różne grupy o różnych interesach, a zadaniem kierownictwa jest równoważenie ich interesów.

Każda grupa wnosi do firmy swój specyficzny wkład i w zamian zgłasza roszczenia wobec firmy. Zgodnie z modelem interesariuszy, zadaniem kierownictwa jest połączenie interesów interesariuszy w "negocjacje pokojowe" oraz umożliwienie wszystkim interesariuszom odpowiedniego udziału w działaniach i sukcesach firmy.

Carroll i Näsi (1997) opisują interesariuszy jako "(...) każdą osobę lub grupę, która ma wpływ lub jest pod wpływem organizacji, jej procesów, działań i funkcjonowania". Z kolei Jones (1999) definiuje interesariuszy jako "(g)grupy i osoby mające wpływ na wyniki firmy lub udział w wynikach firmy". Clarkson (cyt. za Friedman & Miles, 2006) dodaje, że interesariusze również "(b)ponoszą jakąś formę ryzyka w wyniku zainwestowania jakiegoś kapitału, ludzkiego lub finansowego, czegoś wartościowego, w firmę (...) (lub) są narażeni na ryzyko w wyniku działań firmy. "

Zgodnie z punktem widzenia Starika (1993), że interesariusze to "każdy naturalnie występujący podmiot, który wpływa na wyniki organizacji lub jest pod wpływem tych wyników", przyroda i środowisko mogą być również postrzegane jako interesariusze przyczyniający się do wyników organizacji i roszcący sobie prawo do udziału.

Koncepcje, takie jak Tripple Bottom Line (Elkington), Sustainable Development, kilka podejść CSR oraz Cele Zrównoważonego Rozwoju, powinny ukierunkować organizacje na odporne i zrównoważone zachowania biznesowe.

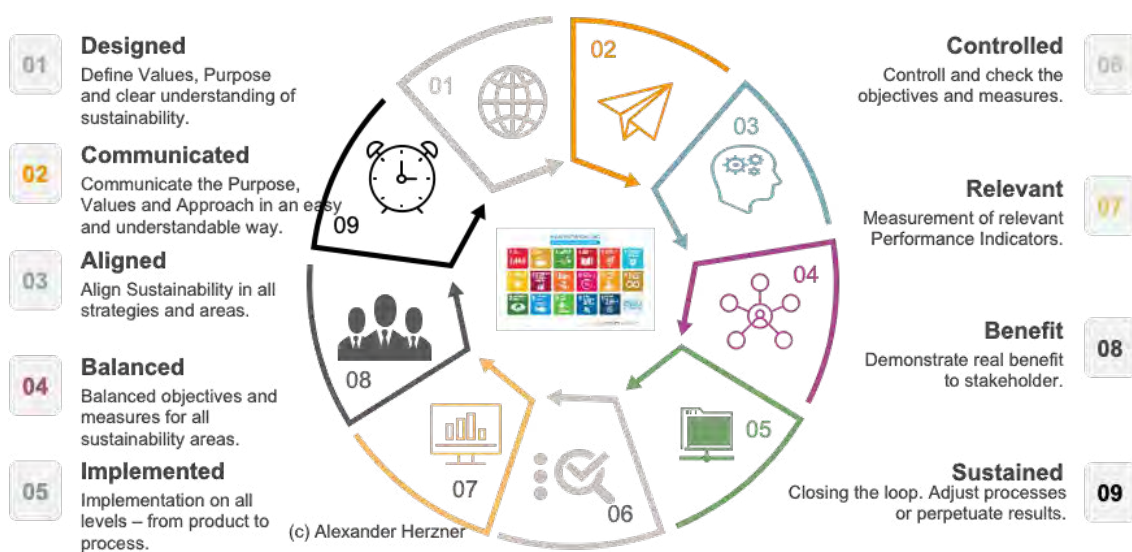
Strategiczne kroki w celu wdrożenia podejścia do zrównoważonego rozwoju

Odkąd Organizacja Narodów Zjednoczonych opublikowała w 2015 roku SDGs, organizacje biznesowe stają przed pytaniem, jak je wdrożyć do działań biznesowych. Większość podejść strategicznych zaczyna się od deklaracji wizji i misji. Jeśli chodzi o zrównoważony rozwój, powinny one również odzwierciedlać istotność SDGs oraz to, czy na niektóre cele ma wpływ działalność organizacji.

Jak zaleca Herzner (2021), organizacja powinna wdrożyć holistyczne podejście do zrównoważonego rozwoju w swojej strategii, działaniach strategicznych i modelach biznesowych. Począwszy od zaprojektowania zrozumienia zrównoważonego rozwoju związanego z wartościami moralnymi, ta wizja i cel powinny być komunikowane w zrozumiały sposób.

Podczas gdy te stwierdzenia normatywne powinny być powiązane z SDGs, kompas SDG jest konkretnym, pięciostopniowym przewodnikiem po tym, jak firmy mogą dopasować SDGs do swojej strategii i normatywnego DNA.

Rysunek 1: Sustainability Assessment model

Źródło: Alexander Herzner, *Sustainability Assessment Model*, (2021)

Krok 1 Zrozumienie SDGs

SDGs są następcą Milenijnych Celów Rozwoju, które zakończyły się w 2015 roku. Podczas gdy MDGs miały silny nacisk na zmniejszenie ubóstwa i poprawę zdrowia w krajach rozwijających się i wschodzących, SDGs rozszerzają wyzwanie zakończenia ubóstwa poprzez poszerzenie zakresu wzajemnie powiązanych tematów. ONZ kieruje te cele do powszechnego zastosowania, podczas gdy rządy mają je przełożyć na krajowe plany działania, polityki i inicjatywy, do których firmy mogą się przyczynić. To, co czyni SDGs skomplikowanymi dla organizacji, to fakt, że

wszystkie 17 celów oferuje konkretne i możliwe do zrealizowania cele cząstkowe i działania (www.sdgcompass.org).

Opracowywanie i dostarczanie rozwiązań przyczyniających się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju tworzy wartość dla firm nie tylko w ich wewnętrznej działalności biznesowej, ale także w relacjach i interakcjach z interesariuszami.

Jeśli chodzi o działalność biznesową, ambicje firm związane z napędzaniem realizacji SDGs mogą wywołać innowacje technologiczne i produktowe mające na celu zapewnienie bardziej skutecznych i wydajnych rozwiązań dla kluczowych wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem, takich jak produkcja energii lub redukcja emisji. Innowacje te umożliwiają następnie firmom otwarcie nowych rynków i segmentów rynku, a tym samym zwiększenie sprzedaży. Z perspektywy wewnętrznej, innowacyjne zrównoważone rozwiązania mogą również przybrać formę technologii pomagających zwiększyć wydajność operacyjną, a tym samym zmniejszyć koszty. Ponadto, wysiłki mające na celu integrację rozważań na temat zrównoważonego rozwoju w całym łańcuchu wartości mogą również wzmocnić markę korporacyjną.

Co więcej, wysiłki firmy na rzecz realizacji zrównoważonego rozwoju okażą się korzystne dla interakcji i relacji z interesariuszami, co z kolei przekłada się na pozytywne efekty dla biznesu. Działania na rzecz SDGs prawdopodobnie wzmocnią licencję firmy na prowadzenie działalności, podtrzymają lub poprawią jej reputację wśród interesariuszy oraz umożliwią firmie lepsze zaangażowanie w relacje z nimi.

Jeśli chodzi o pracowników, dążenie do zrównoważonego rozwoju ma promować morale, zaangażowanie i wydajność pracowników. W ostateczności doprowadzi to do obniżenia wskaźnika rotacji. Ponadto, dobre wyniki w zakresie zrównoważonego rozwoju służą jako przewaga konkurencyjna w tak zwanej "wojnie o talenty", czyli ostrej konkurencji na rynku pracy o pozyskanie wysoko wykwalifikowanych kandydatów.

W dłuższej perspektywie czasowej inwestycje w promocję konkretnych SDGs pomogą firmie zabezpieczyć swoich przyszłych pracowników. Na przykład wzmocnienie edukacji (SDG 4) oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt (SDG 5) w obszarach, w których firma prowadzi działalność, podtrzyma i zwiększy podaż wykwalifikowanych i zaangażowanych potencjalnych pracowników.

Ponadto, wysiłki korporacji na rzecz zrównoważonego rozwoju są również dobrze odbierane przez klientów firmy, ponieważ coraz więcej konsumentów podejmuje decyzje o zakupie na podstawie postrzegania wyników firmy w zakresie zrównoważonego rozwoju. Również w tym przypadku inwestowanie w rozwój konkretnych SDGs przynosi firmie długoterminowe korzyści. Na przykład wsparcie w walce z ubóstwem (SDG 1) ma zwiększyć siłę nabywczą najuboższych i tym samym przygotować przyszłe rynki konsumenckie na całym świecie.

Kiedykolwiek mówi się o zrównoważonym rozwoju, środowisko naturalne jest istotnym interesariuszem.

W kontekście korporacyjnym, promowanie zrównoważonego rozwoju środowiska oznacza przede wszystkim nie zużywanie większej ilości zasobów naturalnych niż zapewniają to możliwości naszej planety. W dłuższej perspektywie okaże się to korzystne dla firmy, ponieważ zabezpiecza dostawy zasobów niezbędnych do produkcji również w odległej przyszłości.

Ostatecznie, rząd jest kluczowym interesariuszem wywierającym znaczny wpływ na wkład firmy w realizację SDGs. Zrównoważony rozwój staje się głównym priorytetem w programach politycznych i podatkowych na poziomie międzynarodowym, krajowym i regionalnym. Władze mogą pobudzić wysiłki firmy na rzecz zrównoważonego rozwoju, wprowadzając podatki lub grzywny, które karają za niezrównoważone zachowania. Te mechanizmy finansowe będą motywować firmę do dążenia do bardziej zrównoważonych rozwiązań lub przejścia na nie.

Krok 2 Określanie priorytetów

W ciągu ostatnich lat pojawiły się różne standardy i inicjatywy wspierające określenie priorytetów zrównoważonego rozwoju w organizacjach. W przypadku firm najczęściej stosowanymi ramami regulacyjnymi są UN Global Compact, wytyczne OECD i Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz norma ISO 26000. Ramy te zawsze obejmują prawa człowieka, warunki pracy, ochronę środowiska i działania antykorupcyjne. Choć wszystkie one koncentrują się na społecznej odpowiedzialności biznesu w ogóle, SDGs nie są w nich poruszane. To samo dotyczy organizacji pozarządowych. W tym przypadku dostępne są normy regulujące określone obszary działania organizacji, ale nie dotyczą one SDGs.

Kompas SDG służy firmom jako przewodnik po tym, jak dostosować działalność biznesową do celów SDG. W ten sposób firmy, które poważnie starają się przyczynić do zrównoważonego rozwoju, mogą wykorzystać wiele możliwości biznesowych, jak opisano powyżej.

Proces dostosowania działań biznesowych do SDGs składa się z trzech etapów:

- Po pierwsze, SDGs muszą zostać zmapowane w stosunku do łańcucha wartości przedsiębiorstwa, aby zidentyfikować obszary oddziaływania.
- Po drugie, należy określić wskaźniki postępu w zakresie zrównoważonego rozwoju i zebrać dane.
- Po trzecie, należy określić priorytety na podstawie poprzedniej oceny.

Mapowanie SDGs na tle łańcucha wartości

Na samym początku tego procesu firma musi przeanalizować swój łańcuch wartości. W tym celu zaleca się rozważenie całego łańcucha wartości, zarówno w górę, jak i w dół rzeki. Następnie należy ocenić poszczególne segmenty łańcucha wartości pod kątem ich wpływu na kwestie zrównoważonego rozwoju reprezentowane przez SDGs. Ocena ta ma wskazać te obszary działalności biznesowej, które mają największy obecny i przyszły wpływ na SDGs, zarówno pozytywny, jak i negatywny.

Taka ocena wpływu jest zazwyczaj dokonywana na poziomie podmiotu, ale w razie potrzeby może być zawężona do poziomu zakładu lub produktu albo poszerzona do poziomu regionalnego. Nadrzędnym celem dostosowania jest zwiększenie pozytywnych wpływów na zrównoważony rozwój i zminimalizowanie negatywnych.

Poniższa ilustracja przedstawia adaptację schematu łańcucha wartości opracowanego przez Portera. W tym uogólnionym łańcuchu wartości segment "zaopatrzenie" można na przykład zmapować do SDG 7 "przystępna cenowo i czysta energia". W tym przykładowym przypadku firma określiłaby jako priorytet zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w miksie energetycznym, który wykorzystuje do prowadzenia swojej działalności.

Źródło: adaptacja własna na podstawie Łańcucha wartości Portera

Ponadto, analizując wpływ łańcucha wartości na SDGs, należy wziąć pod uwagę również kontekst otaczający firmę. Jeśli działalność firmy lub inne segmenty jej łańcucha wartości są zlokalizowane w pobliżu obszarów, które pozostają w tyle pod względem zrównoważonego rozwoju, firma może mieć tam duży wpływ. Jeśli firma zatrudnia na przykład dużą część swojej siły roboczej w regionach o niskich płacach i słabym egzekwowaniu praw pracowniczych, może mieć znaczący wpływ na SDG 8 "godna praca i wzrost gospodarczy".

Ocena wpływu nie powinna być analizą wewnętrzną przedsiębiorstwa, ale powinna angażować także zewnętrznych interesariuszy, aby poznać ich opinie na temat obecnego lub potencjalnego wpływu przedsiębiorstwa na zrównoważony rozwój. Wybierając interesariuszy, z którymi należy nawiązać współpracę, firma powinna skupić się na tych, na których wpływ ma jej działalność biznesowa. Pozostałym można nadać priorytety w oparciu o wpływ, jaki wywierają na firmę i odwrotnie. Nie wolno również pomijać grup marginalizowanych i wrażliwych, takich jak kobiety, dzieci i pracownicy migrujący, oraz interesariuszy niezdolnych do wyrażenia swojego stanowiska, np. przyszłych pokoleń lub środowiska naturalnego.

W praktyce mapowanie SDGs w odniesieniu do łańcucha wartości w celu zidentyfikowania obszarów oddziaływania można przeprowadzić za pomocą kilku narzędzi i metodologii. Metodologie oceny cyklu życia (LCA) oraz rozszerzone środowiskowo modele input-output (EEIO) to jedne z najczęściej stosowanych narzędzi.

Wybór wskaźników efektywności i gromadzenie danych

Po zidentyfikowaniu obszarów o dużym wpływie na SDGs, kolejnym krokiem jest określenie wskaźników, które kwantyfikują wpływ działalności biznesowej firmy na SDGs. W ten sposób można zmierzyć wyniki firmy w zakresie wspierania zrównoważonego rozwoju i śledzić postępy w czasie. Takimi wskaźnikami mogą być te dobrze ugruntowane, zdefiniowane już przez Global Reporting Initiative (GRI) lub Carbon Disclosure Project (CDP). Poza tym, firma może również zdecydować się na własne wskaźniki.

Przy opracowywaniu wskaźników mających na celu śledzenie postępów przedsiębiorstwa w zakresie zrównoważonego rozwoju należy wziąć pod uwagę wskaźniki odnoszące się do wkładów, działań, produktów, wyników i oddziaływań przedsiębiorstwa. Ponadto należy znaleźć równowagę pomiędzy wskaźnikami przewidującymi wyniki i wpływy firmy a wskaźnikami mierzącymi jej wyniki i wpływy.

Po zdefiniowaniu wskaźników efektywności można zebrać dane dla każdego ze wskaźników. Często stosowane metody gromadzenia i agregacji danych obejmują na przykład systemy raportowania, wizyty terenowe, kwestionariusze, grupy fokusowe i wywiady. Gdy zbieranie danych okazuje się skomplikowane, należy rozważyć stosunek kosztów do korzyści. Wykorzystanie istniejących systemów biznesowych, jak na przykład stosowanych w sprzedaży lub zakupach, zapewnia skuteczny sposób gromadzenia danych.

Wreszcie, firma powinna zagwarantować jakość i integralność danych poprzez wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli.

Określanie priorytetów w ramach SDG

Na podstawie zidentyfikowanych i skwantyfikowanych obecnych i potencjalnych, pozytywnych i negatywnych wpływów łańcucha wartości przedsiębiorstwa na zrównoważony rozwój, kolejnym krokiem jest określenie priorytetów działań. Priorytety te mają pomóc firmie w stopniowym dostosowaniu jej działań biznesowych do SDGs.

Z jednej strony to zadanie priorytetyzacji powinno uwzględniać szanse wynikające z obecnego lub potencjalnego pozytywnego wpływu firmy na SDGs. Taką szansą może być możliwość wprowadzenia innowacji lub otwarcia nowych rynków i tym samym wzrostu.

Z drugiej strony, zdefiniowane priorytety powinny również uwzględniać wielkość, dotkliwość i prawdopodobieństwo obecnych i potencjalnych negatywnych wpływów działalności biznesowej firmy na SDGs oraz sposób, w jaki te negatywne wpływy można złagodzić. Z czasem wyzwania,

jakie praktyki biznesowe stanowią dla zrównoważonego rozwoju, mogą zmaterializować się w postaci kosztów lub ryzyka dla firmy.

Wreszcie, wszystkie trzy etapy procesu dostosowania działań biznesowych do SDGs wiążą się z subiektywnymi ocenami. Dlatego zaleca się udokumentowanie tego procesu w przejrzysty sposób i okresowe powtarzanie go w celu śledzenia ewolucji wpływów i priorytetów.

Pytania

1. W którym segmencie łańcucha wartości emisja CO₂ odgrywa znaczącą rolę?

- A. Zasoby ludzkie
- B. Sprzedaż
- C. Łańcuch dostaw
- D. Badania i rozwój

2. Zgodnie ze słynnym cytatem Milтона Friedmana, społeczna odpowiedzialność biznesu to...

- A. promowanie bogactwa
- B. aby zwiększyć swoje zyski
- C. wzmocnić swoją reputację społeczną
- D. zapewnienie pracownikom korzyści korporacyjnych

3. Zgodnie z kompleksową definicją, interesariusze to...

- A. każdy naturalnie występujący podmiot, który wpływa lub jest pod wpływem działania organizacji
- B. grupy i osoby, które mają udział w wynikach organizacji
- C. narażone na ryzyko w wyniku działalności przedsiębiorstwa
- D. grupy, które wysuwają roszczenia wobec organizacji

4. Oceniając swój obecny i potencjalny wpływ na SDGs, firma powinna zaangażować się w działania z zewnętrznymi interesariuszami. Którzy interesariusze są tu szczególnie istotni?

- A. Te, które zapewniają obiektywną perspektywę
- B. Ci, którzy czerpią korzyści z działalności gospodarczej spółki
- C. Te, które bezpośrednio przyczyniają się do działalności gospodarczej firmy
- D. Te, których utrata wartości wynika z działalności gospodarczej spółki

5. Wybierając wskaźniki wpływu firmy na SDGs,...

- A. w celu zapewnienia porównywalności należy brać pod uwagę jedynie dobrze ustalone wskaźniki.
- B. własne wskaźniki mogą być łączone z dobrze ugruntowanymi.
- C. należy rozważyć jedynie własne wskaźniki, aby zapewnić ich adekwatność.
- D. Preferowane powinny być wskaźniki opracowane przez źródła zewnętrzne.

6. Ile kroków zapewnia kompas SDG, aby firmy mogły dostosować swoje działania biznesowe do SDG?

- A. trzy
- B. cztery
- C. pięć
- D. sześć

7. Dlaczego organizacja powinna nadać priorytety swoim zidentyfikowanym wpływom na SDGs?

- A. odróżnienie wpływów pozytywnych od negatywnych
- B. opracowanie wskaźników
- C. stopniowe dostosowywanie swojej działalności gospodarczej
- D. w celu zmierzenia wyników możliwości biznesowych

8. Który SDG jest ewentualnie istotny pod koniec życia produktu?

- A. SDG 3: "Dobre zdrowie i dobrobyt"
- B. SDG 11: "Zrównoważone miasta i społeczności"
- C. SDG 12: "Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja"
- D. SDG 15: "Życie na lądzie"

9. Który SDG prawdopodobnie nie jest istotny dla firmy jako pracodawcy?

- A. SDG 4: "Jakość edukacji"
- B. SDG 5: "Równość płci"
- C. SDG 10: "Zmniejszone nierówności"
- D. SDG 14: "Życie pod wodą"

10. Mapując SDGs na tle swojego łańcucha wartości, firma powinna rozważyć...

- A. tylko te segmenty, nad którymi ma pełną kontrolę
- B. wszystkie działania dostawców na wyższym szczeblu, jak również
- C. wszystkie działania na wyższym i niższym szczeblu obrotu, jak również
- D. wszystkie działania na wcześniejszym i późniejszym etapie łańcucha dostaw, jak również kontekst jego działalności

11. Prawda czy fałsz: Działania firmy na rzecz zrównoważonego rozwoju okazują się korzystne tylko dla jej interesariuszy, ale nie dla samej firmy.

- A. Fałsz, ponieważ bardziej zrównoważone rozwiązania mogą przynieść nowe możliwości biznesowe.
- B. To prawda, ponieważ firma musi ponieść wyższe koszty przejścia na bardziej zrównoważone rozwiązania.
- C. Fałsz, ponieważ bardziej zrównoważone rozwiązania zawsze skutkują zwiększeniem wydajności.
- D. To prawda, ponieważ popyt na bardziej zrównoważone rozwiązania osłabia siłę przetargową firmy wobec jej interesariuszy.

12. Prawda czy Fałsz: Rząd może odgrywać dużą rolę w kierowaniu działaniach firm w kierunku zrównoważonego rozwoju.

- A. Fałsz, ponieważ w gospodarce wolnorynkowej rola rządu jest ograniczona do minimum.
- B. To prawda, ponieważ rząd może wdrożyć mechanizmy finansowe, aby zachęcić firmy do działania na rzecz zrównoważonego rozwoju.
- C. Prawda, bo rząd i tak bacznie obserwuje wszystkie działania biznesowe.
- D. Fałszywe, gdyż ingerowałoby to w swobodę decyzyjną firm.

13. Z perspektywy HR, której z tych czterech opcji firma nie uważa za pożądany wynik swoich ambicji w zakresie zrównoważonego rozwoju?

- A. Wydajność pracowników
- B. Atrakcyjność pracodawców
- C. Niższe wskaźniki rotacji
- D. Niedobór talentów

14. Z perspektywy sprzedaży i marketingu, której z tych czterech opcji firma nie uważa za pożądany wynik swoich ambicji w zakresie zrównoważonego rozwoju?

- A. Zwiększona konkurencja
- B. Silna marka korporacyjna
- C. Korzystne postrzeganie przez klientów
- D. Otwarcie nowych rynków

15. Jak można najlepiej opisać związek pomiędzy SDGs a innowacyjnością przedsiębiorstw?

- A. SDGs mogą hamować innowacyjność przedsiębiorstw, ponieważ regulacje dotyczące zrównoważonego rozwoju ograniczają zakres działania firmy.
- B. SDGs mogą stymulować innowacje korporacyjne mające na celu zapewnienie bardziej zrównoważonych rozwiązań.
- C. Na innowacje korporacyjne SDGs nie ma w ogóle wpływu.
- D. Innowacje korporacyjne powinny być procesem od podstaw, na który nie mają wpływu ani SDGs, ani żadne inne czynniki.

Poprawne odpowiedzi: 1. – C. / 2. – B. / 3. – A. / 4. – D. / 5. – B. / 6. – C. / 7. – C. / 8. – C. / 9. – D. / 10. – D. / 11. – A. / 12. – B. / 13. – D. / 14. – A. / 15. – B.

Źródła

GRI, U. N. G. C., WBCSD. (2015). *SDG Compass. The Guide for Business Action on the SDGs*. SDG Compass.

Friedman, M. (1970). The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits – *The New York Times*. Retrieved 2015-03-03.

Friedman, A. L., & Miles, S. (2006). *Stakeholders: Theory and Practice*. Oxford University Press.

Carroll, A. B., & Näsi, J. (1997). Understanding stakeholder thinking: Themes from a Finnish conference. *Business Ethics: A European Review*, 6(1), 46-51.

Zarządzanie zrównoważonym
rozwojem w szczegółach - krok 3 i 4:
Ustalanie celów i integracja

Zarządzanie zrównoważonym rozwojem w szczegółach - krok 3 i 4: Ustalanie celów i integracja

Moduł ten przygląda się bliżej etapom 3 i 4 zarządzania zrównoważonym rozwojem: Wyznaczanie celów i Integracja. Krok 3 odnosi się do wyznaczania celów i jest bezpośrednio powiązany z wynikami oceny wpływu i ustalania priorytetów w ramach kroku 02. Jest to kluczowy czynnik w osiągnięciu dobrych wyników, ponieważ wyznaczenie konkretnych, mierzalnych i określonych w czasie celów w zakresie zrównoważonego rozwoju pomaga w promowaniu skomunikowanych preferencji i rutynowego postępowania w całej organizacji. SDGs umożliwiają firmom ustalenie jasnych celów i skuteczne dzielenie się zaangażowaniem w zrównoważony rozwój (Izzo, Granà, Izzo & Busco, 2020). Krok 03 można podzielić na:

- określić zakres celów i KPI,
- określić rodzaj celu bazowego i wyboru,
- określić poziom ambicji,
- zadeklarować zaangażowanie w realizację SDGs.

Strategia organizacji określa sposób planowania, nadzorowania ryzyka i maksymalizacji możliwości; dlatego firmy powinny opracować swoje cele strategiczne, aby wspierać odpowiednie i skuteczne SDGs poprzez swój model biznesowy. Oznacza to uwzględnienie planów dystrybucji zasobów oraz jasnych, skwantyfikowanych celów krótko-, średnio- i długoterminowych (UN Global Compact, 2015).

Po ustaleniu celów, konkretne KPI są rozpoznawane wraz z indywidualnymi celami odpowiednimi dla priorytetów strategicznych każdej organizacji. W tym momencie następuje krok 04; włączenie zrównoważonego rozwoju do biznesu i osadzenie celów we wszystkich procesach i operacjach odgrywa zasadniczą rolę w zarządzaniu tymi celami (SDG Compass, 2015a). Zintegrowanie zrównoważonego rozwoju pomaga przekształcić wszystkie aspekty podstawowej działalności organizacji (produkt i usługa, segmenty klientów, zarządzanie łańcuchem dostaw, zarządzanie surowcami, transportem i sieciami dystrybucji oraz końcem życia produktu) (Verboven & Vanherck, 2016). Firmy coraz częściej współpracują z partnerami w celu zwiększenia swojego wpływu i zasięgu, aby realizować wspólne cele lub zająć się zmianami systemowymi. Na ten krok składają się działania (SDG Compass, 2021):

- zakotwiczenie celów zrównoważonego rozwoju w przedsiębiorstwie,
- zakorzenie zrównoważony rozwój we wszystkich działaniach i procesach,
- spotkanie w partnerstwie.

KROK 3 - Ustalenie celów

Zakres celów zrównoważonego rozwoju firmy powinien być sterowany przez priorytety strategiczne określone w kroku 02, aby uwzględnić możliwości pozytywnego przyczynienia się do realizacji SDGs oraz zmniejszenia obecnych i możliwych negatywnych skutków (Business&Sustainable Development Commission, 2017). Taka procedura gwarantuje, że cele otulają procesy firmy i tworzą możliwości postępu w całym łańcuchu wartości. Przez lata wiele firm w tej dziedzinie koncentrowało się na takich kwestiach jak emisja dwutlenku węgla, wykorzystanie wody i innych zasobów naturalnych. Jednak wyznaczanie celów związanych ze społecznymi wymiarami zrównoważonego rozwoju (likwidacja deprawacji i przeciwdziałanie korupcji) jest mniej standardowe; takie kwestie mogą oznaczać wyzwania w zakresie monitorowania i szacowania sukcesu (PricewaterhouseCoopers, 2015b). Niezależnie od tych wyzwań metodologicznych, firmy powinny wyznaczać cele, które otaczają wszystkie opisane przez nie priorytety w ramach aspektów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych zrównoważonego rozwoju (PricewaterhouseCoopers, 2015a).

Ustalenie kluczowych wskaźników efektywności (KPI) jest podstawą do kierowania, monitorowania i komunikowania postępów. Jeśli organizacja koncentruje się na szerokich i ambitnych celach (co stanowi wyzwanie dla pomiaru postępów), rozwiązaniem jest wybranie kilku KPI, z których każdy stanowi podstawę dla konkretnego, wymiernego i określonego w czasie celu, ze spektrum wskaźników używanych do oceny wpływu. Dla każdego priorytetu firma może ograniczyć wybór do kilku kluczowych wskaźników, które najlepiej wyrażają jej wpływ na temat zrównoważonego rozwoju (SDG Compass, 2015b).

- cele bezwzględne, które uwzględniają wyłącznie KPI,
- cele względne (zwane też intensywnością), które porównują KPI do jednostki produkcji.

Pierwsza grupa najodpowiedniej wyraża przewidywany wpływ na społeczeństwo, ale nie uwzględnia wzrostu firmy. Druga dokładniej mierzy wyniki firmy, ale wpływ celu jest niepewny. Uczynienie horyzontu czasowego wystarczająco długim, aby wyznaczyć cele reprezentujące istotny moment zwrotny dla branży, pozwoli na lepszą transmisję (United Nations Statistics Division, 2021). Upublicznienie wszystkich lub niektórych celów firmy może być skutecznym narzędziem komunikacyjnym do wyrażenia aspiracji firmy w zakresie zrównoważonego rozwoju w prosty i praktyczny sposób. Inspirowanie i angażowanie pracowników lub partnerów biznesowych pomaga dostarczyć rozsądną podstawę do konstruktywnego dialogu z zewnętrznymi interesariuszami. Korzyści z publicznego ogłaszania celów należy porównać z potencjalnym ryzykiem krytyki, jeśli firma nie zrealizuje swoich celów na czas.

Narzędzia i wskaźniki biznesowe

Przegląd mapujący istniejące instrumenty biznesowe dotyczące umożliwia poznanie powszechnie stosowanych narzędzi biznesowych, które mogą być przydatne w ocenie wpływu organizacji (SDG Compass, 2015c). To internetowe narzędzie daje możliwość filtrowania według istotnych kryteriów, takich jak same SDGs oraz twórca narzędzia. Ranking odbywa się według 17 podstawowych celów: Zero ubóstwa, Zero głodu, Dobre zdrowie, Edukacja wysokiej jakości, Równość płci, Czysta woda i warunki sanitarne, Przystępna i czysta energia, Godna praca i wzrost gospodarczy, Przemysł, innowacje i infrastruktura, Zmniejszone nierówności, Zrównoważone miasta i społeczności, Odpowiedzialna konsumpcja, Działania na rzecz klimatu, Życie pod wodą, Życie na lądzie, Pokój i sprawiedliwość, Partnerstwo na rzecz Celów. Niektóre narzędzia mogą być wykorzystywane do wielu celów (SDG Compass, 2015d):

- *Wzorzec korporacyjnych praw człowieka (CHRB)*

Corporate Human Rights Benchmark (CHRB) to pierwszy otwarty i publiczny benchmark Komisji Praw Człowieka. Oparta na międzynarodowych i branżowych standardach dotyczących praw człowieka i rzetelnych zachowań biznesowych, metodologia CHRB koncentruje się na polityce, procesach i praktykach firm oraz na tym, jak odpowiadają one na poważne zarzuty. Ocena CHRB opiera się na publicznie dostępnych informacjach (wykorzystywanych do celów: Zero ubóstwa, Dobre zdrowie, Edukacja wysokiej jakości, Równość płci, Godna praca i wzrost gospodarczy, Zmniejszone nierówności, Zrównoważone miasta i społeczności).

- *Impact Reporting & Investment Standards (IRIS)*

IRIS to katalog ogólnie przyjętych mierników realizacji, które inwestorzy wpływu wykorzystują do mierzenia sukcesu społecznego, środowiskowego i finansowego, oceny transakcji i zwiększania wiarygodności branży impact investing.

- *Seria ISO 14000*

Grupa norm ISO 14000 dostarcza praktycznych narzędzi dla firm i organizacji, które chcą zarządzać swoją odpowiedzialnością za środowisko.

- *Baza danych/portal Social Hotspots (SHDB)*

Projekt SHDB przedstawia internetową bazę danych, która umożliwia użytkownikom przeglądanie danych dotyczących ryzyk społecznych według sektorów, krajów, tematów ryzyka, z uwzględnieniem 227 krajów i 57 sektorów gospodarczych. Dane te dokładnie zarządzają kwestiami społecznymi dotyczącymi praw człowieka, warunków pracy, wpływu na społeczność oraz kwestii związanych z zarządzaniem poprzez zestaw prawie 150 wskaźników ryzyka zgrupowanych w 22 tematach.

- *UN Global Compact - Oxfam Poverty Footprint*

Narzędzie do oceny oparte na partnerstwie pomaga firmom i partnerom ze społeczeństwa obywatelskiego zrozumieć wpływ ubóstwa na łańcuch wartości firmy, pomaga firmom tworzyć

strategie biznesowe pro-poor oraz promuje większą przejrzystość firmy i znaczące zaangażowanie interesariuszy.

KROK 4 - Integracja

Aby włączyć SDGs do biznesu, liderzy muszą znajdować się na szczycie; ponadto coraz częściej uznaje się kluczową rolę rad nadzorczych we włączaniu zrównoważonego rozwoju do strategii długoterminowej (Bexell & Jönsson, 2021). Na przykład, rady nadzorcze mogą odgrywać kluczową rolę poprzez włączenie Celów Zrównoważonego Rozwoju do kryteriów rekrutacji i wynagradzania kadry kierowniczej. Kluczowe są dwie zasady:

- wypracowanie wspólnego zrozumienia, w jaki sposób należy czynić postępy we wdrażaniu SDGs, aby tworzyć wartość dla społeczeństwa, poprzez jasne komunikowanie uzasadnienia biznesowego oraz tego, jak mogą one uzupełniać postępy w realizacji innych celów biznesowych;
- włączenie SDGs do systemów oceny wyników i nagradzania organizacji, z dodatkowymi zachętami odzwierciedlającymi rolę funkcji lub osoby w osiągnięciu odpowiednich celów (Hub, 2018).

Aby mieć wpływ, cele zrównoważonego rozwoju powinny stanowić integralną część kompleksowego zestawu celów finansowych, strategicznych i operacyjnych firmy, wraz z celami w takich obszarach jak sprzedaż i wydajność (Fabrizio, et. al, 2015).

Chociaż wyspecjalizowane zespoły i specjaliści ds. zrównoważonego rozwoju mogą odgrywać zasadniczą rolę w osiągnięciu celów firmy w zakresie zrównoważonego rozwoju, kluczem do włączenia zrównoważonego rozwoju do strategii, kultury i działań firmy jest wspieranie i uwzględnianie funkcji korporacyjnych, takich jak badania i rozwój, rozwój biznesu, zarządzanie dostawami, operacje i zasoby ludzkie. Istnieje wiele różnych podejść do promowania zmian organizacyjnych i wspierania integracji biznesowej, od podnoszenia świadomości i szkoleń po wykorzystanie wiedzy i inspiracji, które można uzyskać dzięki relacjom z zewnętrznymi ekspertami i interesariuszami. Aby wspierać rozwój i wdrażanie strategii firmy w kontekście zrównoważonego rozwoju, wiele firm powołało interdyscyplinarne rady, zarządy lub grupy robocze ds. zrównoważonego rozwoju. W niektórych przypadkach struktury zarządzania mogą obejmować również komitet ds. zrównoważonego rozwoju na poziomie zarządu, co pozwala na poświęcenie czasu na strategiczne dyskusje dotyczące priorytetów zrównoważonego rozwoju, co może być szczególnie cenne na wczesnych etapach integracji biznesu (Avieco, 2021).

Skuteczne rozwiązywanie problemów związanych ze zrównoważonym rozwojem nie może odbywać się w odosobnieniu. Istnieją co najmniej trzy rodzaje partnerstw, które należy zbadać: partnerstwa w łańcuchu wartości, w których firmy w łańcuchu wartości łączą uzupełniające się umiejętności, technologie i zasoby, aby wprowadzić na rynek nowe rozwiązania;

inicjatywy sektorowe, które łączą kilku liderów przemysłu w celu podniesienia standardów i praktyk w całym sektorze i pokonania wspólnych wyzwań; partnerstwa wielostronne, w których rządy, sektor prywatny i organizacje społeczeństwa obywatelskiego łączą siły, aby rozwiązać złożone problemy. Budowanie skutecznych partnerstw na rzecz zrównoważonego rozwoju wymaga wysokiego stopnia zaangażowania zainteresowanych stron. Partnerzy powinni dążyć do wyznaczenia wspólnych celów, wykorzystania swoich podstawowych kompetencji, odpolitycznienia projektów, stworzenia jasnych struktur zarządzania, ustanowienia jednolitych ram monitorowania, skupienia się na skutkach, przewidywania przyszłych potrzeb w zakresie zasobów oraz budowania procesu zarządzania wiedzą (Bexell & Jönsson, 2021).

Kluczowy wskaźnik efektywności

Ustalając konkretne KPI, organizacje mogą opierać się na pewnych wskazówkach. Globalne ramy wskaźników zostały opracowane w oparciu o dostępność istniejących danych na poziomie globalnym i krajowym, jakość danych oraz ich znaczenie dla konkretnych celów, co zostało przeprowadzone w celu skategoryzowania 231 wskaźników na trzy poziomy, jak opisano w raporcie IAEG-SDGs dla Komisji Statystycznej. Klasyfikacja wielu poziomów wskaźników zmienia się wraz z rozwojem metodologii i wzrostem dostępności danych. W związku z tym grupy IAEG-SDG w miarę potrzeb dokonują przeglądu klasyfikacji poziomów podczas dwumiesięcznych spotkań internetowych i osobistych (I i IV kwartał każdego roku). Poszczególne poziomy przedstawiają się następująco (Biznes dla 2030, 2020):

Poziom dokładności 1: Wskaźnik jest prosty pod względem koncepcyjnym, ma ustaloną międzynarodową metodologię i dostępne standardy oraz regularnie dostarcza danych dla co najmniej 50% krajów i populacji w każdym regionie, w którym wskaźnik jest istotny.

Poziom 2: Wskaźnik jest jasny pod względem koncepcyjnym, posiada uzgodnioną na poziomie międzynarodowym metodologię, a standardy są znane, ale kraje nie produkują danych regularnie.

Poziom 3: Nie ma jeszcze uzgodnionej na poziomie międzynarodowym metodologii lub standardów dla wskaźnika, ale metodologia/standardy są (lub będą) opracowywane lub testowane.

Wszystkie wskaźniki są równie istotne. W przypadku wskaźników warstwy I i II, dostępność danych na poziomie krajowym może niekoniecznie zgadzać się z kategorią globalną, a kraje mogą stworzyć własną klasyfikację do wdrożenia (Learn2improve, 2020). Możliwe jest śledzenie poszczególnych wskaźników, ponownie posortowanych według 17 celów podstawowych SDGs. Jednocześnie każdy wskaźnik zawiera następujące sekcje: Nazwa wskaźnika, Cel i zadanie, Definicja i uzasadnienie, Źródła danych i metoda zbierania, Metoda obliczania i inne względy metodologiczne, Dezagregacja danych, Referencje, Międzynarodowa organizacja (organizacje) zajmująca się globalnym monitoringiem

SDG Industry Matrix jako przykłady specyficzne dla danej branży

Matryca Branżowa SDG ma na celu zachęcenie i poinformowanie sektora prywatnego, aby robił więcej na rzecz zrównoważonego i integracyjnego dobrobytu. Ponieważ możliwości różnią się w zależności od sektora, matryca dostarcza pomysłów, praktycznych przykładów i przedstawia możliwości, jakich mogą oczekiwać firmy w zakresie tworzenia wartości dla akcjonariuszy i społeczeństwa (ze względu na odpowiedni sektor).

Macierz sektorowa SDG została opracowana i prowadzona wspólnie przez United Nations Global Compact i KPMG International (UN Global Compact, 2015), poprzez przekształcenie zainteresowania napędzanego przez SDG w strategiczne działania sektorowe, które zyskują skalę i wpływ. Może się to odbywać poprzez stymulowanie nowych innowacyjnych podejść, zachęcanie firm do powielania udanych działań na nowych rynkach, zachęcanie do nowej współpracy oraz zwiększanie udziału w istniejącej współpracy. Dzięki wspólnej wartości (połączenie potencjału rynkowego, potrzeb społecznych i działań politycznych w celu stworzenia bardziej zrównoważonej i sprzyjającej włączeniu społecznemu ścieżki wzrostu gospodarczego, dobrobytu i dobrostanu) sektor prywatny może zidentyfikować możliwości rozwiązania problemów społecznych i środowiskowych. Matryca Branżowa SDG opiera się na przekonaniu, że wszystkie firmy muszą przestrzegać wszystkich stosownych przepisów, utrzymywać uznane na arenie międzynarodowej minimalne standardy i szanować uniwersalne prawa człowieka, niezależnie od ich wielkości, sektora czy zasięgu geograficznego. Strona internetowa ONZ Global Compact zawiera krytyczne narzędzia i zasoby, które mogą pomóc firmom w wypełnianiu ich minimalnych zobowiązań oraz ukierunkować je na promowanie działań wykraczających poza te minimalne zobowiązania w celu osiągnięcia celów społecznych i środowiskowych.

Sześć matryc branżowych dostarcza praktycznych przykładów i pomysłów na działania dla każdego z Celów Zrównoważonego Rozwoju. Profilują one możliwości, jakich oczekują firmy, aby stworzyć wartość dla udziałowców i społeczeństwa. Branże są następujące: Usługi finansowe, Żywność, napoje i dobra konsumpcyjne, Opieka zdrowotna i nauki o życiu, Produkcja przemysłowa, Transport, Energia, zasoby naturalne i chemia.

Pytania

1. Które czynności nie należą do kroku 3:

- A. określić zakres celów i KPI,
- B. określić rodzaj celu bazowego i wyboru,
- C. określić poziom ambicji,
- D. spotkanie w partnerstwie.

2. Które czynności nie należą do kroku 4:

- A. zakotwiczenie celów zrównoważonego rozwoju w przedsiębiorstwie,
- B. zakorzenie zrównoważony rozwój we wszystkich działaniach i procesach,
- C. redukcja odpadów środowiskowych
- D. spotkanie w partnerstwie

3. Z jakich kategorii firma może wybierać przy wyznaczaniu celów:

- A. cele absolutne
- B. cele powiązane
- C. cele względne
- D. ambitne cele

4. Ranking sieciowy istniejących instrumentów biznesowych SDG odbywa się według:

- A. 13 podstawowe cele
- B. 17 podstawowe cele
- C. 19 podstawowe cele
- D. 21 podstawowych celów

5. Dokończ zdanie "Upublicznianie wszystkich lub niektórych celów firmy może":

- A. być skutecznym narzędziem komunikacji wyrażającym w prosty i praktyczny sposób aspiracje firmy w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- B. stanowić zagrożenie dla firmy w zakresie ujawniania strategii.
- C. pomóc przedsiębiorstwu w zdefiniowaniu bardziej precyzyjnej strategii.
- D. pomóc w tworzeniu nowych partnerstw.

6. Corporate Human Rights Benchmark to:

- A. koncentruje się na kwestiach prawnych w społeczeństwie.
- B. koncentruje się na polityce, procesach i praktykach firm oraz ich reakcji na poważne zarzuty.
- C. to katalog ogólnie przyjętych mierników realizacji, które inwestorzy wpływu wykorzystują do mierzenia sukcesu społecznego, środowiskowego i finansowego, oceny transakcji i zwiększania wiarygodności branży impact investing.
- D. prezentuje internetową bazę danych, która umożliwia użytkownikom przeglądanie danych dotyczących ryzyka społecznego według sektora, kraju lub tematu ryzyka.

7. To, co nie należy do podstawowych założeń Kroku 4 - Integracja:

- A. wypracowanie wspólnego rozumienia postępów we wdrażaniu SDGs w celu tworzenia wartości dla społeczeństwa,
- B. włączenie SDGs do systemów oceny wyników i nagradzania w organizacji,
- C. odzwierciedlające rolę danej funkcji lub osoby w osiągnięciu odpowiednich celów,
- D. promowanie większej przejrzystości korporacyjnej i znaczącego zaangażowania interesariuszy.

8. Co nie należy do kluczy do włączenia zrównoważonego rozwoju do strategii, kultury i działań firmy:

- A. badania i rozwój
- B. zarządzanie dostawami
- C. cele operacyjne
- D. rozwój biznesu

9. Co nie należy do typów partnerstw na rzecz integracji SDGs:

- A. partnerstwo w łańcuchu wartości
- B. inicjatywy sektorowe
- C. partnerstwa wielostronne
- D. żadna z odpowiedzi nie jest poprawna

10. Ile poziomów KPI różnicujemy:

- A. 2
- B. 3
- C. 6
- D. 9

11. Ile konkretnych branż możemy znaleźć w SDG Industry Matrix:

- A. 4
- B. 6
- C. 9
- D. 10

Poprawne odpowiedzi: 1.-D./2.-C./3.-C./4.-B./5.-A./6.-B./7.-D./8.-C./9.-D./10.-B./11.-B./

Źródła

Avieco. (2021, February 23). *7 ways companies can integrate Sustainable Development Goals*. Retrieved 14 April 2022, from <https://avieco.com/news-insights/7-ways-companies-can-benefit-from-integrating-sdgs/>

Bexell, M., & Jönsson, K. (2021). *The Politics of the Sustainable Development Goals*. Taylor & Francis.

Business for 2030. (2020). *UN Metrics and Indicators for the SDGs*. Retrieved 14 April 2022, from <http://www.businessfor2030.org/metrics-indicators>

Business&Sustainable Development Commission. (2017). *Better Business, Better World*. Sustainable Development Goals - Knowledge Platform. Retrieved 12 April 2022, from <https://sustainabledevelopment.un.org/index.php?page=view&type=400&nr=2399&menu=1515>

Fabrizio, S., Washimi, K., Garcia-Verdu, R., Pattillo, C. A., Peralta-Alva, A., Presbitero, A., Shang, B., Verdier, G., Camilleri, M. T., & Kolovich, L. (2015). *From Ambition to Execution*. International Monetary Fund.

I.S.K. Hub. (2018). *Guide Facilitates Businesses' Integration of SDGs into Corporate Reporting | News | SDG Knowledge Hub | IISD*. SDG Knowledge HUB. Retrieved 14 April 2022, from <https://sdg.iisd.org/news/guide-facilitates-businesses-integration-of-sdgs-into-corporate-reporting/>

Izzo, M. F., Granà, F., Izzo, M. F., & Busco, C. G. (2020). *Sustainable Development Goals and Integrated Reporting*. Taylor & Francis.

Learn2improve. (2020, April 16). *Measuring SDG targets*. Retrieved 14 April 2022, from <https://www.learn2improve.nl/sustainable-development-goals/measuring-sdg-targets/>

PricewaterhouseCoopers. (2015a). *Sustainable Development Goals: are the business critical?* PwC. Retrieved 02 April 2022, from <https://www.pwc.com/gx/en/services/sustainability/sustainable-development-goals/sdg-research-results.html>

PricewaterhouseCoopers. (2015b). *Sustainable Development Goals (SDG) - impact on business*. PwC. Retrieved 02 April 2022, from <https://www.pwc.com/gx/en/services/sustainability/sustainable-development-goals.html>

Reuters Event. (2015). *SDGs: The 3 most popular Goals for business*. Reuters Events | Sustainable Business. Retrieved 04 April 2022, from <https://www.reutersevents.com/sustainability/sdgs-3-most-popular-goals-business>

SDG Compass. (2015a). *A Guide for Business Action to Advance the Sustainable Development Goals*. SDG Compass. Retrieved 02 April 2022, from <https://www.sdgcompass.org>

SDG Compass. (2015b). *Learn More About the SDGs*. Retrieved 02 April 2022, from <https://sdgcompass.org/sdgs/>

SDG Compass. (2015c). *Inventory of Business Indicators*. Retrieved 02 April 2022, from <https://sdgcompass.org/business-indicators/>

SDG Compass. (2015d). *Inventory of Business Tools*. Retrieved 02 April 2022, from <https://sdgcompass.org/business-tools/>

SDG Compass. (2021). *SDG Compass guide - Practical frameworks and tools to operationalise agenda 2030*. HIVA. Retrieved 02 April 2022, from <https://hiva.kuleuven.be/en/news/newsitems/SDG-Compass-guide-practical-frameworks-and-tools-to-operationalise-agenda-2030>

UN Global Compact. (2015). *Integration Guide: Designing Business Systems for the SDGs | UN Global Compact*. United Nations Global Compact. Retrieved 02 April 2022, from <https://www.unglobalcompact.org/library/5789>

UN Global Compact. (2015). *SDG Industry Matrix | UN Global Compact. United Nations Global Compact*. Retrieved 10 April 2022, from <https://www.unglobalcompact.org/library/3111>

Verboven, H., & Vanherck, L. (2016). Sustainability management of SMEs and the UN Sustainable Development Goals. *Uwf UmweltWirtschaftsForum*, 24(2–3), 165–178. <https://doi.org/10.1007/s00550-016-0407-6>

United Nations Statistics Division. (2021). — *SDG Indicators*. Retrieved 07 April 2022, from <https://unstats.un.org/sdgs/report/2021/>

Zarządzanie zrównoważonym
rozwojem w szczegółach - krok 5:
Raportowanie i komunikacja

Zarządzanie zrównoważonym rozwojem w szczegółach - krok 5: Raportowanie i komunikacja

SDGs zapewniają holistyczne, kompleksowe podejście do rozwiązywania najbardziej palących problemów świata. Jeśli agenda SDGs ma odnieść sukces, musi uwzględniać zrównoważone podejście różnych interesariuszy, w tym sektora biznesowego, który poprzez działania prowadzone w ramach SDGs i odpowiednie raportowanie odgrywa kluczową rolę w realizacji SDGs. Dzięki sprawozdawczości biznesowej i usprawnieniom w raportowaniu zrównoważonego rozwoju przez firmy, społeczeństwo przybliży się do osiągnięcia SDGs. Przejrzyste raportowanie i komunikacja są ważne, ponieważ umożliwiają i wspierają firmy w dostosowaniu ich działań do oczekiwań społecznych (GRI, UN Global Compact, n.d., s. 9-10).

Raportowanie i komunikacja w zakresie zrównoważonego rozwoju były często w przeszłości uważane za działania związane z przestrzeganiem przepisów, podczas gdy dziś są one postrzegane jako ważne nowe strategiczne podejście biznesowe (Amfori, 2019, s. 4). Praktyki raportowania i ujawniania informacji na temat zrównoważonego rozwoju wzrosły ze względu na oczekiwania interesariuszy dotyczące przejrzystości i otwartości informacji biznesowych. Ciągłe raportowanie i komunikowanie postępów firm w zakresie SDGs pomaga zrozumieć i zaspokoić potrzeby interesariuszy. Zdecydowana większość firm ujawnia dziś swoje wyniki, postępy i wpływ na zrównoważony rozwój (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s.25), gdzie 80% firm na całym świecie raportuje o zrównoważonym rozwoju, a potwierdzanie przez stronę trzecią informacji o zrównoważonym rozwoju w raportach stało się normalną praktyką biznesową (KPMG, 2020, s.5).

Sprawozdawczość w zakresie SDGs

Raportowanie w zakresie zrównoważonego rozwoju odgrywa istotną rolę w informowaniu interesariuszy o działaniach i inicjatywach podejmowanych przez firmy w celu przyczynienia się do tworzenia bardziej zrównoważonego i sprawiedliwego społeczeństwa. Umożliwia to również firmom wskazanie, przejrzystość i ujawnienie ich motywacji, wysiłków i celów, które starają się osiągnąć, a także projekcję ich perspektywy strategicznej, strategii tworzenia wartości, odporności i potencjału "czynienia dobra", dzięki czemu interesariusze mogą odpowiednio porównać różne firmy i często doceniać i nagradzać te zrównoważone (World Business Council for Sustainable Development & Radley Yeldar, 2021, s. 4-5). Zrozumienie i podjęcie działań na podstawie tego, co robi firma, jest kluczem do osiągnięcia SDGs (Adams et al., 2020).

17 SDGs są w dużej mierze powiązane ze sobą, począwszy od celów społecznych po środowiskowe (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 22). Według raportu Better Business, Better World, osiągnięcie SDGs mogłoby stworzyć ponad 380 milionów miejsc pracy (WBCSD, 2017, s. 8). W związku z tym musi nastąpić zmiana z podejścia do

społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR) na bardziej holistyczne podejście do celów zrównoważonego rozwoju (SDGs). Firmy, które wdrażają SDGs do swoich strategii, są zazwyczaj lepiej przygotowane na przyszłość, ponieważ temat zrównoważonego rozwoju będzie coraz bardziej znaczący i przełomowy w wielu sektorach, podobnie jak technologie cyfrowe, natomiast firmy, które nie dostosują w porę swojego podejścia, mogą w przyszłości pozostać w tyle za swoimi konkurentami (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 23-25).

Osiągnięcie SDGs wymaga wielostronnego, wspólnego podejścia, które obejmuje rządy, instytucje międzynarodowe i organizacje pozarządowe, natomiast bez znaczącego oczekiwanego wkładu sektora biznesowego, SDGs nie mogą zostać osiągnięte, ponieważ firmy znacząco dostarczają potrzebnego finansowania, innowacji technologicznych, gdzie przedsiębiorstwa mogą mieć szczególnie duży wpływ na poprawę praw człowieka (WBCSD, 2017, s. 10). Firmy mogą poprzez przyczynianie się do realizacji SDGs wraz z wkładem w społeczeństwo zapewnić również długoterminowy wzrost (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 42).

Dla firm w procesie realizacji SDGs obecne są również możliwości biznesowe obecne w kilku sektorach, a wśród innych działań obejmuje on (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 14):

- Żywność i rolnictwo (ograniczenie marnotrawstwa żywności przez konsumentów; przeformułowanie produktów; przywrócenie terenów zdegradowanych; ograniczenie odpadów opakowaniowych; technologia w gospodarstwach wielkotowarowych itp;)
- Miasta (przystępne cenowo mieszkania; energooszczędne budynki; transport publiczny na obszarach miejskich; pojazdy autonomiczne, urządzenia bezpieczeństwa drogowego itp;)
- Energia i materiały (rozwój odnawialnych źródeł energii; systemy magazynowania energii; efektywność energetyczna; odzyskiwanie zasobów; ekologiczne chemikalia; wspólna infrastruktura itp;)
- Zdrowie i dobre samopoczucie (telezdrowie; zaawansowana genomika; kontrola tytoniu; lepsze zarządzanie chorobami; szkolenia w zakresie opieki zdrowotnej itp.)

Aby firmy mogły wdrażać SDGs, zespoły zarządzające mogą wykonywać następujące działania (WBCSD, 2017, s. 9):

- Promowanie SDGs jako zorientowanej na przyszłość, odpowiedniej strategii biznesowej;
- Włączenie SDGs do strategii biznesowej;
- Skup się na zrównoważonych inwestycjach;
- Podłączenie i współpraca z różnymi interesariuszami w celu osiągnięcia większej liczby celów SDG;

- Współpraca z uczestnikami branży w celu przeprowadzenia transformacji w kierunku zrównoważonego rozwoju;
- Współpracować z decydentami politycznymi.

Dalsze działania, które firmy mogą podjąć w celu dostosowania swojej działalności do SDGs obejmują: informowanie o rozwoju SDG i najlepszych praktykach, zrozumienie działalności biznesowej i jej wkładu w wyzwania społeczne i środowiskowe, wyznaczenie firmom celów SDGs, opracowanie rozwiązań biznesowych, komunikowanie o SDGs z interesariuszami na temat podejmowanych przez firmę działań, współpracę z firmami z sektora w celu wspólnego przyczyniania się do realizacji SDGs oraz raportowanie postępów (WBCSD, 2017, s. 17).

Korzyści i wyzwania związane ze sprawozdawczością dotyczącą zrównoważonego rozwoju

Korzyści z wdrożenia SDGs są takie, że "Pierwsi poruszający się będą mieli przewagę od 5 do 15 lat" (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 7).

Według ustaleń Arabesque/University of Oxford Meta-analysis of 200 Academic Studies, 2015, dobre wyniki ESG skutkują (UNGC, 2021, s. 8): 50% niższy koszt kapitału;

88% lepsze wyniki operacyjne; 80% lepsze wyniki cen akcji; 7% wyższy zwrot z kapitału własnego (ROE). Według Bloomberg, firmy z wyższym wynikiem ESG podczas pandemii COVID-19 miały lepsze wyniki biznesowe niż ich konkurenci (UNGC, 2021, s. 8).

Celem SDGs jest powiązanie strategii biznesowej z aktualnymi globalnymi wyzwaniami, natomiast zaletami są (GRI, UN Global Compact & WBCSD, 2015, s. 4):

- Identyfikacja przyszłych możliwości biznesowych (np. nowe inwestycje i innowacje);
- Zwiększenie wartości zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa (model biznesowy bardziej zgodny z praktykami zrównoważonego rozwoju);
- Wzmocnienie relacji z zainteresowanymi stronami i nadążanie za zmianami w polityce (zmniejszenie ryzyka prawnego i ryzyka utraty reputacji);
- Stabilizacja społeczeństw i rynków (pomaga wzmocnić instytucje, etykę biznesu i dostarczyć przykłady pozytywnych praktyk biznesowych);
- Używanie wspólnego języka i wspólnego celu (poprawia komunikację i relacje z interesariuszami na temat wkładu firm w realizację określonych celów SDGs).

W kilku badaniach stwierdzono, że firmy o jasno określonym celu społecznym i środowiskowym oraz przyczyniające się do realizacji SDGs są preferowane przez millenialsów, którzy 5 razy częściej pracują i pozostają w takich firmach (pracują dla pracodawców, których szanują i z którymi mogą się związać). Również takie firmy mają zwykle wyższe morale i bardziej produktywnych pracowników, niższy koszt kapitału, ich marki mogą rosnać w szybszym tempie,

a klienci, jak również partnerzy biznesowi mają zwykle wyższe zaufanie do takich firm (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 43-44).

Według badań McKinsey Global Institute, korzyści z realizacji SDGs dla firm obejmują (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 27):

- Wzrost wydajności pracy dzięki lepszemu zdrowiu i edukacji;
- Zmniejszona niepewność polityczna wynikająca ze zmniejszenia nierówności społecznych i stresu środowiskowego, przekładająca się na zmniejszenie ryzyka biznesowego.

Raportowanie zrównoważonego rozwoju ma szerszy cel niż tylko informowanie i komunikowanie się z interesariuszami. Służy jako instrument budowania zaufania i relacji, a także wspierania wewnętrznych usprawnień w organizacjach (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s. 26).

Mimo że duża liczba firm raportuje SDGs w swoich raportach zrównoważonego rozwoju, raportowanie SDGs nadal stanowi wyzwanie dla firm, ponieważ jest często niezrównoważone i oderwane od celów biznesowych, co oznacza, że niektóre cele SDGs, takie jak zmiana klimatu, wzrost gospodarczy i odpowiedzialna konsumpcja są bardziej priorytetowe w porównaniu z ochroną bioróżnorodności (KPMG, 2020, s. 6). Ponadto, istnieją firmy, które zmagają się z tym, jak najskuteczniej raportować swoje sukcesy. Odpowiednie raportowanie zrównoważonego rozwoju może pomóc firmom wprowadzić zmiany w ich modelach biznesowych, jednocześnie odpowiadając na wymagania interesariuszy (World Business Council for Sustainable Development & Radley Yeldar, 2021).

Ramy i standardy sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju

W obszarze raportowania i komunikacji zrównoważonego rozwoju istnieją trudności dotyczące wskaźników stosowanych na różnych poziomach analizy i raportowania (globalnym, krajowym i korporacyjnym), które często nie są bezpośrednio porównywalne, co znacznie utrudnia analizę porównawczą ([Adams, 2017, s. 15](#)). Obecnie obecne są różne obowiązujące standardy raportowania ESG, co dodatkowo zwiększa złożoność, a czasem nawet różnice dotyczące porównywania i ujawniania raportów (EY & Oxford Analytica, 2021, s. 4). Dlatego też ustawodawcy nakazują i próbują uczynić raportowanie zrównoważonego rozwoju bardziej jednolitym, porównywalnym i konkretnym (World Business Council for Sustainable Development & Radley Yeldar, 2021, s. 4-5). Na przykład Komisja Europejska poprzez swoją Europejską Grupę Doradczą ds. Sprawozdawczości Finansowej (EFRAG) opracowuje standardy sprawozdawczości niefinansowej dla Unii Europejskiej, które staną się obowiązkowe od 2023 r. dla określonych grup firm (EY & Oxford Analytica, 2021, s. 15). Ponieważ istnieją różne różne

ramy i standardy raportowania zrównoważonego rozwoju, istnieje rosnąca potrzeba ustanowienia globalnych ram raportowania zrównoważonego rozwoju.

Firmy powinny dostosowywać swoje strategie zrównoważonego rozwoju do zmian zachodzących w otoczeniu i społeczeństwie, a także oczekiwań interesariuszy (Adams, 2017, s. 28). W związku z tym każda firma powinna zidentyfikować i ocenić działania i inicjatywy, które przyczyniają się do osiągnięcia SDGs. Firmy mogą mieć pozytywny wkład w jeden lub więcej SDGs, a bardzo rzadko firmy będą miały wkład we wszystkie 17 SDGs, ponieważ niektóre cele SDGs nie są istotne, lub nie są istotne dla niektórych firm. Na istotność wpływu firmy i możliwości wniesienia wkładu wpływa ocena istotności przeprowadzona z interesariuszami (Adams, 2017, s. 24-26). Dlatego firmy powinny raportować osiągnięte wyniki SDGs w porównaniu z wyznaczonymi celami, które wpływają na tworzenie wartości (Adams, 2017, s. 31-32).

Firmy powinny stale dążyć do poprawy swoich praktyk, aby przyczynić się do bardziej zrównoważonego, odpowiedzialnego i sprawiedliwego świata. Przedsiębiorstwa odgrywają kluczową rolę w osiąganiu wyznaczonych celów. Jednym z narzędzi w tym zakresie jest Kompas SDG opracowany przez następujące organizacje - GRI, UN Global Compact i Światową Radę Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (WBCSD), umożliwia wytyczne w zakresie dostosowania SDGs do strategii biznesowej, co ma na celu pomóc firmom w zaangażowaniu się, ustaleniu priorytetów i wniesieniu wkładu w realizację SDGs (głównie dla dużych firm międzynarodowych, ale małe i średnie przedsiębiorstwa mogą go dostosować i również wykorzystać) (GRI, United Nations Global Compact & WBCSD, 2015).

Przygotowując raport niefinansowy, firmy mają możliwość wyboru pomiędzy kilkoma ramami raportowania niefinansowego, a także są zobowiązane do wskazania, na podstawie których ram raport niefinansowy został sporządzony. Międzynarodowe ramy, według których można przygotować i opublikować raport niefinansowy to (Ravlić Ivanović i in., 2022, s. 38):

- Wytyczne UE w sprawie raportowania niefinansowego;
- Global Reporting Initiative (GRI);
- United Nations Global Compact (UNGC);
- Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka;
- Wytyczne Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) dla przedsiębiorstw wielonarodowych;
- (ISO) 26000 Wytyczne dotyczące społecznej odpowiedzialności Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej;
- Trójstronna Deklaracja w sprawie zasad dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych i polityki społecznej Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Zarówno inwestorzy, jak i prezesi mają trudności z porównywaniem i benchmarkowaniem działań i osiągnięć firm w zakresie ESG, ponieważ różne firmy stosują różne standardy, a nie ma powszechnie uzgodnionych międzynarodowych standardów raportowania zrównoważonego rozwoju. Jednak niektóre firmy, takie jak Vigeo, EIRIS, MSCI i SustainAlytics, dokonują takich analiz i porównań dla swoich klientów (Business and Sustainable Development Commission, 2017, s. 70).

Unia Europejska w ostatniej dekadzie uchwaliła kilka znaczących aktów prawnych, które usprawniają ujawnianie i porównywanie raportowania działań zrównoważonych firm, gdzie jednym z aktów regulacyjnych była Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2014/95/UE w sprawie raportowania niefinansowego (NFRD) (Markota Vukić, Vuković, Calace, 2017: 14 w Ravlić Ivanović et al., 2022, s. 6).

W celu realizacji globalnych celów klimatycznych i zrównoważonego rozwoju, kolejne dwa istotne akty regulacyjne zostały przyjęte przez Parlament Europejski i Radę to Sustainable Finance Disclosure Regulation- SFDR Regulation (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r.) zajmujące się zrównoważonym rozwojem i praktykami sprawozdawczymi w usługach finansowych oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. zawierające wytyczne dotyczące zrównoważonego inwestowania (Ravlić Ivanović i in., 2022, s. 22).

Istotne jest również wspomnienie o Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852, ustanawiającym ramy ułatwiające zrównoważone inwestowanie- EU Taxonomy-system klasyfikacji w UE, który wymienia zrównoważone środowiskowo działania gospodarcze (Komisja Europejska, 2022).

W związku z realizacją celów Europejskiego Zielonego Ładu oraz celu, jakim jest gospodarka neutralna klimatycznie do 2050 roku, UE planuje przyjęcie Dyrektywy w sprawie społecznej sprawozdawczości przedsiębiorstw (CSRD), która zastąpi Dyrektywę w sprawie sprawozdawczości niefinansowej (NFRD). Celem CSRD jest publiczne ujawnienie ryzyka i szans związanych ze zrównoważonym rozwojem firmy oraz jej wpływu na zrównoważony rozwój, co powinno pomóc w łatwiejszym porównywaniu i zrozumieniu raportów, a także w bardziej efektywnym kosztowo sporządzaniu raportów dotyczących zrównoważonego rozwoju (Wollmert, Hobbs, 2022).

W przyszłości księgowi i dyrektorzy finansowi będą mieli bardziej znaczące role w SDGs poprzez analizę informacji, optymalizację procesów i zapewnienie pomocy w procesie podejmowania decyzji (International Federation of Accountants, 2015, s. 20). Również komitety audytu i dostawcy usług atestacyjnych będą mieli większą rolę w raportowaniu zrównoważonego rozwoju, ponieważ będą monitorować skuteczność systemów i kontrolować ich konfigurację (Wollmert, Hobbs, 2022).

Informowanie o zrównoważonym rozwoju

Firmy, które "dobrze sobie radzą", chcą opowiadać swoją historię, łączyć się i angażować w tematy zrównoważonego rozwoju z różnymi interesariuszami, zwłaszcza że interesariusze mają stale wyższe oczekiwania. Firmy mają szeroki wachlarz metod, jak angażować się i komunikować w sposób przejrzysty i autentyczny ze swoimi interesariuszami na różne tematy związane ze zrównoważonym rozwojem (Amfori, 2019, s. 4). Oprócz formalnego raportowania zrównoważonego rozwoju, firmy mogą wykorzystywać szereg kanałów do komunikowania interesariuszom swojej strategii i postępów dotyczących SDGs. Kanały te obejmują: korporacyjne strony internetowe, kanały mediów społecznościowych, wydarzenia, oznakowanie produktów i usług, rynek i reklamę (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s. 26).

Raportowanie SDG może opierać się na niektórych wiodących międzynarodowych standardach raportowania zrównoważonego rozwoju (GRI, UNGC) lub konkretnych firmach standalone custom report jako środek ujawniania informacji (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s. 27). Różne ramy i dokumenty zamierzają pomóc firmom w dostosowaniu ich działań i wpływu na społeczeństwo i środowisko zgodnie z SDGs (Adams, 2017: 11).

Ponadto, raportowanie zrównoważonego rozwoju powinno koncentrować się na głównym wkładzie ekonomicznym, społecznym i środowiskowym firm (material issues), natomiast komunikacja powinna wykorzystywać metodologię i terminologię SDGs, aby skuteczniej angażować się w dialog z zainteresowanymi stronami (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s. 28).

W odniesieniu do konkretnych SDGs, firmy mogą komunikować następujące kwestie (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s. 28):

- Poprzez jaką analizę i dlaczego określony SDG został zidentyfikowany jako istotny dla firmy;
- Efekty firm niektórych działań w ramach SDGs;
- Ustalenie celów dla SDGs i pomiar postępu w osiągnięciu celów;
- Strategie i działania na rzecz osiągnięcia przez firmy deklarowanych celów SDGs.

Jednym z możliwych sposobów komunikowania o zaangażowaniu i działaniach związanych z SDGs jest wykorzystanie narzędzi wizualnych do podkreślenia określonych działań związanych z SDGs (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s. 28). Raportowanie i komunikacja mogą być również podzielone na segmenty w oparciu o kryteria społeczno-ekonomiczne, aby zapewnić bardziej konkretne i precyzyjne informacje dla określonych grup (GRI, United Nations Global Compact & WBSCD, 2015, s. 13).

W dzisiejszych czasach dostęp użytkowników do informacji zawartych w raportach zrównoważonego rozwoju powinien być łatwy w formatach cyfrowych i czytelnych dla maszyn.

Stąd też w UE zaleca się, aby firmy przygotowywały swoje raporty w regulowanym europejskim jednolitym formacie elektronicznym (ESEF) (Ravlić Ivanović i in., 2022, s. 34).

Pytania

1. W przeszłości raportowanie i komunikacja w zakresie zrównoważonego rozwoju były uważane za:

- A. Działalność w zakresie zarządzania ryzykiem
- B. Działalność związana z przestrzeganiem przepisów
- C. Działalność w zakresie zamówień publicznych
- D. Działalność informatyczna

2. Według niektórych badań, osiągnięcie SDGs może stworzyć więcej niż:

- A. 80 milionów miejsc pracy
- B. 180 milionów miejsc pracy
- C. 280 milionów miejsc pracy
- D. 380 mln miejsc pracy

3. Osiągnięcie SDGs wymaga wielostronnego, opartego na współpracy podejścia, które obejmuje:

- A. Rządy
- B. Instytucje międzynarodowe i organizacje pozarządowe
- C. Sektor biznesowy
- D. Wszystkie powyższe

4. W procesie realizacji SDGs pojawiają się możliwości biznesowe w:

- A. Sektor żywności i rolnictwa
- B. Miasta
- C. Zdrowie i dobre samopoczucie
- D. Wszystkie powyższe

5. Wkład sektora biznesu w realizację SDGs jest szczególnie istotny w:

- A. finansowanie
- B. innowacje technologiczne
- C. poprawa sytuacji w zakresie praw człowieka
- D. marketing

6. Według Bloomberg, firmy z wyższym ESG score podczas pandemii COVID-19 miały:

- A. Gorsze wyniki biznesowe niż ich konkurenci
- B. Lepsze wyniki biznesowe niż u konkurencji
- C. Takie same wyniki biznesowe jak ich konkurenci
- D. Wyniki były niejednoznaczne

7. Firmy odpowiedzialne w sposób zrównoważony mają tendencję do posiadania:

- A. niższa moralność i większa produktywność pracowników
- B. mniejsza liczba konkurentów
- C. wyższe wydatki na marketing
- D. niższy koszt kapitału

8. Aktualnym wyzwaniem w zakresie raportowania SDGs jest:

- A. Istnienie jednych ram sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju
- B. Istnienie różnych ram raportowania zrównoważonego rozwoju
- C. Brak instytucji udzielających wskazówek dotyczących raportowania SDGs
- D. Ujednolicona sprawozdawczość dotycząca zrównoważonego rozwoju

9. SDG Compass:

- A. Czy nagroda SDG
- B. Jest obowiązkowy do stosowania przy raportowaniu SDGs
- C. Zapewnia wytyczne dla dostosowania SDGs do strategii biznesowej
- D. Żadne z powyższych

10. Do międzynarodowych ram, zgodnie z którymi można przygotować i opublikować raport niefinansowy NIE należą:

- A. (ISO) 26000 Wytyczne dotyczące odpowiedzialności społecznej Międzynarodowej Organizacji Normalizacyjnej
- B. Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka
- C. Globalna Inicjatywa Sprawozdawcza (GRI)
- D. EIRIS

11. Rozporządzenie SFDR:

- A. Zajmuje się zrównoważonym rozwojem i praktykami sprawozdawczymi w usługach finansowych
- B. Czy zajmowanie się zrównoważonym rozwojem i praktykami raportowania w MŚP
- C. Zajmuje się zrównoważonym rozwojem i praktykami sprawozdawczymi we wszystkich dużych firmach
- D. Zajmuje się zrównoważonym rozwojem i praktykami sprawozdawczymi we wszystkich usługach niefinansowych

12. W przyszłości bardziej znaczące role w SDGs będą pełnić:

- A. prezesi
- B. dyrektorzy generalni
- C. dyrektor finansowy
- D. CMO

13. Raportowanie zrównoważonego rozwoju powinno skupiać się na:

- A. Rządowe organy regulacyjne
- B. Kwestie materialne
- C. Konkurenci
- D. Organizacje międzynarodowe

14. Jednym z możliwych sposobów komunikowania o zaangażowaniu w SDGs i podkreślania pewnych działań w ramach SDGs jest właśnie to:

- A. Wykorzystanie tabel programu Excel
- B. Wykorzystanie meta-danych
- C. Wykorzystanie narzędzi wizualnych
- D. Żadne z powyższych

15. Przyszłość raportowania zrównoważonego rozwoju:

- A. Oczekuje wielu raportów
- B. Oczekuje mniejszego zainteresowania raportowaniem zrównoważonego rozwoju
- C. Oczekuje więcej ram sprawozdawczych
- D. Oczekuje więcej formatów cyfrowych i czytelnych dla maszyn

Poprawne odpowiedzi: 1. – B. / 2. – D. / 3. – D. / 4. – D. / 5. – C. / 6. – B. / 7. – D. / 8. – B. / 9. – C. / 10. – D. / 11. – A. / 12. – C. / 13. – B. / 14. – C. / 15. – D.

Žródła

Adams. C. A. (2017). *The Sustainable Development Goals, integrated thinking and the integrated report*. ICAS, Integrated reporting. Retrieved 12 April 2022, from https://www.integratedreporting.org/wp-content/uploads/2017/09/SDGs-and-the-integrated-report_full17.pdf

Amfori (2019). *Endless possibilities: a guide to effective sustainability communications*. Retrieved 12 April 2022, from https://www.amfori.org/sites/default/files/amfori_effective_sustainability_communication_guide_2019_0_1.pdf

Business and Sustainable Development Commission (2017). *Better Business Better World: The Report of the Business & Sustainable Development Commission*. Retrieved 18 August 2022, from <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2399BetterBusinessBetterWorld.pdf>

European Commission (2022). *EU taxonomy for sustainable activities*. Retrieved 17 August 2022, from https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

EY & Oxford Analytica (2021). *The future of sustainability reporting standards: The policy evolution and the actions companies can take today*. Retrieved 12 April 2022, from https://assets.ey.com/content/dam/ey-sites/ey-com/en_gl/topics/sustainability/ey-the-future-of-sustainability-reporting-standards-june-2021.pdf

GRI, United Nations Global Compact (n.d.). *Business Reporting on the SDGs: An Analysis of the Goals and targets*. Retrieved 10 April 2022, from https://www.globalreporting.org/media/v5milwee/gri_ungc_business-reporting-on-sdgs_analysis-of-goals-and-targets.pdf

GRI, United Nations Global Compact & WBSCD (2015). *SDG Compass: The guide for business action on the SDGs*. Retrieved 11 April 2022, from https://sdgcompass.org/wp-content/uploads/2015/12/019104_SDG_Compass_Guide_2015.pdf

Ravlić Ivanović, I., Žepić, I., Cigula, K., Marszalek, V., Kartelo, S., Labaš, D., Omazić, M.A., Jaklin, L. & Markota Vukić, N. (2022). *Nacionalna studija o stanju nefinancijskog izvješćivanja u Republici Hrvatskoj*. Retrieved 16 August 2022, from <https://idop.hr/wp-content/uploads/2022/03/Izvjes%CC%8C%CC%81eFinal3003.pdf>

International Federation of Accountants (2015). *The 2030 Agenda for Sustainable Development: A Snapshot of the Accountancy Profession's Contribution*. Retrieved 19 August 2022, from https://www.ifac.org/system/files/publications/files/The-2030-Agenda-for-Sustainable-Development-A-Snapshot-of-the-Accountancy-Professions-Contribution-2016_0.pdf

KPMG (2020). *The time has come: The KPMG Survey on Sustainability Reporting 2020*. Retrieved 11 April 2022, from <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/11/the-time-has-come.pdf>

Markota Vukić, N., Vuković, R. & Calace, D. (2018). Non-financial reporting as a new trend in sustainability accounting. *Journal of Accounting and Management*, 7(2), 13-26.

United Nations Global Compact (UNGC) (2021) *One Global Compact: Accelerating and Scaling Global Collective Impact*. Retrieved 17 August 2022, from <https://globalcompact-th.com/download/ungc-brochure.pdf>

Wollmert, P. & Hobbs, A. (2022). *Sustainability reporting: what to know about the new EU rules?* EY. Retrieved 18 August 2022, from, https://www.ey.com/en_es/assurance/how-the-eu-s-new-sustainability-directive-will-be-a-game-changer

World Business Council for Sustainable Development (WBCSD) (2017). *CEO Guide to the Sustainable Management Goals*. Retrieved 18 August 2022, from <https://www.wbcsd.org/contentwbc/download/3877/51694/1>

World Business Council for Sustainable Development & Radley Yeldar (2021). *Reporting matters: Time for a shared vision*. Retrieved 13 April 2022, from <https://www.wbcsd.org/contentwbc/download/13155/193072/1>

Zrównoważony rozwój jako szansa dla
biznesu

Zrównoważony rozwój jako szansa dla biznesu

Obecny kryzys pokazuje, że Biznes musi się przekształcić i zmienić w kierunku bardziej ekologicznego i społecznego, ale także ekonomicznego zrównoważonego rozwoju. W tym celu Biznes musi przyczynić się do tego poprzez modele biznesowe tworzące wartość dodaną dla biznesu, ale także dla społeczeństwa (Porter i Kramer 2011).

Od kilku lat termin Corporate Social Responsibility jest na językach wszystkich. To, co zaczęło się jako strategia defensywna/reaktywna (zorientowana na przestrzeganie przepisów), obecnie coraz bardziej przekształca się w innowacyjną/aktywną koncepcję zarządzania (zrównoważona przedsiębiorczość). Termin Sustainable Entrepreneurship (zrównoważona przedsiębiorczość) był używany przez pewien czas w biznesie, aby opisać ten obecny, bardzo przedsiębiorczy i zorientowany na biznes pogląd na biznes i społeczeństwo. Teraz Sustainability musi być rozumiane jako integracyjna koncepcja społeczna i środowiskowa w modelach biznesowych.

Najnowsze trendy, takie jak gospodarka okrężna (EU Komm), de-growth czy donut economy, zapewniają duży potencjał przedsiębiorczości. Modele biznesowe dotyczące gospodarki współdzielenia, mobilności, opieki zdrowotnej lub wydajności powinny w idealnym przypadku łączyć w sobie obie te cechy: wywierać pozytywny wpływ na SDGs, zapewniając wzrost gospodarczy z uwzględnieniem granic planety (Klub Rzymski 2022).

Przyszłość możliwości biznesowych powinna uwzględniać rosnący dobrobyt ludzi i planety poprzez oddzielenie bogactwa od zasobów.

Przedsiębiorczość musi brać pod uwagę długoterminową stabilność i rentowność zamiast szukania najlepszej strategii zarabiania pieniędzy. Model biznesowy powinien tworzyć wartość społeczną i ekologiczną. Jest to odpowiedź na pytanie "jak biznes zarabia pieniądze".

Jednym z elementów dyskusji powinna być przedsiębiorczość społeczna zajmująca się długoterminowymi innowacjami społecznymi jako rozszerzonym podejściem do CSR. Chodzi o spojrzenie na kwestie społeczne i środowiskowe. Istotą biznesu jest wpływ na społeczeństwo lub środowisko poprzez osiągnięcie zysków.

Zmiana z CSR na CSR 2.0.

O ile wcześniejszy termin CSR 0.0 rozumiany był jako robienie biznesu kreującego zysk (Friedman 1970), gdzie działania można nazwać green washingiem, to działania korporacji nie są zrównoważone czy odpowiedzialne.

Wraz z rosnącą świadomością i defensywnym podejściem CSR 1.0, branie odpowiedzialności jest dodatkiem do codziennego biznesu. Najczęściej na porządku dziennym są darowizny, pojedyncze zaangażowania i ograniczanie szkód.

Obecnie, dzięki CSR 2.0, przedsiębiorczość musi być biznesem napędzanym celami, gdzie CSR jest zintegrowany z podstawową działalnością i rozumiany jako potencjał.

Podczas gdy konsumenci i segmenty rynku domagają się bardziej zrównoważonego podejścia do modeli biznesowych, daje to przedsiębiorstwom możliwość opracowania produktów i usług spełniających potrzeby najnowszych konsumentów. To również dlatego największe firmy uważają, że muszą zmienić 30-40% swojej wartości. Dlatego zrównoważone modele biznesowe odgrywają ważną rolę w sukcesie firmy (Schmidpeter i Bungard 2022).

Możliwości od produktu do zmiany systemowej

ONZ i UN Global Compact rekomendują SDGs jako źródło szans, zasady UN Global Compact podają sposób, w jaki te szanse powinny być wykorzystywane dla innowacji, tworzenia wartości dla interesariuszy i wdrażania ich w modelach biznesowych.

Idee zrównoważonego rozwoju można rozumieć jako pojęcie kompleksowe, które można odnieść do różnych poziomów analizy, np. pojedynczego przedsiębiorstwa, sektorów przemysłowych, regionu czy całej gospodarki. Poza tym można je osiągnąć na wiele sposobów, w tym poprzez zmiany zachowań. Polityka powinna jednak skupiać się na wszystkich innowacjach - także społecznych, a nie tylko na technologiach. Przy okazji, projekt produktu i wartości w nim zawarte mogą również przynieść pewne możliwości na końcu cyklu życia (recykling, upcykling lub ponowne użycie).

Przykładowo, innowacja w zakresie efektywności przyczynia się do konkurencyjności firmy na co najmniej cztery sposoby:

1. Korzyści operacyjne dzięki większej wydajności zasobów, co skutkuje niższymi kosztami zasobów.
2. Komercjalizacja innowacji.
3. Zmniejszone koszty środowiskowe kontroli zanieczyszczeń i gospodarki odpadami
4. Poprawa wizerunku, marketingu i relacji z interesariuszami

WBCSD określiła siedem elementów służących poprawie efektywności (od 2000 roku - World Business Council for Sustainable Development (2000): Zgodnie z tym działanie to powinno prowadzić do mniejszego wpływu na środowisko, a także może przyczynić się do realizacji SDGs.

1. Zmniejszenie materiałochłonności
2. Zmniejszenie energochłonności
3. Zmniejszenie rozproszenia substancji toksycznych
4. Zwiększenie możliwości recyklingu
5. Maksymalne wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

6. Przedłużenie trwałości produktu
7. Zwiększenie intensywności usług

Jak Zrównoważony rozwój może być źródłem możliwości?

- Wzmacniając innowacyjność za przekroczenie norm i standardów, tworzy przejrzystość w zakresie zużycia zasobów i np. emisji. To sprzyja ocenom, ale i unikaniu ryzyka. Będąc ekoefektywnym, stanowi również zachętę poprzez redukcję kosztów
- Zwiększając efektywność całego łańcucha wartości, tworzy to przejrzystość w zakresie wpływu w łańcuchu dostaw oraz tworzy zachęty i zobowiązania dla partnerstw o wartości dodanej.
- Opracowanie zrównoważonych produktów i usług oferujących lub przekształcenie istniejących pozytywnie wpływa na konkurencję, określa gotowość do płacenia za nie.
- Wdrażanie nowych modeli biznesowych zmienia środowisko konkurencyjne poprzez nowe sposoby tworzenia wartości. Powinno to prowadzić do pozytywnych ocen i mniejszego ryzyka w planach biznesowych.
- Zakwestionowanie logiki obecnej gospodarki w perspektywie zrównoważonego rozwoju i przemyślenie systematyki rynku może również doprowadzić do powstania nowych rynków. Przewaga pierwszego uczestnika rynku powinna tworzyć wartość dla ludzi i planety.

Stage 1	Stage 2	Stage 3	Stage 4	Stage 5
Viewing compliance as opportunity	Making value chains sustainable	Designing sustainable products and services	Developing new business models	Creating next-practice platforms
Central challenge	Central challenge	Central challenge	Central challenge	Central challenge
To ensure that compliance with norms becomes an opportunity for innovation	To increase efficiencies throughout the value chain	To develop sustainable offerings or redesign existing ones to become eco-friendly	To find novel ways of delivering and capturing value, which will change the basis of competition	To question through the sustainability lens the dominant logic behind business today
Competencies needed	Competencies needed	Competencies needed	Competencies needed	Competencies needed
The ability to anticipate and shape regulations	Expertise in techniques such as carbon management and life-cycle assessment	The skills to know which products or services are most unfriendly to the environment	The capacity to understand what consumers want and to figure out different ways to meet those demands	Knowledge of how renewable and nonrenewable resources affect business ecosystems and industries
The skill to work with other companies, including rivals, to implement creative solutions	The ability to redesign operations to use less energy and water, produce fewer emissions, and generate less waste	The ability to generate real public support for sustainable offerings and not be considered as "greenwashing"	The ability to understand how partners can enhance the value of offerings	The expertise to synthesize business models, technologies, and regulations in different industries
	The capacity to ensure that suppliers and retailers make their operations eco-friendly	The management knows how to scale both supplies of green materials and the manufacture of products		
Innovation opportunity	Innovation opportunity	Innovation opportunity	Innovation opportunity	Innovation opportunity
Using compliance to induce the company and its partners to experiment with sustainable technologies, materials, and processes	Developing sustainable sources of raw materials and components	Applying techniques such as biomimicry in product development	Developing new delivery technologies that change value-chain relationships in significant ways	Building business platforms that will enable customers and suppliers to manage energy in radically different ways
	Increasing the use of clean energy sources such as wind and solar power	Developing compact and eco-friendly packaging	Creating monetization models that relate to services rather than products	Developing products that will not need water in categories traditionally associated with it, such as cleaning products
	Finding innovative uses for returned products		Devising business models that combine digital and physical infrastructures	Designing technologies that will allow industries to use the energy produced as a by-product

Źródła: Zu, L. (2013)

Kluczowe strategie

Jakie strategie są dostępne dla firm, aby to zrobić:

- Uczynienie firm proaktywnymi
- Poprawa oceny zrównoważonego rozwoju przez firmy i klientów
- Doskonalenie systemu innowacji na rzecz zielonych innowacji
- Ukierunkowane polityki
- Wykorzystanie instrumentów rynkowych
- Integracja polityki

Trwała wartość wymaga doskonałości w ośmiu dyscyplinach:

1. Zrozumienie aktualnej pozycji wartości firmy dla akcjonariuszy i interesariuszy: Wiedza o tym, gdzie i jak firma tworzy, niszczy i przekazuje wartość udziałowcom i interesariuszom.
2. Przewidywanie pojawiających się problemów: Śledzenie kluczowych trendów i identyfikowanie pojawiających się kwestii, które mogą zmienić pozycję firmy w zakresie wartości dla akcjonariuszy i interesariuszy.

3. Ustalenie celów dotyczących zrównoważonej wartości: Ustalenie konkretnych zamiarów i celów strategicznych, dostosowanych do strategii korporacyjnej, dotyczących tworzenia dodatkowej wartości dla udziałowców i interesariuszy.
4. Odkrywanie zrównoważonej wartości: Identyfikacja źródeł wartości poprzez podejście do interesariuszy i projektowanie inicjatyw mających na celu uchwycenie tej wartości.
5. Opracowanie uzasadnienia biznesowego: Stworzenie przekonującego uzasadnienia biznesowego, które zjednuje menedżerów liniowych i finansowych wokół inicjatyw.
6. Przechwytywanie wartości: Wykonywanie i zarządzanie inicjatywami w celu zapewnienia przechwytywania wartości.
7. Zatwierdzanie wyników i wyciąganie wniosków: Śledzenie i ocena wartości dla akcjonariuszy i wartości dla interesariuszy oraz komunikowanie związku między nimi.
8. Budowanie zdolności do tworzenia trwałej wartości: Rozwijanie sposobu myślenia i zdolności potrzebnych do uchwycenia wartości dla akcjonariuszy i interesariuszy.

Studia przypadków i najlepsze praktyki

- JOKOLADE z Tonys Open Chain: Start-Up rozwiązujący problem niewolnictwa i pracy dzieci w łańcuchu dostaw czekolady. Dzięki silnemu partnerstwu i modelowi biznesowemu opartemu na celu, który zmieni systematykę rynku.
- EcoBrain to thinktank opracowujący produkty z fusów po kawie i ekologicznego kleju w celu wytworzenia nowego rodzaju surowca. Pierwsze produkty to gitary, torby, stoły. Ten pomysł pokazuje coś więcej niż tylko tworzenie ekologicznych produktów, ale także tworzenie nowych modeli biznesowych i możliwości rynkowych.
- Innowacja i zrównoważony rozwój w działaniu: Sprout World (Youtube) to pomysł na cradle-to-cradle lub upcycling, czyli ołówek, który możesz zasadzić również na ziola

Pytania

1. Jaki jest najważniejszy czynnik przy rozważaniu wykorzystania zrównoważonego rozwoju jako możliwości biznesowej?

- A. Maksymalizacja zysków
- B. Minimalizacja wpływu na środowisko
- C. Zapewnienie satysfakcji klienta
- D. Tworzenie innowacyjnych i zrównoważonych produktów

2. Jaki jest przykład zrównoważonej możliwości biznesowej?

- A. Sprzedaż żywności ekologicznej
- B. Oferowanie usług w zakresie energii odnawialnej
- C. Opracowanie energooszczędnych materiałów budowlanych
- D. Wszystkie z powyższych

3. Jaka jest kluczowa korzyść z włączenia ekologii do działań biznesowych?

- A. Zwiększona lojalność klientów
- B. Poprawa public relations
- C. Zmniejszone zużycie energii
- D. Niższe koszty pracy

4. Jak przedsiębiorstwa zorientowane na zrównoważony rozwój mogą zdobyć przewagę konkurencyjną na rynku?

- A. Oferowanie rabatów dla klientów świadomych ekologicznie
- B. Tworzenie produktów przyjaznych dla środowiska
- C. Wykorzystanie innowacyjnych, ale zrównoważonych technologii
- D. Wszystkie z powyższych

5. Jaką rolę odgrywają SDGs dla możliwości biznesowych?

- A. Źródło innowacji
- B. Ramy wdrażania czynników ekologicznych
- C. Cele zastępujące cele biznesowe
- D. Standardy audytu dla CSR

6. Jakie są cztery sposoby, w jakie innowacja efektywności przyczynia się do konkurencyjności firmy?

- A. Korzyści operacyjne, komercjalizacja innowacji, zmniejszenie kosztów środowiskowych i poprawa wizerunku
- B. Poprawa wizerunku, niższe koszty zasobów, kontrola zanieczyszczeń środowiska i zarządzanie odpadami
- C. Korzyści operacyjne, komercjalizacja innowacji, koszty środowiskowe kontroli zanieczyszczeń i poprawa wizerunku
- D. Niższe koszty zasobów, poprawa wizerunku, komercjalizacja innowacji i zagospodarowanie odpadów

7. Jaki jest pierwszy krok w tworzeniu wartości dla akcjonariuszy i interesariuszy?

- A. Przewidywanie pojawiających się problemów
- B. Wyznaczanie celów zrównoważonej wartości
- C. Odkrywanie zrównoważonej wartości
- D. Zrozumienie obecnej pozycji wartości firmy dla akcjonariuszy i interesariuszy

8. Co można rozumieć jako CSR 2.0

- A. CSR jest rozumiany jako szansa ze względu na integrację z modelem biznesowym
- B. CSR jest po CSR 1.0 dodatkiem
- C. CSR to filantropijny sposób prowadzenia biznesu
- D. CSR 2.0 to działania mające na celu stworzenie dobrego wizerunku

9. Który z poniższych elementów jest ostatnim krokiem tworzenia wartości dla akcjonariuszy i interesariuszy?

- A. Przewidywanie pojawiających się problemów
- B. Wyznaczanie celów zrównoważonej wartości
- C. Budowanie potencjału trwałej wartości
- D. Zatwierdzanie wyników i wyciąganie wniosków

10. Która z poniższych implikacji będzie miała koncepcje Triple-P na innowacje?

- A. Zwiększone koszty
- B. Zwiększona złożoność
- C. Zwiększona kreatywność
- D. Zwiększona wydajność

11. Która z poniższych cech jest charakterystyczna dla prawdziwie zorientowanej na zrównoważony rozwój innowacji (SOI)?

- A. Ekonomiczne, wysokiej jakości i o niskim wpływie na środowisko
- B. Niski koszt, wysoka jakość i duży wpływ na środowisko
- C. Niski koszt, wysoka jakość i niewielkie oddziaływanie na środowisko

12. Jaka jest różnica między tradycyjną a zorientowaną na zrównoważony rozwój praktyką biznesową 3-P?

- A. Opieranie się na zasobach naturalnych, ograniczanie odpadów i zanieczyszczeń oraz inwestowanie w energię odnawialną
- B. Opieranie się na zasobach naturalnych, minimalizacja odpadów i zanieczyszczeń oraz zachowanie energii odnawialnej
- C. Uwalnianie zasobów naturalnych, minimalizowanie odpadów i zanieczyszczeń oraz inwestowanie w energię odnawialną
- D. Opieranie się na zasobach naturalnych, minimalizowanie odpadów i zanieczyszczeń oraz inwestowanie w energię odnawialną

13. Zrównoważony rozwój jest źródłem jakiego rodzaju innowacji?

- A. Innowacje w zakresie zasobów
- B. Innowacja w modelu biznesowym
- C. Komunikacja marketingowa
- D. Innowacje w dziedzinie zdrowia

14. CSR to ...

- A. Zrównoważone zasoby przedsiębiorstwa
- B. Zasoby usług korporacyjnych
- C. Odpowiedzialność za usługi corporate
- D. Społeczna odpowiedzialność biznesu

15. Jak wiele start-upów rozumie obecnie Zrównoważony Rozwój już jako możliwości biznesowe?

- A. 1/3 wszystkich start-upów to tzw. zielone start-upy
- B. 1/5 wszystkich start-upów to tzw. zielone start-upy
- C. 4/5 wszystkich start-upów to tzw. zielone start-upy
- D. 2/3 wszystkich start-upów to tzw. zielone start-upy

Poprawne odpowiedzi: 1. - D. / 2. - D. / 3. - C. / 4. - C. / 5. - A. / 6. - C. / 7. - D. / 8. - A. / 9. - C. / 10. - C. / 11. - C. / 12. - D. / 13. - B. / 14. - D. / 15. - A.

Źródła:

Banks, Ken (2016): *Social Entrepreneurship and Innovation: International Case Studies and Practice*. London, UK: Kogan Page.

Bocken, N. et.al. (2019): *Innovation for Sustainability: Business Transformation Towards a Better World*, Palgrave, Cham.

Gregori, Wdowiak, Schwarz & Holzmann (2019): Exploring value creation in sustainable entrepreneurship: Insights from the institutional logics perspective and the business model lens. *Sustainability*, 11(9), pp. 2505.

Hargadon, Andrew (2015): *Sustainable Innovation: Build Your Company's Capacity to Change the World*. Stanford: Stanford University Press.

Hoogendoorn, B., van der Zwan, P. & Thurik, R. (2019): Sustainable entrepreneurship: The role of perceived barriers and risk. *Journal of Business Ethics*, 157(4), pp. 1133-1154.

Kraus, S., Burtscher, J., Vallaster, C. & Angerer, M. (2018): Sustainable entrepreneurship orientation: A reflection on status-quo research on factors facilitating responsible managerial practices. *Sustainability*, 10(2), pp. 444.

Miles, M.P., Munilla, L.S. & Darroch, J. (2009): Sustainable corporate entrepreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 5(1), pp. 65-76.

Moratis, L., Melissen, F. & Idowu, S.O. (Eds.) (2018) *Sustainable Business Models* Springer International Publishing, Cham.

Peris-Ortiz, M. & Sahut, J.-M. (Eds.) (2015) *New Challenges in Entrepreneurship and Finance* Springer International Publishing, Cham.

Ratten, V., Jones, P., Braga, V. & Marques, C.S. (Eds.) (2019) *Sustainable Entrepreneurship* Springer International Publishing, Cham.

Stenn, T.L. (2017): *Social Entrepreneurship as Sustainable Development*. Springer International Publishing, Cham.

https://www.youtube.com/watch?v=K_MejCa93rM&t=59s

Social Entrepreneurship Monitor 2021 – nur auf deutsch, internationales suchen

Lewandowski, M. (2016). Designing the Business Models for Circular Economy—Towards the Conceptual Framework. *Sustainability*, 8(1), 43.

Nidumolu, R., Prahalad, C.K. & Rangaswami, M.R. (2009): Why sustainability is now the key driver of innovation. *Harvard Business Review*, 87 (9), pp. 56-64.

Friedman, M. (1970). *The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits* – The New York Times. Retrieved 2015-03-03

Sustainable Business (2021). In: Leal Filho, W., Azul, A.M., Brandli, L., Lange Salvia, A., Wall, T. (eds) *Decent Work and Economic Growth*. Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-95867-5_300163

Zu, L. (2013). Sustainable Enterprise Development. In: Idowu, S.O., Capaldi, N., Zu, L., Gupta, A.D. (eds) Encyclopedia of Corporate Social Responsibility. Springer, Berlin, Heidelberg. https://doi.org/10.1007/978-3-642-28036-8_253

Innowacje w zakresie zrównoważonego
modelu biznesowego

Innowacje w zakresie zrównoważonego modelu biznesowego

Wiele przedsiębiorstw restrukturyzuje swoje modele biznesowe, towary i usługi w celu zapewnienia odpowiedzialnych środowiskowo, zorientowanych na interesariuszy ofert i strategii przy jednoczesnym zapewnieniu rentowności finansowej.

Zrównoważony model biznesowy to taki, który generuje przewagę konkurencyjną poprzez tworzenie najwyższej wartości dla klienta i pomaga w zrównoważonym rozwoju firmy i społeczeństwa.

Zrównoważony model biznesowy opisuje, analizuje, zarządza i komunikuje interesariuszom propozycję wartości firmy oraz sposób, w jaki ta wartość jest wytwarzana, dostarczana i zachowywana przy jednoczesnym zachowaniu lub powiększaniu kapitału naturalnego, społecznego i ekonomicznego.

Zrównoważona innowacja modelu biznesowego odnosi się do tworzenia zupełnie nowych modeli biznesowych lub zmiany istniejących, tak aby uwzględnić perspektywy zrównoważonego rozwoju, takie jak środowisko naturalne i społeczeństwo.

Ten moduł nauczania składa się z trzech podmodułów:

1. Wprowadzenie do zrównoważonych modeli biznesowych
2. Zastosowanie myślenia (projektowego/innovacyjnego) w zakresie innowacji zrównoważonych modeli biznesowych oraz
3. Przejście do bardziej zrównoważonych modeli biznesowych.

Wprowadzenie do zrównoważonych modeli biznesowych

Ten podmoduł obejmuje model biznesowy w ogóle i dlaczego potrzebne są bardziej zrównoważone modele biznesowe?

Przedsiębiorstwa powinny adaptować takie modele biznesowe, które przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju, który definiowany jest jako rozwój mogący zaspokoić potrzeby obecnych pokoleń bez narażania na szwank potrzeb przyszłych pokoleń.

Zrównoważone modele biznesowe można scharakteryzować jako długoterminowe modele biznesowe, które obejmują proaktywne zarządzanie generowaniem wartości pieniężnej i niepieniężnej dla zróżnicowanego zestawu interesariuszy. Są one również charakteryzowane jako modele, w których procesy decyzyjne firm są kierowane przez zasady zrównoważonego rozwoju.

Biorąc pod uwagę cele zrównoważonego rozwoju, innowacyjne modele biznesowe przyniosły przewagę konkurencyjną w celu poprawy wyników organizacji w zakresie zrównoważonego rozwoju. Koncepcja zrównoważonego modelu biznesowego opisuje sposób, w jaki organizacja w sposób zrównoważony tworzy, dostarcza i przechwytuje wartość w kontekście ekonomicznym, społecznym, kulturowym lub innym.

Design thinking i zrównoważona innowacja modelu biznesowego

Ten podmoduł wprowadza etapowe podejście do projektowania zrównoważonych modeli biznesowych. Jest on bezpośrednio powiązany z Modułem 17 - Kanwa zrównoważonego modelu biznesowego.

Model biznesowy jest abstrakcyjnym szkicem przepływu wartości i interakcji pomiędzy elementami wartości wewnątrz firmy. Zasadnicze elementy wartości firmy koncentrują się na propozycji, tworzeniu, dostarczaniu i przechwytywaniu wartości. Zdolność do komunikowania powiązań i zawartości tych elementów w uproszczony sposób jest krytyczna dla sukcesu każdej firmy. Proces projektowania zrównoważonego modelu biznesowego stanowi innowacyjną część strategii biznesowej. Różne branże i przedsiębiorstwa wykorzystały koncepcję zrównoważonych modeli biznesowych do jednoczesnego zaspokojenia swoich celów ekonomicznych, środowiskowych i społecznych.

Zrównoważone modele biznesowe włączają koncepcje i cele zrównoważonego rozwoju do propozycji wartości, tworzenia wartości i pozyskiwania wartości przez firmę. Aby osiągnąć cele zrównoważonego rozwoju, zrównoważone modele biznesowe obejmują proaktywne zarządzanie z udziałem wielu interesariuszy, innowacje i długoterminową wizję. W rezultacie, zrównoważone modele biznesowe skutecznie przyczyniły się do zmniejszenia negatywnego wpływu działalności gospodarczej na środowisko i społeczeństwo, dostarczając rozwiązań pomagających firmom w jednoczesnym spełnianiu ich celów ekonomicznych i zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważony model biznesowy zapewnia firmie przewagę konkurencyjną, umożliwiając tradycyjnym przedsiębiorstwom realizację celów zrównoważonego rozwoju przy jednoczesnym zachowaniu wydajności i rentowności. Projektowanie zrównoważonego modelu biznesowego ma na celu opracowanie podejść, które organizacje mogą wykorzystać do ewolucji swoich modeli biznesowych w kierunku zrównoważonego rozwoju.

Gospodarka cyrkularna jest jedną z koncepcji, która jest ściśle związana ze zrównoważonym biznesem. Koncepcje biznesu cyrkularnego są pod tym względem porównywalne z modelami zrównoważonego biznesu. Mają jednak dodatkowe właściwości, które dotyczą przede wszystkim opóźnienia, intensyfikacji i zawężania cykli zasobowych.

Czterofazowe podejście do tworzenia zrównoważonego modelu biznesowego:

Pierwszym etapem tworzenia zrównoważonego modelu biznesowego jest tworzenie zrównoważonej wartości, która obejmuje korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe jako formy wartości.

Drugim etapem tworzenia zrównoważonego modelu biznesowego jest stworzenie systemu zrównoważonego przepływu wartości wśród wielu interesariuszy, przy czym środowisko naturalne i społeczeństwo służą jako kluczowi interesariusze.

Trzecim etapem w kierunku zrównoważonego modelu biznesowego jest stworzenie sieci wartości z nowym celem, projektem i zarządzaniem.

Czwartym etapem tworzenia zrównoważonego modelu biznesowego jest zbadanie interesów interesariuszy i zobowiązań w zakresie wzajemnego generowania wartości na poziomie systemowym.

Innowacja modelu biznesowego może wzmocnić i pogłębić odporność organizacyjną, skutkując trwałą przewagą konkurencyjną. W rezultacie stopniowo staje się głównym źródłem poprawy wyników i wzrostu firmy.

Zrównoważony model biznesowy odnosi się do znacznie szerszego grona interesariuszy niż tradycyjne modele biznesowe, w tym do środowiska, klimatu i społeczeństwa jako głównych interesariuszy. Zrównoważone modele biznesowe można uznać za rozszerzenie tradycyjnych modeli biznesowych (obejmujących propozycję i tworzenie wartości, przechwytywanie i dostarczanie wartości), z uwzględnieniem środowiska, klimatu i społeczeństwa jako głównych interesariuszy. W tym przypadku tworzenie wartości można rozpatrywać z perspektywy zarówno wartości pieniężnej, jak i niepieniężnej.

Model biznesowy musi zachować trwałość i wymaga ciągłych zmian. W ramach trwającego biznesu proces innowacji modelu biznesowego jest często traktowany jako zmiana jednego modelu biznesowego na inny. Odnosi się to do substytucji modeli biznesowych, które zapewniają klientom takie przedmioty lub usługi, które wcześniej były niedostępne. Trwała innowacja modelu biznesowego może skutkować stworzeniem nowego modelu biznesowego, aktualizacją istniejącego modelu biznesowego lub rekonfiguracją i integracją kilku modeli biznesowych. W rezultacie innowacja zapewnia nową ofertę wartości dla konsumentów i tworzy nowe ramy wartości wspierające długoterminowy sukces organizacji.

Warto zauważyć, że innowacja modelu biznesowego jest raczej procesem iteracyjnym niż jednorazowym zdarzeniem. Zrównoważona innowacja modelu biznesowego ma na celu dodanie, unowocześnienie lub zmianę organizacji różnych aspektów i zasobów generujących wartość. Typowe jest to, że interesariusze zrównoważonych innowacji biznesowych są wieloaspektowi. Z perspektywy procesu innowacji można uznać, że proces zrównoważonej innowacji w firmie ma charakter iteracyjny i ciągły. Innowacja modelu biznesowego jest ważna w fazie startowej firmy, kiedy definiuje się zawartość i relacje pomiędzy różnymi podstawowymi elementami prowadzenia działalności.

Przejście na bardziej zrównoważone modele biznesowe

Zrównoważony rozwój może zostać włączony do innowacji modelu biznesowego. Podejście firmy do prowadzenia zrównoważonej działalności gospodarczej wymaga rozszerzenia zakresu zrównoważonego rozwoju z ekonomicznego na społeczny i ekologiczny. Rozwój komponentu design thinking zwiększa złożoność procesu innowacji i stawia większe wymagania na zdolności organizacji do współpracy i współtworzenia, aby włączyć swoich partnerów.

Solidny model biznesowy powinien być oceniany z perspektywy klientów, ponieważ są oni podstawowym elementem modeli biznesowych i zasobami krytycznymi dla istnienia firmy. Chociaż modele biznesowe nie muszą być całkowicie zbudowane z myślą o klientach, ich perspektywa powinna być włączona do procesu innowacji i oceny.

Nawet jeśli można zidentyfikować i zdefiniować podstawowe elementy bardziej zrównoważonego modelu biznesowego, ich przyjęcie w firmie lub wśród jej klientów nie musi nastąpić natychmiast. Podejście do zrównoważonego rozwoju wymaga długoterminowego i zdecydowanego przejścia w kierunku bardziej zrównoważonych praktyk biznesowych. Szeroko stosowany model zarządzania zmianami ADKAR (Awareness, Desire, Knowledge, Ability, and Reinforcement) jest przykładem etapowego podejścia do zarządzania transformacją zrównoważonego modelu biznesowego.

Pytania

1. Jaki jest cel zrównoważonej innowacji modelu biznesowego?

- A. Wprowadzanie nowych produktów
- B. Tworzenie nowych lub zmiana istniejących modeli biznesowych z uwzględnieniem perspektywy zrównoważonego rozwoju
- C. Rozwój zasobów ludzkich
- D. Poprawa rentowności

2. Dlaczego zrównoważone modele są ważne?

- A. Ogólne promowanie zrównoważonego rozwoju
- B. Dostosowanie modelu biznesowego firmy do zrównoważonego rozwoju
- C. Tworzenie wartości dla klientów
- D. Zwiększenie rentowności firmy

3. Dlaczego innowacyjne modele biznesowe są ważne?

- A. Zwiększają one przewagę konkurencyjną organizacji, poprawiając jednocześnie wyniki związane ze zrównoważonym rozwojem
- B. Wyzwanie do myślenia poza schematami
- C. Zachęcają firmy do rozpoczynania nowych obszarów działalności
- D. Poprawiają krótkoterminową rentowność firmy

4. Co NIE jest związane ze zrównoważonym modelem biznesowym?

- A. Tworzenie wartości
- B. Uchwycenie wartości
- C. Dostarczanie wartości
- D. Niszcząca wartość

5. Projektowanie zrównoważonego biznesu wiąże się z ...

- A. Oferta produktowa Spółki
- B. Strategia biznesowa
- C. Procesy biznesowe
- D. Zasoby ludzkie

6. Co kieruje projektowaniem zrównoważonego modelu biznesowego?

- A. Tworzenie wartości dla akcjonariuszy
- B. Zasady zrównoważonego rozwoju
- C. Cele rozwojowe przedsiębiorstwa
- D. Rentowność klienta

7. Który opisuje istotne elementy wartości przedsiębiorstwa?

- A. Dostarczają wartość
- B. Niszczą wartość
- C. Pomnażają wartość
- D. Konsumują wartość

8. Co jest ważne, ma kluczowe znaczenie dla powodzenia każdego biznesu?

- A. Księgowość
- B. Marketing
- C. Umiejętność przekazywania informacji o powiązaniu i zawartości elementów wartości
- D. Przywództwo

9. Dlaczego zrównoważony model biznesowy jest ważny dla firmy?

- A. Poprawia wzrost
- B. Pozwala na wsparcie SDGs
- C. Przynosi firmie nowych klientów
- D. Ułatwia rekrutację nowych pracowników

10. Dlaczego zrównoważone modele biznesowe są ważne?

- A. Odnawiają działalność firmy
- B. Zmniejszają negatywny wpływ działalności gospodarczej na środowisko i społeczeństwo
- C. Ułatwiają rozwój firmy
- D. Wspierają krótkoterminowy wzrost firmy

11. Co NIE jest związane z modelami biznesowymi związanymi z gospodarką cyrkularną?

- A. Opóźnienie cyklu zasobów
- B. Intensyfikacja cykli zasobów
- C. Marnowanie cykli zasobów
- D. Zawężenie cykli zasobów

12. Który z nich NIE znajduje się wśród kroków do stworzenia zrównoważonego modelu biznesowego?

- A. Stworzenie sieci wartości
- B. Tworzenie trwałej wartości
- C. Połączenie z konkurentem
- D. Stworzenie systemu zrównoważonego przepływu wartości

13. Który z nich NIE należy do głównych interesariuszy w ramach zrównoważonego modelu biznesowego?

- A. Klimat
- B. Środowisko
- C. Rząd
- D. Społeczeństwo

14. Która z nich NIE jest formą trwałej innowacji modelu biznesowego

- A. Stworzenie nowego modelu biznesowego
- B. Utrzymanie istniejącego modelu biznesowego
- C. Aktualizacja istniejącego modelu biznesowego
- D. Rekonfiguracja istniejącego modelu biznesowego

15. Co jest charakterystyczne dla zrównoważonej innowacji modelu biznesowego

- A. Jest to proces interaktywny
- B. Ulepsza różne zasoby generujące wartość
- C. Zaangażowane podmioty są wielostronne
- D. Dąży do poprawy krótkoterminowej rentowności

Źródła

- Aggaard, A. (2019). *Sustainable Business Models*. Palgrave Macmillan.
- Comin, L. C., Aguiar, C. C., Sehnem, S., Yusliza, M. Y., Cazella, C. F., & Julkovski, D. J. (2019). *Sustainable business models: a literature review*. *Benchmarking: An International Journal*, 27(7).
- Cosenz, F., Rodrigues, V. P., & Rosati, F. (2020). *Dynamic business modeling for sustainability: Exploring a system dynamics perspective to develop sustainable business models*. *Business Strategy and the Environment*, 29(2), 651-664.
- De Langen, F. H. (2013). *Strategies for sustainable business models for open educational resources*. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 14(2), 53-66.
- Goni, F. A., Gholamzadeh Chofreh, A., Estaki Orakani, Z., Klemeš, J. J., Davoudi, M., & Mardani, A. (2021). *Sustainable business model: A review and framework development*. *Clean Technologies and Environmental Policy*, 23(3), 889-897.
- He, J., & Ortiz, J. (2021). *Sustainable business modeling: The need for innovative design thinking*. *Journal of Cleaner Production*, 298, 126751.
- Lüdeke-Freund, F., & Dembek, K. (2017). *Sustainable business model research and practice: Emerging field or passing fancy?*. *Journal of Cleaner Production*, 168, 1668-1678.
- Maassen, M. A. (2018). *Sustainable Business Models: An Imperative in the Strategic Management of Companies and Organizations*. *Management Dynamics in the Knowledge Economy*, 6(2), 323-335.
- Nosratabadi, S., Mosavi, A., Shamshirband, S., Kazimieras Zavadskas, E., Rakotonirainy, A., & Chau, K. W. (2019). *Sustainable business models: A review*. *Sustainability*, 11(6), 1663.
- Shakeel, J., Mardani, A., Chofreh, A. G., Goni, F. A., & Klemeš, J. J. (2020). *Anatomy of sustainable business model innovation*. *Journal of Cleaner Production*, 261, 121201.
- Silvia, C., & Truzzi, S. (2020). *Sustainable business models: literature review of main contributions and themes*. *International Journal of Business and Management*, 15(5), 11.
- Small-Warner, K., Abuzeinab, A., & Taki, A. (2018). *A review of sustainable business models and strategic sustainable development*. *Journal of Business Models*, 6(2), 84-89.
- Young, D., & Reeves, M. (2020). *The quest for sustainable business model innovation*. Boston Consulting Group-Henderson Institute.

Materiał zrównoważonego modelu
biznesowego

Materiał zrównoważonego modelu biznesowego

Ten moduł szkoleniowy składa się z trzech podmodułów:

1. wprowadzenie do sustainable business model canvas
2. elementy sustainable business model canvas oraz
3. dostosowanie sustainable business model canvas do organizacji

Wprowadzenie do zrównoważonego modelu biznesowego

Używając kanwy modelu biznesowego, celem jest udokumentowanie i uporządkowanie różnych założeń dotyczących dziewięciu ściśle powiązanych bloków konstrukcyjnych. Później te bloki są wprowadzane indywidualnie, jako że każdy element zrównoważonego modelu biznesowego jest omawiany dalej.

Istnieje kilka opcji wykorzystania materiału modelu biznesowego. Jedną z nich jest wizualizacja i wyjaśnienie obecnego stanu modelu biznesowego. Alternatywnie, możliwe jest mapowanie pozycji konkurencyjnej, rozważając, jakie modele biznesowe mają obecnie konkurenci firmy i czy są jakieś prawdopodobne zmiany w ich modelach biznesowych w przewidywalnej przyszłości.

W środowisku startowym business model canvas może być stosowany do projektowania i dokumentowania zupełnie nowych modeli biznesowych.

Mocne strony business model canvas jako narzędzia zarządzania są następujące:

Przynosi jasność co do istniejącego modelu biznesowego lub potencjalnego modelu biznesowego, który chcielibyśmy zastosować. Przekazanie idei obecnego lub przyszłego modelu biznesowego różnym interesariuszom umożliwia dalsze doskonalenie istniejącego modelu biznesowego. Jednym z podejść może być zastosowanie go jako jednostronicowego planu biznesowego integrującego różne podstawowe elementy prowadzenia działalności gospodarczej.

Podczas wprowadzania innowacji do zrównoważonego modelu biznesowego, model biznesowy pozwala firmie i potencjalnym partnerom innowacyjnym zastosować go jako platformę do współpracy nad różnymi pomysłami, aby poprawić ogólny zrównoważony rozwój z różnych perspektyw.

Elementy kanwy zrównoważonego modelu biznesowego

Poniżej przedstawiono dziewięć elementów kanwy zrównoważonego modelu biznesowego wprowadzonych przez Joyce i Paquin (2016). Wśród elementów uwzględniono trzy rodzaje aspektów: aspekty ekonomiczne (kolor niebieski); aspekty środowiskowe (kolor zielony); aspekty społeczne (kolor żółty). Oznacza to, że różne aspekty związane ze zrównoważonym rozwojem mogą być rozważane podczas mapowania poszczególnych elementów materiału zrównoważonego modelu biznesowego opisanego na rysunku 1 poniżej.

Rysunek 1: Zrównoważony model biznesowy (Sustainable Business Model Canvas)

Źródło: na podstawie Osterwalder & Pigneur (2010); zmodyfikowane przez Joyce & Paquin (2016)

Poniżej przedstawiono krótko każdy z dziewięciu elementów kanwy zrównoważonego modelu biznesowego.

- *Zainteresowane strony związane z wkładem*

Element interesariuszy związanych z wkładem opisuje interesariuszy bezpośrednio zaangażowanych w początkowe fazy podstawowej działalności firmy. Bezpośrednie zaangażowanie interesariuszy ma kluczowe znaczenie dla ustanowienia zrównoważonego modelu biznesowego, ponieważ interesariusze mogą zapewnić bezpośredni przegląd swoich wymagań i preferencji, a także zarekomendować realne rozwiązania dla społecznych, ekonomicznych i środowiskowych wyzwań firmy.

Chociaż interesariusze związani z wkładem są ważni, nie są uważani za kluczowych dla organizacji. Kilka przykładów integracji wymiaru środowiskowego modelu biznesowego obejmuje wodę lub energię zużywaną w firmie (zazwyczaj dostarczaną przez partnerów). W wymiarze społecznym dominują relacje z interesariuszami i społecznościami lokalnymi, czyli zmiany w lokalnym zatrudnieniu i inne aspekty związane ze społecznością.

- *Działalność*

Element działań w zrównoważonym modelu biznesowym obejmuje kluczowe działania, które są kluczowe dla organizacji. Działania zrównoważone to takie, które przynoszą korzyści firmie, a jednocześnie przyczyniają się do realizacji ogólnego celu, jakim jest zrównoważony rozwój. Przykładowo, inicjatywy związane ze społeczną odpowiedzialnością biznesu mogą przyczynić się do osiągnięcia obu tych celów, podobnie jak działania zapewniające bezodpadowy proces produkcji i maksymalne przetwarzanie odpadów.

Z perspektywy środowiskowej wymienione są te działania, które generują wpływ na środowisko. Działania z perspektywy społecznej, takie jak struktura organizacyjna, mogą być słuchane w ramach wymiaru społecznego.

- *Zasoby*

Element zasobów w kanwie zrównoważonego modelu biznesowego reprezentuje kluczowe zasoby dla głównych działań firmy. Te kluczowe zasoby mogą być fizyczne, finansowe lub ludzkie. Surowce, siła robocza, technologia, kapitał i inne zasoby są przykładami zrównoważonych zasobów. Obejmuje to surowce i sprzęt używany w produkcji. Zasoby ludzkie i ich związek z firmą stanowią zasoby o wymiarze społecznym kanwy zrównoważonego modelu biznesowego. Z punktu widzenia ochrony środowiska, te zasoby, które mają wpływ na środowisko, są wymienione w kanwie zrównoważonego modelu biznesowego. Zrównoważone zasoby mogą oznaczać, z perspektywy personelu, integrację kultury organizacyjnej opartej na wartościach zrównoważonego rozwoju, włączenie czystych surowców, zielonej energii i innych tego typu źródeł do procesów i działań firmy, co zmniejszyłoby obciążenie środowiska, przyczyniając się jednocześnie do dobrobytu konsumentów.

- *Propozycja wartości*

Propozycja zrównoważonej wartości wskazuje na wyróżniającą się na tle konkurencji ofertę, która stanowi wartość dodaną dla klientów, a jednocześnie spełnia zasady związane ze zrównoważonym rozwojem. Firmy muszą przeprojektować swoje produkty lub usługi, aby ograniczyć lub wyeliminować odpady, lub zapewnić recykling, przetwarzanie lub ponowne włączenie odpadów do procesu produkcyjnego lub innych procesów lub oferty. W praktyce oznacza to, że zarząd firmy musi mieć wgląd w cały proces produkcja-konsumpcja-usuwanie-recykling od początku projektowania propozycji wartości, aby koordynować cały proces w kierunku zrównoważonego rozwoju. Propozycja zrównoważonej wartości może również odnosić się do zamiany produktów na usługi, które nie generują odpadów lub produkują ich tak mało, jak to tylko możliwe.

- *Kanały*

Element kanałów w kanwie zrównoważonego modelu biznesowego informuje, w jaki sposób firma sprzedaje lub dostarcza swój produkt lub usługę do klientów. Obejmuje to zarówno kanały dystrybucji, jak i sprzedaży. Zrównoważone kanały dystrybucji mogą być wykorzystane do podniesienia świadomości klientów na temat propozycji wartości firmy, jak również jej działań w zakresie zrównoważonego rozwoju. Platformy lub strony internetowe, które sprzedają produkty i usługi w formie cyfrowej, mogą być uznane za zrównoważone kanały dystrybucji, ponieważ nie generują odpadów lub, co najmniej, produkują ich mniej. W rezultacie, jeśli to możliwe, obecna tendencja polega na sprzedaży usług, a nie fizycznych produktów. Aby zbudować odpowiedni i zrównoważony kanał dystrybucji, interesariusze muszą współpracować i sami uczestniczyć, aby osiągnąć optymalne wyniki z ich perspektywy, jednocześnie unikając marnotrawstwa w procesie dystrybucji.

- *Zainteresowane strony związane z produktami*

Interesariusze wyjściowi są ściśle związani z klientami firmy, ale jest to pojęcie szersze. Pozwala to na uwzględnienie tych interesariuszy, na których oddziałuje się podczas użytkowania i zakończenia cyklu życia produktu lub usługi.

Różni interesariusze, w szczególności klienci lub bezpośrednio zaangażowani partnerzy biznesowi powinni być postrzegani jako bezpośredni i stali partnerzy, a nie interesariusze zewnętrzni. Środowisko, w tym między innymi gleba lub klimat, mogą być traktowane jako interesariusze związani z produktem. Z perspektywy społecznej element ten reprezentuje interesariuszy, na których oddziałuje model biznesowy, a do których należą zarówno użytkownicy końcowi, jak i społeczeństwo zaangażowane w kolejne fazy cyklu życia produktu. Perspektywa społeczna skupia się na wpływie organizacji na społeczeństwo, rozważając, jak pewne działania mogą pozytywnie lub negatywnie wpłynąć na społeczeństwo.

Zrównoważone uwzględnienie interesariuszy związanych z produkcją pozwala na maksymalizację sprzedaży z zamiarem maksymalizacji rentowności finansowej. Należy dążyć do ograniczenia nadmiernej konsumpcji i usprawnienia procesu między produkcją a konsumpcją, aby zrealizować cele związane ze zrównoważonym rozwojem.

- *Relacje między zainteresowanymi stronami związane z produktem*

Zrównoważone relacje pomiędzy interesariuszami związanymi z produktami mogą mieć wspólny cel, jakim jest osiągnięcie celów ekonomicznych przy jednoczesnym ograniczeniu konsekwencji środowiskowych. Jednym z przykładów może być zapewnienie recyklingu odpadów.

Wymiar ekonomiczny relacji z interesariuszami związanymi z produktem często koncentruje się na relacjach z klientami jako interesariuszami związanymi z produktem oraz na zasobach umożliwiających osiągnięcie celów ekonomicznych. Aspekty środowiskowe relacji z interesariuszami związanymi z produktem mogą obejmować zieloną politykę wspierającą ekologię. Jeśli chodzi o aspekty społeczne pomiędzy firmą a społeczeństwem, takie działania jak praktyki integracyjne pomiędzy różnymi krajami, obszarami lub kulturami przy jednoczesnym promowaniu praktyk zrównoważonej konsumpcji.

- *Obciążenia*

Element obciążeń odnosi się do potencjalnych negatywnych skutków środowiskowych, społecznych i ekonomicznych, które wynikają ze sposobu prowadzenia działalności przez firmę. W zrównoważonym modelu biznesowym, zrównoważona struktura kosztów jest przykładem ekonomicznych skutków prowadzenia działalności. Aby mieć zrównoważoną strukturę kosztów, firmy muszą skupić się na redukcji kosztów przy jednoczesnym tworzeniu trwałej wartości. Produkcja dóbr w dużych ilościach może być mniej zrównoważona niż produkcja pojedynczych sztuk produktu, ponieważ często zachęcają one do masowych zakupów, nadmiernych zapasów i marnotrawstwa, a także napędzają masową sprzedaż i nadmierną sprzedaż klientom po niskich cenach.

- *Korzyści*

Korzyści można uznać za pozytywne wyniki środowiskowe, społeczne lub ekonomiczne, które są generowane przez przedsiębiorstwo. Struktura zrównoważonych dochodów lub strumieni przychodów stanowi trudność dla większości firm dążących do integracji zrównoważonych strategii biznesowych. Jedną z opcji jest ukierunkowanie na powtarzające się płatności od konsumentów, takie jak subskrypcje, jak również długoterminowe usługi utrzymania, naprawy i recyklingu produktu na końcu cyklu życia. W tej strukturze produkt lub usługa jest świadczona w sposób ciągły, tworząc dochód dla dostawcy, a jednocześnie zapewniając długoterminową konserwację i integrację starych produktów i ich komponentów w celu zmniejszenia ilości odpadów i obciążenia środowiska. Trudność z trwałymi dochodami i strumieniami przychodów polega na tym, że może to wymagać więcej pracy od firmy. Możliwe jest, że na początku bycie zrównoważonym kosztuje więcej i zmniejsza ogólne przychody, chociaż wydatki te zmniejszają się z czasem. W każdej perspektywie analizy zrównoważonego rozwoju należy rozważyć różne aspekty opisane powyżej podczas analizowania i definiowania potencjalnych korzyści.

Pytania

1. Którego z nich nie było wśród tematów podmodułów tego modułu nauczania?

- A. Adaptacja business model canvas do organizacji
- B. Wprowadzenie do zrównoważonego modelu biznesowego
- C. Rezultaty innowacji w modelu biznesowym
- D. Różne elementy kanwy zrównoważonego modelu biznesowego

2. Która z nich nie jest typową alternatywą dla wykorzystania business model canvas?

- A. Określenie pozycji konkurencyjnej
- B. Planowanie przepływów pieniężnych w działalności gospodarczej
- C. Wizualizacja i wyjaśnienie obecnego stanu modelu biznesowego
- D. Rozważenie, czy istnieją jakiegokolwiek prawdopodobne zmiany w modelu biznesowym firmy

3. Które z nich NIE należy do mocnych stron kanwy modelu biznesowego?

- A. Nadaje jasności istniejącemu modelowi biznesowemu
- B. Umożliwia udoskonalenie istniejącego modelu biznesowego
- C. Może być stosowany jako platforma współpracy pomiędzy partnerami innowacyjnymi
- D. Zużywa dużo energii

4. Ile jest elementów w kanwie zrównoważonego modelu biznesowego?

- A. 6
- B. 10
- C. 9
- D. 8

5. Co oznacza interesariusz związany z wkładem?

- A. Opisuje, kto jest zaangażowany w fazy poprzedzające podstawową działalność firmy
- B. Są one kluczowe dla organizacji
- C. Mają wkłady społeczne
- D. Wprowadzają wodę do systemu

6. Jak można opisać zrównoważone działania?

- A. Zajmują się one prowadzeniem działalności gospodarczej w sposób zrównoważony
- B. Utrzymują niski poziom aktywności
- C. Przynoszą one korzyści firmie, ale także przyczyniają się do realizacji ogólnego celu, jakim jest zrównoważony rozwój
- D. Skupiają się na ochronie środowiska

7. Czego nie ma wśród zrównoważonych zasobów kluczowych?

- A. Człowiek
- B. Fizyczna
- C. Mental
- D. Finansowy

8. Co jest typowe dla zrównoważonej propozycji wartości?

- A. Jest wysoce konkurencyjny
- B. Stanowi wartość dodaną dla klientów i spełnia zasady związane ze zrównoważonym rozwojem
- C. Daje możliwość oszczędności kosztów
- D. Stanowi wartość dodaną dla potencjalnych konkurentów

9. Co jest kluczowe w elemencie kanałów w kanwie modelu biznesowego?

- A. Kanały otwierają nowe możliwości prowadzenia działalności gospodarczej
- B. Informuje, jak produkty są sprzedawane lub dostarczane do klientów
- C. Kieruje ruch internetowy na serwer firmy
- D. Minimalizuje czas wprowadzania na rynek

10. Do interesariuszy związanych z produktami NIE zalicza się?

- A. Klienci
- B. Właściciele
- C. Bezpośrednio zaangażowani partnerzy biznesowi
- D. Gleba

11. Co NIE opisuje relacji z interesariuszem związanej z wyjściem?

- A. Aspekty środowiskowe
- B. Aspekty społeczne
- C. Aspekty związane z archeologią
- D. Aspekty ekonomiczne

12. Co można uznać za przykład obciążenia w zrównoważonym modelu biznesowym?

- A. Niezrównoważona struktura kosztów
- B. Oszczędność energii
- C. Interakcja społeczna
- D. Redukcja kosztów

13. Co NIE jest korzyścią generowaną przez firmę?

- A. Wynik społeczny
- B. Wynik ekonomiczny
- C. Wynik środowiskowy
- D. Wynik kulturalny

14. Jakie może być przykładowe działanie mające na celu dostosowanie kanwy zrównoważonego modelu biznesowego do organizacji?

- A. Zakładać, że wszystko będzie dobrze
- B. Udostępnienie szablonu business model canvas, który może być zastosowany w firmie
- C. Aby biegać szybciej
- D. Podnieść ceny dla klientów firmy

15. Dlaczego ważna jest komunikacja istniejącego modelu biznesowego?

- A. Pozwala na udoskonalenie istniejącego modelu biznesowego
- B. Sama komunikacja jest zawsze ważna
- C. Biznes nie może być zarządzany bez kanwy modelu biznesowego
- D. Informuje klientów o przyszłych produktach firmy

Poprawne odpowiedzi: 1. - C. / 2. - B. / 3. - D. / 4. - C. / 5. - A. / 6. - C. / 7. - C. / 8. - B. / 9. - B. / 10. - B. / 11. - C. / 12. - A. / 13. - D. / 14. - B. / 15. - A.

Źródła

- Antikainen, M., & Valkokari, K. (2016). *A framework for sustainable circular business model innovation*. *Technology Innovation Management Review*, 6(7).
- Cardeal, G., Höse, K., Ribeiro, I., & Götze, U. (2020). *Sustainable business models—Canvas for sustainability, evaluation method, and their application to additive manufacturing in aircraft maintenance*. *Sustainability*, 12(21), 9130.
- Carter, M., & Carter, C. (2020). *The creative business model canvas*. *Social Enterprise Journal*. 16 (2), pp. 141-158
- Daou, A., Mallat, C., Chammas, G., Cerantola, N., Kayed, S., & Saliba, N. A. (2020). *The Ecocanvas as a business model canvas for a circular economy*. *Journal of Cleaner Production*, 258, 120938.
- Joyce, A., & Paquin, R. L. (2016). *The triple layered business model canvas: A tool to design more sustainable business models*. *Journal of cleaner production*, 135, 1474-1486.
- Maassen, M. A. (2018). *Sustainable Business Models: An Imperative in the Strategic Management of Companies and Organizations*. *Management Dynamics in the Knowledge Economy*, 6(2), 323-335.
- Osterwalder, A., & Pigneur, Y. (2010). *Business model generation: a handbook for visionaries, game changers, and challengers*. John Wiley & Sons.

Zrównoważone inwestycje

Zrównoważone inwestycje

Zmiany społeczne i środowiskowe zachodzą szybciej niż kiedykolwiek. Globalne ocieplenie i rewolucja technologiczna na nowo kształtują naszą planetę. W tym szybko zmieniającym się świecie rośnie liczba inwestorów, którzy chcą zrozumieć, jak zmiany społeczne i środowiskowe wpływają na ich inwestycje oraz jak sposób, w jaki inwestują, wpływa na społeczeństwo i środowisko. Zrównoważone inwestowanie wymaga jednak uwzględnienia czegoś więcej niż tylko tradycyjnej analizy finansowej. Zrównoważone inwestowanie, znane również jako ESG investing lub inwestowanie społecznie odpowiedzialne, jest procesem włączania czynników środowiskowych, społecznych i zarządzania do decyzji inwestycyjnych (EY Global, 2020). Bardziej szczegółowo, zrównoważone inwestowanie jest sposobem inwestowania, w którym inwestor mocno rozważa czynniki środowiskowe, społeczne i zarządzania (ESG) przed wniesieniem zasobów i pieniędzy do przedsięwzięcia lub konkretnej spółki (VentureXchange, 2022). Osoby inwestujące w sposób zrównoważony wybierają inwestycje w organizacje, firmy i fundusze, których celem jest generowanie wymiernego wpływu na środowisko i społeczeństwo obok zwrotu finansowego (Berry, T.C. i Junkus, J.C., 2013).

Chodzi o to, że ci, którzy aktywnie przygotowują się na przyszłe możliwości i ryzyko, rozpoznając swój wpływ na środowisko i społeczeństwo, będą mieli lepsze perspektywy długoterminowe niż ci, którzy tego nie robią. Ich kompetencje do generowania zrównoważonych zwrotów finansowych powinny zatem przewyższać te, które przyjmują krótszą perspektywę (Schroders, 2020). Również kwestia zrównoważonego inwestowania ma wiele aspektów, z których wszystkie należy wziąć pod uwagę, jeśli zrównoważony rozwój ma być zagwarantowany. Wpływy rozkładają się na różne sektory, od zmian klimatu i energii odnawialnej, po bezpieczeństwo, zdrowie i rozwój społeczności. Innymi słowy, zrównoważone inwestowanie gwarantuje, że firmy nie są oceniane wyłącznie na podstawie krótkoterminowych zysków finansowych, ale na podstawie szerszego obrazu tego, co i jak wnoszą do społeczeństwa jako całości (Harvard Business School, 2022). Również na początku 2020 r. globalne zrównoważone inwestycje osiągnęły 35,3 bln USD na pięciu głównych rynkach, w tym w Europie, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Australazji i Japonii, co stanowi wzrost o 15% w ciągu ostatnich dwóch lat (2018-2020) i 55% w ciągu ostatnich czterech lat (2016-2020) (Global Sustainable Investment Alliance (GSIA), 2019). Podsumowując, zrównoważone inwestowanie polega na generowaniu zwrotów, które są trwałe w przyszłości.

Znaczenie zrównoważonych inwestycji

Jest oczywiste, że stoimy przed ogromnymi wyzwaniami w dziedzinie zmian klimatycznych, a także z perspektywy gospodarczej i społecznej. Aby skutecznie stawić czoła tym problemom, firmy i rządy będą musiały podjąć drastyczne środki w sposobie działania, a inwestorzy mają wpływ na to, jak to robią.

Od największego zarządzającego aktywami do najmniejszego inwestora indywidualnego mogą oni zdecydować się na wspieranie zrównoważonej przedsiębiorczości. Coraz więcej osób nie wybiera już inwestycji wyłącznie na podstawie ich zdolności do generowania zysków finansowych. Chcą zrównoważonych rozwiązań, które nie szkodzą, odzwierciedlają ich wartości i przyczyniają się do rzeczy, które uważają za ważne. Ta podstawowa zmiana popytu sprzyja rozwojowi zrównoważonego inwestowania. Zakres oferowanych produktów również się rozszerza, dając inwestorom możliwość wyboru zakresu pozytywnego wpływu, jaki wywierają (GWM Asset Management, 2022).

Zrównoważone inwestowanie kieruje potencjał inwestycyjny do spółek, które przeciwdziałają zmianom klimatu, promując jednocześnie odpowiedzialność biznesu. W związku z tym, w ciągu ostatnich kilku lat coraz częściej pojawiały się głosy podkreślające znaczenie włączenia zrównoważonego rozwoju do procesu inwestycyjnego. Wraz z szybko rosnącym zainteresowaniem inwestorów stało się jasne, że istnieje pilna potrzeba lepszego zdefiniowania finansowych cech tego nowego paradygmatu inwestowania, zwłaszcza w odniesieniu do wyników. W istocie, była to prawdopodobnie najważniejsza bariera dla graczy instytucjonalnych, którzy obawiali się naruszenia swoich obowiązków powierniczych przy włączaniu zasad zrównoważonego rozwoju do swoich decyzji inwestycyjnych. Jednak liczne badania opublikowane do tej pory w dużej mierze obaliły mit o kompromisie między wynikami finansowymi a wpływem (Friede, Busch, & Bassen, 2015).

Co więcej, firmy o dobrych wynikach ESG skłaniają się ku lepszemu łaadowi korporacyjnemu, a co za tym idzie - przewadze długoterminowego zrównoważonego rozwoju, więc wydaje się jasne, że firmy i marki zrównoważone pod względem ESG mają większe szanse na wykorzystanie długoterminowych możliwości w przyszłości. Innymi słowy, zrównoważone inwestowanie jest ważne nie tylko ze względu na pomoc w kształtowaniu świata poprzez przyczynianie się do pozytywnych zmian społecznych, ale udowodniono, że zarówno firmy, jak i osoby prywatne mogą odnieść korzyści finansowe, starając się uczynić swoje firmy i inwestycje bardziej zrównoważonymi (Harvard Business School, 2022). Mówiąc wprost, zrównoważone inwestowanie jest ważne, ponieważ może przyczynić się do stworzenia lepszego świata.

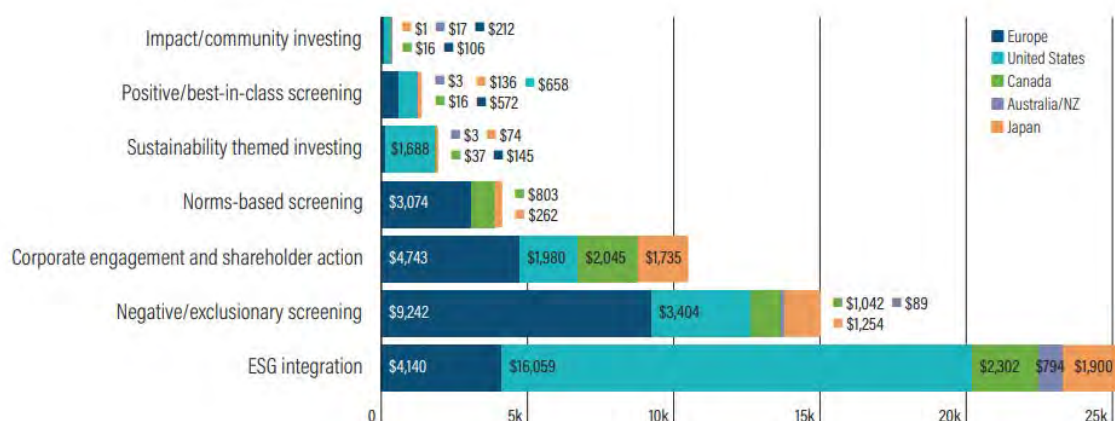
Strategie zrównoważonego inwestowania

Strategia zrównoważonego inwestowania to każda metoda inwestowania, która oprócz zwrotu finansowego uwzględnia wpływ inwestycji. Można kontynuować kilka strategii, jeśli chodzi o inwestowanie w sposób zrównoważony. Po pierwsze, unikanie inwestowania w branże lub firmy, które są sprzeczne z wartościami moralnymi. Na przykład osoby, którym bardzo zależy na globalnym ociepleniu, mogą zdecydować się na nieinwestowanie w spółki gazowe i naftowe, natomiast osoby dbające o zdrowie mogą zdecydować się na nieinwestowanie w spółki tytoniowe. Osoby, którym zależy na globalnym ociepleniu, mogą zamiast tego wybrać inwestycje w sektor czystej energii. Podczas gdy inwestorzy indywidualni mogą przeprowadzić podstawową

wstępną analizę spółek, zarządzający funduszami lub profesjonalni analitycy często oceniają fundusze giełdowe (ETF), akcje i fundusze inwestycyjne według ich punktacji ESG (Jackson, E.T., 2013).

Ponadto największą strategią zrównoważonego inwestowania na świecie jest integracja ESG, jak pokazano na wykresie 6, gdzie łączna wartość zarządzanych aktywów wynosi 25,2 bln USD i jest najczęściej zgłaszaną strategią w większości regionów. Kolejne najczęściej wdrażane strategie zrównoważonego inwestowania obejmują negatywny/wykluczający screening (15,9 bln USD), a następnie zaangażowanie korporacyjne/działania akcjonariuszy (10,5 bln USD). Wynik ten pokazuje zmianę w stosunku do 2018 r., kiedy to screening negatywny/wykluczający został zgłoszony jako najpopularniejsza strategia zrównoważonego inwestowania. Również Stany Zjednoczone i Europa nadal stanowiły ponad 80% globalnych aktywów zrównoważonego inwestowania w latach 2018-2020. Proporcje globalnych aktywów zrównoważonego inwestowania w Kanadzie (7%), Japonii (8%) i Australazji (3%) pozostały stosunkowo niezmiennie w ciągu ostatnich dwóch lat (Global Sustainable Investment Alliance (GSIA), 2020).

Rys. 1: Aktywa w ramach zrównoważonego inwestowania według strategii i regionów 2020

Źródło: Global Sustainable Investment Alliance (GSIA), 2020 r.

Czynniki ESG

Kryteria środowiskowe, społeczne i ładu korporacyjnego (ESG) stanowią zbiór zasad dotyczących działalności spółki, które świadomi społecznie inwestorzy wykorzystują do sprawdzania potencjalnych inwestycji. Kryteria środowiskowe biorą pod uwagę to, jak firma zachowuje się jako zarządca przyrody. Kryteria społeczne badają, jak firma zarządza relacjami z klientami, dostawcami, pracownikami i społecznościami, w których działa. Kryteria zarządzania dotyczą przywództwa firmy, kontroli wewnętrznych, audytów, wynagrodzeń kadry kierowniczej i praw akcjonariuszy (Corporate Governance Institute, 2021).

Bardziej szczegółowo, na wynik ESG składają się zazwyczaj:

- *Środowisko*

W tej kategorii brany jest pod uwagę wpływ, jaki firma wywiera na środowisko, np. jej odpady, traktowanie zwierząt, ślad węglowy, zanieczyszczenie, ochrona zasobów naturalnych, wykorzystanie i ochrona wody oraz czyste technologie, które tworzy i wykorzystuje w swoim łańcuchu dostaw lub jej zgodność z rządowymi przepisami dotyczącymi ochrony środowiska. Kryteria te mogą również pomóc w ocenie wszelkich zagrożeń dla środowiska, na jakie może być narażona firma, oraz sposobu, w jaki firma zarządza tymi zagrożeniami.

- *Społeczny*

W tej kategorii analizuje się relacje biznesowe firmy. Innymi słowy, odnosi się to do wpływu społecznego, jaki dana firma lub fundusz wywiera w społeczeństwie oraz tego, w jaki sposób opowiada się za zmianami w szerszej społeczności i dobrem społecznym. Analitycy uważnie przyglądają się udziałowi spółki i jej stanowisku w kwestiach społecznych, takich jak zaangażowanie społeczności, prawa człowieka oraz zdrowie i bezpieczeństwo pracowników i członków zarządu.

- *Zarządzanie*

W kwestii nadzoru inwestorzy mogą chcieć wiedzieć, że spółka stosuje przejrzyste i prawidłowe metody księgowania oraz że posiadacze akcji mogą głosować w ważnych sprawach. Ponadto, nadzór obejmuje ocenę jakości zarządzania i rady nadzorczej, praw wspólników/akcjonariuszy, wynagrodzeń kadry kierowniczej i różnorodności, ogólnej przejrzystości i jawności, przeciwdziałania korupcji, a nawet zaangażowania politycznego spółki (Corporate Governance Institute, 2021).

Zrównoważeni inwestorzy

Do zrównoważonych inwestorów zaliczają się osoby fizyczne, w tym przeciętni inwestorzy detaliczni do bardzo zamożnych osób fizycznych i biur rodzinnych, a także instytucje, takie jak instytucje religijne, organizacje non-profit itp. Istnieje wiele firm zarządzających inwestycjami, które oferują zrównoważone fundusze inwestycyjne i narzędzia dla tych inwestorów.

Bardziej szczegółowo, inwestycje zarządzane przez profesjonalnych zarządzających aktywami są często klasyfikowane jako instytucjonalne lub detaliczne. Z jednej strony, aktywa detaliczne to osobiste inwestycje osób fizycznych w profesjonalnie zarządzane fundusze nabywane w bankach lub za pośrednictwem platform inwestycyjnych o stosunkowo niskim minimalnym poziomie inwestycji. Z drugiej strony, aktywa instytucjonalne są zarządzane w imieniu instytucjonalnych właścicieli aktywów, takich jak uniwersytety, fundusze emerytalne, fundacje i ubezpieczyciele, poprzez produkty inwestycyjne o wyższych minimalnych poziomach inwestycji (Międzynarodowy Instytut na rzecz Ekorozwoju, 2020).

Mimo, że inwestorzy w każdej z tych grup mogą być dość zróżnicowani, to jednak możliwe jest zidentyfikowanie wspólnego zestawu czynników stojących za ich zainteresowaniem zrównoważonym inwestowaniem:

PRYWATNI INWESTORZY

- Popyt na inwestycje zgodne z ich wartościami moralnymi i osobistymi

INWESTORZY INSTYTUCJONALNI

- Wymaganie od swoich komponentów uwzględnienia kwestii zrównoważonego rozwoju
- Ryzyko polityczne - nowe regulacje dotyczące kwestii ESG
- Lepsze zrozumienie sposobu wyceny ryzyka ESG i ryzyka związanego z klimatem, a tym samym większa świadomość ich istotności finansowej

Przyszłość zrównoważonego inwestowania

Zrównoważone inwestowanie przeszło kilka faz w trakcie swojego rozwoju. Każda z nich wniosła metodologię i narzędzia, z których inwestorzy zorientowani na zrównoważony rozwój korzystają do dziś. Najważniejszym z nich było przejście od moralnej lub etycznej oceny działalności gospodarczej do integracji istotnych z finansowego punktu widzenia możliwości i zagrożeń środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego (Lazard Asset Management, 2020). Dostosowanie się do zrównoważonego środowiska inwestycyjnego będzie wyzwaniem dla firm i będzie wymagało zmian w istniejącej technologii, kulturze i procesach. Dlatego decydujące znaczenie ma uznanie, że postępy w tym obszarze mogą się znacznie różnić w różnych jurysdykcjach i regionach geograficznych.

Aby zrównoważone inwestowanie stało się głównym nurtem, specjaliści finansowi muszą posiadać niezbędne umiejętności i zrozumienie, jak połączyć kwestie ESG w swoich decyzjach inwestycyjnych i podczas doradzania klientom. Ponadto każda instytucja finansowa, która ma tendencję do świadczenia usług w tym zakresie, musi przeprowadzić obowiązkowe szkolenie z zakresu ESG dla odpowiednich pracowników. Umożliwiłoby to pracownikom biurowym, takim jak doradcy inwestycyjni, podnoszenie świadomości na temat tego nowego sposobu inwestowania poprzez mówienie o nim podczas odpowiednich wydarzeń oraz edukowanie własnych klientów. Szkolenia z zakresu ESG miałyby również zasadnicze znaczenie dla pracowników średniego i niższego szczebla, odpowiedzialnych za sprawozdawczość, zarządzanie ryzykiem i ujawnianie informacji dotyczących zrównoważonego rozwoju.

Jeśli jednak omówione wcześniej kluczowe czynniki mogą stworzyć oczekiwany popyt i jeśli istnieje gotowość uczestników rynku do przekształcenia tradycyjnego sposobu robienia finansów, jest to tylko kwestia czasu (Międzynarodowy Instytut na rzecz Zrównoważonego Rozwoju, 2022).

W miarę jak praktyki biznesowe zorientowane na ESG zyskują coraz większą uwagę, firmy inwestycyjne coraz częściej śledzą ich wyniki. Firmy świadczące usługi finansowe, takie jak Goldman Sachs (GS), JPMorgan Chase (JPM) i Wells Fargo (WFC), opublikowały roczne raporty, w których kompleksowo przedstawiają swoje wyniki i podejście ESG (DSI Insights, 2022).

Rzeczywiście, zrównoważone inwestowanie stanowi przyszłość finansów. Z pewnością trzeba jeszcze poczynić wiele postępów, zanim stanie się ono naprawdę głównym nurtem.

Pytania

1. Proces uwzględniania czynników środowiskowych, społecznych i ładu korporacyjnego w decyzjach inwestycyjnych to:

- A. zrównoważone inwestowanie
- B. zrównoważony rozwój
- C. a i b
- D. żadne z powyższych

2. Na początku 2020 roku globalne zrównoważone inwestycje osiągnęły:

- A. 35,3 bln USD
- B. 53,3 bln USD
- C. 55,3 bln USD
- D. 35,5 bln USD

3. Na początku 2020 roku globalne zrównoważone inwestycje osiągnęły biliony na pięciu głównych rynkach, w tym:

- A. Stany Zjednoczone, Kanada, Austria, Australazja i Japonia
- B. Europa, Stany Zjednoczone, Kanada, Australazja i Japonia
- C. Europa, Zjednoczone Królestwo, Kanada, Australazja i Japonia
- D. Europa, Stany Zjednoczone, Kanada, Australazja i Chiny

4. Każda metoda inwestowania, która oprócz zwrotu finansowego uwzględnia wpływ inwestycji, jest:

- A. strategia w zakresie mediów społecznościowych,
- B. strategia zrównoważonego inwestowania
- C. strategia marketingowa
- D. wszystkie powyższe

5. Osoby, którym bardzo zależy na globalnym ociepleniu mogą wybrać:

- A. inwestowanie w spółki naftowe
- B. inwestowanie w przemysł energii odnawialnej
- C. inwestowanie w sektor czystej energii
- D. b i c

6. Największą strategią zrównoważonego inwestowania na świecie jest:

- A. integracja technologii
- B. Integracja ERP
- C. Integracja ESG
- D. wszystkie powyższe

7. Do kolejnych najczęściej wdrażanych strategii zrównoważonego inwestowania należą:

- A. negatywne badanie przesiewowe
- B. badanie wykluczające
- C. a i b
- D. żadne z powyższych

8. Kraje, które nadal stanowiły ponad 80% globalnych aktywów zrównoważonego inwestowania w latach 2018-2020 to:

- A. Stany Zjednoczone i Europa
- B. Japonia i Europa
- C. Stany Zjednoczone i Japonia
- D. Japonia i Australazja

9. Kryteria badające sposób zarządzania relacjami z klientami, dostawcami, pracownikami i społecznościami, w których działa:

- A. środowiskowe
- B. społeczny
- C. zarządzanie
- D. a i b

10. W tej kategorii przyjrzyj się relacjom biznesowym firmy:

- A. społeczny
- B. społecznej i zarządzania
- C. społeczne i środowiskowe
- D. żadne z powyższych

11. Popyt na inwestycje zgodne z ich wartościami moralnymi i osobistymi jest specyficzny dla:

- A. inwestorzy instytucjonalni
- B. inwestorzy prywatni
- C. a i b
- D. banki

12. W tej kategorii brany jest pod uwagę wpływ, jaki firma ma na ślad węglowy:

- A. zarządzanie
- B. społeczne i środowiskowe
- C. środowiskowe
- D. a i c

13. Kryteria, po których inwestorzy mogą chcieć poznać, że przedsiębiorstwo stosuje przejrzyste i poprawne metody rachunkowości:

- A. zarządzanie
- B. społeczny
- C. środowiskowe
- D. wszystkie powyższe

14. Ryzyko polityczne jest specyficzne dla:

- A. inwestorzy prywatni
- B. inwestorzy-anioly
- C. inwestorzy instytucjonalni
- D. żadne z powyższych

15. W ciągu ostatnich dwóch lat w kolejnych 3 krajach proporcje globalnych aktywów przeznaczonych na zrównoważone inwestowanie pozostały względnie niezmienione:

- A. Kanada (8%), Japonia (7%) i Australazja (3%)
- B. Japonia (7%), Japonia (7%) i Australazja (3%)
- C. Kanada (3%), Japonia (8%) i Australazja (8%)
- D. Kanada (7%), Japonia (8%) i Australazja (3%)

Poprawne odpowiedzi: 1. - A. / 2. - A. / 3. - B. / 4. - B. / 5. - D. / 6. - C. / 7. - C. / 8. - A. / 9. - B. / 10. - A. / 11. - B. / 12. - C. / 13. - A. / 14. - C. / 15. - D.

Źródła:

EY Global. (2020). *Why sustainable investing matters*. Retrieved from https://www.ey.com/en_gl/financial-services/why-sustainable-investing-matters

VentureXchange. (2022). *What is Sustainable Investing, and how does it help your business?* Retrieved from <https://ventureexchange.hr/what-is-sustainable-investing-and-how-does-it-help-your-business/>

Schroders. (2020). *A practical guide to sustainable investing 2020*. Retrieved from <https://prod.schroders.com/en/syglobalassets/digital/uk-adviser/cs2628-a-practical-guide-to-sustainable-investing-web-final-july-20.pdf>

Harvard Business School. (2022). *What is sustainable investing?* Retrieved from <https://online.hbs.edu/blog/post/sustainable-investing>

GWM Asset management. (2022). *Why is sustainable investing important?* Retrieved from <https://gwmam.co.uk/why-is-sustainable-investing-important/>

Lazard Asset Management. (2020). *Sustainable Investing: Past, Present and Future*

DSI Insights. (2022). *Everything You Need to Know About ESG Investing*.

Jackson, E. T. (2013). *Interrogating the theory of change: evaluating impact investing where it matters most*. *Journal of Sustainable Finance and Investment*, 3(2), 95-110.

Corporate Governance Institute. (2021). *What is ESG and why is it important?* Retrieved from <https://www.thecorporategovernanceinstitute.com/insights/news-analysis/what-is-esg-and-why-is-it-important/>

International Institute for Sustainable Development. 2022. *Sustainable Investing*.

Rhodes, M. J. (2010). *Information asymmetry and socially responsible investment*.

Journal of Business Ethics, 95(1), 145-150.

International Institute for Sustainable Development. (2020). *Sustainable investing*. Retrieved from <https://www.iisd.org/system/files/publications/sustainable-investing.pdf>

Berry, T. C. and Junkus, J. C. (2013). *Socially responsible investing: An investor perspective*. *Journal of business ethics*, 112(4), 707-720.

Global Sustainable Investment Alliance. (2019). *Global sustainable investment review 2018*. Retrieved from http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2019/06/GSIR_Review2018F.pdf

Global Sustainable Investment Alliance. (2020). *Global sustainable investment review 2018*. Retrieved from <http://www.gsi-alliance.org/wp-content/uploads/2021/08/GSIR-20201.pdf>

Friede, G., Busch, T. & Bassen, A. (2015). *ESG and financial performance: Aggregated evidence from more than 2000 empirical studies*. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5:4, 210–233, DOI: 10.1080/20430795.2015.1118917